Злати Златев

КАЛЕНДАРЪТ И ПАСХАЛИЯТА НА ФОНА НА ИСТОРИЯТА

Велика събота. Слизането на благодатният огън.

ЗЛАТИ ЗЛАТЕВ

КАЛЕНДАРЪТ И ПАСХАЛИЯТА НА ФОНА НА ИСТОРИЯТА

София 2001 г.

Злати Златев

Календарът и Пасхалията
на фона на историята

Българска, първо издание.
Формат - 60x84/16. Печатни коли - 28,5
Печатница - СД „Симолини-94“
ISBN – 954-90977-1-4

© Злати Здравков Златев, автор
Издава: ЕТ „Злати Златев"

ISBN - 954-90977-1-4

ПРЕДИ ПРЕДГОВОРА

Пожелавам тази книга да бъде прочетена не само от богослови, а от всички, които чувстват в сърцата си, че са християни.

Недоучените материалисти, които отричаха историческото съществуване на Господа Иисуса Христа, при хилядите исторически свидетелства, бяха изхвърлени зад борда на времето и сега никой не се осмелява да отрича историята. Но това не е достатъчно за да бъде човек християнин. Да чувствува той, в сърцето си, че е християнин, значи да вярва, че Иисус Христос, Синът Божий, Второто Лице на Света Троица, е истински Бог и съвършен Човек. „Господ мой и Бог мой!,, - изповядал св. ап. Тома възкръсналия Иисус Христос. (Иоан. 20:28).

„...Бог истинен...и се въплоти от Духа Светаго и Дева Мария и стана Човек...,, - се казва в Символа на вярата, формулиран на I и II Вселенски събори, - който ежедневно се чете на св.Литургия в църквите, а някъде се пее и от целия присъствуващ богомолен народ, - **с който символ изповядваме нашата вяра.** (Помествам Символа на вярата в пълнота, веднага след Съдържанието, преди текста на книгата).

Тази вяра пожелавам на всички!

Пълно неразумие е човек да се надява само на себе си в житейското море или да търси фалшиви и заблудни опори, вместо да търси помощта на Господа Бога, на Пресвета Богородица, на светите Ангели и на Божиите угодници - светиите. По-сигурно от това, ей Богу, няма! И като не забравя, че отвъд смъртта ни очаква вечност, която, каква ще бъде, зависи и от нас. Благодатната помощ, потребна ни за избягване на вечната погибел и за придобиване на вечния блажен живот, е на църковните таинства, особено на таинствата Изповед и Св. Причащение.

Историческите свидетелства за Божествеността на Иисуса Христа са на всяка крачка, стига човек да пожелае да ги види. В моята книга, например - разказът за действителните събития, които са се случили при и със св. Константин Велики, е само едно от тях.

Ще си позволя да завърша предпредговора със заключителните думи от една статия на отец Архимандрит Сергий (Язаджиев), в последния брой на списанието „Православно слово", които много ми допаднаха и харесаха за завършителни слова и на моя пред пред говор: „И дано с будна съвест и чисто сърце да повтаряме докрай тези думи от молитвата преди Св.Причастие, съставена от св.Иоан Златоуст: *„Вярвам, Господи и изповядвам, че Ти си наистина Христос, Синът на Живия Бог, дошъл в света, за да спасиш грешниците, пръв от които съм аз"*. Амин."

1/14 декември 1999 г. *Авторът*

ПРЕДГОВОР

През 1582 г. папа Григорий XIII провел календарната реформа **въпреки предупреждението на Сорбоната,** че ако бъде приета тази реформа, ще се изпадне в положението на осъдените в древност квартадециманци (четиринадесетници), които празнували Пасхата (Великден) на 14 нисан, (от там и името им) - заедно (едновременно) с юдеите.

Това от една страна - каноническата.

От друга - през следващата 1583 г. излязъл капиталният труд на големия немски учен Джозеф Скалигер (1540-1609) „Нов труд по подобряване измерването на времето", с който се положило началото на историческата хронология. Скалигер отхвърлил категорично реформата като антинаучна, тъй като един нов календар, построен върху григорианската реформа, **би загубил математическата си основа,** без която не биха могли да се направят никакви научни изчисления.

Уважаеми читателю, както виждаш, поставям още в самото начало два довода, които произлизат от западните европейски среди. Те са достатъчни, да развенчаят помпозната Григориянска реформа и да я поставят на нейното място като антиканонична и ненаучна, даже в очите на незапознати с въпроса люде, които поради различни причини (политически, икономически и прочее) и a`priori (предопитно) са склонни да приемат западните „културни постижения", само защото произлизат от Запада.

Но Сорбоната е **западен** и при това - католически университет (в Париж), а Джозеф Скалигер е немски учен (т.е. също **западен),** по вяра, до григориянската реформа, римокатолик.

Ще ми се да обясня относно предлаганата книга: първите девет глави написах преди години. Другояче бях замислил творбата - като по-кратко, цялостно, (без разделяне на глави) научно-популярно изложение, - една обширна статия. Когато се върнах към работата, август-септември 1998 г., не задрас-

ках написаното. Направих някои дребни добавки, като например - кой е св.Епифаний Кипърски, и продължих, с намерение да приложа една по-разширена схема. Разделих написаното на глави и нататък след 9-та глава, маниерът и ритъмът се промениха, с най-голямото ми и искрено желание, до колкото ми е възможно, написаното да бъде максимално четивно и независимо от спецификата на материята, да бъде разбрано от всекиго.

Веднага, след **предговора,** поставям, любезни читателю, **Съдържанието.** Избери си, която искаш глава и прочети това, което най-много би те заинтересувало. Избери след това втора, трета... Желая да се надявам, че след прочетеното по избор, ще започнеш четенето отново и последователно - от начало до край. Защото наистина в началото се поставя глава първа.

Пожелавам приятно и ползотворно четене.

Март-юни 1999 г. *Авторът.*

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДИ ПРЕДГОВОРА.....3
ПРЕДГОВОР.....5
С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е.....7
СИМВОЛА НА ВЯРАТА:.....23

I. ПЪРВИТЕ ДЕВЕТ ГЛАВИ -
ЗА ХРИСТОВОТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ.....24
ГЛАВА 1-ВА: Най-великото събитие в историята на човечеството - Христовото Възкресение. Събитието в календарно-исторически план.....24
ГЛАВА 2-РА. Санкциониране празнуването на Пасхата с канони.....27
ГЛАВА 3-ТА. Определяне денят на Христовото Възкресение от Александрийската Църква. Св. Лъв папа Римски. Чудото в Сицилия.....28
ГЛАВА 4-ТА. Месец II адар в еврейския лунен календар. Св. Епифаний Кипърски.....29
ГЛАВА 5-ТА. Начало на пасхалистическата наука. Създаване на Юлиянския календар - Богопредначертано явление.....30
ГЛАВА 6-ТА. Малко астрономия. Юлиянската година средна между тропическата и астрономическата. Защо тропическата година е по-къса от звездната (астрономическата) година. Една теория.....32
ГЛАВА 7-МА. Удобно ли е да се измерва годината не в цяло число дни? Примерът на денонощието и часовникът, който измерва 24 еднакви часа.....33
ГЛАВА 8-МА. Административната мярка „лятно часово време" и правилното празнуване на Христовото Възкресение.....34
ГЛАВА 9-ТА. Юлиянският календар - часовник на времето. Созиген бил на ясно със стойностите на тропическата година, но предпочел математичен календар.....35

II. ТЕМАТА РАЗШИРЕНА.....37
ГЛАВА 10-ТА. Двете светила. Денонощие, година. Календарите не могат да си служат с часове, минути и секунди. Созигеновото четиригодие или какво направил Созиген с 6-те часа. Юлиянската величина на годината - откритие със световно значение.....37
ГЛАВА 11-ТА. Лунен месец.....42
ГЛАВА 12-ТА. Съществували различни календари. Предшественик на Созигеновия календар е Египетският календар.....43

III. МАЛКО ИСТОРИЯ.....45
ГЛАВА 13-ТА. Египет - поглед в „калейдоскопа на историята", завъртян много пъти назад.....45
ГЛАВА 14-ТА. Средно египетско царство. Йосиф Прекрасни. Мойсей. Избавление на Божия народ, което е и предобраз на избавлението на целия човешки род от робството на греха, проклятието и смъртта.....46
ГЛАВА 15-ТА. Ново египетско царство. Въздигане на Египет при XVIII-та и XIX-та династии. Рамзес II. Късна епоха - упадък. Александър Македонски - завоевател или освободител? Елинизация на Египет. Птоломей II Филаделф. Преводът на Седемдесетте. Св.Симеон Богоприемец.....48
ГЛАВА 16-ТА. Подготовка на света за Христа. Един език, една държава и единен календар.....52
ГЛАВА 17-ТА. Още история. Птоломей I, Клеопатра. Създаване на Созигеновия календар. Гай Юлий Цезар – въвеждане на Созигеновия календар за всеобща употреба. Убийсвото на Цезера. Племенникът му Октавиян Август взел властта. II триумвират, убийците победени. Марк Антоний. Жалостивият край на Клеопатра.....53
ГЛАВА 18-ТА. Египет влязъл в състава на Римската държава. „Златен век" - Златно време? Не! - Безценно! - Тогава се родил на земята Господ Иисус Христос. Тиберий. Св. Евангелист Лука - първи църковен историк. Точното отбелязване на историческото време. Богоявлението. Спасителното дело на Иисуса Христа на земята. За Св. Евангелие.....56

ГЛАВА 19-ТА. Още за Тиберий. Краят на Иродовците. Краят на Пилат Понтийски. Св. Мария Магдалина поздравила Тиберия с „Христос възкресе!" Императорската заповед.....59

IV. СОЗИГЕНОВИЯТ КАЛЕНДАР. ГОСПОД ПОСЕТИЛ ЕГИПЕТ. ГОНЕНИЕ НА ХРИСТИЯНИТЕ.....63

ГЛАВА 20-ТА. Когато Созиген съставил календара... За броя на дните и имената на месеците. Защо Созиген направил третата година високосна? Методът на закръгляване и изчистване на остатъците от часове. Февруари останал високосен и когато се намерил в четвъртата година. В Юлиянския календар не се загубил нито ден.....63

ГЛАВА 21-ВА. След кето Созиген съставил календара... Наименуваните месеци „юлий" и „август" с по 31 дни. Височайше оценената календарология и астрономия на Александрия. Тегнело идолопоклонството в Египет. Но тогава се родил Избавителят и Спасителят на човечеството - Иисус Христос.....68

ГЛАВА 22-РА. Господ посетил Египет. Из Акатиста на Пресвета Богородица. Св. Евангелист Марк поставил началото на Александрийската Църква.....69

ГЛАВА 23-ТА. Тиберий не назвал месец на свое име. Повече разместване на дни в месеците не били правени. Характерната си система Юлиянският календар запазил и при промяна на началото на годината. Примерът с виенското колело. Едно предварително сравнение на Григориянския календар с Юлиянския.....73

ГЛАВА 24-ТА. От Нерон нататък започнало гонението на християните от страна на римската императорска власт. Св. Първовърховни апостоли Петър и Павел. Тит. Превземането на Иерусалим. Разрушаването на Иерусалимския храм. Сбъдването на Господните думи. Всяко християнско сърце обича Иерусалим.....75

ГЛАВА 25-ТА. Най-жестокото гонение на християните при Диоклетиян. Победа с кръстния знак. Св. цар Константин Велики.....77

V. ВЕЛИКИЯТ ПРЕЛОМ.....78
ГЛАВА 26-ТА. Последни гонения. Обезумелият от идолопоклонство Диоклетиян искал да изкорени християнството. Предупреждението на св. вмч. Георги Победоносец. Разделяне на империята, съимператори. Оттегляне на Диоклетиян. Констанций Хлор. Константин. Кръстът на небето - „С него побеждавай!" Сам Христос се явил на Константин. Победа над Максенций - освобождаване на Рим. Миланският едикт - християнството свободна религия! Допълнителни укази. Ликиний на изток подновил гонението. Победа над Ликиний. Св.цар Константин - самодържец над цялата империя. Основаване на Константинопол.....78
ГЛАВА 27-МА. Римският император станал съмишленик, покровител и съработник на Божието дело. Св. царица Елена. Трогателната картина на I вселенски събор. Симфонията. Римската държава от смъртен враг се превърнала в закрилник. Юлиянският календар - достояние на Св.Църква. Константинополски патриарх - св. Митрофан. Коментар около „главенството на папата". Предсказанието на св. патриарх Митрофан.....84
ГЛАВА 28-МА. Юлиянският календар станал църковен календар. Нанасяне неподвижните Господски, Богородични и светийски празници. За светите мъченици. Повече промени в календара били нежелателни и невъзможни. Идеалният църковен календар. Промяната началото на годината, не променяло датировките.....87
ГЛАВА 29-ТА. Защо 1 септември станал начало на Църковната година? Основания във Ветхия Завет. Месец Тисри. Ной и неговият кораб (ковчег). 1 тисри. Сбъднатото пророчество Ис. 61 : 1-2. Решителни събития на датата 1 септември. Евангелското четиво на Новогодишния молебен.....89

VI. ПАСХАЛИСТИКА. СВ.МАКСИМ ИЗПОВЕДНИК. ВЕЛИКИЯТ ИНДИКТИОН.....92
ГЛАВА 30-ТА. Благословението на - вселенски събор - Александрийската Църква да определя деня на Великден всяка година. Успоредно с това започнало изработването на таблици

за по-голям период. Съчетаване на **лунните** фази със слънчевия календар, съобразено със седмичния кръг, равноденствието и юдейската пасха.....92
ГЛАВА 31-ВА. Седмичният кръговрат. Названието на неделния възкресен ден. Богоборството срещу установения от Господа седмичен кръг. Една, слава Богу, неосъществена лукава идея.....93
ГЛАВА 32-РА. Христофор Колумб и завистливите мореходци. Откритията на Метон, Калин и Хипарх - шедьоври на астрономията. Метон открил... Просто и гениално! „Високосна“лунна година и Метоновият ред.....97
ГЛАВА 33-ТА. Уравнението на Калин. Метоно-Созигенов цикъл. Хипарх. Созигеи. Пасхалистите приели метоно-созигеновия цикъл.....102
ГЛАВА 34-ТА. Пасхалистите - астрономите, математиците и канонистите на Св. Църква. Известни християнски светци по пасхалистически въпроси.....105
ГЛАВА 35-ТА. Пасхалните таблици. 19 годишен кръг. 76 годишен кръг. Аниян Монах, Анатолиий Лаодикийски. Св. Максим Изповедник.....109
ГЛАВА 36-ТА. Кой е св. Максим Изповедник.....110
ГЛАВА 37-МА. Някои заглавия на главите в творението на св. Максим Изповедник по изданието на Мин.....127
ГЛАВА 38-МА. Великият индиктион - 532 годишният цикъл, - как е съставен и как още може да се разглежда. Идеалната пасхалистична „машина" е неприложима за григорианския неритмичен календар. Финландскта църква изпаднала отвъд... Православието. В силата на анатемите ще се убедят всички в отвъдния свят. Но доказателства за правотата на Православния Великден има още на този свят - благодатния огън, който пада от Небето на Велика Събота в Иерусалим.....128
ГЛАВА 39-ТА. За началото и края на Пасхалния период - от св.Максим Изповедник – (гл. 15). За датата 21 март... Великият индиктион - съвършенното календарно пособие - венецът на многовековния пасхалистически труд. На него е основаната съвременната хронология. Великият светотворен кръг на Джозеф Скалигер.....132

ГЛАВА 40-ТА. Тече 15-тия велик индиктион... Проверки чрез Великия индиктион. Какво показва една сравнителна таблица. Други проверки за достоверност на исторически съобщения. Послепис: Когато пълнолунието е в неделя и когато е във вторник (от таблицата). Да рекапитулираме... Великият индиктион е уникален! Математикът Гаус създал формула по изяшната конструкция. „В руце лето"....134

VII. ПЪРВИ ИЗКУШЕНИЯ. ОСТАВИЛ ЛИ Е СОЗИГЕН ПРОБЛЕМИ. БЛАГОДАТНАТА ВЕЛИКДЕНСКА РАДОСТ....142

ГЛАВА 41-ВА. Първи съблазни от „изоставането" на Юлиянския календар от тропическата година на Изток. Отстъплението от вярата върви успоредно или изпреварва каноническите отстъпления. Не са знаели или не са искали да си спомнят в Рим?....142

ГЛАВА 42-РА. Махнал ли е Созиген с ръка? Двата аспекта - Първи аспект. Тропическата година избързва спрямо астрономическата, но и спрямо календарната юлиянска година. Не само Шерлок Холмс се очудил, но и папистичен Рим. Миколай Коперник, Галилео Галилей, Джордано Бруно. Созиген би махнал с ръка спрямо реформаторите....144

ГЛАВА 43-ТА. Мерките са условни величини. Оптималната календарна година – резюме....148

ГЛАВА 44-ТА. Движенията във вселената. Вселената не е нито вечна, нито безкрайна. Първоначалният взрив - теория. Процесите във вселената. Слънцето - нашата звезда. За края на света....148

ГЛАВА 45-ТА. Библията не е компендум по астрономия. Фантасмагориите за извънземни цивилизации. Какво казал св.Филарет Московски през XIX в. „Като имате пред очи свършека на техния живот, подражявайте на вярата на вярата им." (Евр. 13 : 7)....153

ГЛАВА 46-ТА. Вторият аспект - защо не съществува проблем. Календарното равноденствие трябва да изостава. Разяснение от амвона на православните храмове в инославните страни.

Примерът - о. Серафим Роуз. Нямало кой да чуе Сорбоната. Созиган създал еталон. След още 17 века.....155
ГЛАВА 47-МА. Средновековните схоластици се загрижили за православната Пасха. Великденът не е сезонен празник. Великденската радост е благодатна, защото Христос Възкресе!.....157

VIII. ОТПАДАНЕТО НА РИМ. ФРАНКИТЕ. ОЩЕ ИСТОРИЯ.....159
ГЛАВА 48-МА. Къде остана православната слава на Рим? Отговорът с една или с две думи. За какви „съборници“ става дума. Привлекателната дума „православни".....159
ГЛАВА 49-ТА. Поява на франките. Хлодвик - покръстител и обединител. Всеки народ давал плодове на вярата. Из акатиста на св.Иоан Шангхайски Чудотворец.....160
ГЛАВА 50-ТА. Франките при Меровингите. Карловингите. Узурпаторът Пипин Къси. Начало на Папската държава. Вярата в Рим оставала православна.....162
ГЛАВА 51-ВА. Карл Велики. Обърквене верските с политическите дела, след като видял в ръцете си огромна власт.....163
ГЛАВА 52-РА. Ереста „филиокве" - нелогична и богопротивна ерес. Св. 26 мъченици Зографски. Какво станало с телата на монасите, които приели „латинската" вяра. За светците и техните свети мощи. За „подробностите" във вярата.....165
ГЛАВА 53-ТА. Папа Лъв III. Опасенията на светейшия папа и избор на царствен покровител. Опасност за Православното кредо от друга посока.....169
ГЛАВА 54-ТА. „Богословското" мнение филиокве, като средство за отделяне-противодействие срещу (Източната част на) Римската империя - Византия, замисляли да влезе като вероизповедна (еретическа) добавка, на провинциалния събор в Ахен. Ако бихме живяли в началото на IX век.....170
ГЛАВА 55-ТА. Веднага след събора в Ахен... „Извиван“, притискан, папа Лъв III отстоял, нещо повече - поставил скрижали с Православния символ на вярата на вратите на

катедралата „Св.Петър“ в Рим. Историческият
констекст.....172
ГЛАВА 56-ТА. На Изток иконоборчеството бушувала чак
до смъртта на император Теофил в 842 г. Тържество на
Православието. Св.царица Теодора.....174
ГЛАВА 57-МА. Три велики светици императрици сияят в
светийския лик... Св.императрица Пулхерия. Августа Пулхерия
и нейния брат император Теодосий Младши. III вселенски
събор. Откровението на импер.Теодосий. Император Маркиан,
императрица Пулхерия - девственото съпружество. Св.папа
Лъв I Велики. IV вселенски събор. Кончината на св.
императрица Пулхерия.....175
ГЛАВА 58-МА. Православна Византия се въздигнала. VI век-
св.император Юстиниан Велики. Св.папа Агатон за Юстиниан
Велики. На VI вселенски събор... Песента „Единородне Сине и
Слово Божий..." Юстинианов кодекс, църквата „Св.София".
Православна интеграция. Кой разбил царските гробници в
Константинопол. Още за св.импер.Юстиниан Велики.....184
ГЛАВА 59-ТА. Св.Императрица Ирина. Защо във филма за Карл
Велики нещата бяха представени невярно. Св.Ирина взела
властта като регентка на Константин VI. Оттеглянето на
св.патрирх Павел IV, тревогите на православната св.
императрица и избора на Тарасий за патриарх (св. патр.
Тарасий). VII вселенски събор. Св. императрица Ирина си
построила на небето дом.....190
ГЛАВА 60-ТА. Константин пораснал... Греховната му страст и
горчивите резултати. Увещанията и мъжеството на св. патриарх
Тарасий и стареца Йоан. Безспокойството на папа Лъв III.
Съдбовният избор на майката... император Константин VI
свален. Св. императрица Ирина - самодържец. Тъмни облаци
надвиснали над Константинопол - измяната на пълководеца
Никифор срещу законната власт. Св. императрица Ирина в
смирение предала праведната си душа Богу. Предателят
Никифор - император, а българските войски - екзекутор на
предателя.....194
ГЛАВА 61 -ВА. Накратко историята до св.императрица Теодора.
Възцаряването й след смъртта на Теофил. 842 година -

Тържество на Православието. Константинополският патриарх св. Методий, окончателна победа над иконоборството и посрамване на еретиците. Контекст от българската история. Св. императрица Теодора се оттеглила от властта и я предоставила на сина си император Михаил III. Кончината на св. императрица Теодора.....202
ГЛАВА 62-РА. Около 120 години продължило иконоборството... Вместо благодатна помощ, гняв Господен над Византия. Какво можем да прочетем в книгата на св.Димитрий Ростовски за периода на иконобоството и последиците.....213
ГЛАВА 63-ТА. Историята не свършила с коронацията на Карл Велики. Поставяне на скрижалите с Православната вероизповед на вратите на катедралата „Св.Петър“ в Рим. „Това ез, епископ Лъв, поставих за запазване и утвърждаване на Православната вяра".....214
ГЛАВА 64-ТА. Какво вършели по-нататък полуцивилизованите франки - да се обърнем към нашите източници, древните жития на светите Братя Кирил и Методий, на св. Климент Охридски Чудотворец. -Интродукция към темата.....216
ГЛАВА 65-ТА. И така, да си припомним фактите от историята отначало... Кой изпратил светите Братя в мисия във Великоморавия. „Amicus fortissimus". Повикани в Рим от Моравия, св. Братя били посрещнати великославно заради мощите на св.Климент папа Римски. Освещаване на славянските книги на св.Литургия от папа Адриан II. Смъртта на св. Кирил. Св. Методий - архиерей. Арест в Ерланген. Освободен от папа Йоан VIII, св. Методий се отдал на равноапостолна просветилска дейност в огромната епархия. Един по-късен факт- поканата на император Василий Македонянин.....217
ГЛАВА 66-ТА. Какво означава „първо" и „второ" светителствуване на св.патриарх Фотий? Св. Игнатий Константинополски изобличил Варда...(А св. императрица Теодора „стеснявала действията" на Варда...). Избор на св.Фотий за патриарх. Дипломатическа подготовка за покръстването на България, първо - на св. равноапостолен княз Борис. Римските своеволия в България и могъщата защита и изобличение от

гения на св.Фотий. За мнимата вражда между
св. Игнатий и св.Фотий.....223
ГЛАВА 67-МА. Тъжно завършила 869 година... Съборът 869-870 г. и папските претенции. Вялият събор не утешил Василий Македонянин. Българската делегация на събора. В България - „каквото си постлали, на това и легнали" римските епископи и свещеници. Въпроси с очаквани отговори. Съборът не удовлетворил папските претенции за поставяне папата над Църковния съд. Каква се оказала стойността на осъждането на св.Фотий от събора за имп. Василий Македонянин, за св. Игнатий Константинополски,
въобще за Византия? - Никаква!.....229
ГЛАВА 68-МА. Новият папа Йоан VIII. Константинополският събор в 879-880 г. Подаръците на светейшият папа Йоан VIII за светейшия патриарх Фотий. Триумф на единението. Решението на допълнителното заседание на Събора за недопустимост на каквато и да било промяна в Символа на вярата, осъждане на „филиокве". Какво написал Анконския епископ Павел, когато подписвал от името на папата съборните актове.....235
ГЛАВА 69-ТА. Пред папа Йоан VIII наклеветили равноапостолния св.Методий. Какъв слух пуснали филиоквистите във Великоморавия и как били посрамени - или какво съдържало писмото на светейшия Йоан VIII до княз Светополк. Второ и последно посрамване на филиоквистите. Тропар
на св. св. Кирил и Методий.....240
ГЛАВА 70-ТА. Кога е започнало покръстването на Полша. „Някой много силен княз седеше на Висла..." Архиерейската власт на светаго Методия. За двойния грях на филиоквистите-франки спрямо славянските народи. Последните трудове на св.Методий като преводач на Свещеното Писание и службата на Димитровден. Среща на св. Методий с унгарския крал.
Блажената кончина на св. Методий в 885 г.....241
ГЛАВА 71-ВА. Защо и кой замъчил и прогонил учениците на св. св. Кирил и Методий от сревноевропейската славянска епархия след блажената кончина на св. равноапостолен Методий. Какво можем да намерим в житията на светите Охридски чудотворци Климент и Наум, - действията на франкските духовници,

носители на ереста филиокве, срещу Православната вяра и нейните защитници - учениците на св. св. Кирил и Методий. Как може да се очудваме на последвалите събития? Понататъчната съдба и дейност на светите мъченици - св.св. Кирило-Методиеви ученици. Църковният събор свикан от св. княз Борис в края на знаменития IX в. -в 893 г. 247

IX. ГРИГОРИАНСКАТА РЕФОРМА И ПОСЛЕДСТВИЯТА 258

ГЛАВА 72-РА. Пролог - увод. За духовните и материалните блага. За Божествената благодат и кои са светите седем Таинства. Страхът Господен и трите степени на покоряване на Господа. Преплитане на ценности и опасността от неразграничаването им. България преди световната война и др. Може ли да се говори за гордост на изповядващите Православие? Какво може да произлезе от преплитането на ценностите и какво трябва да бъде отношението на православния християнин по този въпрос 258

ГЛАВА 73-ТА. Как се зародила Григориянската реформа. Обратните резултати, вместо очакваните... Защо реформаторството „процъфтяло" на Запад. Запазеният екземпляр в Народната Библиотека. Д-р Махнич. Проф. Калтенбрунер.... 165

ГЛАВА 74-ТА. Яко Боско като вододел. Традиционалисти и реформатори в рикокатолицизма. Разликата между архиепископ Льо Февр и Абат Гетте 269

ГЛАВА 75-ТА. „Реформатори" след Яко Боско. По какви причини предложенията за реформи не били внедрени. Папа Йоан XXIII и съборът в Констанц, Ян Хус. Защо Базелският събор спрял да се занимава с предложението за реформа на календара - Флорентиската уния, папа Евгений IV: „Щом Марк Ефески не е подписал, все едно че нищо не сме постигнали" 271

ГЛАВА 76-ТА. Инициативата на униятския епископ (кардинал) Висарион. Латеранският събор - реформите изоставени. Мнението на Миколай Коперник. Календарната реформа на папа Пий V. Забранената календарна част на папския Бревиарий. Сирлет & комисия. Как отбранявали папския авторитет и личния престиж на кардинала 275

ГЛАВА 77-МА. Папа Григорий ХШ, дейност. Иезуитът Посевин. Вартоломеевата нощ. Мисиите на Антонио Посевин в Швеция и Русия. Папата побързал с реформата..., цели поставени пред нея. Източните патриарси анатемосали реформата. Агресии срещу Русия.....178
ГЛАВА 78-МА. Григориянският календар не бил някаква съвършено нова система. Приближаване на календарната година до тропическата година чрез орязване на Юлиянския календар. Геоцентристи. Намаляване по един ден от столетие, но не от всяко. „Научни" нелепици.....183
ГЛАВА 79-ТА. Вторият човек носещ отговорност за реформата. Третият герой - теоретикът. Мението на самия Христофор Клавий за прутенските таблици и екзакта на Лилио - основите изхвърляте, а къщата оставяте... да виси във въздуха. Клавий се заплита... И Посевин защищавал реформата. Четиритe недостатъка на реформата признати от Клавий.....285
ГЛАВА 80-ТА. Какво шокирало Календарната комисия - доклада пред папата в 1580 г. и какво предполага Д-р Махнич, относно ектазктът на Лилио, - с какво кардиналът измамил папата... Кои, според папата, влизат в списъка на „christiani principes" и кои не влизат.....289
ГЛАВА 81-ВА. Пръв по чест владетел - германският император... Втори - португалския крал. Защо? Испанският и френският крале. Какво всеки един от тези владетели отговорил на запитването за реформата.....293
ГЛАВА 82-РА. Отзивите на запитаните учени и университети. Какво написал Веронския астроном Йосиф Ваданий. Отговорът на Сорбоната - порицаващ реформата. Коментар. Какво не могли да предполагат в Сорбоната - „модерен" календар върху... геоцентрични основи.....296
ГЛАВА 83-ТА. Булата на папа Григорий XIII. Защо задачата била непосилна, неправилна и вредна и ненужна. Какво изтъкнал св. Максим изповедник в гл. 14 и 15 на своя посхалистичен труд. Нека добре да се замислят.....301
ГЛАВА 84-ТА. В очакване на реформата, протестантите се умълчали. Медалът. Реакция на протестантите след излизане на реформата. Реформата като спектакъл. Д-р Махнич

обвинява кардинала... Отговорността на папата. За градацията на ценностите. Папа Григориянската градация на ценности.. 305
ГЛАВА 85-ТА. Въвеждане на реформата. Италия, Испания и Португалия. Франция. Джозеф Скалигер скъсал с римо-католицизма. Полша - с какво се сблъскала реформата там, Краковският университет, Ян Лятос. Притесняване на православните заради календара. Иезуитите и крал Стефан Батори. Трите му охранителни грамоти в защита на православното население и стария църковен календар.....309
ГЛАВА 86-ТА. Това, което иезуитите не могли да постигнат при крал Стефан Батори, постигнали при крал Зигмунд III Ваза. Унията в 1596 г. Внимание, те само са облечени в православни одежди! Как станало? Фалшивата и истинската братска любов. Когато папа Йоан-Павел II бил в Грузия.....315
ГЛАВА 87-МА. Какво станало по-нататък. Кой бил крал Зигмунд III Ваза? Шведският клон на династията Ваза: Густав 1 Ваза, синовете му: Ерик XIV, Йоан III, Карл IX; крал Густав II Адолф, Кралица Кристина, кралете Карл X Густав, Карл XI, Карл XII -живот авантюра.....317
ГЛАВА 88-МА. Полският клон на династията Ваза. Господство на иезуитите. Ослабването на Русия при Борис Годунов, руската кампания, лъжедимитриевците, полски княз - цар. • Не паднала Троицко-Сергиевата лавра след 11 месечна обсада. Минин и Пожарски начело с чудотворна икона на Пресв.Богородица. Напразно пролята полска и руска кръв. Малко отклонение: можело и другояче - крал Ян III Собески - вечен мир с Русия. Срещата между Леополд I и Ян III Собески. Разгром на турците при Виена.....322
ГЛАВА 89-ТА. При Зигмунд III Ваза новият календар се явил средство за доказване лоялност към полската власта (?!) Започнало мъченичество... Подвигът на 12 православни свещеници и Божието наказание върху жестокия феодал „внедрител" на новия календар (Из записките на Петър Могила).....326
ГЛАВА 90-ТА. Апологети на стария календар: Герасим Смотрицкий, Свещ.Василий Сурожски и др. Защита на стария

календар от Христофор Бронски - нещо, което звучи
съвсем съвременно.....327
ГЛАВА 91-ВА. Да се върнем в Германия... Още мастилото на
булата не засъхнало и протестантите скочили. Научни доводи.
Най-силният довод на протестантите, професори Осиандър и
Хербрант. Памфлети. Календарът на папа Григорий XIII...
утвърдил протестантите. Клавий защищавал календара и
признавал... Главните недостатъци, които правят реформата
негодна: канонически и математически.....330
ГЛАВА 92-РА. Притиснат до стената, като умаломощен
фехтовач, Клавий се извинявал... Гражданският календар
не е Григориянската реформа. Ваданий знаел какво
приказва. Проф.Маестлин. Какво още признал
Клавий - невероятно признание.....333
ГЛАВА 93-ТА. Как посрещнал вестта за реформата Герман-
ският император Рудолф II? Не посмял да въведе Григориянския
календар веднага. Курфюрстите - против. Въведената реформа -
коварен бумеранг.....336
ГЛАВА 94-ТА. Събитията бързо следвали едно след друго. Нов
указ, специално за Австрия. Баварският херцог Вилхелм се
притекъл на помощ или кой кого трябвало да съветва.
Съпротивата на щирските чинове, възстания в Щирия и в
Аугсбург. Реформата се „разяснявала" с помощта на пиките...
Гр.Шпеер и други градове по неговия пример. Отхвърленият
съвет на принц Ернст. Ерцхерцог Матей и протестантските
делегати.....339
ГЛАВА 95-ТА. Римокатолишкото население постепенно свело
глава, протестантите - напротив, считали се за смели бойци за
стария календар. Обратният, на очаквания от Рим, резултат -
вместо връщане на протестантите, пълното им отделяне.
Възстания и отстъпки на Хабсбурга.....342
ГЛАВА 96-ТА. Тридесетгодишната религиозна война
и последствията.....343
ГЛАВА 97-МА. Протестанството не било свързано духовно
с Юлиянския календар и след 100 години, когато старите
поколения, които защищавали с кръв стария календар, били
вече в гроба, новите поколения изменили по...*политически*

причини (!!), и въпреки това внедряването на новия календар продължило векове... Рим не посмял да се занимава повече с календарни реформи. Не изменила Православната Църква!.. 438
ГЛАВА 98-МА. Папа Григорий XIII изпратил на патриарх Иеремия II дарове и реформата. Отговорът на Константинополския патриарх. Константинополския събор в 1583 г. Отрицателното отношение на св. Православна Църква към календарните и пасхалистични промени („новшества") през вековете.....350
ГЛАВА 99-ТА. Цариградският конгрес - отстъплението в 1923 г. Т.н. Новоюлиянски календар - вариант на Григориянския. Цариградската патриаршия станала причина за внасяне най-голяма съблазън в живота на останаланалите Православни Църкви. Отклонението по календарния въпрос... Христовата Църква „...и портите адови няма да й надделеят". Смешение на вяра в Бога с вяра въобще. Възможно ли е връщането на Римския папа? Придържането към Юлиянския календар - пробен камък.....355
ГЛАВА 100-ТНА. Кои църкви преминали към новия календар - Еладската, Александрийската, Румънската. Защо и как? Гърция - чудото на Кръстовден. Румъния - гоненията и мъченията.....359

Е П И Л О Г.....368
ВЪВЕЖДАНЕТО НА НОВИЯ КАЛЕНДАР В БЪЛГАРИЯ. НЕКАНОНИЧНОТО И АНТИНАУЧНО ИСТОРИКО-ХРОНОЛОГИЧЕСКО БЕЗСМИСЛИЕ. СПОМЕНИ.....368
ГЛАВА 101-ВА. Малко преди промяната.....368
ГЛАВА 102-РА. В Митрополията.....371
ГЛАВА 103-ТА. Да започнем „календарната" история в България от начало... Събития от историческия контекст.....377
ГЛАВА 104-ТА. Княз (цар) Фердинанд запазил Юлиянския календар близо 30 години. Един (непотвърден) разказ. Фактът обаче, си е факт. Причината за промяната и промяната на календара за гражданска употреба в 1916 г. Как се празнуваха църковните празници.....388
ГЛАВА 105-ТА. Промяната.....400

ГЛАВА 106-ТА. След промяната.....406
ГЛАВА 107-МА. Руското подворие в София и Българското в Москва... Митрополит Никодим Ленинградски. Размисли. Съвременни иерарси... Още веднаж предохранително да си припомним I-вото правило на Антиохиския събор и Седмото Апостолско правило. Вододелът.....422
ГЛАВА 108-МА. Фалшивата версия „Връщаме се на старите дати".....430
ГЛАВА 109-ТА. По-точни ли са григориянските дати? Те не само спрямо Юлиянската, но и спрямо Григориянската календарна система са неверни и неточни, или Хортензий знаел какво пише и Ваданий какво приказва... Нека да видим как тази „точност" изглежда... Другият фалшив рефрен: „Важното е да се празнува..." Какво още можеше у нас да се направи от патриарх Максим.....434
ГЛАВА 110-та. Как коректно постъпила Българската държава с Националния празник, в календарно отношение, през 1916 г. Трите вида „календарни логики". За незаменимото научно юлиянско времеизмерване и незаменимите юлиянски дати... Ако цариградските календарни реформатори... Вместо заключение.....450

ИЗПОЛЗУВАНА ЛИТЕРАТУРА И МАТЕРИАЛИ.....456

СИМВОЛА НА ВЯРАТА:

Вярвам в един Бог Отец, Вседържител Творец на небето и земята, на всичко видимо и невидимо.

И в един Господ Иисус Христос, Сина Божий, Единородния, Който е роден от Отца преди всички векове: Светлина от Светлина, Бог истинен от Бог истинен, роден, несътворен, единосъщен с Отца, и чрез Когото всичко е станало;

Който заради нас, човеците, и заради нашето спасение слезе от небесата и се въплоти от Духа Светаго и Дева Мария и стана човек.

И бе разпнат при Понтия Пилата, и страда, и бе погребан.

И възкръсна в третия ден, според Писанията.

И възлезе на небесата, и седи отдясно на Отца.

И пак ще дойде със слава да съди живи и мъртви и царството Му не ще има край.

И в Духа Светаго, Господа, Животворящия, Който от Отца изхожда, Комуто се покланяме и Го славим наравно с Отца и със Сина, и Който е говорил чрез пророците.

В една света, вселенска и апостолска Църква.

Изповядвам едно кръщение за опрощаване на греховете.

Чакам възкресение на мъртвите.

И живот в бъдещия век. Амин!

I. ПЪРВИТЕ ДЕВЕТ ГЛАВИ - ЗА ХРИСТОВОТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ

ГЛАВА 1-ВА: Най-великото събитие в историята на човечеството - Христовото Възкресение. Събитието в календарно-исторически план

Безспорно най-великото събитие в човешката история, на всички времена е ***Христовото Възкресение.*** То **е** и най-чествувано от християните като ***празник;*** - Пасхата Христова е център на богослужебния годишен кръг.

Една от задачите на I вселенски събор (325 г.) е била, да уеднакви между всички християни празнуването на Великден - светлата Христова Пасха, като се спазят каноническите и историко-хронологическите условия.

С няколко думи ще се върнем към **събитието** в неговия исторически и календарно-исторически план.

Целият Ветхи Завет е бил подготовка и предобраз на Новия Завет, подготовка за идването на Христа Спасителя, включително ветхозаветната пасха, празнувана в чест на избавлението на Божия народ Израиля от Египетското робство. Но трябва да добавя, че самото чудесно избавление от робството на фараоните (XVI в.пр.Хр.), с реални последици за богоизбрания народ, е и **предобраз на избавлението на човешкия род** от робството на греха, проклятието и смъртта от Господа и Бога нашего Иисуса Христа.

Празнуването на ветхозаветната (предобразна) пасха е започвало в деня на първото пролетно **пълнолуние,** след равноденствието. Това било четиринадесетия ден на първия пролетен месец - нисан, който от своя страна започвал с първото пролетно **новолуние.**

Именно тогава, на 14 нисан (първото пролетно **пълнолуние),** се колело **пасхалното агне.**

По Божий промисъл Господнята жертва - „...Христос, пасхата наша, биде заклан за нас" (1 Кор. 5:7), се извършила точно по времето на юдейската пасха и с това я **отменила.** Както от изгрева на слънцето избледнява луната и нейната нощна светлина става безпредметна и безвидна.

Господ Иисус Христос принесъл доброволно Себе Си в жертва и бил разпнат за нас (Симв.на вярата), точно в деня на създаването на Адама - петък (Бит1:26-31). „Тогава беше петък пред Пасха, около шестия час..." (Иоан 19:14), т.е. около 12 часа по пладне по сегашното времеизмерване. (Първият дневен час у евреите започвал от 6 часа сутринта). Наистина чудно съвпадение! Защото пасхата всяка година се падала в различен седмичен ден. Но у Господа няма нищо случайно.

Нека да обърнем внимание - при лунния календар месеците продължавали от новолуние до новолуние и с това се явявали подвижни, напред и назад, срямо неподвижните слънчеви месеци, с които сме превикнали в нашите представи. Следователно цялата лунна година започвала по-рано или по-късно, - била също подвижна.

Както новата година по лунния календар започвала с краткото появяване на първия тънък лунен сърп, привечер, от тогава започвал 1-ви нисан, така и всички дни (и празници, разбира се), започвали от вечерта и завършвали на следната вечер. Тайната вечеря, чрез която Господ с учениците Си отбелязал по най-скромен начин празника и на която с божествените Си ръце извършил първата Евхаристия (Св.Литургия), станала вечерта на Велики Четвъртък, в началото на 14 нисан. Агнето трябвало да бъде заклано също на 14 нисан, но в предверието на самия празник (15 нисан), започващ също от вечерта. (В случая, през оная година - петък).

„Беше заран, (петък, 14 нисан, в ск.м.) и те (книжниците, фарисеите и първосвещениците, в ск.м.) не влязоха в преторията, (резиденцията на римския управител на Юдея - Пилат Понтийски, в ск.м.) за да се не осквернят, та да могат да ядат

пасхата..." (Иоан 18:28). (Предаването на Невинния на смърт явно не ги е „осквернявало". Наистина - какъв ужас!)

Искам да обърна внимание - Новият Завет започнал с Благовещението - „Днес е начало на нашето спасение..." (тропар на празника) и Рождението на Христа Иисуса - Спасителя, обещания от Бога чрез пророците Месия. Вървели двата Завета заедно, Ветхия и Новия, до изкупителната Му смърт. Кръстната Христова смърт „...около деветия час" (Иоан. 19:46) (около 15 часа на Велики (Разпети) петък) е ***моментът,*** до който се разпрострял Ветхия Завет (Времето на Ветхия Завет). „...Храмовата завеса се раздра надве, отгоре додолу..." (Мат. 27:51). От тук нататък оставал само Новият Завет.

Славното Христово Възкресение на Господа от мъртвите, станало **на третия ден,** след полунощ, така както го празнуваме, **в първия ден на седмицата** (Марк. 16:9) - т.е. **неделя,** 16 нисан, след юдейската пасха (15 нисан).

Следователно първият извод от този кратък историко-календарен преглед е: празнуването на Христовата Пасха не може да бъде другояче, освен така както хронологически е станало събитието - **след юдейската пасха и то в неделя** (в първия ден на седмицата - Марк. 16:9). **и след равноденствието.** То е граница и гаранция, че няма в една слънчева година да се празнува два пъти Христовата Пасха. Св. Епифаний Кипърски (+ 403 г.) обвинявал юдеите, че вършат в някои години точно това. Такава хронологико-календарна недостатъчност, която се появила у юдеите, не била допустима за християните.

Само като напомняне ще добавя, че заради Христовите страдания постим сряда и петък, а в неделя, заради Възкресението - тържествуваме и празнуваме.

ГЛАВА 2-РА. Санкциониране празнуването на Пасхата с канони

Св. Църква санкционирала празнуването на Пасхата с канони. Седмото Апостолско правило повелява: **„епископ, презвитер или дякон** (трите чина на духовната иерархия, в ск.м.), **който празнува светият ден на Пасхата преди пролетното равноденствие, наедно с юдеите, се низвергва от свещения чин".**

С този въпрос, както споменах, се занимавал I веселенски събор (325 г. в Никея, известен още и под името Никейски). Той издал определение („орос ,„ гр.), което не достигнало до нас, но съдържанието му се преповтаря от 1 -во правило на Антиохийския събор, състоял се наскоро след Никейския (в 341 г.), чийто решения, по силата на 2-ро правило на VI вселенски събор и 1-во правило на VII вселенски събор, са приравнени с решенията на вселенските събори. Упоменавам изрично този факт, защото 1-во Антиохийско правило е твърде характерно и рядко. То „от сега" (от приемане на решението) **осъжда** (за в бъдеще, до края на света), по силата на вселенската формула „Угодно бе на Духа Светаго и нам" (Деян. 15:28) - **нарушителите на определението на I вселенски събор - да бъдат чужди на Църквата,** лишава ги от свещенослужение (ако са духовници), а **също и тези, които дръзват да бъдат в общение** (съслужение) **с тях.** „Същностността на определениетио на I-вия вселенски събор, както е изложено в тълкуванието на 1-во правило на Антиохийския събор, от признатия от цялата Православна Църква тълкувател на светите канони епископ Никодим е: 1) Пасхата трябва винаги да се празнува в неделя. 2) Тази неделя трябва да е след първото пълнолуние, което настъпва след пролетното равноденствие. 3) Ако се случи тази неделя да съвпада с юдейската пасха, то християнската Пасха следва да се празнува в следващия неделен ден". (Цит. по Архиепископ Серафим (Соболев) от Доклада му пред Всеправославното съвещание през 1948 г. за календарните стилове).

ГЛАВА 3-ТА. Определяне денят на Христовото Възкресение от Александрийската Църква. Св. Лъв папа Римски. Чудото в Сицилия

Първият вселенски събор възложил на Александрийската църква, обладаваща високите астрономически достижения на Египет, да определя деня на Христовата Пасха. Това действително ставало в продължение на повече от сто години. Всяка година, далеч преди Пасхата, с великденските послания на александрийските папи-патриарси, до целия християнски свят. (Има запазени послания от св.Атанасий Велики (+ 373 г.), от св.Кирил Александрийски (+ 444 г.) и от св.свещеномъченик Протерий (+ 457 г.)

В Рим, при късните Великдени, поради обстоятелството, че там се считал за равноденствен не 21 -вия ден на март, но 18-тия, имали склонност да празнуват в някои години Великден дори месец по-рано. Примерно пълнолуние на 19 и 20 март римляните считали за пълнолуния след пролетното равноденствие (18 март, според римляните), докато то е преди пролетното равноденствие (21 март) и не може да се счита за пасхално. Великият св.Лъв папа Римски (+ 461 г.), този на когото Светата Църква дължи точната верова формулировка за двете природи на Господа Иисуса Христа и чийто „Томос" станал основа за решенията на IV вселенски събор против ереста на монофизитите), в своето дивно смирение и от друга страна непоколебима твърдост в изпълнение на съборните решения и със своя авторитет, категорично и окончателно наложил на Римския диоцез празнуването на късния Великден, съгласно определеното време от Александрийската църква. Господнето чудо, станало на остров Сицилия, описано от епископ Пасхазин, потвърдило, по чудесен начин, Божието благоволение към късния **(точния)** Великден в тази година. Веднаж в годината, по чудесен начин,точно на Великден, се изпълвал баптистериалния (кръщелния) басеин с вода, в който басеин кръщавали множеството, за онова време, оглашени. Басеинът се

изпълнил не на ранната („римската") дата, а на късната („александрийската"), когато се изпълнявали всички историко-хронологически и канонически изисквания, към които, ясно било показано, Небето не е безразлично.

ГЛАВА 4-ТА. Месец II адар в еврейския лунен календар. Св. Епифаний Кипърски

Има една подробност, която обезателно трябва да спомена. Лунната еврейска календарна година съдържала 12 лунни месеци по 29.53 денонощия, приблизително равно на 354 дни (за сравнение- слънчевата юлиянска календарна година има 365.25 дни). За приравнение на лунната със слънчевата година, във всеки 19-годишен период, 7 пъти се прибавял в края на лунната година, цял, 13-ти месец, наречен втори адар, по името на последния месец в лунния календар, т.е. - последният месец се наричал адар, а когато се добавял 13-ти месец, той се наричал втори адар. Следователно: късният Великден **е в тези години,** когато първият (пролетен) месец от лунния календар - нисан, (чиято 14-та дата е пасхалното пълнолуние) започва по-късно, поради наличието преди него на месец II адар, - отнасящ се към предходната лунна година. Несъобразяването с това води до празнуване на Възкресението преди юдейската пасха. Но трябва да се подчертае, че при изчисляване времето на правилното празнуване на Великдена, никога не се е вземало предвид, кога юдеите празнуват през текущата година, (и няма никаква „досадна зависимост", както се изразяват съвременните „реформатори"), а се е държало сметка, кога в действителност, по правило, се падал денят на юдейската пасха, та след него, хронологически издържано и канонически правилно, да се празнува Великден - Христовата Пасха. Защото когато не се прилагало в определените 7 години (в 19-годишния период) изравняването със слънчевата година посредством 13-ти месец - II адар, а веднага след I адар

се поставял месец нисан, то се оказвало, че в една година има две „пасхални“ пълнолуния и две юдейски пасхи, втората, по време, неправилна. Вероятно така са постъпвали юдеите през времето на св. Епифаний Кипърски (края на IV век), за което споменава светеца.

А самият св.Епифаний Кипърски бил не само даровит и учен мъж и знаещ пет езика, но бил самият той евреин по произход (по народност), родом от Финикия. Още като момче бил обучен и придобил големи познания по Закона и еврейските книги от еврейския законоучител на име Трифон. Законоучителят обикнал талантливото момче, останало рано без баща, дори го осиновил. След смъртта на осиновителя си, св.Епифаний се запознал с християнството и се кръстил. И не само се кръстил, но станал и монах и при това подвижник. На около 60-годишна възраст, по Божий промисъл (и по чудесен начин) бил избран за епископ на остров Кипър. В това си качество св.Епифаний прилагал Определението на I-вия вселенски събор и естествено отстоявал правилните „александрийски" дати на Пасхата (Великдена), според пасхалните послания на Александрийската църква, като сам, благодарение на своята висока начетеност и познаването на механизмите на еврейския лунен календар и юдейската календарна действителност към неговото време, могъл напълно компетентно да коментира пасхалните въпроси.

ГЛАВА 5-ТА. Начало на пасхалистическата наука. Създаване на Юлиянския календар - Богопредначертано явление

Успоредно с определянето от Александрийския епископ на Великденската дата, за всяка година, се поставяли началата на **пасхалистическата наука,** имаща за цел определянето на пасхалните дати за по-дълъг период. Тя използувала шедьоврите на астрономията, циклите на **Метон** (432 г. пр.Хр.), **Ка-**

лип (330 г. пр.Хр.) и **Хипарх** (125 г.пр.Хр.), които приравнявали, чрез свои уравнения, иначе, на пръв поглед, несъизмеримите величини на лунния и видимия слънчев кръговрати.

Господ Иисус Христос живял и празнувал в земния Си живот по ветхозаветния лунен календар. Сам принесъл Себе Си в единствена и незаменима жертва за изкупление и спасение на човешкия род и възкръснал в третия ден, в точно определено време по лунния календар и в първия ден на седмицата (неделя). При изработване на пасхалните таблици трябвало да бъдат взети под внимание всички историко-хронологически и канонически изисквания - посочени по-горе, т.е. да се намерят за по-дълъг период точните „александрийски" дати. Необходима била и математическа слънчева календарна основа за тези изчисления. За такава канава послужил Юлиянският календар.

Както на Римската империя, обхванала целия цивилизован свят, както на разпространения, в тази обширна територия, гръцки език (кини-диалектос), (за разпространението на който имал заслуга още Александър Македонски) - трябва да се гледа като на Богопредначертани явления, за да може да се разпространява християнството без граници и без езикови бариери, така трябва да се гледа и на влезлия в сила, по нареждането на Гай Юлий Цезар, в 46 г. пр.Хр. и наречен по негово име, - **юлиянски календар.** Той станал великолепната календарно-математическа основа за пасхалистичните изчисления. Господ дал в ръцете на Църквата това, което й било необходимо - точен, математичен, времеизмерител. След Първия вселенски събор следва да се говори за **църковен календар,** тъй като той станал основа на пасхалистическите периоди, от там и на целия богослужебен и църковно-празничен кръг; Юлиянският календар, на практика, бил санкциониран за църковна употреба, бил напоен до основа, до всяка негова дата, **с** богослужебната благодат на Църквата.

ГЛАВА 6-ТА. Малко астрономия. Юлиянската година средна между тропическата и астрономическата. Защо тропическата година е по-къса от звездната (астрономическата) година. Една теория

Юлиянската година, със своите 365 дни и 6 часа (365.25 дни) се явила **средна** между **тропическата** година (от пролетно равнодействие до пролетно равноденстви), имаща 365 дни, 5 часа, 48 минути и 46 секунди и **звездната (астрономическата),** съдържаща 365 дни, 6 часа, 9 минути и 10 секунди (период равен на времето за едно пълно завъртане на земята около слънцето). Без да се впускам в подробности, ще отбележа, че според наблюденията и една правдоподобна теория, причина за „избързване" на тропическата година, настъпване на пролетното равноденствие по-рано, - преди земята да е направила пълен кръговрат около слънцето, се дължи на влиянието на звездата Сириус върху земната елиптична орбита. Пролетното равноденствие е в момента когато земята, огрявана от слънцето, е в най-изпъкналата точка на тъпата страна на орбитата. Според същата тази теория, цялата Слънчева система се движи бавно „покрай" звездата Сириус, взета условно за неподвижна във вселената. Огромното разстояние между двата обекта и ниската скорост на придвижване на Слънчевата система спрямо Сириус, не дава възможност да се забележи движението и сякаш Сириус и слънчевата система остават „в едно и също положение" в продължение на хилядолетия. Правдоподобна или не - тази теория обяснява, че на практика влиянието на Сириус, най-просто казано, се изразява в това, че „държи" винаги точката на равноденствието (тъпата част на орбитата) перпендикулярна спрямо себе си. При това положение орбитата „е принудена"(във връзка с движението на Сл.система спрямо Сириус), да се дръпва, да се върти в обратна посока на движението около слънцето. Това повръщане е само толкова, колкото да срещне перпендикулярно лъча на Сириус в точката на равноденствието. Избързването е равно

на разликата между звездната и тропическата година (= 20 мин. и 23 сек.).

ГЛАВА 7-МА. Удобно ли е да се измерва годината не в цяло число дни? Примерът на денонощието и часовникът, който измерва 24 еднакви часа

Може ли, удобно ли е на практика, **годината да се измерва не в цяло число дни?** Може ли да си служим с година, която се състи от дни, часове, минути, та даже и секунди (каквито са тропическата и звездната)? **Категорично - не!** Ето аналогичен случай:

Денонощието. Трябва да знаем, че то, поради различни, космически, общо да ги наречем, взаимовлияния, търпи не малко изменения вътре в себе си при амплитуда повече от 10 минути (съвсем не малко за такъв кратък период от време). **Зенитът** (пладне) бива по-напред и по-назад. Същото се отнася и за **полунощ.** Колкото и странно, за неподготвеното ухо, да звучи - денонощията почти никога не са равни на 24 часа. Можем ли да си представим, как корабът, който по разписание, отплава „точно в полунощ" би трябвало да изчака действителната, астрономическата, среднощ, ако би искал да бъде „точен" спрямо явлението? Или да си представим, че на дъската на пристанището е поставено съобщение, че „днес", това ще бъде няколко минути по-рано? (Защото така днес ще настъпи полунощ).

За практическите нужди на транспорта и въобще за изключително бързо развиващите се средства за комуникация, в ставащия все по-многолюден свят, би било не само излишно, но абсурдно **точното** съобразяване с астрономическите явления. Просто биха били необходими толкова много ежедневни корективи, че на практика въвеждането им би било невъзможно. Би настъпил, при най-малките грешки, неоправим хаос. Нужен бил (и е нужен) **времеизмерител,** който да **определя времето,** който да борави с **еднакви събираеми единици,** т.е. да бъде

ритмичен и математичен (без ритмика, без еднаквост на събираемите, не може да има и математика). Така денонощието било разделено на **24 еднакви** часа, съставящи, теоретически, **идеално равни,** едно на друго, **денонощия.** Всеки час има 60 минути, всяка минута - 60 секунди. Така нуждата родила **часовника.** (Тук не е място, разбира се, да проследявам историята му, модификациите и техническите изпълнения).

Той, часовникът, ще „каже“ - кога е полунощ и кога е пладне. Астрономите ще се нагодят, ще съобщат, че „днес" действителният, *астрономическият,* зенит (за тези, които се интересуват да знаят) е в 12 часа, 3 мин. и 25 сек., примерно.

ГЛАВА 8-МА. Административната мярка „лятно часово време" и правилното празнуване на Христовото Възкресение

Естествено, трябва да взема отношение по този административен въпрос, във връзка с Пасхата, - въпросът за измисленото и неестествено преместване на часовото време, през лятото, с един час напред. Това е чисто административна мярка. Понеже обикновено то започва от последната неделя на март, по гражданския календар, и обхваща и времето на Христовата Пасха, има различни предположения. Не искам да коментирам съмнението, че тези, които първи са администрирали тази мярка са имали антрихристиянски и антицърковен подтик, с цел, да накарат християните да празнуват Възкресението Христово 1 час по-рано (във всички географски часови сектори), във време, когато (в съответния часов сектор), по часовник и календар е още Велика Събота, така, както Юлиян Отстъпник наредил да бъде напръскана тайно (подлостта е тайна) с идоложертвена кръв постните храни на пазаря, за да се надсмее в последствие над християните, че са се причастили, най-малкото, без да са постили (макар и добре да било известно, че само при участие на знание и воля се идва до лична ви-

на, на съпричастие към греха). Дори съчинителите и разпоредителите, да са нямали предписваните им от подобно съмнение противоцърковен и противохристиянски подтик, а само някакви (всъщност оспорвани) стопански съображения, **владиците, свещениците** - би трябвало да бъдат повече **съобразителни.** Ако в гражданския живот не е толкова важно, дали ще се започва работа един час по-рано или един час по-късно, то за **празнуването на Възкресението Христово не следваше да се отнасят с такова безразличие.** Трябваше **да се нареди празнуването в (след) действителната полунощ,** когато действително започва новият най-велик ден в годината (след 12 часът среднощ, по часовете на астрономическото време, т.н. „зимно" време). Християните лесно биха разбрали защо трябва да се поздравят с „Христос воскресе", защо камбаните ще забият, защо свещеникът ще запее: „Твоето възкресение, Христе Спасе, ангелите възпяват на небесата..." след 1 часът по „лятното" време, - защото тогава е действителната **полунощ** (т.е. след 0.00 ч. астрономическо време). Те биха оценили по **достоинство** чувствителността към **каноните** на **неизменната твърдини,** каквато се явява **Църквата Христова** на земята. Другото е леност, безразличие към каноните, всесъгласие с „мира сего" и... обявяване „Христос воскресе" в 11 часа вечерта на Велика Събота, за присмех на богохулниците.

ГЛАВА 9-ТА. Юлиянският календар - часовник на времето. Созиген бил на ясно със стойностите на тропическата година, но предпочел математичен календар

И така, ако **часовникът** е необходимият **времеизмерител** за **денонощието,** без който в съобщителните връзки би настъпило хаос, то такъв хаос би настъпил в астрономията и историческата хронология, ако би липсвал **Юлиянският кален-**

дар, който е **часовникът, времеизмерителят, ритмичен и математичен,** за **годините и вековете.** Затова дадох примера с часовника, с надеждата да бъда разбран в изложението надолу - **изцяло**.

Гениалният създател на Юлиянския календар **Созиген,** бил александрийски учен, грък по народност. В един Египет, в който Хиопсовата пирамида била построена така, че точно в деня на равноденствието, лъч от звездата Сириус, да попадне отвесно в отвора на върха на пирамидата, не може да се каже, че не са били наясно с действителните стойности, действителните величини на тропическата (и астрономическата, разбира се) година. Но Созиген **избрал** простата **ритмика,** защото само тя има покритие с математиката и с практиката в **обозримии периоди. Три прости (365 дни) и една високосна (366 дни)** и постоянно и **неизменно повтарящ се период** - четиригодие, съдържащ 1461 дни, **е завършен.** Този период, еднакъв сред всички останали, напред и назад, четиригодия, събираем, давал изключителната **възможност** за **всякакви практически изчисления, напред и назад във времето.** Тъкмо затова **юлиянският календар се употребява и до днес** както **от научната хронология**,за подреждане на събитията в хода на времето, така и от **астрономията,** за подреждане във времето и тяхното „предсказване" (предварително определяне) на всякакви явления в заобикалящия ни небосвод, в т.ч. слънчеви и лунни затъмнения.

Всякакво по-голямо приближаване към стойносттите на тропическата година, посредством изваждане на дни от календаря, което направил папа Григорий XIII, е противопоказно, защото нарушава ритмиката и календарят става математически негоден за науката.

II. ТЕМАТА РАЗШИРЕНА

ГЛАВА 10-ТА. Двете светила. Денонощие, година. Календарите не могат да си служат с часове, минути и секунди. Созигеновото четиригодие или какво направил Созиген с 6-те часа. Юлиянската величина на годината - откритие със световно значение

Господ дал двете светила: **слънцето,** около което обикаля земята, и **луната,** която обикаля около земята, дневното и нощното светила, да служат за **измерване на времето,** покрай другите си важни, общо да ги наречем, космически функции.

Земята се върти освен около слънцето, но още около себе си, около мислената си ос, прокарана от полюс до полюс така, че слънцето огрява последователно всяка нейна част. В осветената част е ден, в неосветената - нощ. Денят + нощта = (дават) едно пълно денонощие. **Денонощието е първата, най-очебийна, естествена мярка за време.** От полунощ до полунощ (от 0.00 часът до 24 часът) е времето на една пълна обиколка на земята около себе си, като имаме предвид, разбира се, казаното в гл. 7. относно отклонението на естественото денонощие, плюс-минус минути и секунди. При измерване на времето, естествено, се има предвид часовниковата полунощ. Отклонението се игнорира от часовника с неговите (2 х 12) 24 часа, еднакви един на друг, и от там еднаквите едно на друго часовникови денонощия. **Еднаквостта** е сигурният белег, че дните (денонощията) **могат да се събират,** като еднакви величини и да участвуват в математически изчисления за нуждите на хронологията и астрономията, в пасхалистическите изчисления, разбира се.

Другата есествена мярка за време, свързана с дневното светило **е годината,** времето за една обиколка на земята около слънцето. Сезоните се променят един след друг... пред очите ни дните стават по-дълги, слънцето грее по-силно, дос-

тига своя апогей. После дните постепенно, сякаш неуловимо, но ежедневно намаляват, нощите стават все по-дълги и хладни, докато отново започват да намаляват - за сметка на дните - т.е. циъкълът започва отново. Повтаря се. Повтарят се с него и всички дейности, които човекът извършва по обработване на земята и прибиране на нейните плодове.

(Ако искаме да бъдем съвсем точни, слънцето огрява **всички** части на северното полукълбо на земята само през лятото, а през зимата - **всички** части на южното полукълбо. Впрочем тогава там, в южното полукълбо е лято, а при нас, в северното полукълбо - зима). Самите полюси (северен и южен) и акваторията или територията около тях, **всеки в своето лято,** остават за известно време в непрекъснат „ден" - слънцето не залязва. **В своята зима** - остават в непрекъсната нощ, слънцето не се появява.

Обозначенията на сезоните на долната скица се отнасят за северното полукълбо.

пролет

март

декември

септември

Цялото това разнообразие, разнообразието на сезоните, се предопределя от различните положения на земята при движенисто й около слънцето по нейната елиптична орбита и от наклона на земната ос спрямо слънцето. Известно е, че земята извършва своя път около слънцето по орбита имаща форма на елипса.

За южното полукълбо пролетното равноденствие е през септември, декември е лято, март е есен, а юни - зима.

Както видяхме в гл. 6-та, оказва се, че продължителността на слънчевата година зависи от това, какъв момент избираме за „старт-финал" (начало и край) на измерването. Ако изберем **пролетното равноденствие,** когато денят е равен на нощта (по 12 часа) и когато лъчът на звездата Сириус е перпендикулярен спрямо земята, годината ще е дълга

365 дни. 5часа, 48 минути и 46 секунди.

Ако обаче, изчакаме да се появят **същите звезди,** които сме наблюдавали миналата година (естествено добре и точно - през обектива на телескопа), годината ще бъде с продължителност 365 дни, 6 часа. 9 минути и 10 секунди.

Това, всъщност, е времето за пълната обиколка на земята около слънцето. Пролетното равноденствие избързва с 20 минути и 23 секунди, за което стана реч в глава 6-та.

Календарите не могат, обаче, да си служат с часове, минути и секунди, (та след изтичането им едва, да започва новата година). **Календарната** продължителност на годината е зависима от системата на календара, но **винаги е цяло число дни.** 1900-та година по Юлиянския календар е имала 366 дни, била е високосна, а по Григориянския – 1 ден по-малко - 365 дни, била е невисокосна. Защо? Този въпрос, уважаеми читателю, ще коментирам по-долу, обстойно. Тук ще подчертая, че Юлиянският календар, със своите 365 дни и 6 часа, има изключителното преимущество пред всички останали календари, бидейки съвсем близко до величините на тропическата и звездната (наричана още - сидерическа или астрономическа) години.

Само за 4 години Юлиянският календар обръща тези 6 часа, които са над бройките дни, **в цяло денонощие** (4 години х 6 часа = 24 часа = 1 денонощие). Това е високосният ден, в една от тези 4 години. Ако е имало патентно законодателство, би трябвало Созиген да регистрира откритието си - оптималната величина на годината (365 дни и 6 часа) и да патентова своя календарен механизъм, чиято една, на всеки четири години е високосна година, с високосен ден. Не е имало нужда. Въпреки, че календарът бил наречен „Юлиянски" по името на Гай Юлий Цезар, който го въвел в гражданска употреба (в 46 г.пр.Хр.), никой не оспорил авторството на Созиген.

Откритието е гениално и просто, като всяко откритие. **Всички четиригодия,** от началото, до края на света, съгласно системата на Созигеновия (Юлиянския) календар съдържат 1461 пълни, часовникови, **денонощия** (365 дни + 365 дни + 365 дни + 366 дни). Следователно **всички** календарни юлиянски години са еднакви средно (само в едно четиригодие!), от началото - до края на света по 365 дни и 6 часа = 365 и 1/4 дни = 365.25 дни - (изразено по различен начин). Поради това тази еднаквост е приложима (както казах по-горе, във връзка с еднаквите денонощия) в математическите изчисления за нуждите на хронологията и астрономията и в пасхалистическите изчисления, разбира се.

Юлиянският календар е просто - безалтернативен. „Новият" (от 1582 г. /!!/) Григориянски календар, със своите неравномерни четиригодия и векове е научно негоден. Тези недостатъци са пренесени и въху т.н. „Новоюлиянски" календар, съвременен вариант на Григориянския. Всякакви опити за рекламирането му като „модерен", „научен" са само приказки без покритие, за неосведомени хора.

Созиген имал щастието пръв да се спре категорично на оптималната годишна величина (365 дни и 6 часа) и да я приложи в своя календар. Както например Питагор (572-497 г.пр.Хр.), който пръв между математиците открил в древността, че квадрата на хипутенузата на правоъгълния триъгълник

е равен на сбора от квадратите на катетите. От тогава до сега в тази теорема няма промяна.

Друг пример: Архимед (ок. 287-212 г.пр.Хр.) открил, че всяко тяло потопено във вода (течност) губи от теглото си толкова, колкото тежи изместената от него вода (течност). Това откритие би могло да бъде направено много по-късно, през средновековието или още по-късно. Но откритието направил Архимед. Нещата от тогава не са се променили, колкото и отдавна да е направено откритието и да е дефиниран природният закон. Плавали хората в малките си кораби и лодки и преди Архимед. Прилагали природния закон, открит от него, без да го знаят, според натрупания опит и по интуиция. Но след откривателя Архимед, корабостроителите вече могли предварително да изчисляват товароподемността /и бруто регистър тоновете/ и да конструират великолепните си кораби през вековете: караки, каравели и фрегати и бързоходните клипери (шедьоврите на ветрилното корабостроене), съвременните моторни комфортни лайнери, огромните нефтовози (танкери), кръстосвачи, самолетоносачи и пр.

И до Созиген хората измервали времето, както с луната, така и със слънцето, и преди Созиген правили опит да реформират (неуспешно) древно-египетския календар (Канопския декрет от 238 г.пр.Хр.), но със Созигеновия календар влязла в действие **математичната „часовникова" мярка за време - юлианската година** (по приетото име на календара). С нея именно станало възможно създаването и развитието на **историческата хронология,** станали възможни точните, регулярни математически изчисления в **астрономията** и това, което нас ни интересува - била създадена математичната календарна основа на **пасхалните таблици** - венецът на календарната наука. В този венец са вплетени двата календара - слънчев и лунен, фазите на двете светила - слънцето и луната. И още - **седмицата** също **естествена мярка за време,** дадена ни от Господа при сътворението на света (Бит.гл. 1.) и свързана с Христовото Възкресение в първия ден на седмицата (Марк. 16:9) - неделя.

ГЛАВА 11-ТА. Лунен месец

Другото - нощното светило, което ни дал **Господ - луната,** забележително променя своя вид с всяко изминато денонощие и много лесно се следи. След безлунието се появява първият тънък лунен сърп - привечер, за кратко време. После, всяка нощ, лунният сърп се задържа все повече и бързо наголемява, докато луната се изпълни цяла и не слиза от небосвода нито нощем, нито денем. Сетне лунният диск (така както **го** виждаме), започва да намалява и да се превръща в лунен сърп в обратна посока. Той става все по-тънък, докато изчезне. И отново тънък лунен сърп в начална позиция, привечер, - отново започва повторение на цикъла. Лунните фази са много по-отчетливи от слънчевите. При последните, (слънчевите фази, с които са свързани сезоните), необичайните температури, климатични отклонения и аномалии биха могли да отклонят вниманието. При луната, четирите фази - новолуние, първа четвърт, пълнолуние, последна четвърт, началото (и краят) на цикъла са забелижими от просто око по-лесно и по-сигурно, и лете и зиме, без вякакво влияние от температурите. Лунните фази станали основа на древния лунен календар.

От новолуние до **новолуние** - това е **следващата естествена мярка за време - един месец.** В българския език (и в другите славянски езици) самото нощно небесно светило се нарица **„месец".** „*Настане вечер, месец изгрее, звезди обсипят свода небесен*“ (от знаменитото четиристишие на Хр.Ботев в стихотворението „Хаджи Димитър"). По-вероятно е обаче, от названието на светилото „месец", да е произлязло названието на периода „месец", времето за което то идва в първоначалната си фаза.

Дванадесетте месеца в слънчевата година, на които е поделена тя, са „административно" определени периоди от време и нямат връзка с естествените месеци от лунния календар и с фазите на луната. Както ще видим по-нататък, дните в „слънчевите" месеци (на месеците в слънчевия календар) са проме-

няни произволно (без обаче, да е променян броят на дните в Юлиянската слънчева година), докато дължината на лунните месеци (месеците в лунния календар) зависи само и единствено от движението на луната и нейната първоначална фаза - появяването на тънкия лунен сърп привечер.

И накрая да упомена, че думата „луна" **е** от латински произход и означава същото - месец.

По някакво съвпадение, лунните сърпове на първата и на последната чертвърт наподобяват българските букви „З" и „С" и затова лесно можем да ги разпознаем.

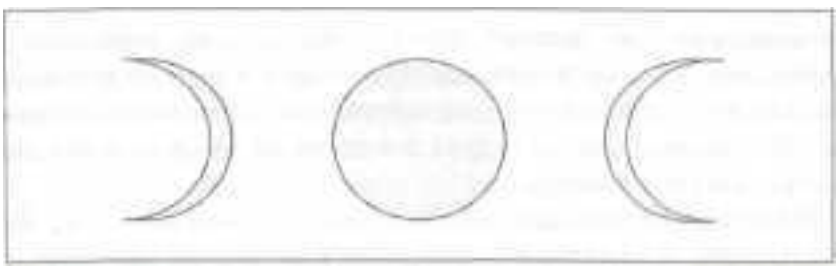

Първа четвърт „З" - започва | Пълнолуние | Последна четвърт „С" - свършва

ГЛАВА 12-ТА. Съществували различни календари. Предшественик на Созигеновия календар е Египетският календар

Календарът на Созиген не дошъл на празно място. Съществували различни календари - лунни, слънчеви - у различните народи - евреи, египтяни, римляни, китайци... също у прабългарите. Всеки народ по свой начин, по своя традиция, както и чрез взаимствуване на календарни елементи от другите народи - измервал времето за своите житейски нужди.

Предшественик на Созигеновия календар, по място и по достоинство, е Египетският календар.

Годината според Дравно-египетския календар имала 365 дни, поради което на 4 години избързвала с един ден (тъй като годината, според Юлиянската календарна система, е 365 дни и 1/4 от деня и за 4 години това е един ден). Следователно на всеки 4 години новата година идвала с един ден по-рано. След нови 4 години - още един ден по-рано и т.н. и преминавала през всички дни на годината, докато се върне в изходното положение. 365 дни по 4 (на всеки четири години се премества новата година с ден напред) = 1460 години. За 1460 години новата година (започването на годината - 1-ви тот) преминавала през всички дни на годината до завръщане в първоначалното си положение (възхода в утренния небосвод на звездата Сириус). Още по-точно: това завръщане ставало за 1461 години, защото годината е дълга не 365 дни, а 365 дни и 1/4 x 4 = 1461 години.

Цялата египетска история, начиная от 19 юли 4241 г.пр.Хр. (по Юлиянския календар) се вмества в четири такива периода от по 1460 години (1461 години).

В 238 г.пр.Хр. македоно-египеския владетел Птоломей III Евергет се опитал с „Канопския" декрет, да изправи това положение чрез високосни години, но на практика нищо не се получило. Изправление не е имало.

III. МАЛКО ИСТОРИЯ...

ГЛАВА 13-ТА. Египет - поглед в „калейдоскопа на историята", завъртян много пъти назад

В съвременните ни представи за света, Египет заема твърде скромно място, в сравнение със страните на Европа и Северна Америка. Страна от арабския свят. Страна от т.н. „трети свят". С такива представи не е най-подходящо да разговаряме за научното първенство на Египет в областта на астрономията и времеизмерването. Трябва да завъртим многократно „калейдоскопа на историята" в обратна посока, докато пред нас се появи далечния свят на египетските царства и фараонските династии. А после полека да въртим „калейдоскопа", но вече към наши дни.

...В Европа, обрасла с гори, се промъквали полудиви племена, докато в Египет през време на „Старото царство" (2850-2050 години преди Христа) се развивали математиката, геометрията и астрономията, техниката и медицината, изкуството и литературата. Строели се пирамидите (за гробници на владетелите).

Египтяните били от хамитско-семитски произход. Малко по-тъмни, в сравнение с белите: семитска и арийска (иафетска) раси, можем да ги възпроизведем в представите си от множеството запазени от тези далечни времена рисунки по стените, в различни пози, заети с различни занятия или препускащи на военните си двуколни колесници...

ГЛАВА 14-ТА. Средно египетско царство. Йосиф Прекрасни. Мойсей. Избавление на Божия народ, което е и предобраз на избавлението на целия човешки род от робството на греха, проклятието и смъртта

Според опростената таблица на египтолога А.Шарф, от 2050 г. пр.Хр. последвало времето на Средното царство до 1570 г. със своя възход и своя упадък. Съпоставяйки годините, можем да уточним, че именно през време на Средното царство прекрасният Йосиф, синът на Иакова - Израиля управлявал мъдро Египет с пълномощия дадени му от фараона. По боговдъхновение той предсказал седемгодишната суша, като изтълкувал промислителния сън на фараона и чрез взетите мерки през предшествувалите сушата седем плодородни години, спасил страната от глад и приел в Египет, по същото това време, своите братя и своя баща Иакова - Израиля.

Изминало някое време и когато дошъл на власт фараон, който не помнел Йосифа, не знаел за него, бързоразмножаващият се Божий народ бил подложен на брутално робство и на жесток, своеобразен геноцид. Страхувал се фараонът, че потомците на Израиля станали твърде многобройни.

От това робство и унищожение Господ спасил Своя народ чрез св.пророк Мойсея, като го извел из Египет, при това - посредством велико чудо.

Мойсей, като младенец, бидейки еврейско дете от мъжки пол, трябвало да бъде хвърлен в реката, според последните жестоки разпоредби на фараона. От жалост (и по Божий промисъл) майка му, след като три месеца го крила, скришом поставила детето в засмолено (с асфалт и смола) кошче, между тръстиките, във водите на Нил и го оставила там на произвола на съдбата, по-точно - на Божието милосърдие. А сестра му застанала „...отдалеч да гледа какво ще стане с него" (Изх. 2:4).

Кошчето с детето първа видяла дъщерята на фараона, потърсила в това време прохладата на великата река (Нил). „И

излезе фараоновата дъщеря на реката да се къпе, а нейните жени прислужници ходеха по речния бряг. Тя видя кошчето в тръстълака и прати робинята си да го вземе". (Изх. 2 : 5). Съжалила се над детето египетската принцеса, взела го и го отгледала като собствен син. При това си високо положение израстващият красив, силен и умен юноша Мойсей, без съмнение имал възможността да се запознае с всички културни и научни постижения на Египет. Но не изменил на Бога и не забравил своя (Божий) народ заради временните светски почести, сред ужасното езичество, което, покрай цялата математика и техника, държало в кошмарен плен фараон, висше съсловие и обикновен народ. Тъкмо поради тази ужасна, демонична, омая, египтените не се вразумили от природните бедствия, които изпратил Господ, от явните Божии поличби и продължавали да мъчат и гонят Божия народ. Гонението продължило по-нататък в собствения смисъл на думата, когато израилтяните, предвождани от Мойсея, побегнали от Египет, а фараонът, съжалил за отпускането им, което разрешил малко преди това, ги подгонил с войските си. Подобно бягство пред войска, пред препускащи конници и колесници, било предварително обречено на провал, ако Господ не опазил Своя народ.

Избавлението станало чрез чудо, посредством преминаване по дъното на разцепилото се на две Червено море. Когато пък фараонът, с войските си, се опитал да премине по сухото дъно на морето, за да достигне бягащите от Египет евреи, водите, които стояли от двете страни, буквално като стени, с шум се сляли и заляли, - потопили и фараон и войска. Може би това е бил краят на XVI-та или XVII-та фараонска династия, с което завършило времето на Второто царство, според таблиците на Шарф, в 1570 г. пр.Хр. (Бих добавил, че това може да е станало няколко десетки години по-късно, но всеки случай - в рамките ня XVI век преди Христа).

Избавлението от египетското робство на богоизбрания народ, от който било обещано да произлезе по плът Месия -

Христос и ветхозаветната пасха, свързана, като празнуване, с това избавление, **станали предвестник и предобраз** на избавлението на целия човешки род от робството на греха, проклятието и смъртта, чрез наистина произлезлия по плът от този богоизбран народ, като изпълнение на Божието обещание, Месия - Господ и Бог Иисус Христос, - чрез кръстните Му страдания и смърт и славното Му пресветло Възкресение.

ГЛАВА 15-ТА. Ново египетско царство. Въздигане на Египет при XVIII-та и XIX-та династии. Рамзес II. Късна епоха - упадък. Александър Македонски - завоевател или освободител? Елинизация на Египет. Птоломей II Филаделф. Преводът на Седемдесетте. Св.Симеон Богоприемец

Времето на Новото египетско царство започнало след 1570 г. (според Шарф) и заедно с Късната епоха достигнало до съдбоносната 332 г.пр.Хр., когато в Египет се появили войските на Александър Велики (Александър Македонски).

През време на Новото египетско царство развой получили металургията и търговията. Още при XVIII-тата династия Египет стигнал далеч на юг, в земите на днешен Судан. Строили се крепости и монументални постройки, чийто величествени руини стоят и до днес край Нил, край язовира Асуан. Египет достигнал своето величие при известния фараон от XIII в. пр.Хр. - Рамзес II. Той строил прочутите канали на реката Нил, развил земеделието и извършил нови завоевания. Водил войни с Малоазийското Хетутско царство за Сирия. (През първата половина на XIII в.пр.Хр. Хетутското царство било една от мощните държави на тогавашния свят. Любопитно със своята изключителна дипломатичност - сякаш образец на всички времена - е писмото на силния хетутски цар Хатусалис III, навярно писано след 1263 г.пр. Хр. - до Рамзес II, - когото нарича свой /по сила и мощ/ брат. Посланието би-

ло написано на клинообразно писмо, на плочки, разчетени едва след 1915 г., а някои, в най-късно време, - след 1980 г. Към описанието на това време, ще добавя, че вероятно, възпятата от Омир - Троя, завладяна от гърците, е била хетутска крепост. Към края на ХШ-тия век - около 1230-1220 г.пр.Хр., настъпил упадък на Хетутското царство, свързано с набезите на „морските хора", както са наречени гърците в хетутски източник, - хора дошли от, през, морето).

Късната епоха на Египет - от 1085 нататък (до 332 г. пр.Хр.) била политически упадък за Египет. Властвували чужди династии. Асирийско нашествие (VII в.пр.Хр.) и робство, после Вавилонско (VI в.пр.Хр.) следвали едно след друго.

Тук ще се отклоня също за малко от Египет, за да спомена, че преди вавилонските войски на Новохудоносор II да достигнат до Египет, те покорили Юдея и разрушили Соломоновия храм. Робството на богоизбрания народ продължило около 61 години - от 597 до около 536 г. пр.Хр. След това бил построен И-рият Иерусалимски храм, по-скромен, но при съществуването на който дошъл Господ Иисус Христос на земята. За това, че той е по -скромен и не е така блестящо великолепен като първия Иерусалимски храм, построен от цар Соломона, св.пророк Агей утешавал юдеите, че в него ще дойде обещаният Спасител на света - Месия - Христос. (Аг.4 : 9). Вторият Иерусалимски храм, пък бил разрушен (по предсказанието на Господа) - в 70 г.сл.Хр. при римския военачалник, а по-късно и император - Тит.

Дългото персийско господство за Египет продължило от 525 до 404 г. пр.Хр. Макар и при чужди династии и в робство, културните ценности и познания, писани и неписани, предавани от поколение на поколение, не пострадали. Най-сетне късната епоха завършила с второто кратко, 9-годишно персийско господство - 341-332 г. пр.Хр. А то било кратко, защото се появила в света военната мощ на Александър Велики (Македонски). Затова именно Александър Македонски би мо-

гъл да мине, по отношение на Египет, не за завоевател, а за освободител.

Още на следващата 331 г.пр.Хр. се положили основите на великия град Александрия, който от 311 г. станал столица на Египет, а Птоломей, военачалник на Александър, поставил пък началото на своята династия, на династията на Птоломеите. Със стъпването на Александър Македонски на египетска земя, започнала бурната елинизация на Египет. Език, култура, наука! Можем да си представим как се удвоили познанията, като се съединили в едно две първенствуващи култури - египетската и елинската, когато се събрали на едно място всички постижения на науките: математика, астрономия и медицина, на техниката и изкуствата. Александрия процъвтяла и се превърнала в световна научна и културна столица (Арабите, със своето унищожително нашествие в VII в.сл.Хр., даже в исторически смисъл, били още твърде далеч). Прочутата Александрийска бибилотека, основана от Птоломей II Филаделф, съдържала папируси по всички направления на науката и културата. Няма защо да се очудваме, че малко по-късно, именно в Египет бил създаден, (от Созиген) Юлиянският календар.

Въобще Египет станал притегателен център, още от времето на Птоломей I, за всички предприемчиви хора из сред разни народи. В Египет имало по време на Птоломеите значителна колония евреи. Тези евреи живеели постоянно там, работели, търгували, занимавали се с наука, изкуство. Общоупотребляемият гръцки език (кини диалектос) станал тяхен език, така че Библията (Ветхия Завет) станал, за повечето от тях, неразбираема.

Господ допуснал египетските войски да завладеят Юдея, на път за Сирия. Но това не било разрушителното вавилонско нашествие на „Новоходонусор-цар". Нито хилядите пленници от Юдея и Самария имали съдбата на вавилонските, преди повече от 300 години. Птоломей II Филаделф (285 - 247 г. пр.Хр.) (защото именно основателят на Александрийската библиотека бил този Птоломей, който предприел похода към

Сирия), поднесъл богати дарове на Иерусалимския храм, а на „пленниците" дал гражданските права, които имали македонците (победителите). Тази толерантност се дължала на обстоятелството, че египетският (македонският) монарх чул, че Юдейският закон получил началото си от Бога и че Библията съдържа височайша премъдрост. Птоломей II взел по шест старци от дванадесетте колена Израилеви (= 72 души), праведни, добре образовани люде, познаващи отлично (вероятно повечето от тях) двата езика - еврейски и елински и им възложил превода на Библията на гръцки (кини диалектос). Преводът, извършен в 282-283 г.пр.Хр., за 82 дни на остров Фарос (преводачите работели по 9 часа на ден, до 3 ч. сл.обяд), станал известен под названието „Септуагинта" или „Преводът на седемдесетте".

Септуагинта е най-точният превод на Библията (Ветхи Завет) на всички времена, направен богопромислително, за да може Текстът да достигне до християнските времена и до нас в неговия неповреден вид. Особено в Месианските места! (Месиански места се наричат пророчествата за идването на Христа и Неговото спасително дело на земята - например св.пророк Исаия, наречен „пети евангелист", предсказал за Иисуса Христа, за Неговите страдания, много пълно и точно, до изумителни подробности.).

Най-старите текстове на Библията - Ветхи Завет, на еврейски език, достигнали до нас, са преписи от X в. сл.Хр. и в тях се забелязват някои неточности или замъгленности по отношение на месианските места (Пс. 15 : 10), та даже липсват някои точно месиански места, (например: Ис. 3 :10), текст който го има в Септуагинта и от там в Славянския превод (направен, не от еврейския, а от гръцкия Текст, като по-стар и по-точен Текст) . **Септуагинтата стои през вековете като страж на автентичността при всякакви текстови сравнения!**

Като направен 282 години преди Христа, никой не можел да го обвини в някаква тенденция. Преводът бил направен точно, дори до всяка отделна дума, както се казва - едно към

едно, при великолепното познаване и на двата езика: староеврейския и гръцкия от страна на преводачите.

Един от бележитите преводачи бил **Св.Симеон Богоприемец**, на когото било предсказано, че няма да види смърт, докато не види Христа Спасител, дошъл на земята в плът. На 40-тия ден от Рождението на Иисуса Христа, по вдъхновение дошъл в Иерусалимския храм и приел в ръцете си Господа (от там и названието Богоприемец) като казал забележителните слова, които се четат и сега на всяко вечерно богослужение: „Сега отпускаш Твоя раб, Владико, според думата Си смиром, защото очите ми видяха Твоето спасение, що си приготвил пред лицето на всички народи, - светлина за просвета на езичниците и слава на Твоя народ Израиля". (Лук. 2 : 29-31). „Новият Израил" - това сме ние християнтите, а най-вече светците - един, из между великите от тях, е сам св.Симеон Богоприемец. (Вж Вечерня на Цветница в стихирите на „Господи возвахъ")

При тази среща в Храма с Богомладенеца, св.Симеон предсказал на Св.Богородица: „И на самата теб меч ще прониже душата, - за да се открият мислите на много сърца". (Лук. 2 : 35).

ГЛАВА 16-ТА. Подготовка на света за Христа. Един език, една държава и единен календар

Но да се върнем към времето на Александър Македонски и времето на Птоломеите. Все повече се чувствувала ръката Господня, в човешката история, в подготовката на света за идването на Христа (не така ясно за съвременниците, които очаквали Месия и съвсем ясно и очевидно за нас, от висотата на изминалото време). Елинизацията на Египет и на целия културен свят след Александър Велики, разпространяването на един културен език, познаван от всички, и по-сетне - разпрострялата се над целия културен свят една единна държава,

без граници, - Римската, били безспорно благоприятните и богопромислителни условия за разпространяването на християнството и разширяването на Христовата Църква по целия свят. Създаването на Созигеновия календар и въвеждането му в държавна употреба, пък било предусловие, да разполага Църквата със свой цялогодишен календар, без недостатъци, математичен, върху който да могат да се съставят пасхалните таблици.

ГЛАВА 17-ТА. Още история. Птоломей I, Клеопатра. Създаване на Созигеновия календар. Гай Юлий Цезар - въвеждане на Созигеновия календар за всеобща употреба. Убийството на Цезера. Племенникът му Октавиян Август взел властта. II триумвират, убийците победени. Марк Антоний. Жалостивият край на Клеопатра

От Птоломеите, освен Птоломей II Филаделф, при когото бил направен преводът на Библията на гръцки език и Птоломей III Евергет, опитал се да поправи древно-египетския календар, за което стана дума по-горе, забележителни са за нас още първият и последният владетели от тази династия. Първият - Птоломей I, (живял 367 - 282 г. пр.Хр.) един от военачалниците на Александър Македонски, станал родоначалник на забележителната династия - (крал на Египет от 305 г.пр.Хр.). Разширил държавата, строил Александрия и я довел, още през своето време, до център на науката и културата.

Последната представителка на династията на Птоломеите била Клеопатра. Тя се възцарила на 18-годишна възраст в 51 г.пр.Хр. Младата владетелка била известна не само със своята красота, но и със своята интелигентност и образованост - истинска „Птоломейка". Елинистико-египетската наука в Александрия процъвтявала и достигнала един от своите върхове със създаването на изключителен математичен календар от учения Созиген.

След вътрешни противоборства Клеопатра била лишена от власт, но скоро се възстановила с помощта на Юлий Цезар (47 г.пр.Хр.). Великият военачалник и държавник, който бил вече едноличен повелител на Рим, имал присърце съдбата на Александрия, на Египет, ала не само на Египет така въобще, но и на постиженията на научния свят на Египет. На следващата година - 46 г.пр.Хр. изящният Созигенов календар бил въведен за всеобща употреба в Римската държава.

Още малко история. – Малко време Рим могъл да се порадва на своя забележителен владетел. Две години по-късно, в 44 г.пр.Хр. Цезар бил убит по най-подъл начин от „компанията" на Брут, когото Цезар имал едва ли не като син и му бил простил дори участието на страната на Помпей, в битката при Фарсалос (в 48 г.пр.Хр., когато Цезар разбил войските на Помпей). Едва ли обаче великият войн и военачалник би се оставил в ръцете на заговорниците, ако не съзрял сред тях тъкмо Брут. (И ти ли, Бруте, сине мой!?). Цезар се отпуснал, окаменял от изненадата, от измяната и подлостта, от предателството, от коварството... и бил убит... от подлеците. Не мога да не отделя тези няколко реда за тези исторически времена и на доблестния войн и прозорлив държавник, този който **оценил и въвел в живота „своя", Юлиянския календар,** като с това, на практика, разбира се без да знае и предполага (но Господ всичко знае и придвижда!) **съдействувал предварително на бъдещата Христова Църква, на нейните насъщни календарни нужди.**

Бързам да осведомя уважемия читател, че само две години след злодеянието Октавиан Август, заедно с Марк Антоний, победил при Филипи убийците на Цезар (42 г.пр.Хр.). Брут се самоубил. (Нещо като Юда Искариотски).

Октавиан Август (живял от 63 г. пр.Хр. до 14 г.сл.Хр.) е следващият, след Цезар, велик римски държавник, който има отношение към нашата тема. Той бил първият (впоследствие, макар и непровъзгласил се) император на Рим – цезар (или кесар, в зависимост от това как биха се прочели латинските

букви „С" и „Z", но до късно се е чело „кесар"). Защото името на Юлий Цезар станало синоним на еднолична царска власт; от **името** Цезар (Кесар), произлязла и **титлата** цезар (кесар) - висша степен на владетелско достойнство. От тая титла произхожда и нашата - „цар".

Октавиан бил най-близък роднина на Юлий Цезар, негов племеник (син на сестра му) и даже бил осиновен от него. Така се дошло до нещо като „онаследяване на трона", макар още да не било точно така и все пак... А не било точно така, защото младият, 19-годишен Октавиан, след убийството на вуйчо си, просто... завзел Рим. След това, в 43 г.пр.Хр. сключил триумвират (II римски триумвират) с пълководеца Марк Антоний и с Лепид, управител на северозападната римска провинция, съставена от част от Галия и част от Испания, същевременно и понтифекс максимус – върховен жрец. Нарочно упоменавам тази титла (и длъжност в езически Рим), защото папа Григорий **XIII,** в медалиона издаден по случай календарната реформа, се нарекъл „понтифекс максимус" (!!), нещо немислимо за светите отци, и от Изтока и от Запада (преди отпадането му от Православието).

Тримата: Октавиан, Антоний и Лепид, застанали начело на държавата. Още на следващата година (42 г.пр.Хр.), както споменах, Октавиян и Антоний разбили войските на заговорниците и убийците на Юлий Цезара при Филипи.

Какво станало с владетелката на Египет - Клеопатра? Оженила се щастливо за Марк Антоний (в 37 г.пр.Хр.). Тя била вече на 32 години. Антоний искал да покори Египет, но сам бил покорен от Клеопатра, от нейната красота, от нейния ум. Земното щастие обаче, свързано само със земята, (т.е. без Бога и в един езически Египет) се оказало трагично безнадеждно, при крахът, който шест години по-късно постигнал Антоний и Клеопатра. Антоний се впуснал в братоубийствена (гражданска) война срещу Октавиан Август. Флотата му, в която участвували, естествено, египетските кораби на Клеопатра, - претърпяла пълно поражение, била разбита при нос

Акциум (Западна Гърция) в 31 г. пр.Хр... Слушаме в храма „Христовата светлина осветлява (просвещава) всички". Ала все още над Египет тегнела безнадеждната идолопоклонна тъмнина и „сянка смъртна" (срв.Мат. 4 : 16)...

ГЛАВА 18-ТА. Египет влязъл в състава на Римската държава. „Златен век" - Златно време? Не! - Безценно! - Тогава се родил на земята Господ Иисус Христос. Тиберий. Св. Евангелист Лука - първи църковен историк. Точното отбелязване на историческото време. Богоявлението. Спасителното дело на Иисуса Христа на земята. За Св. Евангелие

Египет престанал да бъде самостоятелна държава. От 30 г.пр.Хр. влязъл в състава на Римската държава. Не пострадали нито Александрия, нито научните постижения на Египет, отдавна съчетани с елинската култура. Завладяването на Египет от Рим съвсем не било като много по-късното, в VII в.сл.Хр. унищожително нашествие на арабите, което ликвидирало Александрия като световен научно-културен център. Напротив, при Октавиан Август, Александрия продължавала да бъде Александрия! Разцветът й продължил в единната огромна държава на дълго, дълго царуващия „принципал" (на практика самодържец, защото формално всички републикански длъжности били съсредоточени в ръцете на Октавиана. „Понтифекс максимусът" Лепидий бил отстранен от Октавиан Август далеч преди морската битка при Акциум, още в 36 г.пр.Хр.).

Настъпил ред. Самият Октавиан в личния си живот бил морален човек, за разлика от по-сетнешните (езически) императори. Бил покровител на науката, културата, изкуствата. Утвърдило се използуването на Юлианския календар, към който Октавиан Август проявил личен интерес. Някои наричат цялото това време „Златен век". Това време наистина е не злат-

но, но повече от златно. Безценно! Но по други причини. През това време се родил на земята Господ Иисус Христос в скромната пещера край Витлеем. „През ония дни излезе от Кесаря Августа заповед да се направи преброяване по цялата земя...", започва благовествуването за Рождество Христово Св.Евангелист Лука (гл. 2.).

Родил се обещаният Месия, Спасител на човечеството Господ и Бог наш Иисус Христос! „Слава във висините Богу, и на земята мир, между човеците благоволение"! - радва се и пее Св.Църква ангелската песен, която чули Витлеемските пастири" (Лук. 2 : 14). „Дева ражда днес Свърхестествения, земята принася пещера на Недостъпния, Ангелите с овчарите славословят, мъдреците със звездата пътуват, защото заради нас се роди Младенец - Предвечният Бог" (Кондак на празника).

До като бил Господ на земята, наистина Рим не водил съществени войни. Следващият след Октавиан Август император - Тиберий водил „войни" със сената, - държал твърдо да има мир и ред в огромната държава (без да знае, - но по Божия воля - осигурил мир и спокойстве заради Господа, проповедта Му, изкупителното Му дело на земята, което по милостта Божия е заради нас човеците, заради спасението на които Син Божий се въплотил).

Октавиан Август умрял в 14 г. след Рождество Христово. Тогава именно се възцарил неговият доведен син и по-късно и зет, мрачният, впоследствие и стар и подозиращ всички - Тиберий (или Тиверий - на изток гръцката буква „b“ се чете за „в" и затова в славянския и българския текст е обозначен като - „Тиверий" - срв. Св. Варвара на изток - се произнася като св.Барбара на запад, или: Авраам и Абрахам и пр.).

„А в петнайсетата година от царуването на Тиверия, когато Понтий Пилат управляваше Иудея, Ирод беше четвъртовластник на Итурея и Трахонитската област, а Лисиний - четвъртовластник на Авилиния при първосвещениците Ана и Каиа-

фа биде Слово Божие към Иоана син Захариев, в пустинята." (Лук. 3 : 1-2). Не случайно и разбира се справедливо, св.Евангелист Лука, от чието Св.Евангелие е горният цитат, е наречен „първи църковен историк". Указано е точното историческо време на излизането на Господният Предтеча - св.Иоан Кръстител на проповед за покайно кръщение за опрощаване на греховете и подготвяне почвата, - човешките души за Иисуса Христа. „Той рече: „аз съм гласът на викащия в пустинята: оправете пътя Господен", както е казал пророк Исаия." (Иоан. 1 : 23).

Около 14 години след Рождество Христово продължило царуването на Октавиан до смъртта му в 14 г. сл.Хр. и още около 15 години, от царуването на Тиверия (Тиберия) = около 29 години. Иисус Христос не е бил навършил още 30 години, но св.Иоан Предтеча, по-голям от Господа, по земна възраст с около шест месеца (Срв.Лук. 1 : 36) е бил вече навършил 30 години. В Юдея било възможно излизане на проповед и въобще обществена дейност, само след навършване на 30-годишна възраст.

Когато малко по-късно Господ Иисус Христос навършил 30 години, излязъл Сам Той на попрището на Своето спасително и изкупително дело за човешкия род, започвайки с кръщението в р.Йордан и Богоявлението.

„Тогава Иисус дохожда от Галилея на Йордан при Иоана, за да се кръсти от него.

А Йоан го възпираше и думаше: аз имам нужда да се кръстя от Тебе, а Ти ли идеш при мене?

Но Иисус му отговори и рече: Остави сега; защото тъй нам подобава да се изпълни всяка правда. Тогава Иоан Го допуска.

И като се кръсти, Иисус веднага излезе из водата и видя Духа Божий да слиза като гълъб и да се спуща върху Него.

И ето, глас от Небесата, който казваше: Този е Моят възлюблен Син, в Когото е Моето благоволение." (Мат. 3:13-17).

Близо три и половина години Господ Иисус Христос проповядвал, призовавал към покяние и разкривал Царството Божие; извършил делата, които **никой друг не бил извършил** (Иоан. 15:24). Установил св.Таинство Евхаристия и принесъл Себе Си в безценна изкупителна жертва за целия човешки род. Възкръснал от гроба в третия ден, 40 дни се явявал и бил със Своите ученици и се възнесъл на небето пред тях, пред тези които са били там, на Елеонската планина до Иерусалим. Всичко това е описано от четиримата св.Евангелисти в Св.Евангелие, което всеки християнин би следвало да има винаги близо до себе си, да чете и препрочита с благоговение.

Светото Евангелие е достъпно за всекиго и задоволяващо и най-изтънчения ум. То е свещено четиво, написано със съдействието на Дух Свети, свещена връзка с Господа Иисуса Христа. Написано е това, което е най-необходимо за нас. Четвъртият Евангелист св.Иоан Богослов казва в края на своето Свето Еваангелие: „Има и много други работи, които извърши Иисус и за които, ако би се писало подробно, чини ми се, и цял свят не би побрал написаните книги.Амин.“ (Иоан. 21 : 25). А в края на предпоследната глава - 20-та: „И много други чудеса направи Иисус пред учениците Си, за които не е писано в тая книга.

А това е написано, за да повярвате, че Иисус е Христос, Син Божий, и като вярвате, да имате живот в Неговото име." (Иоан. 20:30-31).

ГЛАВА 19-ТА. Още за Тиберий. Краят на Иродовците. Краят на Пилат Понтийски. Св. Мария Магдалина поздравила Тиберия с „Христос възкресе!" Императорската заповед

Още от 26 г. сл.Р.Хр. Тиберий управлявал Римската империя от остров Капри (чрез свой пълномощник). При него се осмелила да отиде св.равноапостолна Мария Магдалина с

червено яйце, символизиращо Христовото Възкресение от гроба (в яйцето, затворен в черупката, е животът, който ще излезе от там) и го поздравила, възвестила му: „Христос възкресе!"

Нито Тиберий имал някакво отрицателно отношение към Христа, нито (още по-малко могъл да има) Октавиан Август, който умрял, когато Иисус Христос бил Юноша.

Юдейският цар Ирод, т.н. „Велики", който имал царската си титла от Римската власт, на практика бил назначен от Рим. Убиец на част от собствената си фамилия, **по свое усмотрение и от жалък и маниакален страх за трона** наредил избиването на младенците във Витлеем и околността, с цел: всред тях да попадне и Богомладенецът - Господ Иисус Христос, за Чието раждане научил от мъдреците от изток, дошли да се поклонят на Господа, на родилият се Цар Иудейски (Мат. 2 гл). Не дълго време след избиването на младенците Ирод се сплул, още приживе и умрял в страшни мъки. В Рим не ще да са били във възторг от Ирода, нито от сина му Архелай. Палестина с околността била разделена на четири части (протектората).

Другият Ирод, Ирод Антипа, за който става дума в св. Евангелие, по чиято заповед, по-късно, бил обезглавен св.Иоан Предтеча и Кръстител Господен, видно и от цитата по-горе, бил вече само четвъртовласник - управлявал Галилея. Него, прелюбодеец и убиец на св.Иоан Кръстител, който на всичко отгоре си позволил, с войниците си да унизи и подиграе Господа Иисуса Христа, Когото Пилат Понтийски му изпратил, научавайки че Ирод е в Иерусалим, - него погълнала разтворилата се земя, от която излизало огън (през времето, когато изпаднал в немилост пред Рим и бил заточен в Испания). Не сам пропаднал в земята, но заедно с Иродиада - тази невероятно зла жена, която си поставила за цел да бъде умъртвен изобличаващият ги св. Иоан Кръстител и Предтеча Господен. Тя поискала чрез дъщеря си, угодила на Ирода и сътрапезниците му на рождения му ден с неприличния си танц,

на блюдо **главата** на Иоана Кръстителя **„още сега"** (Марк. 6: 25), защото била сигурна, че подпийналият си Ирод, който лекомислено се заклел пред сътрапезниците си, че ще даде на Иродиадината дъщеря, заради танца, каквото и да поиска, дори половината си царство, като мине време, ще откаже да изпълни подобно нечовешко искане. Дъщерята Иродиадина, танцьорката, поискала за награда нещо извън нормалните човешки представи - **главата** на св.Иоан Кръстителя (която, като получила отнесла на майка си) постигнало не по-малко наказание. На път за заточението, може би в Галия, трябвало да преминат замръзнала река. Под танцьорката ледът се пропукал и тя започнала бързо да потъва, но ледовете се събрали точно при шията и откъснали **главата,** докато долу, във бързата вода, краката се движели напред - назад, както при танца...

В Юдея, южната част на страната, с резиденция Иерусалим, за управител (четвъртовластник) бил поставен **римлянинът** Пилат Понтийски. (Всъщност Пилат произхождал от Понтийските земи в Мала Азия - до Черно море, присъединени към Римската държава още при Помпей, разбит по-късно от Юлий Цезар, за което бе споменато. От там и името на управителя на Юдея - Пилат Понтийски).

Заплашвайки го с Тиберия (а Тиберий си нямал и представа за беззаконието, което неадекватно, нито с римското, нито с юдейското право, набързо, по разбойнически, се извършвало в Иерусалим в ония дни (срв.Лука 24 : 18 и натат.), юдеите викали срещу Пилата, че ако пусне Иисуса Христа, в Когото **управителят не намирал никаква вина** (Лук. 23 : 24; Иоан. 18 : 38, 19 : 6), не е приятел на кесаря (Иоан. 19 : 12). Пилат се уплашил за мястото си още повече, когато на въпроса му „Вашия цар ли да разпна?" първосвещениците отговорили: „ние нямаме друг цар освен кесаря." (Иоан. 19 : 15). (От завист спрямо Христа, срв. Мат. 27 : 18, Марк. 15:10 „се писали" невероятни верноподаници, каквито всъщност не може да се каже, че са били, като се има предвид възстанията, които

юдеите вдигали впоследствие срещу Рим, а и главното - каквато декларация, за верноподаничество, в момента, никой не им изисквал, защото Иисус Христос е Небесен Цар - „Моето царство не е от тоя свят..." - казал Господ на Пилата (Иоан. 18 : 36). Заради земния си пост, Пилат Понтийски предал Невинния на смърт и точно това го постигнало, от каквото наймного се страхувал. Някое време след Възкресението на Господа бил обвинен в измяна (изглежда още при Тиберия) и заточен в мините на Галия, където, навярно свършил. Страшно е да дигнеш ръка срещу Господа, срещу Истината. „Страшно е да попадне човек в ръцете на живия Бог!" (Евр. 10 : 31).

Слухът за Иисуса Христа, за Неговата проповед и чудесата, които извършвал, достигнали не само до Евагрия, болният Едески цар, който изпросил от Господа милост. Той получил **Неръкотворния образ върху кърпата (с която обърсал лицето Си Иисус Христос** - първата, наръкотворна икона). Заедно с Образа Едеският цар получил отново и своето здраве. Разказваното за Господа достигнало далеч от Юдея в пределите на Римската империя, до самия кесар - Тиберия, който **„много слушал за Господа Иисуса Христа".** Отиването на св.Мария Магдалина до самодържеца, след Христовото Възкресение - никак не изглежда да е било някакво нейно случайно хрумване. Иначе човек, когато слуша историята на червеното великденско яйце, откъснато от историческия контекст, би могъл да се запита - защо, „откъде накъде" равноапостолната светица си наумила да отиде чак до императора Тиберия (Тиверия) и да го поздрави (извести, че) Христос възкресе! Нито знаем (поне аз не зная), как е реагирал мрачният самозаточеник от о.Капри и владетел на Римската империя на поздрава на св. Мария Магдалина: „Христос възкресе!" Нито знаем какво е ставало в неговото остаряло „езическо" сърце. За щастие знаем резултата. Знаем, че „мрачният" Тиберий издал заповед - да не бъдат преследвани християните.

IV. СОЗИГЕНОВИЯТ КАЛЕНДАР. ГОСПОД ПОСЕТИЛ ЕГИПЕТ. ГОНЕНИЕ НА ХРИСТИЯНИТЕ

ГЛАВА 20-ТА. Когато Созиген съставил календара... За броя на дните и имената на месеците. Защо Созиген направил третата година високосна? Методът на закръгляване и изчистване на остатъците от часове. Февруари останал високосен и когато се намерил в четвъртата година. В Юлиянския календар не се загубил нито ден

Когато Созиген съставил календара, слънчевата година започвала от 1 март - пролетния месец, подобно на лунната година, започваща от 1 нисан. Но докато Нисан се движел напред и назад, в зависимост от луната, март и останалите месеци в слънчевата година били неподвижни. Слънчевите месеци прилчали на лунните, били близки по стойност и все пак се различавали от лунните, които имали не повече от 29 или 30 дни (защото в точност лунният месец, от новолуние до новолуние, бил дълъг - 29.53 денонощия). Дължината си **слънчевите** месеци получили „административно".

Сметката била проста:

- 12 месеца по 30 дни	360 дни
за изравняване до 365 дни - пет месеца получили (+) по още 1 ден и станали с дължина 31 дни - общо 5 дни	5 дни
Дължина на обикновената година	365 дни
1 ден в края на всяка високосна година (+ - една на всеки 4 години)	1 ден
Дължина на високосната година	366 дни

Установяването на дните в месеците, кой месец да бъде с 31 дни, се точило някое време след внедряването на Созигеновия календар. Но винаги общият брой на дните в годината бил 365 дни за обикновените години и 366 дни - за високосните, - т.е. принципът (великолепното откритие) на Созиген оставал непроменен. Това било същността на системата, с която компромиси не можело да има и на което никой, до края на XVI век не посегнал. Това би значело да се развали календарната машина (часовникът) на времето. На този „часовник" посегнал папа Григорий XIII и го... развалил. Защо и как, ще прочетеш, любезни читателю, по-нататък, на съответното място.

Когато започнал да отмерва времето Созигеновият (Юлянският) календар, някои от неговите (слънчеви) месеци имали (заимствували) имена, други останали без имена - с цифровите си обозначения: пети, шести, седми, осми, девети, десети. Когато, много по-късно преместили началото на годината два месеца по-рано (вместо от 1 март, годината да започва от 1 януари), то

седмият месец - септември - станал девети
осмият месец - октомври - станал десети
деветият месец - ноември - станал единадесети
десетия месец - декември - станал дванадесети.

Въпреки това месеците запазили своите имена. Тези имена обаче сами по себе си нищо вече не значели. Просто били имена на месеци, (в това число и и на месец януари., чието име дошло от римско езическо време - от езическия „бог" Янус.) Както имената на планетите. Никой не ги свързва с гръцките митически божества, а само със съответните планети. (Даже името „Януари" може да се счита осветено от светия мъченик с това име Януарий, пролял кръвта си за Христа, чиято памет се чествува на 21.IV./4.V.). Всеки знаел (както и сега знае), че декември е последният месец от годината - дванадесети, независимо от името си „десети", че октомври („осми"), всъщност е десетият месец в годината и пр. В Украина,

в Полша дали свои имена на месеците, народни - свързани, повечето от тях, със сезоните. Ноември е „листопад" - опадат листата на дърветата пред близконастъпващата зима. Юли пък е „липец" - месецът в който цъвтят липите в тези малко по-северни в сравнение с България страни, и т.н.

Созиген поставил високосния ден в **третата** година от четиригодието (тя станала **високосна).** Поставил го като последен ден на последния месец - февруари, т.е. като последен ден на годината. (Споменах, че годината започвала от 1 март).

Защо в третата година? Също много просто: Юлиянската, сиреч Созигеновата календарна година била **(и** е) **дълга 365 дни и 6 часа.** За три години, тези остатъци правели повече от половин ден (3 x 6 = 18 часа), докато след втората година остатъците били точно само 1/2 денонощие – (2 x 6 = 12 часа = 1/2 от 24 часа). Предполагам всички, а не само икономистите знаят, че ако искаме да закръгляваме в цели левове парични суми, това го правим така: 365.50 лв. закръгляме на 365 лв, а вече даже 365.51 лв. (и нагоре) закръгляваме на 366 лв. Същото е при закръгляването на часовете в дни, с тази съществена подробност, при Юлиянския календар, че с прибавянето на 1 ден (едно денонощие) **към третата година,** се изчерпвали всички остатъци (добавки) часове от годините в четиригодието (4 години x 6 часа = 24 часа) т.е. за четвъртата година не оставало наистина нищо за добавяне, нито за отнемане. Това било преимуществото на елегантния Юлиянски календар пред всички останали, които имали (и имат) „неюлиянска" дължина на календарната си година.

Още относно третата година: Ако **хипотетично поискаме** сега да върнем старото положение: годината да започва от 1 март, (тези редове пиша в 1999 г.), следващата година (а тя е четвърта година от текущото четиригодие - 1997, 1998, 1999 и 2000 г.) ще трябва да започне на 1 март 2000 г. Високосният ден, какъвто се следва да има, ще остане заедно с януари и февруари в 1999 година - **като последен ден на третата година.** Така било някога, в първите години на официалното

действие на Созигеновия календар. Вярно е, че при този наш хипотетичен пример - 1999 година ще се яви с 14 месеца, но пък така, (като прескочим дългия период от време на започване годината от 1 септември, не само църковному, но и граждански) би се оказала орязана годината с 2 месеца при преминаване от 1 март към 1 януари на започването на годината. Да го повторим нагледно: годината започвала от 1 март и свършвала с края на февруари. За да се започне следващата година от 1 януари следва последната година преди промяната да бъде с десет месеца, да завърши с „десетия" месец - декември, - да бъде само **десет месеца.** (На следната година, започнала с 1 януари „десетият" месец декември ще стане вече дванадесети, независимо от името си, както е сега). Това в историята не се вижда, защото от времето на I вселенски събор (в 325 г.) църковната година, и гражданската, по Юлиянския календар, който станал не само държавен, но и църковен, започнала да има за свое начало 1 септември, т.е. последната гражданска година започваща от 1 март, била оставена с 6 месеца и започнала новата, с начало 1 септември. (В Русия едва след събора в 1492 г., във Византия още от начало). После, при преминаването към гражданска година, която да започва от 1 януари (за различните страни в различни години), последната година била удължена с 4 месеца. Например в Русия 1699 година била с 16 месеца (12 + 4 , септември, октомври, ноември и декември, = 16 месеца) и тогава, на 1 януари, започнала 1700-та година, но моля да не се забравя, все по Юлиянския календар. Математически изразено: 12 - 6 + 4 = 10. Или: при преминаването - за начало на календарната година да се счита вместо 1 януари - 1 септември, последната година била скъсена с 6 месеца, после при преминаването към 1 януари (за начало на годината) били прибавени 4 месеца към последната година = (затова) ако на годината направо е било променено началото от 1 март на 1 януари, то би следвало последната година да е била „орязана" с два месеца, и да се яви с десет месеца, както и ако сега (хипотетично) решим годината да за-

почва на 1 март, би следвало последната година да се яви с 2 месеца повече, т.е. - с 14 месеца. **Дебело подчертавам:** независимо от промените - коя дата да се счита за начало на годината, **от непрекъснатия ход на юлиянски е дни (по юлиянския календар) не се е загубил нито един ден, обстоятелство крайно необходимо за всякакви хронологически (и астрономически) изчисления. Изхвърлянето на 10 дни (въобще тези 10 дни изчезнали от времеизмерването) през 1582 г. направил „реформаторът" папа Григорий XIII и неговата календарна комисия.**

Независимо от промените на началото на годината, високосният ден оставал все в месец февруари, като негов последен ден - и сега **високосният ден се явява като последен ден на втория месец от четвъртата, последната година на четиригодието на юлиянския календар,** и на копиралия го в това отношение - григироиянски календар (някога последен ден, на последния месец на третата година от четиригодието); този високосен ден не може и да премине към третата година, защото последният месец при сегашното положение - декември и без това, и при обикновена календарна година от 365 дни, е с 31 дни, та няма къде повече да му се прибавя. Това обаче е само от „формална" страна, защото какво би пречело един месец да бъде при високосие с 32 дни. Друга **неотменима причина,** която задържала високосието във февруари, и то **съществената,** била, че след съставянето на цялогодишния богослужебен канон, били нежелателни и недопустими подобни промени.

Повтарям, при промените на началото на годината, Юлиянският календар не загубил нито един ден.

ГЛАВА 21-ВА. След кето Созиген съставил календара... Наименуваните месеци „юлий“ и „август" с по 31 дни. Височайшо оценената календарология и астрономия на Александрия. Тегнело идолопоклонството в Египет. Но тогава се родил Избавителят и Спасителят на човечеството - Иисус Христос

След като Созиген съставил календара и той бил въведен в употреба (46 г.пр.Хр.), с начало на годината 1 март, в чест на Юлий Цезар наменували петия месец - „юлий". Прибавили му ден и м.юлий станал с 31 дни; преди това петият месец бил с 30 дни. От къде взели този ден? От месец февруари, който бил с 30 дни (и при високосна година с 31 дни). След отнемането на 1 ден от него, февруари останал с 29 дни в обикновена година и с 30 във високосна.

В чест на Октавиан Август дали име на шестия месец - „август". (Октавиан ще да им звучало като приличащо на „осми"). И на него прибавили ден! Взели го пак... от „бедния" февруари. Той останал с 28 дни, а само във високосна година придобивал още ден, та ставал с 29 дни. Така е и до днес.

Нито годината изменила дължината си (не се загубил, не изчезнал ден) при това разместване на дните от месец в месец, нито бил нарушен Созигеновия принцип за еднакви едно на друго четиригодия (също така, както и по-късно, при промените на началото на годината). Ето как можем да си представим графично административната промяна на дължината на месеците (вж. таблицата)

Явно е, че календарът произлязъл от Египет, бил високо оценен от Цезар и Август, от тези интелигентни и даровити първи мъже (всеки в своето време) на Римската империя, в каквато се превръщала Римската държава. Бил изработен (от Созиген) календарът, който липсвал на човечеството. Считало се за чест на кесарите да имат месец в новия модерен календар. Увеличила се славата на елинистично-египетската астрономия и календарология. Получила височайшото признание, календа-

Административното установяване дължината на месеците в юлианската година след Созиген

	ИЗХОДНО ПОЛОЖЕНИЕ		Промени «чест на Юлий Цезар		Промени в чест на Окт Август	
	дни	дни	дни	дни	дни	дни
месец	обикн. година	високос. год.	обикн. година	високос г ад	обикн год ина	•исокос г од
март	31	31	31	31	31	31
април	30	30	30	30	30	30
май	31	31	31	31	31	31
юни	30	30	30	30	30	30
юли	30	30	31	31	31	31
август	30	30	30	30	31	31
септември	30	30	30	30	30	30
октомври	31	31	31	31	31	31
ноември	30	30	30	30	30	30
декември	31	31	31	31	31	31
януари	31	31	31	31	31	31
февруари	30	31	29	30	28	29
години	365	366	365	366	365	366

рологията била вече в състояние да решава следващите задачи в един Египет, който трябвало преди задачите, да бъде очистен от идолопоклонството.

В това време, в дните на „кесаря Августа" изгряло във Витлеем Слънцето на правдата, родил се на земята Господ и Бог наш Иисус Христос (Вж.гл.18-та).

ГЛАВА 22-РА. Господ посетил Египет. Из Акатиста на Пресвета Богородица. Св. Евангелист Марк поставил началото на Александрийската Църква

„Като си направил да възсияе в Египет светлината на истината, прогонил си мрака на лъжата; защото идолите му, Спасителю, като не можеха да понесат Твоята сила, паднаха, а избавилите се от тях викаха към Богородица:

Радвай се ти, която изправяш човеците; радвай се ти, която погубваш бесовете!

Радвай се ти, която си потъпкала силата на заблудата; радвай се ти, която си изобличила идолската измама!...."

Така в Икос 6 на Акатиста на Пресвета Богородица се споменава и възпява посещението на Господа Иисуса Христа ка-

то Младенец в Египет, макар и при извънредните обстоятелства на бягството на Божията Майка с Богомладенеца и Праведния старец Йосиф Обручник от цар Ирода (избил четиринадесет хиляди младенци във Витлеем и околността).

Това било началото на края на идолопоклонството, на езичеството в Египет, като впоследствие, земята посетена от Господа и Св.Богородица се превърнала в място на високо християнско подвижничество, а разкошната в собствения и преносния смисъл Александрия - в столица на блестящата Александрийска Църква.

Първият Александрийски архиерей бил св.апостол и евангелист Марко, който много се потрудил за разпространението на християнството, като близък помощник на светите апостоли Петър и Павел и сам Апостол на възкръсналия Господ и Бог Иисус Христос. Той бил един от 70-те Христови ученици. Св.ап.Петър в Първото си съборно послание, написано във Вавилон Египетски, го нарича свой син, толкова близък и обичен му е бил св.Марко. (I Петр. 5 : 13). Самото свое Евангелие, второ по ред от четирете Евангелия, в което благовести за Христа Господа, е написано в Рим, (около 46 г. от Рожд.Христово, т.е. около 13 години след Христовото възкресение), по молба на римските християни, отправена към светите апостоли Петър и Марк. Св.ап. и еванг. Марко се стремил в точност да запише всичко каквото е запомнил от това що е учил и вършил Господ, щателно грижейки се да не пропусне от чутото или да не преиначи. Написаното дал на свети апостол Петра за преглед. Св.Петър със своето свидетелство утвърдил истината написана в Евангелието на св.Марк и го одобрил за четене в църквите. **Евангелието на св.апостол и евангелист Марк** „било прието във всички църкви без всякакво противоречие", както пише в житието на св.ев.Марко по чети-минеите на св.Димитрий Ростовски, като **Свещено Писание апостолско и боговдъхновено, както впрочем и останалите три Евангелия** - на св.апостол и евангелист Матей, - I-вото по реда, на св.апостол и евангелист Лука - Ш-то-

то по реда и на св.апостол и евангелист Иоан Богослов - IV по реда в Свещените Книги на Новия Завет. (Евангелието на св.апостол и евангелист Марк е П-ро, по реда, в Новия Завет).

След Рим, изпратен от св.ап.Петра, св.ап.Марко проповядвал Евангелието в Аквилея, на северния бряг на Адриатическо море, любимо място на римските императори; после в... Египет! Това първо пристигане за проповедване на Христа в Египет станало около 49 г. от Р.Хр. (в „деветата година от царствуването на Клавдий"). Тук, в паметта на народа, още бил жив споменът за знаменателното падане на идолите в египетските храмове, свързано по свидетелството на отците на Църквата, с идването на Светото Семейство с Богомладенеца Иисус, бягащо от ръцете на жестокия Ирод. Тук даже се намерили хора, които били свидетели на слизането на Светия Дух над Апостолите в Иерусалим на Петдесетница. Въобще Египет богопромислено бил подготвен за християнската проповед. Повярвали множество мъже и жени и от юдеите и от езичниците. Св.ап.и еванг.Марк основал Църква в самата Александрия и бил неин пръв епископ. От св.ев.Марк е и апостолското приемство в Александрийската Църква.

След като се погрижил за устройването на Александирйската църква св.евангелист Марк, оставил Египет и както се свидетелствува в книгата Деяния Апостолски, се срещнал в Антиохия със св.апостол Павел, преди неговото второ апостолско пътешествие. Там бил и чичо му - св.апостол Варнава, с когото посетили родното място на св.Варнава - остров Кипър, където заедно се потрудили в Христовото благовестие. После отново св.Марк се върнал в Египет. Там пристигнал и св.апостол Петър, с когото положили основите на Църква във Вавилон Египетски. От там св.Петър отправил Първото си съборно послание (към малоазийски християни), за което Послание стана дума по-горе.

След това св.Марк отново се събрал с св.ап.Павел и бил един от неговите сътрудници в благовестието. Във време на пребиваването на св. ап. Павел във вериги в Рим, св. еванг.

Марк разделял благовестническите трудове на св. ап. Павел, бидейки за него утешение. По разпореждане на св. ап. Павел, св.Марк заминал за Мала-Азия за противодействие на лъжеучителите, каквито се появили във Фригийския град Колоса. После светият евангелист бил в Ефес, в отечеството на св.ап.Тимотей, когото св. ап. Павел, намирайки се за втори път във вериги в Рим, извикал, със свое послание, за да помага в апостолското служение, като му поръчал „да доведе със себе си и Марк, като благопотребен за службата" (2 Посл. до Тимотея, 4 : 11).

В Рим св.апостол и евангелист Марк бил свидетел на мъченическата кончина за Христа на своите учители - великите първовърховни свети апостоли Петър и Павел, с която прославили Бога - св. Павел, като римски гражданин бил посечен с меч, а св. Петър - разпнат на кръст.

След това св.Марк се отправил за Египет за благоустрояване на основаните там църкви. Много се потрудил в подвига на проповядване Христовата вяра в самата столица Александрия, град препълнен с учени, философи, риторици и стихотворци. Даже юдеите се увличали по езическата философия. С цел да противодействува, св.ап.Марк основал огласително училище, което се прославило и от него излезли знаменити учители на Църквата. Св.евангелист Марко съставил и чин на светата Литургия.

Устроил Александрийската Църква, св.апостол и евангелист Марк проповядвал Христовата вяра в много други страни на Африка - в Либия, Марморика, Киренайка и в Пентапол. Проповядвайки Христа Господа, св.апостол Марк извършвал и много чудеса - изцелявал болни, очиствал прокажени, изгонвал нечисти духове. Проповедта, съпровождана от тези велики чудеса, имала грамаден успех и Църквата Христова процъвтявала. По свидетелството на историците Евсевий Кесарийски и Никифор Ксентопул, дори някой си юдейски философ Филон, похвалил добродетелния живот на египетските християни.

Св.ап. и евангелист Марк прославил Бога с мъченичество в Александрия, навръх Пасха! (от ръцете на злобни езичници, събрали се на свой нечестив езически празник, вероятно като отмъщение за създадената Александрийската църква, поради която езичеството в столичния град, постепенно изтлявало).

Над мощите на свети апостол и евангелист Марк, в 310 г. била построена църква. Когато по-късно владичеството на арабите-мохамедани и ереста на монофизитите, съвършено ослабили Православието в Египет, мощите на светия евангелист били пренесени във православна Венеция (828 г.), близко до която (в Аквилея) някога св.Марк се подвизавал в проповед на Христовото Евангелие. Бил построен и великолепен храм. Там се пазел твърде древен ръкопис, написан на фин египетски папирус (Евангелието от Марка), по предание - написано от ръката на самия евангелист. (по житието).

„У върховния Петър си се научил, апостоле Христов, и като слънце си възсиял над Александрийската страна и прослава си бил блаженне, чрез тебе Египет се освободи от прелест, с твоето Евангелско учение просвещаваш всички като светлина, църковни стълбе. Заради това, твоята памят почитаме и светло празнуваме, Марко богогласни: моли от тебе благовестявания Бог, да даде на душите ни прощаване на греховете." (тропар).

ГЛАВА 23-ТА. Тиберий не назвал месец на свое име. Повече разместване на дни в месеците не били правени. Характерната си система Юлиянският календар запазил и при промяна на началото на годината. Примерът с виенското колело. Едно предварително сравнение на Григориянския календар с Юлиянския

Тиберий не назвал месец на свое име. Още по-малко се заинтересували от календара чудовищните императори след него: Калигула, Клавдий и Нерон. Нямаме сведение за интерес,

в смисъл на желание за промени в календара при императорите от следващата династия на Флавиите: Веспасиан, Тит, Домециан, както и от следващите след тях императори. Така седмият месец (при начало на годината 1 март) си останал „седми" (септември) и повече разместване на дни в месеците не били правени.

Преместването началото на годината, да започва тя от 1 септември или от 1 януари, както споменах, не се отразило на Созигеновата система. Нека да си представим едно виенско колело. Гондолите не променят броя си, ако променим номерата им. Няма никакво значение от коя гондола ще започнем броенето, от жълтата, синята, червената или зелената и с прочее цветове, ако за по-ясно решим, че гондолите са разноцветни. Те всички от първата до последната преминават край платформата и кръговратът започва отново. Нищо не се загубва ако решим да променим условното начало на безконечната въртележка, - ако решим № 1 да бъде не жълтата, но зелената гондола. Жълтата, синята и червената гондоли ще бъдат прибавени (преброени) към предишния кръговрат. Така е и с Юлиянските четиригодия. Те всички, от създаването на човека до днешно време и до края на света (когато и да е той), са с по 1461 дни, според Юлиянската (Созигеновата) календарна система; така е следователно и с юлиянските години средни в четиригодието с по 365.25 дни (365 и 1/4 дни) - (в цяло число дни само вътре в четири години!) и няма никакво значение в кой ден в годината ще поставим условното начало на кръговрата. От 1 февруари, примерно Ен-та година (коя да е) до 1 февруари тази година са се изминали точно определе-" но число еднакви (средни за четиригодието), с по 365.25 дни, юлиянски години.

Григориянските „реформатори" през 1582 г.изхвърлили от календара 10 дни и после, от следващите столетия (но не от всяко, което от математическа гледна точка е още по-лошо) още по един ден. От идеално ритмично работещия „двигател" на юлиянския календар направили неравномерно работещ

„кихащ“ и прескачащ „мотор", - сравнението е даже слабо. Просто с григориянския календар не можем да измерваме времето. Вековете, според григориянския календар, не са еднакви по дължина, също и четиригодията. Разстоянието от София до Варна не можем да измерваме едновременно във версти и километри. (Не можем да събираме не еднакви величини). Трябва да изчисляваме или във версти или в километри, което за Григориянския календар пък не е възможно. Ще видим по-долу защо. И какво се върши на практика? Всички историко-хронологически изчислителни действия се правят на Юлиянския календар, а после се транспонират (превеждат) за публиката на Григориянския календар, който е в гражданска употреба. Също изчисляването и „предсказването" на астрономическите събития - затъмненията например. Оказва се че Григориянският календар - „това е торба, предназначена да се носи в друга торба" (ненадупчена и здрава). С това предварително сравнение, за сега, приключвам.

ГЛАВА 24-ТА. От Нерон нататък започнало гонението на християните от страна на римската императорска власт. Св. Първовърховни апостоли Петър и Павел. Тит. Превземането на Иерусалим. Разрушаването на Иерусалимския храм. Сбъдването на Господните думи. Всяко християнско сърце обича Иерусалим

От Нерон нататък започнали гоненията на християните от страна на римската императорска власт, понякога по-силни, понякога по-слаби или стихнали. Гонението при Нерон започнало с лъжливото обвинение, че опожареният в 64 г. Рим, бил подпален от християните. В 67 година пострадали и прославили Бога в Рим светите Първовърховни апостоли Петър и Павел.

Тук е мястото да отбележа, че Тит бил онзи млад военачалник, който завършил Юдейската война (започната още при

Нерона в 66 г.) Тит бил, тъй да се каже престолонаследникът на току що качилият се, предната година, на императорския трон военачалник от същата тази война - Веспасиян. Тит превзел Иерусалим в 70 г.сл.Хр. Тогава бил разрушен Иерусалимският храм, събитие предсказано от Господа малко преди страданията Му, смъртта и Възкресението Му. „И когато Иисус излезе от храма и си отиваше, учениците Му се приближиха, да му покажат сградите на храма. А Иисус им рече: виждате ли всичко това? Истина ви казвам: няма да остане тук камък на камък, който да не бъде сринат." (Мат. 24 : 1-2).

Разрушаването на храма обаче не станало по заповед на Тит! Напротив Тит искал да запази храма като произведение на изкуството. (Неговият баща, император Веспасиян, бил известен не само с това, че укрепил границите и сложил ред във финансите на държавата, разсипани още при Калигула, но и с това, че подкрепял науката, изкуството и строителството. Сам започнал строителството на колозеума в Рим, - довършено от Тит).

Гордият римлянин (Тит) признал, че иначе дисциплинираната римска войска не се подчинила на заповедите и започнала разрушаването. А войник хвърлил запалена главня в храма. „Това не е моя работа, казал Тит, - Богът на този храм е бил разгневен на този народ...аз исках да го запазя (храма)". За това съобщават гръцкият историк Филострат и еврейският историк Йосиф Флавий.

Така се сбъднали думите на Господа Иисуса Христа, които процитирах по-горе от Св.Евангелие, че „няма да остане тук камък на камък, който да не бъде сринат" (Мат. 24 : 2) - Колко пъти Господ е искал да събере иерусалимци като пилци - и не рачили . (Марк. 23:37).

Всяко християнско сърце обича Иерусалим. Там е пострадал и възкръснал от мъртвите Господ и Бог наш Иисус Христос!

ГЛАВА 25-ТА. Най-жестокото гонение на християните при Диоклетиян. Победа с кръстния знак. Св. цар Константин Велики

Гонение на християните от официалната императорска власт, което сякаш заглъхнало при Веспасиян и Тит, било подновявано на приливи и отливи, като особено жестоко станало то в края на III и началото на IV век при императорите Диоклетиан и Максимиан Тогава пострадали св.вмч. Георги Победоносец (+ 304 г.), св.вмч.Димитрий Солунски (+ ок. 305 г.), самата съпруга на Диоклетияна - св.мъченица царица (императрица) Александра. Мъченическата кръв станала семе за нови християни, според думите на Тертулиан, на Господнята нива.

Край на гонението поставил св.цар Константин Велики (род.ок.280 г., император от 306 г., + 337 г.)

Кръстът, който за римляните бил оръдие и знак на позорна смърт, - чрез Христовото разпятие, кръстна смърт и Възкресение в третия ден - станал символ на победата над смъртта, на победата въобще, страшилище за демоните. Кръстът станал извор на Божия благодат и сила. С кръстния знак на знамето, на шлемовете и на щитовете трябвало да бъдат белязани войските на Константин, за да бъдат победоносни и те били победоносни...

Константин Велики станал първият римски император, след гоненията, който обърнал верските неща в диаметрално противоположен вид, с тази разлика, че християните не гонели езичниците, но езичеството в империята постепеннно изтляло.

За този най-велик в историята на държавите в света прелом, следва да се разкаже в отделен раздел.

V. ВЕЛИКИЯТ ПРЕЛОМ

ГЛАВА 26-ТА. Последни гонения. Обезумелият от идолопоклонство Диоклетиян искал да изкорени християнството. Предупреждението на св. вмч. Георги Победоносец. Разделяне на империята, съимператори. Оттегляне на Диоклетиян. Констанций Хлор. Константин. Кръстът на небето - „С него побеждавай!" Сам Христос се явил на Константин. Победа над Максенций - освобождаване на Рим. Миланският едикт - християнството свободна религия! Допълнителни укази. Ликиний на изток подновил гонението. Победа над Ликиний. Св.цар Константин - самодържец над цялата империя. Основаване на Константинопол

Диоклетиян, император от 284 г., все повече засилвал гонението и мъчението на християните, които твърдо отстоявали своята вяра в Христа. В 303 г. издал указ за изкореняване на християнството. Обезумял от идолопоклонство, Диоклетиян считал християните за врагове на държавата. Св.вмч.Георги, до тогава любимец на императора заради своята храброст и способност като висш военачалник, посочил на състоялия се в Никомидия държавен съвет, обръщайки се към императора, князете и съветниците, че те, които са поставени за съблюдаване на добрите закони и праведния съд, неистово въздигат своята ярост срещу християните „утвърждавайки беззаконие и издавайки неправилни постановления за съд на невинни и никого необидили люде." „Вие ги гоните и мъчите, продължил пламенната си реч св.Георги, принуждавайки към вашето безумно нечестие и тези, които са се научили да бъдат благочестиви. Но не, вашите идоли - не са богове! Не се прелъстявайте от такава лъжа. Иисус Христос - единствен Бог, един Господ в слава на Бога Отца, чрез Когото всичко е сътворено и съществува чрез Неговия Дух Светий., Или вие сами познайте истината и

се научете на благочестие, или не смущавайте с вашето безумие позналите истинското благочестие." След тази неустрашима публична изява, от която Диоклетиян първоначално бил слисан и не искал да повярва на ушите си, започнало великомъченичеството за св.Георги, съпроводено с много чудеса.

Само пълна умопомрачителна илюзия би могла да бъде надеждата на езическия император, че ще може да се справи с християнството и че Римската империя чрез гонението на християните ще намери своя покой. Напротив - най-главна причина за разсипията в империята били, освен ниският езически морал, тъкмо тези безкрайни процеси срещу християните, жестоките мъчения, реките християнска кръв! А кръвта викала към Бога! Скоро, много скоро, Господ щял да обърне нещата в империята, „законовите" злодеяния, даже и посредством самия Диоклетиян...

С иначе административно-изобретателния си ум, за жалост жестоко изобретателен и при мъченията на християните, Диоклетиян търсел леснината на дотегналото му държавно управление. Разделил империята на две: - на изток император - той, със столица Никомидия (в Мала Азия), където имало огромно капище (езически храм), а на запад - втори император - Максимиан, със столица Рим, - също езически център за времето си. Не само това, но назначил, за **още по-лесно,** и двама съуправители на императорите - съимператори. При него останал Галерий, а при Максимиян...- **Констанций Хлор, бащата на св.цар Константин Велики,** който управлявал до тогава, а и като съимператор - Галия, Британия и Сев.Африка.

Така, чрез тези своеобразни административни промени на императора, гонител и мъчител, без той да разбере, се дошло до първата зора на християнската държава. Гонението на християните в областите управлявани от Констанций Хлор било преустановено. Констанций бил справедлив като държавник и добър като човек. Но все още това било само първата зора.

Потъналият в кръв Диоклетиян почувствувал още по-силно омерзение към държавното управление и се оттеглил от прякото упражняване на императорската власт. Наложил това и на западния император Максимиян. („Двамата се споразумели"). Годината - 305-та. Действуващи императори останали - Галерий на изток и Констанций Хлор на запад, макар че там претенции към императорската власт предявил не по-малко жестокия от баща си син на Максимияна - Максенций. Даже той взел властта в стария Рим.

В 306 г. умрял Констанций Хлор. На около 26 годишна възраст се възцарил на запад (в Галия, Британия и пр.) **св.цар Константин.** Разбира се още езичник, той коренно се различавал по живот и нрав от другите императори (и съимператори).

В това време в Рим Максенций наложил зловеща диктатура. Гражданите на западната столица, не само християни, но и езичници били силно притеснявани. Трудно се издържали своеволията и жестоките разпоредби на тирана, водещ при това скверен живот. Римляните били принудени да се обърнат за помощ към съимператора (или по-скоро законния император, ако вземем предвид споразумението от 305 г. и обстоятелството, че Константин бил наследникът на Констанций Хлор). Преди всичко с доброто си сърце, Константин се отзовал на молбата и най-напред написал писмо до Максенций, убеждавайки го да прекрати насилническите си действия спрямо гражданите на Рим. Максенций не само не се вразумил, но се озлобил и започнал да се готви за война с Константина. Като научил за това, Константин, в 312 г. се решил да предприеме военен поход и потеглил с войските си на юг към Рим, без съмнение съзнавайки трудността на делото. Максенций разполагал с огромната армия на Максимияна, а Константин - със значително по-малките по численост северни провинциални войски. На него било безпределно ясно, че като нападащ, би трябвало да разполага с двукратно-трикратно по-голяма войска от противника, за да се надява на успех. Въпреки това, нападнал... и победил. Но как станало това?

Един ден, когато слънцето било близко до залез, от светлината му се образувал светъл кръст на небето и надпис: „С него побеждавай". Видяли кръста и надписа не само императорът, но и всички. Видяното поразило и цар и войска. А моментът бил решителен, поради предстоящите сражения. **През нощта на Константин Се явил Сам Господ Иисус Христос** и му казал, да направи знаме с кръст и да постави кръстния знак на шлемовете и щитовете на войниците. Великият Константин, в душата си вече християнин, осъзнал с ум и със сърце, че **предстои битка, която ще промени облика на света.**

Знамето направили като голяма хоругва от злато с кръст. Кръстове на шлемовете и щитовете получили всички войни. Битката била страшна, но за войските на Максенция... Покрит от спасителния знак на Кръста, след три насрещни стълкновения с противника, Константин влязъл в Рим и тук нанесъл решителното поражение на Максенциевите войски. Самият „император" Максенций, спасявайки се с бягство през реката Тибър, загинал във водните дълбини, при разрушаване **на** моста, по който преминавал. Подобно на египетския фараон...

Рим посрещнал император Константин като победител и освободител с безкрайни овации.

Благодарните римляни поставили статуя в чест на новия император, а императорът - Константин заповядал в ръката му (на паметника), да бъде поставено високо копие във вид **на** кръст и отдолу надпис: „С този спасителен знак аз освободих вашия град от игото на тирана и възвърнах на Римския народ и сената прежния блясък и знаменитост".

Още на следващата - 313 г., в Медиолан (Милано), император Константин издал прочутия Милански едикт, с който обявявал пълна веротърпимост за християни и езичници. След векове мъчения на християните, **християнството станало свободна религия,** наравно с римската езическа.

Последвал цял ред укази благоприятни за Христовата Църква: Константин забранил кръстното смъртно наказание. Отменил кървавите игри в цирка. Прекратил тържествените ези-

чески жертвоприношения. Установил празнуването на неделния възкресен ден, като забранил работата в този ден и съблазнителните зрелища. Освободил свещениците от данъци (както били свободни от данъци езическите жреци), за да могат християнските свещенослужители съвършено да се посветят на служение Богу. Възвърнал на Църквата не само гробниците, но и всички места отнети от гонителите, освен това дарувал няколко обширни обществени сгради, базилики, които лесно могли да се преустроят на християнски храмове. Бедните и сираците били поставени под царско попечителство.

На шлема си, като видим за всички знак за благоговейното почитане на Христа Господа, император Константин носел монограм „Христос", състоящ се от две букви Х и Р, като първата покривала втората. На своите войни дал молитва, която те били длъжни да четат в неделя. Тази молитва, бидейки изповядване на сърдечната вяра на самия император, предразполагала всички да признават Единия всемогъщ Подател на благата и Неговата помощ да търсят във всички дела. (По Евсевий Кесарийски „Живот на Константина", чрез чети-минеите на св.Димитрий Ростовски)

Невероятно щастие за християните дошло просто от Небето! Самият император се отличавал с истинско християнско смирение. „Ние сме длъжни да осъзнаваме, че нашето щастие е по-висше от нашите заслуги"! Този девиз може да служи и днес на християните при всички благополучия!

Медиоланския едикт от 313 г. за веротърпимостта, прилагал на Изток и новият източен император Ликиний. (В 311 г. умрял Галерий, противник на св.цар Константина, от някаква страшно люта болест, а в 313 г. свършил с позорна смърт - самоубийство и неговият управител на Сирия - Максимин. Останал единствен император на Изток - Ликиний, бивш пълководец на Галерия, от армията на Максимина, възведен в императорско достойнство от Галерий още след 306 година. Ликиний пък водел дъщеря на Констанций Хлор, сестра на Константина, по баща). Самият Ликиний бил върл езичник и жесток човек, но нямало как да

не изпълни волята на своя силен августейши шурей. Ала не за дълго могло злото „да спи под камък". Отново започнало гонение на християните на изток. Ликинй започнал отново да изисква поданиците да участвуват в жертвоприношенията, особено във войската. Тогава именно пострадали доблестните войни-християни - светите 40 мъченици в Севастия.

И понеже не се вразумявал от дума Ликиний, в 323 г. била му обявена война, завършила с две блестящи победи, - едната при Адрианопол (Одрин) и друга, под водителството на младия военачалник Крисп, син на Константин Велики, при Византиум, малък град и древна гръцка колония до Босфора, по чието име била названа по-късно цялата източна част на империята - Византия.

Св.цар Константин Велики станал едноличен **самодържец,** на отново съединената в едно – огромна Римска империя, разпростряна на три континента - Европа, Азия, Африка. Голямото Средиземно море (наистина на „сред земята"), станало вътрешно море в държавата.

Великият монарх поставял вече християни за началници в императорските учреждения и за военачалници във войската. Случаят с Ликиний бил серизно предупреждение.

Въпреки, че дължал своята свобода на великия император, езическият Рим, закоравял в своите нрави, не обичал Константина, но и Константин не обичал Рим и не го посещавал. Тъкмо поради езическите напластявания на живота там. Вероятно не случайно едиктът в 313 г. бил издаден в Медиолан, а не в Рим. Трябвало да мине значително повече време докато „вечният" град придобие християнски вид и характер.

Св.цар Константин пренебрегнал и езическа Никомидия, но основал своя нова столица, на цялата империя, на прелестния проток Босфора, разделящ, по-скоро съединяващ двата континента - Европа и Азия. Градът бил наречен Константинополис (Град на Константина), където нямало нито едно езическо капище, а най-голямата украса на новата столица станали християнските храмове - църквите.

ГЛАВА 27-МА. Римският император станал съмишленик, покровител и съработник на Божието дело. Св. царица Елена. Трогателната картина на I вселенски събор. Симфонията. Римската държава от смъртен враг се превърнала в закрилник. Юлиянският календар - достояние на Св.Църква. Константинополски патриарх - св. Митрофан. Коментар около „главенството на папата". Предсказанието на св.патриарх Митрофан

Римският император (като институция) от най-върл и жесток гонител за Христовата Църква, а такива били езическите императори преди св.цар Константина, в негово лице се превърнал в съмишленик, покровител, съработник на Божието дело.

Майката на христолюбивия император, пламенната и енергична християнка, св.царица Елена предприела колосална дейност по възобновяване на разрушените светини и постройката на нови храмове, особено в Светата земя. Под нейно ръководство били намерени трите кръста заровени на Голгота, близу триста години преди това, от които, по чудесен начин, чрез съживяване на мъртвец от погребална процесия, бил открит кой от тях е на Спасителя - Господният Кръст. (Празникът Кръстовден е в чест на възддигането на Кръста тогава от Иерусалимския патриарх, за да бъде видян от всички, - от цялото насъбрало се множество народ).

Станало възможно Светата Църква, излязла от скривалища и катакомби, да организира своята спасителна дейност на земята без да се бои повече от преследвания. Било време на радост за измъчената Църква, за измъчените Христови чеда, - радост със сълзи на очи, изпълнени с благодарност към Бога заради великата Му милост, защото било ясно, че това не било човешко, но Божие дело. „Като видя на небето образа на Твоя кръст и биде подобно на Павла **призван не от човеци** (курсивът мой), Твоят апостол между царете, Господи, положи в ръката Ти царствуващия град, който по молитвите на Бо-

городица запазвай в мир едничък Человеколюбче“ (Тропар на св.цар Константин).

Трогателна била картината на свикания от Константин Велики в 325 г., само две години след победите при Адрианопол и Византиум, - I вселенски събор в гр.Никея, където могли да се видят живи мъченици. Много от участниците носели следи по лицето и по тялото от предишните мъчения и издевателства на езическата власт. Те именно формулирали, със съдействието на Светия Дух - истините на вярата, за която страдали.

Положили се основите на дивната симфония между двете власти - държавна и църковна - типично символизирана с коронования двуглав орел. Царят - първо духовно чедо на патриарха, а патриархът и всички еднакви по чест глави на поместните църкви, първи поданици на царя. „Господ е дал меч на царя, за да пази Църквата" - казваше приснопаметният отец Архимандрит Пантелеимон.

Римската държава от смъртен враг се превърнала в закрилник. Достоянията на държавата били предоставени за използуване от Св.Църква. Имам предвид тук преди всичко богопромислително създадения (и въведен за държавна употреба) **Юлиански календар.**

По никакъв начин обаче не може да се твърди, че много от църковните дейци не са били запознати с този календар (на Созиген). Например един св.Атанасий, бъдещото Александрийско и общоцърковно светило - бъдещия Александрийски архиепископ (вземайки по-сетнешната титла и отнасяйки я и към него) - папа-патриарх Александрийски, - св.Атанасий Велики. На него именно в 325 г., още тогава дякон, поради голямата начетеност и висока (Александрийска) образованост, а и пламеност, било възложено да бъде секретар на I-вия вселенски събор.

Първият вселенски събор установил **Символа на вярата** - допълнен окончателно в днешния си вид на II вселенски събор в 381 г. в Константинопол, но и съставил определението (орос - гр.) за правилното празнуване на Пасхата Христова - Възкресението, - Великденът - за всички християни.

Искам мимоходом да упомена, уважаеми читателю, че Константинополският архиерей, престарелият св.Митрофан, бил обявен, от Отците на I вселенски събор за патриарх, по молба на св.цар Константин, не само поради личните си заслуги, но като архиерей на столичния град, нито по-голям, нито по-малък по чест от всички останали: Римски - на старата столица, Иерусалимски - на Майката Църква, Антиохийски, Александрийски и пр. На никого не минавало и през ум, старостоличният римски архиепископ (папа = патриарх) да бъде считан за по-голям от другите (над тях !?), понеже Римската катедра била основана от св.ап.Петър. Та нали, преди Рим, св.ап.Петър бил, така да се каже, архиерей на Антиохия и основател на тази, по време, по-стара катедра от Римската? Но антиохийци не се правели на по-важни, макар и те първи да се нарекли християни (срв.Деян. 11:26), значи ли че Антиохийският архиепископ (патриарх) също трябвало да претендира за главенство? А и св.ап.Петър, пръв между светите апостоли, съвсем не е бил техен началник, на какъвто папата, в по-къснешни времена, поискал да се прави. Първовърховен е наречен не само св.ап.Петър, но и св.ап.Павел, „...най-малкият от апостолите и не съм достоен да се нарека апостол, понеже гоних църквата Божия", както сам св.ап.Павел говори за себе си (I кор. 15:9), но който от гонител, призван от Самия възкръснал Иисус Христос, се обърнал в пламенен Христов апостол. Така Светата Църква ги нарекла: Свети Първовърховни Апостоли Петър и Павел. Те пострадали в една и съща година - 67-ма, в Рим. (Пострадали в Рим! Само това би останало - Рим да се хвали, че в езическото си минало е убил двамата първовърховни свети апостоли).

Главенството на папата е много по-къснешна властолюбива измислица (още по-късно и римокатолишки догмат). Много за самочувствието на Римския архиерей допринесъл изглежда Пипин Къси, който подарил на Римския папа лонгобардските земи - Равенската област (екзархат) и го направил феодал. „Вързал" го здраво за земята, с владението на която не

било подобаващо на един архиерей да се обвързва и впоследствие да стане и държавен глава на собствена държава (!?!)

Но още сме във времето на Светия I вселенски събор и на св.Константин Велики и когато подобни претенции на никого на минавали на ум, а светите Отци от Събора (разбира се при участието на представители на Рим) посетили престарелия Константинополски ариерей и с братолюбива радост го поздравили като новоявен Константинополски патриарх - (св.Митрофан). Той пък не само обявил подведомствения си епископ Александър, участник и защитник на св.Православие на Събора, (както му посочил във видение Ангел Господен), за свой приемник след смърта му (понеже императорът - св.Константин го помолил да укаже своя наследник), но предсказал на Александрийския си събрат, по име също Александър, че ще има велик наследник на Александрийски трон, в лицето на дякон Атанасий - св.Атанасий Александрийски и Велики.

ГЛАВА 28-МА. Юлиянският календар станал църковен календар. Нанасяне неподвижните Господски, Богородични и светийски празници. За светите мъченици. Повече промени в календара били нежелателни и невъзможни. Идеалният църковен календар. Промяната началото на годината, не променяло датировките

Юлиянският календар станал църковен календар. Датите му благоуханно се напоявали от богослужебните установления за празнуването на неподвижните (на определена дата) празници - Господски, Богородични, светийски. На Юлиянския календар били нанесени всички точни дати на светците мъченици, датирани педантично в Римските мартирологии (съдопроизводствени документи за осъдени на **мъчения** и смърт християни, затова че са християни и че не приемат да се поклонят на идолите, единият от които бил на самия римски езически император). Записвали се въпросите на съдиите

или изпълняващи ролята на съдии римски държавни или военни служители (често стандартизирано) и доблестните отговори давани от **св.мъченици**. Освен датировките в мартирологиите, мъченията, безстрашното, укрепено от Бога, поведение и точните дати на мъченическа смърт записвали очевидци, житееписци, намираме ги в разказите на съвременици. Християните запазвали в своята памет (писмена и устна) всичко, което се отнасяло до св.мъченици, описание на живота и страданията. Божиите угодници вършели с Божията сила чудеса още приживе, а след дълги мъчения, Господ много пъти от умиращи ги връщал в първоначалното им здраве, за прослава на Господа Иисуса Христа, за утвърждаване на нови християни и нови за Христа мъченици, даже из средата на мъчителите.

След мъченическата кончина първа грижа на останалите християни била да бъдат прибрани телата на мъчениците, когато било възможно даже и земята напоена с кръвта им и да бъдат погребани с почит. От мощите, от гробовете на светите мъченици и мъченички за Христа се изливала дивна Божия благодат и ставали множество изцерения и други чудеса.

След постепенното нанасяне по датите на Юлиянския календар неподнижните Господски, Богородични и светийски празници, в това число и първоначално - най-вече на св.мъченици - промяна повече в календара (разместване на дни и дати) била **нежелателна и невъзможна.**

Със своята ритмичност и математичност Юлиянският календар се оказал идеалният календар за пасхалистиката, за определяне на Празника на празниците - пресветлото Възкресение Христово - Великденът, съчетан богослужебно при това с останалите неподнижни празници в Църковния типикон (Богослужебен църковен устав).

Кога да започва годината, на 1 март, на 1 септември или на 1 януари, това бил въпрос, който не се отнасял **нито** до **датите и дните в месеците,** в непрекъснатата поредица от дни, **нито до принципа на високосието в една от годините на четиригодието.**

ГЛАВА 29-ТА. Защо 1 септември станал начало на Църковната година? Основания във Ветхия Завет. Месец Тисри. Ной и неговият кораб (ковчег). 1 тисри. Сбъднатото пророчество Ис. 61 : 1-2. Решителни събития на датата 1 септември. Евангелското четиво на Новогодишния молебен

Ако разтворим църковния молитвеник в раздела за тропарите, ще видим, че започват от месец септември. В църковния календар на дата 1 септември (14-ти по гражданския) е записано - Начало на индикта, Църковната година.

Много са причините и важни са събитията станали на този ден, за да бъде обявен 1 септември за начало на църковната година от I вселенски събор:

Във Ветхия завет с месец тисри (подвижния според луната есенен месец) се започвала гражданската година в Юдея (Лев. 23 : 24-31,39). Но още в далечни времена преди това, **в този месец пристанал** на планината Арарат, носещия се над водите на потопа в продължение на 150 дни ковчег (кораб) на Ной, за да започне отново животът на земята. При спадане на потопните води, тъкмо през м.тисри, килът на ковчега докоснал земята там и останал неподвижен. Климатът след спадане на водите, впоследствие естествено се променил. И днес по Божие усмотрение, в ледените прегръдки на вечните снегове и вечните ледове на суровия връх стоят останките на кораба на Ной (запазен сред ледовете в по-голямата си част). Стоят, за да ни напомнят, че всичко написано в Библията се потвърждава, макар за вярващия човек, това да не е необходимо. В тези непристъпни ледени височини се събират географично границите на три държави: Турция, Армения и Иран. Само в редки, по-топли лета е възможен достъпът до върховете и то от смелчаци. Някои от тях са оставили записки за запазените в ледовете части на кораба на нашия общ прадяд Ной, (от чийто трима сина: Сим, Хам и Иафет произлезли трите главни раси - симитската, хамитската и иафетската, т.е. арийската). Даже един от тези смелчаци, който достигнал

до замръзналия кораб, американец или французин, донесъл и парче дърво от него, - като си помисли човек - от дърво расло на земята преди хиляди години, от дърво расло на земята преди потопа. Последният руски император Николай II, убит от болшевиките (св.новомъченик цар Николай), изпратил цяла добре екипирана експедиция на Арарат, която след завръщането си подробно докладвала на императора. За съжаление, революцията поставила край на начинанието.

Малко се отвлякох, но стоящият горе върху замръзналия връх на Арарат предпотопен огромен кораб (ковчег), ще призная, любезни читателю, винаги ме е интригувал, при това с някаква пр-пра-пра синовна обич към нашия пра-пра-пра дядо Ной, който единствен със семейството си, в предпотопните времена останал верен Богу всред всеобщото падение на допотопното човечество.

На 1 тисри св.пророк Мойсей на Синай получил скрижалите с Божиите заповеди.

На 1 тисри било започнато съоръжаването на Скинята Господня (подвижния храм преди построяването на Соломоновия храм).

На 1 тисри, един път в годината, първосвещеникът влизал в Светая Светих (най-вътрешната и най-свята част на храма, където се пазели: Ковчега на завета, скрижалите, Мойсеевия жезъл, запазена небесна манна).

На 1 тисри започвало празнуването на седмата година, следователно - седем по седем (= 49) и юбилейната петдесета година - събота на съботите (празник на празниците във Ветх.Завет). Земята се оставяла в покой. Този ден се считал и за празник на труда и очищението.

На 1 тисри, когато се празнувало новолетието в Юдея, а този ден се случил и събота, Господ Иисус Христос, Който бил дошъл в Назарет „...дето бе възпитан, и по обичая Си влезе един съботен ден в синагогата, и стана да чете.

Подадоха Му книгата на пророк Исаия; и Той, като разгъна книгата, намери мястото, дето бе писано:

„Дух Господен е върху Мене; затова Ме помаза да благовестя на бедните, прати Ме да лекувам ония, които имат сърца съкрушени, да проповядвам на пленените освобождение, на слепите прогледване, да пусна на свобода измъчените, да проповядвам благоприятната Господня година".

И като сгъна книгата и я даде на слугата, седна; и очите на всички в синагогата бяха насочени в Него.

И почна да им говори: днес се изпълни това писание, което чухте.

И всички Му засвидетелствуваха, и се чудеха на благодатните Му думи..."(Лук. 4 : 16-22).

В по-ново време - на 1 септември (вече по неподвижните месеци на слънчевия Созигенов, Юлиянски календар) Октавиан Август разбил флотата на Антоний и Клеопатра и в чест на тази победа постановил началото на индиктиона, да бъде на 1 септември. Индиктионът - 15-годишен период, бил разделен на 3 петгодишни индикта, като всяка първа година, се наричала начало на индикта.

На 1 септември 312 г. св.Цар Константин удържал победа над Максенций в Рим и с това се поставило началото на изкореняването на езическото безчестие и просвещаване на света в християнско благочестие. През септември в 323 г. било нанесено поражението над Ликиний, с което пък, св. цар Константин Велики поставил окончателно край на гонението на християните, от единия до другия край на Римската империя.

Св. Църква имала защо да чествува този ден!

Новогодишният празник (1 септември - начало на Църковната година) бил установен от светите Отци на 1 вселенски събор в Никея, като дълго време бил и начало на гражданската година.

На новогодишния молебен (в който и ден да се счита, че започва календарната година, в непрекъснатия ход на дните), по древен обичай, се чете от Светото Евангелие за сбъднатото пророчество на св.пророк Исаия, в Лицето на нашия Господ и Бог - Иисус Христос, проповядващ „благоприятната Господня година".

VI. ПАСХАЛИСТИКА. СВ.МАКСИМ ИЗПОВЕДНИК. ВЕЛИКИЯТ ИНДИКТИОН

ГЛАВА 30-ТА. Благословението на - вселенски събор - Александрийската Църква да определя деня на Великден всяка година. Успоредно с това започнало изработването на таблици за по-голям период. Съчетаване на лунните фази със слънчевия календар, съобразено със седмичния кръг, равноденствието и юдейската пасха

Споменах в гл.3-та, че I вселенски събор възложил на Александрийската Църква да определя ежегодно ПОДВИЖНИЯ и най-голям християнски празник - Възкресение Христово. Споменах, че това се извършвало с ежегодни послания на Александрийските предстоятели, които послания те отправяли и били получавани от всички поместни църкви. Това се извършвало в продължение на повече от 100 години. Пасхалният ден, определен от Александрийската Църква, се наложил и в Римския диоцез при св.Лъв Велики, папа Римски (+ 461 г.). Така, цялата Църква едновременно празнувала Великден в определения от Александрийската Църква ден и с това се изпълнило благословението на Събора. Правилността на датите била свише потвърдена чрез дивното чудо на о.Сицилия, описано от еп. Пасхазин в писмо до св. Лъв Велики. (Вж.гл.3-та).

Успоредно с ежегодните определения на датите на Христовата Пасха, църковните учени, на канавата на математичния Юлиянски календар, - станал вече църковен календар, започнали да определят за по-дълъг период пасхалните дати.

Влезли в работа изчисленията на Метон, Калип и Хипарх от Древна Гърция. Уравненията на елинските математици се отнасяли тъкмо до съчетанието на лунните със слънчевите фази. **известното от уравненията съотношение** трябвало да се представи като нанасяне на лунните фази върху слънчевия календар. Вземало се предвид изравняването на Юлиянския

календар в цяло число дни, вътре в четири години. Не трябвало да се изпуска от очи юдейската пасха - 14 нисан по лунния юдейски календар и следвало, да се държи сметка за седмичния кръговрат. 14 нисан можел да се падне във всеки един от седмичните дни, а Пасхата Христова трябвало да бъде след равноденствието, след юдейската пасха и **само в неделя.** Когато юдейската пасха се падала в неделя, Христовата пасха минавала на следния неделен ден. Всичко това трябвало да бъде съобразено в пасхалистичните таблици.

ГЛАВА 31-ВА. Седмичният кръговрат. Названието на неделния възкресен ден. Богоборството срещу установения от Господа седмичен кръг. Една, слава Богу, неосъществена лукава идея

Седмичното отброяване на дните било свято тачено и във Ветхозаветната и в Новозаветната Църква. Господ благоволил да създаде тази мярка, създавайки света, включително човека в шест дни, а седмият определил за почивка и посвещаване Богу. Ритъм, - най-подходящ за човешкото двусъставно същество.

Възкръснал в първия ден на седмицата, Господ осветил този ден със Своето Възкресение и в християнския свят той станал Денят Господен. Първият ден е едновременно и **осми,** след изтичане на седемте дни и заради това е и **символ на вечността.**

Названията му у различните народи отразяват различните негови страни. На гръцки дословно е Kiriaki = Ден Господен, на латински - Dominicus. В Русия, въпреки революциите, денят останал с название отразяващо същностното му значение - Воскресение = Възкресение. У нас и у други славянски народи - сърби, поляци и др. денят е известен като Неделя, - не се работи (за себе си) в този ден. Посвещава се Богу и се вършат добри дела. Sontag и Sunday у германските и англосак-

сонски народи е название с езически произход = ден на слънцето, но названието му е опразнено от езическо съдържание. Още повече, че Самият Господ е наречен Слънцето на правдата (Тропар на Рождество Христово).

Богоустановеният седмичен кръг е бил винаги трън в очите на исконния враг на човешкия род. Различните безбожни революции - т.н. „Велика" Френска или „Велика" Октомврийска, са се стремели по всякакъв начин да изменят съществуващия календарен и седмичен ред. Обявяваните „петдневки", „десетдневки" вместо седмицата, имали за цел да заличат възкресният неделен ден. Не им се удало!

С различни фалшиви мотивировки (енергетични и др.) в „страната на осъществения социализъм" (преди да бъде „осъществен"), а по едно време и у нас, установявали почивен ден за различните отрасли в различен ден на седмицата. Това не само способствувало за допълнитено разбиване на семейството, когато членовете били с различни професии (и работели към различни отрасли на „народното стопанство"), но служело главно за заличаване на истинския почивен неделен ден. И това не могло да стане!

Използувайки човешката склонност към **празнуване,** като следващ „номер" била лансирана друга лукава идея, за щастие неприложена.

(В една малко по-голяма скоба искам да отбележа, че **празнуването, тържествуването,** е естествена потребност на човешката душа, която тук, на земята, великолепно се задоволява в църковните празници, стига те да бъдат отбелязвани по християнски. Тържествуването, което Св.Църква е установила на празниците, трябва да ни напомня за другото, за отвъдното, небесното тържество. С него да ни сподоби Господ и заради което трябва да надвиваме греховните си склонности, да се отстраняваме от греховете си и да се каем за извършените, - с искрено покаяние и изповед пред свещеник, за да не попаднем пък в другата алтернатива - на вечно осъждане и нескончаеми мъки отвъд. А на християнските празници тържес-

твува не само земната част на Църквата, но и небесната - светите Ангели, светците и праведниците).

В какво се състояла лукавата идея, на пръв поглед - ексцентрична. Да се прибави ден към м.юни - 31 юни, вместо високосния февруарски ден при високосна година или въобще ден от февруари при обикновена година. Този ден можел да бъде взет и от друг месец. Имало различни варианти на „идеята". И да бъде този ден, 31 юни, „ей тъй на" - обявен за официален празник по средата на годината. (Още една средногодишна „Нова година").

До тук още нищо толкова страшно. Непрекъснатият юлиянски календарен ход на дните би се запазил с всички богослужебни установления, само дните биха имали след 28 февруари нова гражданска номерация до 31 юни (по променения, вследствие приложението на идеята, граждански календар). Във високосната година, след като няма да има 29 февруари, разликата между юлиянския и новопроменения граждански календар би станала 14 дни, а след това, след 31 юни, - отново 13 дни. И без това гражданският (григориянският) календар никога не е бил взиман предвид при работата на науките, боравящи с календарни измерения и това допълнително своеволие би било без значение, как би изглеждал григориянският календар - повече или по-малко несериозно.

Подлото обаче в идеята за средногодишното празнуване е, че „31 юни" трябвало да остане... **без седмичен ден** (!!). Защо? Тъкмо за нарушение на седмичния кръговрат!

Ако 16 **юни** на една високосна година по юлиянския календар е (равно на) 30 **юни** по един новопроменен граждански стил (при 14 дни разлика, понеже в този новопроменен календар отсъствува 29 февруари, а в юлиянския е запазен и разликата е нарасла от 13 на **14** дни), **то и по двата календара денят е сряда.** (Вж. по-долу таблицата).

(На 17 **юни** по Юлиянския календар и „31" юни по евентуално приетия нов граждански календар: 17 юни ще бъде **четвъртък,** а 31 юни ще бъде без седмичен ден.)

На следващия ден - 18 **юни,** по юлиянския календар ще бъде, естествено - **петък** (след четвъртък, 17 юни), а в гражданския календар денят ще е четвъртък, защото 31 юни е бил без седмичен ден. Разликата е отново 13 дни, **но вече с различен седмичен ден. Такова нещо до сега не е било откогато има свят и хора по земята и дай Боже да не бъде!**

Защото би означавало Денят Господен, неделният възкресен ден, да бъде представен като „събота", поради пропуснатия седмичен ден. Никой не е посягал по този начин на установения от Господа Бога седмичен кръговрат в отмерване на времето. Би означавало да се празнува новосъздадената „неделя", когато фактически е понеделник. Не човек, но Сам Господ е определил седмичния кръг и неговото начало.

Изразено графично:

Юлиански календар		Новоприет променен)		
		граждански календар		
дат В	седмичен ден	дат а	седмичен ден	Разлика
14 юни	понеделник	28 юни	понеделник	14 дни
15 юни	ет орник	29 юни	вт орник	14 дни
16 юни	сряда	30 юни	сряда	14 дни
17 юни	четвъртък	31 юни	пяма	14 дни
18 юни	петък	1 юли	четвъртък	13 дни
19 юни	събота	2 юли	петък	13 дни
20 юни	неделя	3 юли	*съвета*	13 дни
21 юни	понеделник	4 юли	недели	13 дни

След две години новата „неделя" ще бъде в действителния вторник, сетне в действителната сряда и т.н. А Възкресението Христово, Великденът, който трябва да е в неделя? Не била ли идеята замислен удар, насочен преди всичко срещу точното и правилно празнуване на Христовата Пасха? Да се насочи празнуването към друг седмичен ден, който по новата промяна да бъде уж „неделя"? (Ако това беше се вече

случило, за да бъдем верни на Божиите и църковните установления, трябваше да държим сметка не само за истинските църковни дати по календара, но и за истинските седмични дни!).

Допускам, че някои от тези, които стояли зад създаването на средногодишен „празник" - „31 юни", без седмичен ден (или според други 1 януари без седмично определение) не се досещали, че подкрепят всъщност идея с антихристиянска насоченост.

След пропадането на безбожния болшевизъм нищо не се чува по този въпрос. Господ да ни съхрани и това да не се случи!

ГЛАВА 32-РА. Христофор Колумб и завистливите мореходци. Откритията на Метон, Калип и Хипарх - шедьоври на астрономията. Метон открил... Просто и гениално! „Високосна“лунна година и Метоновият ред

Днес никой не отрича откривателския подвиг на Христофор Колумб, открил първата суша от Западното полукълбо в 1492 г. Но в неговото време се намерили завистници, при това мореходци, които казвали, че всъщност Колумб нищо особено не направил, - плавал на запад и досигнал суша. Тогава Колумб, според известния разказ, попитал завистниците - могат ли да изправят едно сварено яйце да стои право. Опитвали се, но не успявали. То все лягало на страна. Христофор Колумб взел яйцето, чукнал дънцето му в масата, то се сплескало и яйцето застанало право. „И ние можем така" - възразили завистливите мореплаватели. „Да, но след като видяхте".- отговорил им Колумб.

Така и уравненията на Метон, Калип и Хипарх - изглеждат елементарно прости и толкова естествени, че всеки ученик от прогимназията с лекота би могъл да ги напише на черната дъска. Да, но след като са били някога открити...

Както зад откриването на Америка (първоначално островите до този западен континент) се криели изследователския нюх на Колумб, отличните му навигаторски познания, мореплавателската смелост и колосалната му воля в начинанието, така и зад уравненията на древните гръцки астрономи стояли сериозните им познания върху движенията на небесните тела и върху математическите способи за изразяването на съотношенията, а също изследователската им ревност и откривателската им досетливост. (Само дето липсвала „битката" с природната стихия и бунта на моряците, което впрочем при Колумб било свързано с доказването на предварителното **умозрително откритие, че земята е сфера,** поради което движейки се **на** запад от Европа ще достигнем до **източната част** на Евроазиатския мегаконтинент, - за Христофор Колумб - **Индия.**

Само умишленото омаловажаване можело да представи откритията така: плавал на запад и открил Америка (сиреч „Голяма работа! Какво като я открил?") . Или: седнали да преброят дните според слънцето и луната и съставили уравнения.

Съвременният талантлив календаровед Зелински нарича откритието на Метон шедьовър на астрономията. Защото за пръв път се намерила математическата връзка между две несъпоставими едно на друго движения на две небесни тела във вселената, спрямо трето, на несъпоставими на пръв поглед техни фази. (Ясно е, че движението на едното небесно тяло - луната, е движение в прекия смисъл на думата, а на другото небесно тяло - в преносния смисъл, защото зримото движение на слънцето е фактически движение на земята около оста си и около слънцето. От този факт зрителният ефект не се променя, нито математическият резултат на съотношението между слънчевите и лунните фази).

Метон открил (432 г.пр.Хр.), че след изтичане на 19 **слънчеви години,** луната, чието движение по никакъв начин вътре в този период не можело да се съгласува със слънчевите фази, се **появявала в същата си фаза,** както точно преди 19 годи-

ни (било то пълнолуние, новолуние, първа или последна четвърт). **след 19 години** = (равно на) **6940 дни,** започвал новият цикъл. Следователно - щом луната след 19 години се появявала в същата си фаза, **това значело, че в 19 годишния период се съдържало цяло число лунни месеци.**

Нека да си спомним, уважаеми читателю, казаното по-горе в тази книга - докато дните в слънчевите месеци (март, април, май и пр.) можели да бъдат определяни и променяни административно (произволно), стига общият им брой в годината да не се променя, с лунните месеци не можело да се постъпва тъй. Лунният месец бил просто... природен феномен. Като времеизмерителна мярка, този цикъл бил даден на готово на човечеството от Създателя на природата, на всичко видимо и невидимо.

Лунният цикъл, не само че не можел да бъде пренебрегнат, но като времеизмерител добре послужил и продължава да служи.

От друга страна една от задачите дадени от Господа на човеците била да опознават природата и законите, вложени в нея, и да ги използват. (Как? Зависело от човеците и свободната им воля - за добро или за зло. Тъй е и днес). За опознаване на природата и закономерностите се изисквал труд (продължаващ и днес) и способностите на хората, които съвсем правилно били наречени **дарби** или **таланти** (според евангелската притча за талантите) дадени от Бога, - на всеки човек или род - различни. От самия човек зависело (зависи и до днес) как ще ги употреби. (Вж.притчата за талантите - в Евангелието от Матея, гл.25, ст. 14-30).

Но да се върнем към Метон с неговите дарби и великото му откритие.

Лунният цикъл, с други думи казано - луната обикаля земята за 29 дни, 12 часа, 44 минути и 03 секунди.

Като се разделели дните в 19 слънчеви години - 6940 дни на времетраенето на 1 лунен месец се получавало **235 лунни месеци,** наречени **Метонови,** по името на откривателя.

И ето елементарното Метоново уравнение:

19 слънчеви Метонови години = 235 лунни Метонови месеци = 6940 дни.

Просто и гениално! Направена била връзката между слънцето и луната (между техните фази: **слънчева година** и **лунен месец)** и още с **денонощието** (дните), - и трите обективно дадени ни времеизмерители при двете светила, които определил Господ, да служат за измерване на времето. (срв.Бит.1:14-16). Денонощието и годината определени според слънцето, а лунният месец - според луната.

Трябвало обаче да се изяснят нещата вътре в годините от този 19 годишен период (цикъл). Споменах в гл.4-та, че обикновената лунна година е с 11 дни по-къса от слънчевата: 12 лунни месеци х 29.5319 = 354 дни, които в цели дни образували:

6 месеца х 30 дни (пълни месеци)	=	180 дни
6 месеца х 29 дни (непълни месеци)	=	174 дни
Общо	=	354 дни

(Слънчевата година е 365 дни, с часове отгоре).

Метон съобразил, че като се умножало 19 години по 12 лунни месеца се получавало 228 лунни месеци, но в **19 годишния слънчев период,** както установил самият Метон, се съдържали в действителност **235 (Метонови) лунни месеци,** т.е. **със седем повече! (235 - 228 = 7). тези 7 месеци били разпределени в седем лунни години** (от 19-тех), които седем години получавали по този начин **13-ти лунен месец в края на годината.** Била **синхронизирана лунната година със слънчевата** !

Навярно вече се досещаш, любезни читателю, откъде идва месец П-ри адар. Тъкмо от това изравняване на лунната със слънчевата година. (Припомням: лунната година, според лунния Ветхозаветен календар, започвала с пролетния месец нисан (авив), след изтичането на последния месец от предходната година - адар. Когато в 7 от 19-те години имало 13 месеца, м.нисан, започвал след изтичането и на този 13-ти месец - втори адар. (Тогава нисан, със своето новолуние, - първия тъ-

нък лунен сърп привечер, се оказвал малко по-късно в слънчевата година).

Обикновените или простите **години** (12 по 12 месеца) имали 353, 354 и 355 дни, в зависимост от това колко месеци били непълни, с по 29 дни и колко пълни по 30 дни. **„високосните" години** (7 години х 13 месеци) наброявали 383, 384 и 385 дни, в същата връзка - колко непълни и колко пълни месеци съдържали, но **общо деветнадесетте години** имали, в Метоновия период и в древно-еврейския, Ветхозаветен, календар - 6940 дни, колкото в 19 слънчеви години. „Високосни" били: 3-та, 6-та, 8-ма, 11-та, 14-та, 17-та и 19-та години.

В още по-древни времена у Израиля м. нисан бил определян емпирически (опитно) - месецът в който узрявал първия ечемик в онази топла обетована земя. Настъпването на подвижния, според луната, нисан (авив), впрочем по-скоро неговата 14-та дата, денят на Пасхата, бил известяван на целия Израилски народ. (Вж. Второзаконие 16:1 и нат.).

След откритието на Метон, Ветхозаветната Църква, възприела подреждането на месеците и изравняването на слънчевата с лунната година, според това изящно откритие.

Простата и елегантна технология на изравняване, както и Метоновото подреждане на 7-те „високосни" години съдържащи 13 лунни месеца, сред останалите 12 „прости" лунни години (с по 12 лунни месеци) от цикъла (7 + 12 = 19), заедно с войските на Александър Македонски и Птоломеите били пренесени и в Египет а и в целия културен свят. Естествено възприели я впоследствие и пасхалистите в пасхалистичните таблици, с което се осъществявала приемственост от Ветхия Завет в пасхалистически план и се знаело точно, и по този начин, кое пълнолуние е на м. нисан, т.е. е пасхално, следователно кога е юдейската пасха - 19 години напред.

И не само 19 години напред, но много повече, защото съществувало и **уравнението на Калип,** следващия астроном от тази блестяща елинска поредица, който допълнил и разширил откритието на Метон.

ГЛАВА 33-ТА. Уравнението на калип. Метоно-Созигенов цикъл. Хипарх. Созиген. Пасхалистите приели метоно-созигеновия цикъл

Калип (330 г. пр. Хр.) продължил изследването и уточняването: 19 Метонови слънчеви години **закръглено** давали 6940 дни. Но иначе в точност 19 години х 365 1/4 дни били равни на 6939 3/4 дни. (1/4 по-малко; за 19 годишния период закръглянето на Метон от 6939 3/4 дни на 6940 дни било съвсем правилно).

Астрономът и математикът Калип отишел в разсъжденията и в досетливостта си по-нататък - за 4 Метонови периоди от закръгляванията по 1/4 ден на всеки период, ставали цял ден и от закръгляване вече нямало нужда. Този излишен ден, получен от закръгляванията, Калип извадил.

Уравненията:

4 Метонови периода х 19 години = 76 Калипови слънчеви години,

същото в дни:

4 Метонови периоди х 6940 дни всеки = 27760 дни,

но тъй като

76 слънчеви години по 365 1/4 дни = 27759 дни,

разликата 1 ден,

денят, получен от закръгленията.

При 4 метонови периода този ден ставал несъществуващ и Калип записал:

4 метонови периода х 6940 дни = 27760 дни - (минус) 1 ден несъществуващ = 27759 дни.

в месеци:

4 Метонови периода х 235 лунни Метонови месеци = 940 лунни месеци.

Накрая да представя и самото Калипово уравнение:

76 слънчеви Калипови години = 940 лунни Калипови месеци = 27759 дни.

Калиповото уравнение се явило **най-съвършеното,** в изравняването на слънчевите с лунните фази **на всички времена.** Защото когато Созиген (46 г. пр. Хр.) по календароложки

съображения (ритмичност, математичност, с изобретението на високосната година - една на всеки четири, за което говорихме на съответното място) установил за най-подходяща календарна времеизмерителна величина на годината 365 дни и 6 часа (365 1/4; 365.25 дни - различно обозначено) - то **дните в 76 слънчеви** Калинови **години** (от Калиповия период) = 27759 дни **се покрили точно с дните в 76 юлиянски (Созигенови) календарни години.**

76 г. × 365.25 дни = 27759 дни

Дължината на годината при Метон и Калип - 365 и 1/4 дни била още недоуточнена календарно. Това можело да бъде 365 дни 6 часа и 1 минута или 365 дни 6 ч. без една минута. Но боравейки с величината 365 1/4 дни като най-удобна, без да съставят календари, Метон и Калип, с математическата си интуиция, предусещали евентуално най-удобната величина на календарната година.

По-късно Калиповото уравнение, този великолепен 76-годишен цикъл бил наречен **Метоно-Созигенов** по имената на първооткривателя на първото в света уравнение за съотношението на слънчевите с лунните фази - Метон и създателят на най-съвършения ритмичен слънчев календар - Созиген.

Хипарх. Докато Метон и Калип обърнали по-голямо внимание на броя на дните в слънчевите години, а Калип даже ги прецизирал, следващият велик елински астроном Хипарх **се** занимал с луната:

940 лунни Калипови месеци x 4 = 3760 лунни Хипархови месеци.

Дотук без промяна.

Но

27759 дни по Калиповото уравнение x 4	=	111036 дни,
а в Хипарховото уравнение дните са		111035 дни
	разлика	1 ден,

с който именно ден луната избързва за 304 години, защото месечният лунен цикъл (природна даденост) е в точност 29.530585 x 3760 лунни месеци = 111034.99, закръглено 111035 дни в един Хипархов период от 304 слънчеви Хипархови години. (Хипарховото уравнение е:

304 слънч. Хипарх. години = 3760 лунни Хипарх. месеци = 111035дни).

Само за **хронологично маркиране** поставям името на **Созиген** като **четвърти велик астроном,** също грък, но живеещ и работящ в Египет, който към средата на I в. пр. Хр., търсейки най-краткия период, в който остатъците от часове, минути и секунди на слънчевите години (а те са две - звездна и тропическа) стават едно денонощие, - гениално и просто съставил своя (Юлиянския) календар с три прости и една високосна година, с продължителност на годината (средна само за 4 години) - 365.25 дни. Подчертавам повторно: 76 слънчеви календарни, Созигенови, години се препокрили с 76 слънчеви Калипови години с по 27759 дни за **76-годишния** период. Това се оказало от огромно значение впоследствие за пасхалистичните таблици. Стъпили здраво върху математичния юлиянски календар, пасхалистите не могли да си позволят по-нататъшно намаление на дните заради избързването на луната с 1 ден за 304 години (защото 304 слънчеви години х 365.25 дни = 111036 дни, а не 111035, колкото са в Хипарховото уравнение, съобразено с дължината на лунните месеци, вж. по-горе). Подобно допълнително намаление би значело да излязат извън ритмиката на юлиянския календар, извън математиката (нещо, с което не се съобразила календарната комисия на Григорий XIII.)

Пасхалистите се съгласили, съобразно Калип и Созиген, в календарното слънчево измерение: за 304 години х 365.25 = 111036 дни, колкото всъщност са денонощията в 304 слънчеви години и оставили луната да избързва (на 304 години с 1 ден), с което допълнително осигурили **невъзможността християнският Великден - Христовата Пасха, да бъде преди, или да съвпада с юдейската пасха.**

Ние не можем да виним Хипарх в слънчево несъобразяване, в несъобразяване със слънчевия календар на Созиген, който още не съществувал, затова че намалил с 1 ден въпросните 111036 дни (в 304 години) и записал в уравнението си 111035

дни. Той прецизирал движението на луната и това са денонощията на луната в 304 години, а слънчевите, така както ги виждаме и отброяваме са 111036. Даже в известен смисъл следва от канонично гледище, да сме благодарни на Хипарх, че дал тази допълнителна сигурност за несъвпадение.

Юдеите в разсеяние вече, няколко века след Христа, приели във връзка с тяхната пасха, като се интересували главно от пълнолунието на луната (14 нисан), Хипарховото уравнение, с което сами се отделили от слънчево-лунния календар.

Григориянците намалили от юлиянския календар на всеки 400 години 1 ден (за тях Хипарховото намаляване не било приемливо) - те също излезли от слънчево-лунния календар, от Метоно-Созигеновото (Калипово) уравнение, но по съвсем други съображения, - заради никому ненужното (и пасхалистически вредното) приближаване на календарната им година до тропическата (и забравяне и отдалечаване от астрономическата). Фетишизирайки равноденствения ден, с цел уж „подобряване" изчисленията на пасхалния ден, те така ги „подобрили", че тяхният Великден излязъл извън всякакви канони и хронологическа последователност. Това била една гротескна история, за която, уважаеми читателю, ще се постарая да отделя достатъчно място и да ти разкажа как „реформирали" календара и какво станало след това. Но сега още ще говорим за пасхалистите.

ГЛАВА 34-ТА. Пасхалистите - астрономите, математиците и канонистите на Св. Църква. Известни християнски светци по пасхалистически въпроси

Пасхалистите, това били астрономите, математиците, но и канонистите на Св.Църква. Разбира се техните грижи били преди всичко изработването на пасхалистичните таблици, съобразявайки и използувайки всички научни достижения за определяне на пасхалното пълнолуние и денят на Св.Пасха

Господня - Възкресението Христово за години наред. Това което вършели за всяка година, повече от сто години, Александрийските предстоятели от Св.Александър и св.Атанасий Велики нататък, съгласно решението на I вселенски събор, в Никея (325 г.). Александрийският ред на 19-те години в Метоновия цикъл - 3,4,5,6,7,8,9 и нт., бил същият, както бил приет, както споменах още от Ветхозаветната Църква, а номера на годините имал връзка с добавъчния 13-ти месец. Еднаквостта осигурявала закъсненията на нашата Пасха, когато юдейската пасха била късна. Ето защо Александрийската методика се оказала правилна.

Пасхалистическата дейност започнала още на I-вия вселенски събор, за което свидетелствува и св.Амвросий Медиолански.

Освен астрономическите изчисления за пасхалното пълнулуние, били вплитани в пасхалистичната тъкан и всички ръководни нишки на каноническите изисквания, като се започне още със 7-то апостолско правило.

С пасхални въпроси се занимавали и оставили пасхални определения много широко известни в християнския свят подвижници и светци. Св.Амвросий Медиолански, св.Епифаний Кипърски, св.Иоан Златоуст, св.Лъв Велики и много други, докато се дойде до св.Максим Изповедник в VII в (+662 г.), завършител на вековния труд на знайни и незнайни пасхалисти. Тъй като използували опита на Александрийската Църква (от времето на св.Атанасий Велики, св.Кирил Александрийски, св.Протерий Александрийски и др.), характерно било за пасхалистите от Египет и от целия тогавашен свят, - еднаквостта на разбиране на църковните канони, на тяхното спазване, на еднопосочната пасхалистична трактовка. Всеки от тях дал своя принос. Изяснил, доразвил или най-малко преповторил за своето паство или за полза на цялата Света Вселенска Църква каноническите и астрономически критерии за точния (истинския) ден на Христовата спасителна Пасха.

Св.Епифаний Кипърски (+ 403 г.) писал в своя труд „Против ересите": „А Светата Божия Църква, съвмествайки всичко във връзка, не отпада от истината. Тя взема под внимание не само 14-тия ден, но и седмицата, тази кръговратно повтаряща се поредица от 7 дни, та Възкресението и празнуването да бъдат поставени в съответствие с първообраза, сбъднал се в Господа. Тя взема под внимание не само 14-тия ден на луната, но течението на слънцето, та в една и съща година да не извършваме две пасхи, а в друга година да останем без пасха. При взимане под внимание 14-тия ден ние минаваме отвъд равноденствието и най-сетне отнасяме извършването на Пасхата в светия ден Господен (неделя)".

Св.Епифаний Кипърски, за когото говорихме още в 4-та глава, обърнал внимание (в горния текст) на трите важни канонични изисквания за празнуване на Христовата Пасха: хронологията, така както е било при първообраза, след равноденствието (за да няма две пасхи в една година, което вършели някъде юдеите в разсеяне) и в неделя.

Св.Епифаний, от своето отдалечено от нас време - края на IV век, освен това свидетелствува, че **квартадециманците** (четиринадесетниците), бидейки по вероизповед християни **изповядвали обаче тази не маловажна грешка",** че приложили към въпроса за празнуването на Пасхата, проклятието на Ветхозаветния закон върху ония, които не съблюдават обрядовия закон (Второз. 27:26). Те празнували Възкресение Христово на 14 нисан, при това с примесване на много юдейски елементи. Изобличаването им от св.Епифаний Кипърски имало особена тежест, като се има предвид, че той бил юдеин по произход.

Св.Амвросий Медиолански (т.е. Милански) (+397 г). **западен** светец, изобличение за григориянците, цитирано по Мин, също **западно** издание на творенията на св.Отци. (St. Ambrosius, epistola XXIII. (Skripta anno 386), (Migne, Patr. Lat., 16 col. 1070), написал, в гл.1-ва: „Божественото Писание и предание на старшите ни учат, че се иска не малка

мъдрост за определяне деня на Пасхалното тържество. Събралите се на Никейския събор (отци), между ония, колкото истински, толкова и възхитителни постановления за вярата, заедно със събралите се най-опитни (мъже) в изчисляването относно споменаваното тържество, съставили изчисление за 19 години и установили сякаш някакъв кръг, от който, да се създаде образец за останалите години - този кръг те назовали 19-летие, следователно, следвайки това, че не би трябвало да се колебаят от никакво празно мнение относно такова едно тържество, но като схванем правилното изчисление, така да се стича настроението на всички ни, че в една и съща нощ **навсякъде (курс.мой)**, да се принася жертвата на Възкресението на Господа" (Св.Литургия на Великден в ск.м.), Со1.1073, гл.11. „И тъй трябва да спазваме този закон за Пасхата, **щото 14-тата луна да не я наблюдаваме в деня на Възкресението** (к.м.), но по-скоро в деня на страданието или поне в други близки предишни дни. Понеже тържеството на Възкресението се чествува в неделен ден". Гл.12. „Следователно, не трябва да съблюдаваме само деня на страданието но и деня на Възкресението, за да имаме ден и за скръб и за радост, в първия да постим, а във втория да се ободрим (подкрепим).

И тъй, ако се случи, както скоро ще бъде 14-тата луна от първия месец в неделен ден..., Пасхалното тържество да пренесем на другата седмица...".

Григорий XIII направил така, че римокатолиците често „наблюдават" 14-тата луна (заедно с юдеите) на техния великден - помимо 7-мо апостолско правило,

помимо определението на I всел.събор, преповторено от 1-во правило на Антиохийския събор и анатемите,

помимо св.Амвройсий Медиолански, който ще бъде свидетел срещу тях на Страшния съд за незачитане и нарушение на каноните за св.Пасха Христова.

ГЛАВА 35-ТА. Пасхалните таблици. 19 годишен кръг. 76 годишен кръг. Аниян Монах, Анатолиий Лаодикийски. Св. Максим Изповедник

Пасхалните таблици на практика осъществили приемствеността на измерване на времето не само чрез слънцето, но и чрез луната, - т.е. чрез лунния календар, който бил календар на Праотците Господни в Израил. По този календар благоволил да живее Господ Иисус Христос на земята, по него Той пострадал и отменил юдейската предобразна пасха и възкръснал в 3-тия ден. Затова правилно един покоен православен архиерей нарекъл нашия църковен календар, не само слънчев, но слънчево-лунен, тъй като луната (измерване на времето според луната) участвува в определението на най-великия християнски празник - Възкресението Христово и в целия подвижен пасхален кръг и въобще в богослужебния устав за цялата година.

Пасхалистите възползувайки с от откритието на Метон, обърнали внимание на обстоятелството,че **след всеки 19 години фазите на луната се завръщали на същите дати от слънчевия календар,** в това число и пълнолунието на нисан (14 нисан от подвижния лунен календар).

Приспособяването на Метоновото уравнение към юлиянския календар, не било така лесно, защото в 19 юлиянски години се съдържали не 6940 денонощия, колкото са в Метонивия период, а 6939 денонощия и 18 часа.(= 6939 и 3/4 денонощия, както го посочих при Калиповото уравнение). Следователно ако в някои години 1 нисан (от лунния календар) съвпадал с 1 март (от слънчевия календар), след 19 години, лунната фаза (заедно с това и 1 нисан) ще настъпела 6 часа по-рано.

От гледище на лунното времеизмерване това било точно така: 6939.75 (6939 3/4): 29.53 (дължината на лунния месец) = 235 лунни месеци

След 19 четиригодия (= 76 юлиянски години), когато дните идват в цялост без закръглания и в цели числа - лунната фаза

(1 нисан) ще настъпва 24 часа по-рано = 1 денонощие. Тъкмо това е и денят изваден от Калип (27760 - 1 • 27759 дни = (равно на) дните в 76 юлиянски слънчеви години.

Знаменития 76 годишен цикъл се употребявал дълго, и много пасхалисти - един от тях Аниян - египетски монах и друг Анатолий Лаодикийски приближили резултатите до Великия индиктион, но все още останали в 76 годишния период. Пасхалистите в своите 19 годишни, а по-късно 76 годишни таблици намирали и нанасяли лунните фази върху юлиянския слънчев календар, а като вземали под внимание номера на годината от 19 год.Метонов цикъл, се съобразявали с наличието на II адар – нанасяли в таблицата и пасхалните пълнолуния на нисан. След това в таблиците се нанасяли и великденските дати, а ако юдейската пасха се окажела в неделя, Христовата Пасха минавала в следния неделен ден. Както посочил св.Амвросий Медиолански (+ 397 г.), в дадения по-горе цитат, така постъпвали от най-дълбока древност, преди пасхалистическите таблици. (още в езическо време, в 198 г. за неделното празнуване на Пасхата се говори в Решенията на събора състоял се в Кесария Палестинска). Но Пасхата се празнувала в Неделя, първия ден на седмицата, не ще и съмнение така още от апостолските времена и светите събори само утвърдили практиката и я санкционирали непререкаемо, за да се избегнат грешки и недомислия, като тези на квартадециманците).

Оставало още няколко крачки до съставянето на Великия индиктион, в който всички астрономически и канонически изисквания да бъдат отразени в пасхалистичните таблици, веднаж за винаги. Тези крачки направил или завършил св.Максим Изповедник.

ГЛАВА 36-ТА. Кой е св. Максим Изповедник

Макар да се интересуваме специално от пасхалистическите изводи на св.Максим Изповедник и от неговия труд „Кратко

изяснение за спасителната Пасха на Христа нашия Бог", трябва да знаем, че свети Максим Изповедник е един от духовните колоси в историята на Христовата Църква. Дошло време светецът сам (разбира се с Божията помощ) да удържа корабът на Светото Православие, за да не бъде потопен от вълните на ереста. Но да видим как се дошло до това.

По времето на св.Максим Изповедник се разбушувала ересттa на монотелитите, поддържана от държавната и духовната власти на Константинопол.

Монотелитската ерес се явила продължение на монофизитската ерес, а тя пък отричала съществуването на две естества у Господа Иисуса Христа - Божеското и човешкото и твърдяла, че уж останало само Божеското естество, което погълнало човешкото естество. Монофизитите и ереста им били осъдени на IV вселенски събор през V в. (451 г.).

След едно благодатно време за Римската империя, времето на св.Юстиниан Велики (VI в.), през VII век еретици наново разбунили вярващите. Новата ерес, новата съблазън израсла на отровната почва на старото монофизитство. Защиници на ереста се явявали патриарси и императори. Макар и на думи да приемали съществуването на двете естества у Иисуса Христа - Божеско и човешко, монотелитите приемали само една (моно) воля у Него - Божеската. Това било скрито връщане към монофизитство, защото човекът като човек разполага със собствена воля, а отричайки у Иисуса Христа наличието на човешка воля, те на практика отричали и човешкото Му естество (от там и изкуплението; т.е. станали лесна плячка на дявола). Пълноценното човешко естество без собствена воля е немислимо. Съгласно учението на Църквата и нашата вяра, Господ Иисус Христос е Богочовек - абсолютен Бог (II-рото лице на Света Троица - Бог Син) и съвършен Човек.

Ереста, като всяка ерес, била неприемлива и от гледище на човешката логика и много пъти монотелитите „притиснати о стената" от мъдрите слова на св.Максим Изповедник, идвали до отказване на заблудата, до признаване на Православната

истина (Православната вяра = Истинната вяра), но поради „човешки“ съображения – угода на императорите, се връщали в ереста.

Император Ираклий, в края на чието дълго царуване се появила ереста, сам не бил убеден в нея. Предписвал да не се разсъждава, да се мълчи по въпроса за волите у Иисуса Христа. Скритата му (пък и не толкова скрита) политическа цел била, да привърже към империята 6-те милиона монофизити живеещи в Египет, които въпреки осъденото от IV вселенски събор монофизитство, продължавали като в тъмнота, да поддържат заблудата. Даже Ираклий искал по този начин да ги примири с Православната Църква (?!?) - икуменически прийом в аванс! Но Господ наказал империята. Вместо закрепване, цели огромни области били завладяни от агаряните. Византия в VII в. била значително омаломощена, така както още повече се омаломощила през VIII и началото на IX векове поради иконоборството.

Впрочем да отбележа, че за нахлуването на агаряните (сарацините или арабите, все едно как ще ги наречем) съдействували монофизитите. Тяхната дяволска вражда срещу Православната Църква ги карала да предпочитат враговете. Разбира се, последните после добре им се „отблагодарили".

Св.Максим Изповедник, подобно на св.Атанасий Велики, на св.Григорий Богослов, на св.Теодор Студит, на св.Марк Ефески, всеки в своето време, като че ли оставал последна твърдиня на Православието сред разбеснялата се ерес (различни били ересите и съблазните, срещу които възставали и се борели тези велики Божии угодници.) Затова може би, вниманието на житееписците, на Св.Църква въобще, е насочено (с право) върху основните дързновени прояви на св.Максим на изповедничсство и защита на св.Православна вяра. Останала в страни, сякаш незабележима, другата му, също многоценна за Църквата дейност - догматическа, нравствено-поучителна и пасхалистическа. С последната светецът се занимавал в относително по-спокойните за него времена, вероятно

още като мирянин в битността му на императорски първи секретар в двора на император Ираклий, а и преди да постъпи в двореца. Но с тази дейност се занимавал вече и като монах на Хрисополския монастир (на който станал и игумен). (Хрисополският монастир се намирал на насрещния бряг, срещу Константинопол - отвъд пролива, близко до Халкидон, където се намира съвременното селище Скутари). Това, че в Хрисополския монастир св.Максим продължил да се занимава с пасхалистика, се вижда от заглавието на обяснителния пасхалистически труд, където свецът написал сам за себе си „Смиреният монах Максим..." Трудът е адресиран до патриций Петър, както е била древната практика, да се адресира творбата до някоя знатна личност, която се интересувала от този въпрос. (С названието „патриций" се обозначавали не само люде с благороден произход, но и заемащите висока длъжност в Римската империя – каквато в пълния смисъл на думата по това време била Византия).

Св.Максим Изповедник се родил около 580 година в царствуващия град Константинопол от високопоставени и благочестиви родители. Всестранно надарен, от младини получил сериозно образование: по философия, богословие и всички останали предмети преподавани във висшите школи на Византия, естествено включително математика, геометрия и астрономия (и пасхалистика), както се вижда от пасхалистическия му труд. Неговият разум, неговата мъдрост и същевременно праведен живот, обърнали внимание на император Ираклий (611-641), който със звание първи императорски секретар, го включил, помимо волята му, в състава на своите съветници. Св. Максим, вече над тридесетте години на своята възраст, се ползувал е любовта и уважението на придворните среди и бил полезен с делата си на царствуващия град.

Като видял, че ереста на монотелитите се промъква посредством Константинополския патриарх и в двореца, св.Максим напуснал високия си пост и светската слава и се замонашил в Хрисополския монастир, където скоро, заради доброде-

гелния си живот, бил избран за игумен и авва (отец). Според Псалмопевеца: „Защото един ден в Твоите двори е по добър от хиляда дни. Желая по-добре да бъде на прага на Божия дом, отколкото да живея в шатрите на нечестието" (Пс.83:11).

В монастира св.Максим продължил своите научни и църковно-литературни занимания.

Пасхалистическите трудове били успешно приключени. Великият индиктион, който зафиксирал дните на Христовите пасхи в знаменития 532 годишен кръг, бил поднесен на света от пасхалистите (в това число и св.Максим), като непрекъсмо пасхалистическо пособие за вечни времена (докато „свят святува"). **Господ устроил всичко да бъде завършено в своето време.** Написано било и творението „Кратко изяснение за спасителната Пасха на Христа нашия Бог", адресерано до всехвалния патриций Петър. Между другото - кой е адресатът? Не е ли патрицият Петър византийският (римски) наместник на императора и управител на Африканска Нумидия (днешен източен Алжир)? Много е вероятно, защото именно този патриций Петър, един от защитниците на християнска Северна Африка, бил почитател на св. Максим. Последният факт пък свидетелствува за известността на светеца в цялата империя, може би още от времето на службата му в двореца., защото всичко било промислително. Съобразно събитията, може да се предполага, че творението било написано около или преди 633 г.

Защитници и разпространители на монотелитската ерес се оказали част от църковните първопредстоятели, т.е. за съжаление тези, които именно се клели при хиротонията си да защищават св.Православие. Един от първите изменници бил Александрийския патриарх Кир. После усърден подръжник на ересттa се явил Константинополския патриарх Сергий, заразил с ересттa и самия имтератор Ираклий. Посредством събори и творението на патр.Кир, ереста пламнала като пожар. Православието се оказало подтиснато от духовната и светската власти. Срещу нея се опълчил веднага св.Софроний, от 634

г. Исрусалимски патриарх. Не приели ереста и православните римски папи: Северин, Йоан, Теодор, Мартин (+ 655), светителствували един след друг по за кратко време. Ако искаме да намерим по-точно историческото време на генералното избухване на ерестта, това било след 630 г., защото Кир бил на Александрийския патриаршески престол от 630 до 640 година.

Св.Софроний, който светителствувал на Иерусалимската катедра от 634 до 644 г. (и бил свидетел и преживял агарянското нахлуване и завземане на Светата земя, на Сирия и на Египет в 637-640 г.) се противопоставил на монотелитската ерес.

Св.Максим Изповедник също решил да се посвети изцяло на борбата в защита на св.Православна вяра, с всичкото си време, с цялото си сърце, с живота си.

От днешно гледище, териториално, нещата били обърнати диаметрално противоположно. Днес съществува представа, че „източното" Православие е естествен производ на византийското благочестие и традиция, както и съвременният папистичен Рим се е сложил исторически върху традициите на Римската Църква. **Нищо подобно!** VII-мият век е опровержението. Византия (Римската империя със столица Константинопол), политически и военнно владееща в началото на VII в. Гърция, Мала-Азия, Предна Азия, Светите места, цяла Северна Африка, Италия, включително гр. Рим, - пропаднала, „во главе" **с** Константинополския патриарх и императора, в подлата ерес на монотелиството, а Рим, политически подчинен на Константинопол, Римската катедра, оставали ортодоксални (православни) и бранили св.Православие дори с кръвта на своите предстоятели. Такъв изповедник и мъченик заради православната вяра бил **св. Изповедник Мартин папа Римски.** Малко преди да го вземе от една константинополска тъмница императорският нотарий Демостен, за да го откарат с кораб до последното място на заточение и мъчение - Херсон на Кримския бряг, свещеномъченик Мартин казал на заобиколилите го плачещи, по-

ради раздялата, затворници: „Не плачете, но се радвайте, виждате ли, аз се радвам, че отивам на страдание **заради Православието"** (к.м.). Написах горните редове за светия свещеномъченик и изповедник, папа Римски, Мартин, за да се види, че няма зонова, географска, етническа, езикова и прочее и прочее „традиции", а **независимо от географските ширини и дължини - има (или няма) Православие** !

Но да се върна към разказа за св.Максим Изповедник. От 633 до 640 г. св.авва Максим усърдно се заел да утвърждава православната вяра, в противовес на ерестта, в Александрия, на остров Кипър, в Мала-Азия и в самия Константинопол. Активна антиеретическа дейност, в ранния период на ереста, както споменах, развил и св.Софроний Иерусалимски.

В 637 г.вече ще да е започнала подготовката на Ектесиса (Изложението) на император Ираклий, под диктовката на патриарх Сергий. Изложението написали под формата на едикт (указ) задължителен за всички. Забранявало се всякъкв спор за една или две воли в Христа, в същото време едиктът провъзгласявал еретическото учение за една воля като правилно.

Утвърждаването на единството на империята (и привързването към нея на монофизитите в Египет и в други области където ги е имало) **посредством отстъпление от Православната вяра,** явно не било угодно Богу. (Търсенето на единство на всяка цена, с помощта на премълчаване на истината, с ерес, много наподобява сегашните тенденции за единство, за своеобразно унифициране на вярата, посредством избягване да се говори за принципните разлики и посредством стремежа за безпринципно верово интегриране. За него ратуват Римският папа и икуменистите).

Същата година, 637-ма, започнало нашествието на арабите (сарацините, както ги наричали тогава), а с това и наказанието на Византия. Агаряните подложили на меч и огън цъвтящи области и градове, в това число Александрия. Прочутата Александрийска библиотека била унищожена от нашественика Омар, на когото приписват следния цинизъм: има ли в Корана

това, което пишат книгите, свитъците и папирусите на Библиотеката? Ако го няма - да се унищожат. Ако го има, безсмислено е да се повтаря, - също да се унищожат. (Заслужава да се отбележи, че Омар уважавал защитника на Иерусалим - св.патриарх Софроний Иерусалимски, до края на живота му).

Ектесисът бил обявен в 638 г. В същата година починал Константинополският патриарх еретик Сергий. Наследило го патриарх Пир - също еретик.

Папа Северин (638-640) отхвърлил Изложението.

В 639 г. патриарх Пир Константинополски свикал нов събор за одобряване на ектесиса на императора, докато Югоизтокът на империята горял в пламъци (!!).

В 640 г. свършил и Александрийският патриарх Кир.

Благочестивият папа Йоан IV (640-642) свикал събор в Рим, който предал на анатема Изложението. Авва Максим заминал за Рим. По пътя се отбил на юг до Африка и там (главно в гр.Картаген, североизночен Тунис) се задържал пет години да утвържава Православната вяра, поучавайки в истината клир и народ. Висок ерудит, праведен по живот, известен и с догматическите и пасхалистическите си трудов, св.Максим бил уважаван и почитан от всички, включително от управителят на страната (префектът) - патрицият Григорий, който може да го е познавал още от двореца. (Същият този патриций Григорий по-късно, в 650 г., се отделил заедно с областта си от Византия. Дали не поради ереста в Константинопол?)

След като умрял Сергий Константинополски, император Ираклий, виждайки как свети архиереи и богомъдри отци не само отхвърлят неговото изложение на вярата, но го и предават на анатема, стъписан не по-малко от загубите в Близкия Изток и Североизточна Африка „силно се засрамил" и повсеместно известил, в цялата империя, че това не е неговото изповедание, а на преждебившия патриарх Константинополски Сергий, който сам написал „Изожението" и само убедил царя да го подпише. Странен акт за един самодържец, но добре направил император Ираклий! Смирявайки се, имал мъ-

жеството велегласно да се откаже от ереста и да умре в покаяние. Импер.Ираклий починал в 641 г.

В Константинопол, след смъртта на император Ираклий, се разиграла криминална история. Синът му, Константин III, процарувал четири месеца и го... отровили. Отровила го мащехата му Мартина, за да постави своя син (брат на Константина по баща) - Ираклион. Разправяли, че пръст имал и патриархът-еретик Пир. Дали така, или не, но патр.Пир поне спомогнал за възцаряването на Ираклион. След половин година обаче, сановниците възстанали. Отрязали носа на Ираклион, също и на майка му и ги изпратили на заточение. Патриарх Пир се уплашил и напуснал патриаршеството. Избягал в Африка проповядвайки навсякъде зловредното си учение, но в Картаген се засякъл с авва Максим...

На императорския трон поставили внука на Ираклий и син на отровения Константин III - младия Констанс (641-668). Император Констанс, подтикван от новия патриарх-еретик Павел II (641- 654, всъщност януари 655), се проявил като зъл еретик.

Св.Максим пребивавал в Африка, главно в Картаген от 640 до 645 година и отплавал за Рим. (През време на прибиваването си в Картаген, в публичен диспут, в присъствие на африканските епископи, св.Максим победил Пир, който се присъединил към православните, но след известно време пак се върнал към ереста заради земни примамки и облаги).

Появил се нов царски указ в Константинопол, този път наречен „Типос“ (Образец) на вярата. Подобно на патр.Сергий, патриарх Павел II убедил император Констанс да издаде тоя „Типос" на вярата, в който също като в „Ектесиса" на дядо му Ираклия, се повелявало мълчание по въпроса за волите у Христа. Макар и да утвърждавал петте (до тогава) вселенски събори, „Типосът" бил монотелически по характер.

Когато пристигнал едиктът в Рим, папа Теодор лежал на смъртно легло. Новоизбраният папа Мартин, бивш представител на папа Теодор в Константинопол, бил добре запознат с

еретическата ситуация там. Към него св.Максим насочил усилията и любовта си, каквато заслужавал св.Мартин. По съвета на авва Максим, новият папа свикал събор още в същата година на стъпването си на папския престол - 649-та. Дошли 105 епископи. На събора най-дейно участие взел св. Максим. Съборът осъдил поборниците за ереста, - анатемосал Теодор Фарански, Константинополските патриарси Сергии, Пир и Павел II, Кир Александрийски както и Ектесиса (Изложанието) на имп.Ираклий и Типоса (Образеца) на имп.Констанс.

В Константинопол побесняли - патриарх и император. Злобата, духовно и словесно безсилна, след известно време се отляла в арести и мъчения. В 653 г. бил арестуван светейшия папа Мартин, страдалец и изповедник - свещеномъченик Мартин папа Римски. Няколко дена обаче преди ареста на папата бил арестуван в Рим преподобния Максим заедно с ученика си Анастасий (преподобномъченик Анастасий). (Житееписецът на св.Максим, също ученик на светеца, по съвпадение също се наричал Анастасий. Той бил епокрисарий на Римската Църква (т.е. адвокат по църковните дела при императорския двор) и съумял с много голяма точност да запише разпитите, на които бил подложен св.Максим Изповедник, неговите знаменити отговори в защита на Православната вяра, както и изобличенията му по повод на клеветническите обвинения).

Предварителното арестуване на св.авва Максим, станало по царска повеля; императорът много добре знаел по чие внушение и съвет станал събора в 649 г., който осъдил монотелитите и Типоса му. Оковани във вериги, светецът и ученикът му били отправени към Константинопол. Когато корабът с авва Максим акостирал на едно от пристанищата на столицата, веднага се явили двама мъже лъхащи неприязън. Тези мъже (на съвременен език - агенти на властта) явно са го очаквали. Те ще да са следили появяването на кораба и приближаването му към брега. Агентите хванали преподобния, съблекли го и бос, без дрехи, и окован във вериги, го влачили по улиците, докато го запрат в тъмница. Отделно затворили Анастасия.

След няколко дни светецът бил изправен за разпит в двореца пред целия сенат (в умишленото отсъствие на императора). Със злоба и ругателство, най-речовитият от присъстващите обвинил светия авва, че предал на варварите „родните предели" Александрия, целия Египет и Пентапол (Западна Либия) и бил разположен към сарацините - обвинение „сушито с бели конци". Св.Максим обяснил, че повдигнатото му обвинение е лъжливо и достойно за смях. „Какво ми е работа на мен инока (монаха в ск.м.), до завоевателите на градовете и мога ли като християнин да имам общение със сарацините? Напротив, аз всякога съм желал само полезното за християнските градове!" После го обвинили, че уж хулел царя и пр. и пр. лъжливи клевети. Зад всичко това се криело раздразнението на императора от събора, което в последствие излязло на яве.

Следвали заточение след заточение, връщане в Константинопол, мъчения, които се сменяли с почтително отношение с цел да привлекат св. Максим, да се съгласи с Типоса и най-главното - да влезе в общение с Константинополския патриарх (съвместно причастяване от една Чаша - най-висшата форма и действителният белег за църковно общение). След категоричния отказ на светия изповедник, поради отстъпничеството на Константинополския престол, следвало отново грубо отношение, побой, влачене по земята, тъпкане, мъчения и разпити след разпити... и нови издевателства и нечовешки мъчения, - всичко това в продължения на девет години, от ареста през 653-та до кончината на светеца в 662 г. Общо от 633 г. пък, близко тридесет години светецът бранел светото Православие срещу монотелитската ерес, която бран била първа задача и цел на живота му. Заради този негов велик подвиг останали сякаш в забвение предишните му многоценни дела за Св.Църква и неговия блестящ принос към пасхалистиката. Но Господ не допуснал да погинат творенията му и почти всички били запазени за поколенията, а Великият индиктион - перлата на пасхалистиката, станал за Св.Църква не-

заменимото календарно-пасхалистическо пособие - посочващо точните пасхални дати, практически, поради повтарящия се 532 годишен цикъл, - до края на света.

Като че не останал кой да защищава православната вяра - освен свети Максим и то в затвори и в заточения. Но цял православен свят, макар и подтиснат, гледал на светия авва. От Британия и Галия до Арарат православните следели ще приеме ли светия мъченик „Типоса“, ще влезе ли в общение с Константинополския патриарх, за да знаят какво да правят; т.е. ако авва Максим не влиза в общение с Константинополския патриарх и ние няма да влезем!... Затова били всички тези увещания, заточения, подлагане на мъки. „Ти единствен огорчаваш всички, бил принуден да признае патрицият Сергий Евфратас („всички" - разбирай: патриарх-еретик, император, сановници), **именно с това, че заради теб мнозина не искат да имат общение с днешната църква"** (от Житието, к.м.)

Или: „Имай в сърцето си каквато ти е угодна вяра, никой не ти забранява." (т.е. - важното е да не говориш!). Свети Максим възразил: „Но пълното спасение зависи не от едната сърдечна вяра а и от изповядването ѝ...“, а светецът може би е имал предвид и ония **„мнозина",** за които споменал Сергий Евфратас и за които **мнозина** (православни християни), той е бил пример, еталон, тъй да се каже „индикатор". Просто св.Максим Изповедник бил богоизбран, твърд стълб на св.Православна вяра, праволинеен в своята вяра и изповедничество.

Житееписецът Анастасий, който като апокрисарий имал достъп навсякъде, включително и в двореца, до преди времето, след което и него започнали да заточават, предал пространно всички разпити, отговорите на светаго Максима, чудните му обяснения в защита на Православието и изобличението на ереста, несравнимата му логика. Сбъднали се напълно Христовите думи: „И тъй, турете на сърце да не обмисляте от рано що да отговаряте, понеже Аз ще ви дам уста и премъд-

рост, на които не ще могат противоречи, нито противостоя всички ваши противници". (Лук.21:14-15).

Св. Максим дори обръщал към Православие пратениците при него, идващи с обратна цел да го разпитват и увещават да влезе в общение, както например - епископът Теодосий и тези, които били с него, когато светецът бил на едно от заточенията си. Даже обещали да възвърнат императора и представителите на народа към Православието. (Но връщайки се в Константинопол, поради страх и угодничество, отново се обърнали към ереста). А по пътя към предпоследното си заточение, св.Максим утвърждавал във правата вяра местните клирици (които го носили на ръце при изпращането и сами качили на коня) както и войниците от разположената там армия, които слушали разговорите между светеца и клириците.

Там, в мястото на предпоследното му заточение - Первера, до планината Олимп, го задържали повече време. (Този път с него били заточени и преподомномъченикът Анастасий, и апокрисарият, житееписецът Анастасий). Но го върнали от там, заедно с двамата му ученици за да го... обвинят в измяна на отечеството (!!). Пак за онова време на император Ираклий, пак за нахлуването на сараците. Намесени били и „блаженият патриций Петър" и папа Теодор и патрицият Григорий, всички вече покойници и някой си авва Тома. Повикани били разни лъжесвидетели. Светецът наближавал вече 80 години, и след всичките измъчвания и страдания, които претърпял, показал удивително свежа памет и кристално ясна логична мисъл. С блестящата си защита, която би направила чест на всеки престижен адвокат, сломил, обезоръжил обвинителите и лъжесвидетелите, забъркал ги в собствените им обвинения.

И отново на „темата"- съпротивата на светеца срещу „Томоса". Сетили се и за Пир и **отново** - дали ще влезе в **общение с Константинополския патриарх** (по това време патриарх-еретикът Петър - 655-666, с когото като че ли завършила отчайващата серия от патриарси еретици). Отговорът, за кой

ли път, бил „НЕ!" „Значи ти един ще се спасиш, а всички останали ще погинат?" (подобен укор отправят икуменистите до истинските православни!) Тогава св.Максим им дал примерите от Свещеното Писание - тримата отроци (младежи) хвърлени в огнената пещ, които никого не осъдили на погибел, но се грижели за самите себе си, да не отпаднат от истинското благочестие, за да останат верни Богу., и св.пророк Даниил, който не осъждал никого от тези, които изпълнявали закона на Дария и не искали да се молят Богу, а имал предвид своя дълг и желал по-добре да умре, отколкото да сгреши и да осъди пред своята съвест за престъпване на Закона Божий.

Запитали го, а какво ще стане когато и римляните се съединят с византийците? (Всъщност станало точно обратното впоследствие - след VI вселенски събор - 680-681 г. и Византия се върнала към Православие). Разправили на светеца, че от Рим дошли двама апокрисария, които на другия ден щели да се причастят с Константинополския патриарх. Преподобният отговорил: „Даже и цялата вселена да започне да се причастява с патриарха, аз няма да се причастя с него. Защото аз зная от Писанието на светаго Апостола Павла, че Дух Святий предава на анатема даже Ангели, ако те биха започнали да проповядват иначе, внасяйки каквото и да било ново." (Предаден е вярно по смисъл Текста от Посланието до галатяни, гл.1,ст.8: „Но дори ако ние, или Ангел от небето ви благовестеше нещо по-друго от това, което ние ви благовестихме, анатема да бъде"!). После светият авва им обяснил, на зададен от тях въпрос, защо съвършено необходимо е да се изповядва в Христа две воли и два вида деятелност.

Св.Максим не желаел да огорчява царя, както го обвинили, но му дал за пример неговия дядо император Ираклий, който с повсеместно известяване се отрекъл от „Изложението" си, заявявайки, че това не е неговата вяра, а на преждебившия патриарх Сергий. „Нека да направи това и сега царствуващият господар, казал св.авва Максим, и тогава и той ще бъде освободен от всякакъв упрек".

Много често ставало, така че изпратените за разпит и увещания, сами се разколебавали в официалните тези. Сега дълго мълчали и клатели глава, след което казали: „Неудобно, даже невъзможно е да се направи това, което ти съветваш, авва". (Чрез повсеместно известяване император Констанс да се откаже от своя „томос", подобно на дядо си Ираклия). Побеседвали още, простили се и дружески се разделили.

След седмица обаче, отново бил подложен светецът на разпит в двореца пред сенат и патриарх и отново въпроси за анатемосването и отново дали ще в встъпи в общение с Константинополската църква. Много им зависело! Така както много по-късно във филиоквестичен, еретичен Рим (в XV в.) папа Евгений IV щял да каже по повод Флорентинската уния - щом Марк Ефески не е подписал, все едно, че нищо не сме постигнали! Св.Максим Изповедник естествено дал отрицателен отговор.

След разпита бесът не издържал. Светецът и преподобномъченик Анастасий били предадени на градския воевода (префекта), защото на еретиците им се струвало вече малко заточението. Беззаконният мъчител нито се стеснявал от старостта на светеца, нито от почтенния му вид, но в преторията (съдилището) съблекли и хвърлили светия авва на земята, не обърнали внимание на слабото му изнемощяло от постнически подвизи тяло и така свирепо го били с остри волски жили, че не останало място неизсечено и неповредено в тялото му, а земята се обагрила с кръвта му. По същия начин постъпили и с преподобни Анастасий. Едва живи ги хвърлили в тъмницата. И това се сторило малко на озлобените мъчители, та извклекли от устите им златните им езици и ги отрязали без всякакво милосърдие, за да може да мълчи богословствуващата уста на светеца. Но по чудо св.Максим Изповедник започнал да говори още поясно отпреди изсичането на езика, също и св.преподобномъченик Анастасий. Окаяните еретици изпитали този път страхотен срам, но вместо към покаяние, продължили в злоба и злодеяния: отрязали им десните ръце (за да не би да показват с два

пръста за двете воли у Христа Господа). После ги влачили из целия град с безобразни викове и насмешки - с пълно беснуване и най-накрая ги изпратили на заточение и тримата (т.е. в това число и апокрисария Анастасия, когото по Божие допущение не мъчили, за да има кой да опише всичко за назидание на църковните поколения и величание на светците). Пратили ги, без всякаква човешка грижа, без храна и дрехи, голи и боси. Войниците, на които били заповядано да откарат страдалците на заточение, не могли да поставят, светаго Максима нито на кон нито в кола, понеже светецът вследствие на тежките рани на можел да се държи, та изплели нещо като кошница, на която положили великия старец и страдалец и така го носили. По пътя св.преподобномъченик Анастасий починал. Преподобни Максим, в мястото на своето последно изгнание, заключен в тъмницата на гр.Шемари (в западната част на Кавказките планини) проживял сред тежки страдания още три години,без всякаква услуга изисквана от неговата почтена старост, без всякаква человеколюбива грижа. И когато Господ решил да го изведе из тъмницата във вечния простор и небесното веселие, го утешил с Божествено явяване и му известил часа на кончината му. „Блаженият страдалец, изпълнен с велика радост, и макар всякога да е бил готов за своята кончина, обаче започнал усърдно да се готви за нея" Нека да обърнем внимание, праведникът, постникът, светецът, изповедникът, мъченикът, който всякога е бил готов, по моите скромни представи, достоен да се представи Господу, с отрязан език и отрязана дясна ръка, в крайната мизерия и страдания в тъмницата на Шемари, „започнал усърно да се готви" за кончината си. Това е умилително - не, това е невероятно умилително, същевременно изискващо страхопочитание към този изумителен светец и все пак **нашият** св.Максим Изповедник, завършителят на Великият Индиктион, обгърнат от нашата синовна благодарна любов и прославен от Господа велик светец. Затова написах за него толкова страници, въпреки многото съкращения, които направих от първоначалния замисъл.

„Когато настъпил радостния за него час на смъртта, той с веселие предал своята душа в ръцете на Христа Бога, Когото възлюбил от своята юност и за Когото толкова пострадал" - записал житееписецът му.

След погребението , на гроба на великия свети Максим Изповедник, се появили три чудесни лампади, чието сияние озарявало мястото. „Светият, който през своя живот бил светлина за света и след кончината си не преставал да свети и сега свети на всички люде с примерът на своя добродетелен и многострадален живот и велика ревност по Бога. Тези три лампади, видяни на гроба на светеца, служили като ясно знамение за това, че светият угодник Божий се весели в светлите обители на Пресвета Троица, в Царството Божие, гдето той сияе с праведниците като слънце и се наслаждава в съзерцание на Троичната светлина."

Останал жив апокрисарият Анастасий, в отделно заточение написал житието на св.Максим Изповедник в изключително големи подробности.

Шестият вселенски събор (680-681 гг.) разбил и осъдил монотелитската ерес, отдавайки заслуженото величание на великия по дела, живот и мъки за Христа и истините на светата Православна вяра - св.Максим Изповедник. Константинополският престол се върнал към светото Православие.

Послепис: Ако император Констанс е оставил нещо добро в този свят - то това е, без съмнение - своя син - император Константин IV Погонат (668-685), при когото се състоял VI вселенски събор. (680-681 г.).

Между другото да спомена, че на VI вселенски събор, в 681 г., за пръв път се съобщило за Българската държава като съществуваща. Затова се приема за начало на Българската държава 681 година, съгласно историческия метод за определяне, кога дадено събитие се случило „най-късно". Този факт, това съобщение в документите на VI вселенски събор, е интересен за нас българите.

ГЛАВА 37-МА. Някои заглавия на главите в творението на св.Максим Изповедник по изданието на Мин

В изданието на Мин на свеотеческите творби - в раздела „Патрология грека", том 19, от кол. 1207 е поместен трудът на св.Максим Изповедник „Кратко изяснение за спасителната Пасха на Христа нашия Бог", адресирана, както в старо време се е практикувало - до Патриция Петър.

I част.

1 гл. „Смиреният монах Максим до всехвалния патриций господин Петър".

Ще отбележа някои по-забележителни заглавия на глави от този труд:

1221 кол., 2 гл. „Какво е правилото и с какво се обхваща неговата сила".

3 гл. „Какво обхваща лявата таблица".

4 гл. „Каква е таблицата отдясно".

5 гл. „Какво съдържа средното колело".

6 гл. „Защо лявата таблица започва от 19-тата лунна година, а не от първата".

7 гл. „Кои са допълненията (...) и какви са лунните епакти".

8 гл. „За еврейските месеци, които се виждат от лявата страна на правилото и за техните дати, кои са те и защо са различни".

1225 кол. 9 гл. „Обяснението на лунните години и сбора на дните".

1231 кол. 14 гл. „За пасхалния месец".

15 гл. „За преминаване отвъд законната (еврейската в ск.м.) пасха и за християнското тържество, от кой до коя ден се полага по канон Пасхата.

1236 кол. 18 гл. „Как иначе се изчислява слънчевата година, лунната година и високоса..."

от II част.

4 гл. „Показване на изчисленията по ред".

5 **гл.** За спазването на високоса".

1268 кол. 6 гл. „За обратното изчисляване (в обратен ред)".

7 гл. „За спазването на високосната година".

8 гл. „Как трябва да се изчислява денят (възрастта на луната)".

и пр.

Явно трудът е бил написан след като таблиците на Великия индиктион били окончателно завършени и св. Максим обяснява на Всехвалния патриций г-н Петър, различни правила, какво представлява Великия индиктион и как да си служи с него, таблиците му и други подробности около намирането и отпразнуване на правилния ден на св.Пасха. Целият труд показва отлично владеене на материята и личното участие на светеца в завършителния пасхалистически труд

Нека сега разгледаме завършването на този вековен труд и логиката на Великия индиктион.

ГЛАВА 38-МА. Великият индиктион - 532 годишният цикъл, - как е съставен и как още може да се разглежда. Идеалната пасхалистична „машина" е неприложима за григориянския неритмичен календар. Финландскта църква изпаднала отвъд... Православието. В силата на анатемите ще се убедят всички в отвъдния свят. Но доказателства за правотата на Православния Великден има още на този свят - благодатния огън, който пада от Небето на Велика Събота в Иерусалим

Пасхалното пълнолуние можело да **се** падне и се падало в различни дни на седмицата. Св.Максим Изповедник, като пасхалист (в своята многообразна църковна дейност) съобразил, че ако се умножи 76 годишния цикъл по 7, колкото са дните в седмицата, се получава нов цикъл, изчерпващ всички възможни варианти (76 x7 = 532).

Всъщност при нанасяне на Великденските дати въпросът не бил така опростен, защото след като в новите таблици имало всички пълнолуния, трябвало, между две съседни пълнолуния, да се определи кое е пасхалното (нисаново) пълнолуние, та след него да бъде неделята на Възкресението Христово. Както посочих, още в 19 годишните и 76 годишните таблици (от там х 7 и в новия 532 годишен цикъл) **се** вземал предвид редът на годините, в приравнения към 19 годишния Метонов цикъл, лунен календар. Така, когато според номера си, годината била високосна, с 13-ти месец (3-та, 6-та, 8-ма и пр.), ясно било, че между две съседни пълнолуния на пролет, **първото,** а то при такива случаи било (и е) доста рано, е **на** II адар, 13-тият месец от предходната лунна година, а **следващото е нисановото, пасхалното пълнолуние,** - пълнолунието на първия месец от лунната година. Тогава и Великденът се оказвал по-късно. Възможно най-късно пасхално пълнолуние можело да се яви на 18 април.

Вярно е, че в 532 годишния цикъл някои великденски дати се повтаряли, защото еднакво при юдейска пасха падаща се в неделя, а също в понеделник или във вторник, Христовата Пасха се празнувала все в следващата неделя. Повтаряли се и поради това, че лунните пълнолуния (въобще лунните фази) се завръщали не на всеки 532 години, нито даже на 76 години, а на всеки 19 години.

Но редът на повторенията не се повтарял. Макар и да се връщали лунните фази на същите слънчеви дати, то седмичният ден не се оказвал същият. Само умножението на 76 х 7 давало пълното разнообразие и всички пасхални дати и поредност на тези дати в цикъла.

Така се получил новият, последен, всеобхващащ пасхалистичен цикъл от 532 години наречен **велик индиктион,** с обозначени всички възможни 532 великденски дати.

Великият индиктион можел да се разглежда и по друг начин: като произведение на слънчевия кръг години по лунния кръг години. След всеки 28 години седмичните дни **се зав-**

ръщали на същите месечни дати от слънчевия календар, поради това цикълът бил наречен условно **слънчев кръг.** Самият той можел да се счита като сбор на годините **в** 7 **четири**годия (или като умножение: 7 × 4 = 28).

Като се имало предвид, че след всеки 19 години лунните фази се завръщат на същите **дати, умножението 28** x **19** (слънчевият кръг години x лунния кръг години) **давало същия резултат - 532 години.**

При възможно най-късно пълнолуние - на **18 април** по юлиянския календар, **и** този ден е неделя (което **се** случва рядко), то Великденът минава на следната неделя - 25 април. Такъв рядко късен Великден, на 25 април, след Гергьовден, за какъвто случай има и специално богослужебно чинопоследование, беше в 1983 г. (8 май по гражданския календар). По григориянския календар, Великият индиктион, идеалната пасхалистична „машина", не може **да се** приложи. Ленивото пренасяне на юлиянските дати върху григориянския календар, както правят новостилците **за** неподвижните празници, при Пасхалията би **дало,** - **вместо** 25 април по юлиянския календар - 25 април по григориянския и изпреварване на юдейската пасха; тя, с пълнолунието, се яви през 1983 г., и въобще в такъв най-късен вариант се явява, едва на 1 май по гражданския календар = 18 април по църковния юлиянски календар (или както графически се изписва - 18.IV./1.V.). (Освен това 25 април по григориянския календар не е неделя). Затова новостилците, подчертах това, се придържат за Великдена **и** целия Великденски период **по стария стил** - **по** църковния светоотечски (юлиянски) календар, за да не излязат отвъд... Православието, както е изпаднала Финландската църква, която „експериментално" през 1924 г. преминала на григориянска („ново-юлиянска") пасхалия **и** следователно поела ...всички анатеми на св.събори произнесени във връзка с подобно провинение.

Финландската църква по фирма (условно) се нарича Финландска православна църква. (Тя е малочислена, но това не е най-важ-

ното в случая).Може ли, питам, „православна" църква да бъде под анатема? или да задам въпроса другояче - може ли църква под анатема да се счита за „православна", независимо от фирмата?

Църквата е стълб и крепило на истината и след като такава (впрочем единствена в света) църква с православна вероизповед е под анатема, **то** тя не е истинска православна църква, х.е. даже по силата на логиката, не е православна църква (независимо от названието ѝ). Всеки който се съмнява в силата на анатемите, под които не дай Боже да попаднем, ще се увери на другия свят, а достатъчно доказателства за правилността на датите на православните Пасхи във всички години от Великия индиктион е **огънят,** който гори, но не изгаря (не паря), **който слиза от Небето и запалва свещите на Иерусалимския православен патриарх и присъствуващите около него на Велика събота пред истинския, - православния Великден, в храма на Гроба Господен в Иерусалим.** Защо не се запалва на католишкия великден? Веднаж, когато православният патриарх не бил допуснат в храма, нури-то (този свещен, чудесен, небесен огън) излязло през стените и стълбовете и запалило свещите на православния патриарх в притвора. Тези процепи съществуват и до днес, за утвърждаване на православните християни и за изобличение на инославните и на „православните" финландци.

Виновна за отпадането на Финландската църква през 1924 г. била Цариградската патриаршия и главно, на нейния „Вселенски" патриарх-предател - Мелетий IV Метаксакис, **изгонен от собственото си паство** поради календарно-реформаторски безобразия. Теоретически Финландската църква може да се върне на „стария", на юлиянския църковен календар, да се върне на действително вярната православна Пасхалия и да си спести анатемите и да стане православна наистина, за каквато се има. В днешните икуменически времена, когато т.н. „Световен съвет на църквите" всячески съдействува за унифициране **на** християнските вероизповеди (и такива които въобще не могат

да бъдат наричани християнски), малко е вероятно това да стане, но повтарям - като възможност съществува!

(Интересно е, възможно ли е да „унифицираме" меда с отровата, като ги смесим. - Отровата, носеща смърт, от меда не се подобрява, но пък медът вече не е първоначалният мед, но е отровен мед, носещ само названието „мед").

Искрено ми е жал за „православните" финландци, които наистина биха могли да бъдат православни. Поне тези, които осъзнаят, че празнуват сега Възкресението според пасхалия неправославна, нарушаваща каноните, поради което са под анатемата на св.събори.

ГЛАВА 39-ТА. За началото и края на Пасхалния период - от св.Максим Изповедник - (гл.15). За датата 21 март... Великият индиктион - съвършенното календарно пособие - венецът на многовековния пасхалистически труд. На него е основаната съвременната хронология. Великият светотворен кръг на Джозеф Скалигер

Св.Максим Монах, Изповедник и Преподобномъченик, завършителят на Великия индиктион, уточнил, според „църковното законоположително предание", както писал той, окончателно и категорично периода, в който могат да се появят пасхалните (великденските) дати във великия 532 годишен период, (Migne, P.Gr., t 19, col. 1217): „Кратко изяснение на спасителната Пасха на Христа нашия Бог". Гл.15: „затова ние сме удостоени по благодат, написал св.Максим, да празнуваме „в безквасие на незлобие" (1 Кор. 5:8) Пасхата според Христа нашия Бог, като прескачаме само един ден, когато видим, че 21-вия ден на м.март (=21 март по юл.кал.) се пада в събота и (тогава е, в ск.м.) 14-тия ден на луната, и пък прескачаме 7 дни, когато се окаже, че 18 април е неделя, в който също ден се празнува у евреите 14-та (дата) на първия месец. **И така, всичко в 3S дни** (защото толкова са дните от 22 март до 25

април) ние **постановяваме да се празнува спасителната Пасха,** като нито последната задминаваме, нито първата изпреварваме, **поради даденото ни вътре в тези дни** (в пределите на тези дни) **църковно законоположение и предание".** (к.м.) (Пояснявам: докато разликата между най-ранното пасхално пълнолуние 21 март и възможно най-късното - 18 април е 28 дни, като прибавим и първата дата, 21 март = 29 дни, един лунен месец, то разликата между възможно най-ранния Великден - 22 март и възможно най-късния - 25 април **е** 35 дни, защото при положение че на 18 април е (последното възможно) пасхално пълнолуние - юдейската пасха и ако това **е** неделя, естествено тогава Великден се празнува на следната неделя, т.е. прибавяме седем дни. Разликата = 28 + 7 = 35 дни между най-ранния и най-късния възможни Великдени).

Моля, обърни внимание, любезни читателю, че **21 март** е посочен не като дата на календарното равноденствие, а **като дата на възможно най-ранното нисаново пълнолуние,** както 18 април е възможно най-късното нисаново пълнолуние и по този начин е определен периода 22 март-25 април съгласно **църковното законоположение и предание.** (Ако римокатолиците считат, в този текст, 21 март като пролетно равноденствие, то съвсем явно е, че се заблуждават.)

Така пасхалистическият труд на знайни и незнайни пасхалисти бил доведен до край. Великият индиктион се явил, с право суперлативно определен - съвършеното календарно пособие, съвършената календарна „машина", съвършеният календарен период, в който са разположени всички възможни канонически Пасхи, пълнолуния и пр.

След изтичането на един велик индиктион от 532 години, започвал следващият. Той повтарял годините от предния, със същите пасхалистични параметри, със същите пасхални дати, около които, като в отделни прекрасни картини, светите Отци на Църквата разположили неподвижните празници. Оставало само, установеното, да се спазва от нас християните. (Нарушението на неподвижните празници и предвижването им на григориянските

новостилни дати е нарушение на Устава и **в** този смисъл - канонически грях, в който се „подвизават" новостилците).

Повече от хиляда години, вече като определен пасхалистичен период (Пасхалия) **Великият индиктион господствувал в** земите на цялата планета (до последната четвърт на XVI в. **в** петте известни и сега, открити до тогава континенти. За да довърша изяснението в скобата, не е бил открит само последния, но необитаем континент - Антарктида; откриването му станало **в** първата четвърт на XIX в.). Нещо повече, Великият индиктион станал основа на съвременната научна историческа хронология, чието начало, сякаш контраверсийно, в същата година **на** григориянската реформа, 1582-ра, поставил Джозеф Скалигер. 15 велики индиктиона образували, според неговата система -- Великия светотворен кръг. Този огромен период от време за пасхалистиката не играел никаква роля. Но в непрекъснатия наниз на юлиянските му години и юлиянски дни, Скалигер разположил всички събития от историята, датирани според юлиянския каледар, в който няма наскоци и прескоци.

ГЛАВА 40-ТА. Тече 15-тия велик индиктион... Проверки чрез Великия индиктион. Какво показва една сравнителна таблица. Други проверки за достоверност на исторически съобщения. Послепис: Когато пълнолунието е в неделя и когато е във вторник (от таблицата). Да рекапитулираме... Великият индиктион е уникален! Математикът Гаус създал формула по изяшната конструкция. „В руце лето"

Понастоящем, от 1941 г., тече Петнадесетият велик индиктион от сътворението на света. Всъщност, за пръв ден на първия велик индиктион се брои денят на сътворението на човека - 1 **март** 5508 г. пр.Хр.; едновременно тогава, в този ден било и пълнолуние...

Връщайки назад времето по велики индиктиони, ние можем да проверим как са празнувани пасхите в древност. В творенията на св.Амвросий Медиолански (+ 397 г.), на св.Протерий Александрийски (+ 457 г.) и други свети Отци, те. от IV и V векове имаме запазени много пасхални дати. (Св.свещеномъченик Протерий, като Александрийски предстоятел, също изпращал послания, получавани от поместните православни църкви в целия тогавашен свят).

В по-долу дадената таблица правя съпоставка на **години от** IV и V векове (които имат - една ранна и други късни пасхи), със съответствуващи, по великденските **си** дати, години от XX и XXI векове (години **със** същите пасхалистични параметри).

Година от IV или V век	Месец	Правосл. Христ. **празник**	Христова **Пасха** (Великден)	Година от **XX** век **и XXI** век	Години разлика между годините *със* същите параметри
1		3	**4**		
373 г.	24 март	Цветница	31 март	1969 г.	1596
377 г.	9 април	Цветница	16 април	1973 г.	1596
387 г.	15 април	**Цветница**	25 **април**	1983 г.	1596
444 г.	15 **април**	Вел. вторник	23 април	2040 г.	1596
455 г.	**17** април	Цветница	24 април	2051 г.	1596
482 г.	18 април	Цветница	25 април	2078 г.	1596

Разликата между годината от XX или XXI в. и съответната (на същия ред) година от IV-V в. дава неизменно 1596 години.

(1969 - 373 = 1596; 1973 - 377 = 1596; 1983 - 387 = 1596; 2040-444= 1596 и т.н.)

Като разделим 1596 години на 532 години, колкото има Великият индиктион, ще получим точно числото 3, (1596 : 532 = 3) - т.е. между съответствуващите пасхи от таблицата има точно 3 велики индиктиона.

Можем да представим нещата и по друг начин, като вземем характерната възможно най-късна пасха от 1983 г. и започнем да изваждаме годините на великите индиктиони:

1983 г. - 532 години (1 вел.инд.) = 1451 г. - през време на Турското робство;

1983 г. - 1064 години (2 вел.инд.) = 919 г. - през вр. на цар Симеон Велики;

1983 г. - 1596 години (3 вел.инд.) = 387 г. - през вр.на св.Амвросий Медиолански.

Може би има някъде запазени данни за първите два реда, как са се празнувал Великден в 919 г. и в 1451 г. Не ще и съмнение (няма никакъв повод за съмнение), че в тези години - в 1451-ва и в 919-та, са се празнували възможно най-късни Пасхи, както в 1983 г., поради еднаквото (тогава повсеместно) приложение на Великия индиктион.

По-интересен е третия случай, (както и всички случаи от предходната таблица), когато още Великият индиктион не го е имало и Пасхите определяла Александрийската църква и съобщавала на цялата Св.Вселенска Църква. (В творенията на св.Отци имаме достатъчно много запазени пасхални дати). Връщайки се от характерни ранни или късни пасхи от сегашно време 3 велики индиктиона назад, установяваме, че тогава празнуваната Пасха, както и пасхалните параметри на годината (дата на пълнолунието, какъв празник се е празнувал тогава, - от цялата Вселенска, Съборна Църква (по целия свят - Православна)), са същите като сегашните и както са посочени в таблиците на Великия индиктион.

Друг аспект, в обратна посока: Ако към дадена година с известна „Александрийска" Пасха (определена от Александрийската църква, съгл.решбнието на I вс.събор), например към 387-ма прибавим годините на 3 велики индиктиона и по-

лучим 1983 година, ще се убедим (както и за всички години) че **Пасхите във Великия индиктион са „Александрийски"** така както са определяни, за всяка година, от Александрийската църква. Имаме идентичност.

Следователно православната пасхалистика е постигала чрез Великия индиктион фиксиране, веднаж за винаги на правилните „Александрийски" дати на светата Христова Пасха за 532 годишен, повтарящ се, период.

Различните астрономически и астрономико-календарни открития на Метон, Калип, Созиген, с пълно право можем да отнесем към богопромислителните предпоставки за каноническия ред в Светата Църква.

Чрез Великия индиктион и разположението на подвижните празици в неговите 532 години се правят от историците различни проверки на исторически източници.

Но всичко това е възможно, да повторя за N-ти път, при използване на математичния юлиянски календар като' часовник" и измерител на времето, с неговия непрекъснат наниз от дни, така както действително съществуват един след друг (без прескоци и наскоци на дати).

Главата завърших, но в postskriptum (ако една глава може да има послепис), искам да обърна внимание на пасхалните примери в таблицата и като илюстрация на казаното по-горе за празнуването на св.Христова Пасха в неделя, след пълнолунието (юдейската пасха). Когато пълнолунието е в неделя - Великденът е на следната неделя: 17 април пълнолуние, неделя - 24 април Великден, т.е. след седем дни, в следващата неделя.

24 март пълнолуние, неделя - 31 март Великден, в следващата неделя.

9 април пълнолуние, неделя - 16 април Великден, в следващата неделя.

Седмицата пред Великден е Страстната седмица, а неделята пред Страстната седмица е Вход Господен в Иерусалим - Цветница.

Когато пълнолунието е в понеделник или вторник, както е било в 444 г. (и както ще бъде в 2040 г., ако има до тогава свят), Великденът естествено е в неделята която следва. Седмицата пред Великден е седмицата на Страданията Господни (Страстната седмица), пълнолунието се явява във Велики вторник.

Именно поради седмичните дни, в които се явява пълнолунието и следващата неделя, в която следва да бъде Великденът, съвсем естествено:

Пълнолуние на 17 април, неделя - Великден на 24 април, неделя.

7 дни

Пълнолуние на 18 април, но вторник, Великден на 23 април, неделя.

5 дни

Но може да бъде и 1 ден, ако пасхалното пълнолуние е на 21 март и този ден е събота, то Великден е на 22 март, съгласно написаното от св.Максим Изповедник и всичко това е съобразено, както посочва светецът, в по-горния цитат.

Да обобщим:

Всичко казано за пасхалните дати е съобразено, обхванато и приложено във Великия индиктион по уникален начин. **Пасхалните му дати са уникални.** Те всички са „Александрийски", съобразени с каноните за празнуването на св. Пасха Христова и се повтарят по същия ред и начин след 532 години.

Великолепният пасхалистичен 532 годишен период почива върху астрономико-математичните съотношения между фазите на слънцето и луната, изразени в математически уравнения, открити от Метон и Калип, върху математичния Созигенов (Юлиянски) календар, при това с вплетения най-сетне, в тази финна конструкция, седмичен ден, - откритие направено от пасхалистите-канонисти. Те не само абсолютно владеели астрономическото и математико-календарно наследство, но го доразвили именно с вплитането на седмичния ден като по-

лучили в резултат 532 годишния пасхалистичен кръг. Това било откритие в реда и от ранга на откритията на Метон Калип, Созиген. Завършител и обобщител на труда на пасхалистите бил пасхалистът, великият труженик на Св.Църква - св.Максим Изповедник.

Всеизчерпващият пасхалните дати и събиращ в себе си канони, астрономия и математика **Велик индиктион е на свой ред и в действителност - уникален.**

Да добавя още нещо: Големият немски математик **Гаус** (+1885 г.), възхищавайки се от математико-астрономическото и календарно съвършенство на Великия индиктион, с математическата си интуиция, доловил закономерностите на изящната конструкция и сам се потрудил и създал формули, по които може да се открие за всяка година деня на Христовата Пасха.

Пасхаллни формули на Гаус:

a = R от (N : 19); b = **R** от (N : 4); c = R от (N:7) • d = **R** от /(19a+15):3O/;

e = R от /(2b + 4c + 6 d + 6): 7/,

където с „N" се обозначава дадената година, за която искаме да намерим пасхалната дата, а с „R" - пред скоби - остатъкът от делението. (Т.е. може формулите да се обозначават без това „от", което поставих за по ясно).

Накрая сборът „d + e" се прибавя към 22 (**22** март е най-ранната Пасха). Ако се получи число до 31, това е датата на Пасхата **в март.** Ако се получи число по-голямо от 31, тогава от него се изважда 31 и се получава датата на Пасхата **в април.**

Да приложим формулите за 2001 и 2002 години!

За 2001 година:

2001: 19= 105, с остатък 6 (a = 6);
2001 : 4 = 500, с остатък 1 (b = 1);
2001 : 7 = 285, с остатък 6 (c = 6);
19x6= 114+ 15 = 129 : 30 = 4, с остатък 9 (d = 9);
(2 x 1) + (4 x 6) + (6 x 9) + 6 = 86 : 7 = 12, с остатък 2 (e = 2V
d + e = 9 + 2 = 11+22 = 33;

33 - 31 = 2. **Пасхата** на 2001 година е **на 2 април** - по юлиянския календар, по който работи Гаус, защото и Пасхалията, Великият индиктион е по юлиянския календар. (+ 13 дни разлика между двата календара, този ден по гражданския календар носи дата 15 април. Изразено графически едновременно за двата календара = 2/15 април, което е един и същи ден, обозначен по двата календара). Денят, разбира се - неделя.

Моля, любезният читател да има предвид, че се касае за операция „остатък по модул" (деление на ръка до цялата част и взимане на остатъка). При делението на ръка остават именно въпросните остатъци, които се употребяват при формулите на Гаус.

Например - първото деление: 2001 : 19= 105

-19____

101

- 95

остатък 6

За 2002 година:

2002 : 19 = 105, с остатък 7 (a = 7);
2002 : 4 = 500, с остатък 2 (b = 2);
2002 : 7 - 286, с остатък 0 (c = 0);
19 x 7 = 133 + 15 = 148:30 = 4, с остатък 28 (d = 28);
(2 x 2) + (4 x 0) + (6 x 28) + 6 = 1858 : 7 = 265, с ост.3 (e = 3);
d + e = 28 + 3 = 31 + 22 = 53;

53 - 31 = 22. **Пасхата** на 2002 г. е **на 22 април** по юлиянския календар.

(+ 13 дена разлика между двата календара, този ден носи дата по гражданския календар 5 май. Изразено графически едновременно за двата календара = 22.IV./5.V., което е един и същи ден, обозначен по двата календара). Денят, разбира се, е **неделя.**

(за григориянската пасхалия Гаус не е ли помислил? Там формулата е неприложима; а може би поради неритмичните наскоци и прескоци на григориянския календар такива формули не могат и да бъдат създадени).

Накрая да упоменем: всред народа на Византия, от там и у славяните, бил известен хитроумен способ, по пръстите на ръцете, да се намира деня на Пасхата, наречен „Вруцелето“ (В руце лето"), ала вече нямало нищо по-сигурно в пасхалистиката от датите на Великия индинктон. Няма и сега.

VII. ПЪРВИ ИЗКУШЕНИЯ. ОСТАВИЛ ЛИ Е СОЗИГЕН ПРОБЛЕМИ. БЛАГОДАТНАТА ВЕЛИКДЕНСКА РАДОСТ

ГЛАВА 41-ВА. Първи съблазни от „изоставането" на Юлиянския календар от тропическата година на Изток. Отстъплението от вярата върви успоредно или изпреварва каноническите отстъпления. Не са знаели или не са искали да си спомнят в Рим?

След настъпването на въжделеният календарен мир, от V век нататък, при безусловното приемане от православен Рим на „Александрийските" Пасхи, още от времето на св.папа Лъв Велики (+461 г), дълго време умовете не били изкушаваш от идеи за извършване на никому ненужни реформи. Дори след отпадането на Рим от Православие, окончателно през XI век, **Юлиянският църковен календар, заедно със своята свещена православна Пасхалия, продължавал да бъде следван и на запад като свят църковен завет.**

На изток, (само) Никифор Григорас си позволил да предлага календарна реформа. „Против този горещ реформатор, скоро изявил себе си в иноверие (ереста сиромахомилство), излязъл православният монах Исак Аргир", който в своето Ръководство към изчисление времето на Пасхата (1372 г.), отбелязал, че наистина юлиянският календар изостава от тропическата година, но това под никакъв начин не могло да бъде предмет за промяна на църковния календар и „предпазвал от всякакви отстъпения от решенията на I вселенски събор..." На просветения отец Исак Аргир, запознат с пасхаличната материя, както и на бележития канонист от XIV век иеромонах Матей Властар, било известно, както впрочем и на създателите на Православната пасхалия, за отдалечаването на календарното равноденствие от небосводното, но това не било и най-малък повод за да търсят изравняването им. Напротив, **в**

отдалечаването виждали сигурният залог за невъзможността Христовата Пасха да изпревари или съвпадне с юдейската. (Както писал св.Константин Велики в писмото си до епископите неприсъствували на I вселенски събор: „Разпинателите и поклонниците на Разпнатия, да не правят своето тържество в един и същи ден.) (Никъде не може да става въпрос за никакъв антисемитизъм. Господ Иисус Христос по плът е юдеин (евреин), светите апостоли и много светци са били евреи (юдеи) по народност. Въпросът е до вярата в Господа Иисуса Христа).

Колебанието, отстъплението от Православната вяра било свързано, даже в повечето случаи предшествувало отстъплението от каноните. Никифор Григорас, със своето еретическо (сиромахомилско) „мъдруване" е само пример към гореказаното.

Така и на Запад - отстъплението от Православната вероизповед предшествувало отстъплението от Църковния календар. Отстъплението от вярата било като помрачаване на разсъдъка на първостоящите иерарси, след което всичко било възможно...промяна (измяна) на решения на светите събори, на канони, правила... Следва да прибавим ниския средновековен уровен на геоцентричната астрономия. Изглежда избледняло в съзнанието на някои астрономи понятието и спомена за съществуващата пълна астрономическа (сидерическа, звездна) година, (времето за пълното завъртане на земята около слънцето), за измерването на която се изисквали сериозни познания. Останала в паметтта натрапливо:

-тропическата година, (от равноденствие до равноденствие);

- самото равноденствие, което се упоменава при пасхалистичните условия (Пасхата да бъде след равноденствието, за да не се празнува два пъти Пасхата в една година) и

- юлиянската година, която „изоставала" (от тропическата година).

Астрономическата година игнорирали или за нея „не си спомняли".

Календарната **луннна** година избързва, както видяхме, спрямо юлиянската слънчева година с 1 ден на 304 години, но **изостава спрямо тропическата година (с 1 ден на 210 години), от там и еврейската пасха.** За този факт григориянските реформатори не са знаели или не са искали да си спомнят? Ако е било първото - що за наука била тяхната календарология! Ако **не** са искали да си спомнят, означава, че не истинската наука са имали предвид и спазване на каноните, а някакви съвсем други цели, календарната реформа пък имали като средство за постигане на тези цели. Колко удачно, ще видим по нататък.

Преди обаче да обърнем поглед на Запад, за да видим как така Римската православна църква на един св.папа Лъв Велики, на св.папа Мартин Изповедник се трансформирала в папистичен Рим, на невероятната „света" инквизиция, (на която **не** й мигнало окото да постави Джордано Бруно на кладата), преди това, още веднаж да се върнем към началото на юлиянския (Созигенов) календар, с въпроса „махнал ли е Созиген с ръка" спрямо бъдещите поколения?

ГЛАВА 42-РА. Махнал ли е Созиген с ръка? Двата аспекта - Първи аспект. Тропическата година избързва спрямо астрономическата, но и спрямо календарната юлиянска година. Не само Шерлок Холмс се очудил, но и папистичен Рим. Миколай Коперник, Галилео Галилей, Джордано Бруно. Созиген би махнал с ръка спрямо реформаторите.

Би било неоснователно да допуснем, че Созиген не е знаел, че нищожната разлика от 11 мин. и 14 сек. между календарната година (365 дни и 6 часа от неговия календар) и тропическата (365 дни, 5 часа, 48 мин. и 46 сек.), с течение на времето ще стане ден, 5, 10 и повече дни. Не вярвам по този повод, да е махнал с ръка по адрес на бъдещите поколения и да **е** казал: „тяхен проблем!" Най-малкото защото такъв проблем няма!

Налагат се два аспекта:

Тропическа година (от равноденствие до равноденствие)	Календарна година (Юлиански календар)	Астрономическа година (пълно завъртане на земята около слънцето)
365 дни, 5 ч., 48' и 46"	365 дни и 6 ч.	365 дни, 6 ч., 9' и 10"
разлика 11 мин. и 14 сек.		разлика 9 мин. и 10 сек
разлика 20 мин. и 24 сек.		

Горната скица напомня, че макар тропическата година да е по-непосредствено забележима, тя не е единствената и **че** всъщност пълното завъртане на земята около слънцето е действителната астрономическа година.

Разликата между двете години, тропическа и астрономическа, е 20 минути и 24 секунди. До края на 2000 година, т.е. за 7508 години от сътворението на човека, разликата между двете години ще стане 106 дни (в точност 106.36 денонощия). (а само за 2005 години от Рождество Христово - 28 дни, в точност 28.40 денонощия).

С толкова е „изостанала" звездната (астрономическата) година от тропическата. Нарочно започвам така, защото по-правилно е да се каже с толкова (с 106 дни), **тропическата е избързала** спрямо действителната, астрономическата година (пълното обръщане на земята около слънцето); макар, че **резултатът** е **един и същ, вторият израз** е **по-правилен.**

Понеже календарната **юлиянска година е почти по средата между двете и по-близко до астрономическата година** (вж.скицата), може да се говори не само за изоставане **на** юлиянската календарна година спрямо тропическата, но и за

избързване на тропическата година спрямо юлиянската календарна година (резултатът е един и същ).

Можем да съставим изречението така: Тропическата година избързва спрямо астрономическата година с 20 минути и 24 секунди, а спрямо календарната юлиянска година с 11 минути и 14 секунди.

Конан Доил написал, че когато казали на детектива Шерлок Холмс, че земята се върти, той много се очудил (!!). А после се постарал да го забрави, защото не му трябвало (да знае дали земята се върти или не се върти). Тук усмивка предизвиква преди всичко тънката ирония на писателя спрямо собствения си, любим, измислен герой, прокарана посредством предложената хипербола (литературно преувеличение) - незнаел и много се очудил!

Когато полският каноник, астроном, математик и лекар Миколай Коперник (1473-1543) с труда си „De revolutionibus orbium coelestium" („За обръщане на небесните сфери") известил, че земята се върти около слънцето, в Рим много се очудили!! Вярно е че не знаели. Лошото е, че казали на Коперник - да забрави за откритието си. (Разбира се той нито го забравил, нито се отказал от него). В Рим предпочитали слънцето да захожда някъде под земята и после наново сутринта да се появява от другата страна. Тези геоцентрични представи Рим поддържал на инат, на пук на науката.

Господ сътворил вселената такава каквато е, а истинската наука трябва да ни я представи каква е. Дори в елинистичен Египет да са си представяли, че звездното небе обикаля около нас, и слънцето също, но в друг ритъм, те, като опитни „звездобройци", знаели много точно както за звездата Сириус и за равноденствието, така и за звездната картина, която се появявала точно същата след една звездна година (затова астрономическата година била наречена звездна година - периодът от време, след което на небето, гледано под съответен един и същ ъгъл, се появяват на небето същите звезди).

Никак не може да се твърди, че преди Коперник на никого не е дошло на ум, че слънцето е център на нашата планетарна система и че земята обикаля около слънцето. Има всички основания, да се смята,че Аристарх Самосатски, също древногръцки математик и астроном (III в. пр.Хр.), питагорейците и естествено в Египет преди тях, са дошли до тези изводи. Затова астрономическата година, пълната обиколка на земята около слънцето, е била за тях (и за Созиген в това число), трябва да се предполага - известна основна величина - като откъс от времето. Както и да е, Коперник пръв го написал и не следва да му отричаме написаното на хартия откритие.

Появили се още учени, които твърдели същото и защищавали откритието на Коперник: Галилео Галилей, който бил преследван от инквизицията, заради поддържането на Коперник и бедния Джордано Бруно, когото в 1600 г. изгорили на кладата (при папа Климент VIII). А на кладата Джордано извикал: „И все пак тя се върти!" (Земята).

В своя геоцентризъм, папистичен Рим бил толкова упорит, че цялата даже календарна система на Григорий XIII била построена върху геоцентричен принцип. „Модерна" система, няма що!

Фактът на непрекъснатото „бягане" на тропическата година напред не е безизвестен. Непрекъснатото увеличаваща се разлика между астрономическата и тропическата година е известна на астрономите и календаролозите и те не могат да я пренебрегнат, колкото и някои да си дават вид, че тя не съществува. Още по-смешно е да се фетишизира тропическата година и да се забравя за астрономическата.

Така че по-скоро Созиген би махнал с ръка към тези, които ще изоставят математичния му календар и ще поискат да приближат календарната си година до тропическата. Наистина „тяхен проблем"!

С написаното в тази глава се изчерпва първият аспект.

ГЛАВА 43-ТА. Мерките са условни величини. Оптималната календарна година – резюме

Мерките са условни величини, но без тях не можем да минем, ако искаме да имаме количествена представа за нещата. За предпочитане е да избираме подходящите мерки и да не забравяме, че трябва да си служим **с** единици- мерки равни една на друга, за да можем да ги събираме и извършваме с тях всякакви математични действия.

Естествено и календарната година е условна величина, като километъра или милята или верстата, като килограмът, като литърът.

Измежду всички календарни години, юлиянската е оптималната. Обстоятелството, че е близка, почти средна между времето на двата природни феномена - пълната обиколка на земята около слънцето и равноденствието и винаги ще е такава, я поставя на призово място между останалите календарни години. А второто нейно качество (по значение даже първо), което я прави несравнима, далеч пред всички останали, е че с високосната си система, само за 4 години, тя се побира в цяло число дни (денонощия). Създава се ритъм от къси, еднакви по размери периоди - четиригодията, поради което тя е станала математичната основа на хронологията и астрономията и **пасхалистиката.** Нека да приемем гореказаното като резюме.

ГЛАВА 44-ТА. Движенията във вселената. Вселената не е нито вечна, нито безкрайна. Първоначалният взрив - теория. Процесите във вселената. Слънцето - нашата звезда. За края на света

Всички звездни системи във вселената **се движат,** в това число и нашата слънчева система, а в нея и нашата земя. Движи се и нашата галактика, движат се безбройните звезди и га-

лактики. Вселената се разширява. Звездите, разбира се, не са безбройни. Те имат някакъв брой - известен само на Твореца. Вселената пък не е нито „безкрайна", нито „вечна", както се опитваха да твърдят недоучените материалисти. Съвременните радиотелескопи „опипват" края на вселената, след която няма нищо материално (празно пространство). До къде, как, какво...? Господ знае.

Съвременната астрономия говори за първоначалния взрив, вследствие на който по инерция движението на разширение на вселената продължава. - Първоначалният взрив на свръхнаситената (свръхтежка) материя, започнала теоретично от точка или както някои фантастично твърдят от минус, от антиматерия, от материя с отрицателен знак. Ако материята може да се превърне в енергия, то възможно и енергията да се превърне в материя. За Всемогъщия Бог творческият процес е въпрос на всеблагата Му воля. Във Библията е казано: „В началото Бог сътвори небето и земята" (Бит. 1:1). Теорията на съвременната наука за първоначалния взрив повтаря тези думи по свой начин. (Не е задача на изложението, да коментирам теорията за първоначалния взрив - имало ли е или е нямало такъв и как Господ е сътворил света. У светите Отци има много казано по този въпрос). Мисълта ми е, че съвременната наука потвърждава, чрез своите изводи, че **небето и земята ги** е **нямало.** И Св.Библия започва с процитираните вече думи:"В **началото Бог сътвори небето и земята...".**

Със Символа на вярата изповядваме: „Вярвам в един Бог Отец, Вседържител Творец на небето и земята, на всичко видимо и невидимо..." Както има духовни закони, така в това, което е „всичко видимо" Господ е вложил също премъдри (природни) закони, по които се движи видимата вселена от огромните галактики до атома и електрона; съответните науки откриват природните закони, изучават и използват, а може би съществуват още неоткрити закономерности, които тепърва ще бъдат откривани и изучавани. С всичко което виждаме, когато погледнем към звездния мир през нощта, вклю-

чително с нашите светила слънцето и луната, както знаем, се занимава науката астрономия, която ни е близка, поради връзката й с календарологията. Според астрономията, във вселената непрекъснато протичат различни процеси, (ще кажа - по знайни и незнайни закономерности). Раждат се нови (свръхнови) звезди, други остаряват, колабират, свиват се (звезди джуджета), „изчезват" - всъщност образуват се т.н. „черни дупки" - „безкрайно" свита маса. Тяхният обем, в сравнение с предишния им, е нищожен, плътността на материята - огромна, притеглянето - страхотно. От тях не може нищо да се отдели, нито частица, нито светлина. Напротив, попадне ли в обсега на протеглянето каквото и да било материя (частици, газови облаци) всичко моментално потъва в „черната дупка". Затова сполучливо са наречени така - „черни дупки", в миналото, някои от тях, - огромни, някогашни светли звезди, а сега тъмни безвидни ядра. Само по ренгеновото излъчване - „гама-лъчи", съпровождащо „изчезването" на частиците материя в черните дупки, се определят техните места и въобще се открива тяхното съществуване.

Слънцето - нашата звезда, около която обикаляме, която Господ е определил да сгрява нашата планета, да й бъде светило и времеизмерителен знак, е звезда от средна величина и заедно с нас, се намира някъде по средата на Млечния път - нашата галактика.

Господ обградил земята, която е не физически, но духовен център на цялата вселена, с атмосфера (въздух, озон), която да предпазва земята от вредните лъчи и от изстиване. Човекът, като че нарочно (поне неразумно) руши това, което Господ е дал в негова защита. Изсича невъзвратимо огромни площи гори, а с прекомерна и неразумна индустриялна и транспортна дейност, разрушава озоновия пласт и вече се появяват големи площи озонови дупки (площи без или с изтъняло озоново покритие) - над Антартктида и другаде. Изхвърлят се прекалено големи количества въгледьуокис, с вероятна възможност, да се създаде пелена и да се получи т.н. парников

ефект, при който ще се стопят големи части от арктическите ледове, нивото на световния океан ще се покачи с метри и ще залее големи цветущи крайморски градове. Дали това ще стане - Господ знае, защото не се знае кога ще настъпи краят на света.

Процесите в звездния свят, които астрономите наблюдават във вселената, теоретически, разбира се, могат да се случат и с нашето слънце - то да колабира, да се свие до около 700 пъти и се превърне в звезда-джудже и да не може нито да ни сгрява, нито да ни осветлява.

„Но в ония дни, след оня скръб, слънцето ще потъмнее и месечината не ще даде светлината си" (Марк. 13:24) (Луната свети с отразена от слънцето светлина в ск.м.)

„И звездите небесни ще изпадат и силите, които са на небето, ще се разклатят"- казва Господ (Марк. 13:25).

Целият този процес или система от процеси, които протичат във вселената, на разширение, на раждане свръхнови и на колабиране и свиване на други звезди и пр. и пр. ще престане. И това няма да е някакъв „случаен" природен процес или ядрен взрив, предизвикан от човека, както съм чувал някои да предполагат. Господ обещал на Ной да няма повече всемирен потоп. Огън ще има, но Господ знае как всичко това ще е, по светата Му воля. „...както светкавицата излиза от изток и се вижда до запад, тъй ще бъде пришествието на Сина Човечески". (Мат.24:27) - Второто Христово пришествие. „... ще се яви на небето знамението на Сина Човечески; и тогава ще се разплачат всички земни племена и ще видят Сина Човечески да иде на небесните облаци със сила и слава голяма;" (Мат.24 : 30-31).

Защото ако би продължило беззаконието на антихриста, не би се спасила никоя плът. (Мат.24:22). Но заради избраните Господ ще съкрати тия дни (дните на антихриста в ск.м.) „Защото през ония дни ще има такава скръб, каквато досега не е имало от началото на създанието, що е създал Бог и няма и да бъде.

И ако Господ не съкратеше ония дни, не би се спасил никой човек; но заради избраните, които Той избра, е съкратил дните.

Тогава, ако някой ви каже: ето, тук е Христос, или ето, там е, - не вярвайте.

Защото ще се появят лъжехристи и лъжепророци и ще покажат личби и чудеса, за да прилъстят, ако е възможно и избраните.

А вие се пазете: ето казах ви отнапред всичко"- предупреждава Господ. (Марк. 13:19-23).

Дадох отделни откъси, - прочети, любезни читателю, глави 24 и 25 от Евангелието от св.ап.Матей, гл.13 - от св.ап.Марк, гл.21 - от св.ап.Лука.

„А за оня ден и час никой не знае, нито небесните Ангели, а само Моят Отец", казва Господ Иисус Христос, но белезите за наближаване края на света са дадени: „...тъй и вие, кога видите всичко това, знайте, че е близо при вратата (Мат.24:33). Но още преди този Текст, в Св.Евангелие, са думите: „И понеже беззаконието ще се умножи, у мнозина ще изстине любовта". (Мат.24:12).

Тези, които воюват срещу Св.Православна Църква, направо - вместо за всемирно щастие, спомагат за приближаващия край, на всички и техен собствен, макар, за съжаление, те да не вярват, че така ще стане. Иначе може ли да се допусне, че сами ще търсят самоубийствено собствения си край? Колко жалко! А биха могли да се обърнат и да повярват. Поне някои. И за някои това ще стане - от невярващи да станат вярващи в Христа, когато слязат да проповядват, взетите живи на небето, св.прор.Илия и св.прор.Енох, преди да бъдат убити от антихриста. Ще стоят телата им 3 и половина дни насред града и мнозина от хората на света ще ги гледат. Преди сто години логичен бил въпросът - как? Сега телевизията дава отговор на този въпрос

За Второто Христово пришествие още е казано, че ще бъде като в Ноевите дни: „...както в дните преди потопа ядяха и

пиеха, женеха се и се мъжеха до оня ден, в който Ной влезе в ковчега, и не узнаха, докле дойде потопът и изтреби всички, - тъй ща бъде и пришествието на Сина Човечески" (Мат.24 : 38-39).

„И ще бъдат поличби по слънцето и луната и по звездите, а по земята тъга у народите от недоумение и от морския шум и вълнение;

Тогава човеците ще примират от страх и от очакване онова, което ще връхлети вселената; понеже силите небесни ще се разклатят.(Лук.21 : 25–26)

„И тогава ще видят Сина Човечески да иде на облаци със сила и слава голяма.

А когато почне това да се сбъдва, изправете се тогава и повдигнете главите си, защото се приближава избавлението ви". (Лук.21: 27–28).

ГЛАВА 45-ТА. Библията не е компендум по астрономия. Фантасмагориите за извънземни цивилизации. Какво казал св.Филарет Московски през XIX в. „Като имате пред очи свършека на техния живот, подражавайте на вярата на вярата им." (Евр. 13 : 7)

Библията не е компендиум по астрономия. В първата книга на Библията „Битие" (тя е първата от петте книги в Библията написани от св.пр.Мойсей), са дадени елементарни познания за началото на света, сътворен от Бога, пестеливо и достатъчно, с език достъпен за съвременниците на Мойсея, за древните люде, но и достатъчен за нас. Споменах в гл. 14-та за отрасването и възпитанието на Мойсея във висшите среди на Египет, в двореца на фараоновата дъщеря, където той имал възможността да бъде запознат с всички върховни постижения на египетската наука, някои от които абсолютно неизвестни на нашите съвременници, които прентендират (с основание) за обща култура, за интелигентност. (В скоба писах „с осно-

вание", защото много от онези египетски познания по астрономия, от времето на Мойсея, напълно биха могли да бъдат отнесени към рубриката „специални познания", незадължителни за един добър уровен на общата култура на нашите съвременници).

Началните слова в кн.Битие са достатъчни за въведение и на съвременните читатели на Библията - за нас като боговдъхновени са точни и верни и едновременно - достъпни за всички поколения.

Уважаеми читателю, ще ти призная, че ужасно се дразня, когато заговорят за произход на живота уж от някакви други планети, от някакви „висши" цивилизации и подобни фантасмагории, нямащи нищо общо със сериозната наука; дяволът това и чака; той може да имитира и неидентифицирани летящи обекти и извънземни същества, само и само лековерно да се вярва на всякакви дивотии, само и само да не се вярва в Господа и в Свещеното Писание.

Когато изказали съмнение, пред високо просветения св.Филарет Московски, за написаното в Библията, - как така китът погълнал Йона (св.пр. Йона), светецът отговорил, че той ще продължи да вярва на Свещеното Писание, даже ако там би било написано, че не китът погълнал Йона, но че Йона погълнал кита! С такава вяра в Свещеното Писание - Филарет, Митрополит Московски, станал **Св.Филарет Московски,** (междувпрочем - един забележително учен мъж) и се удостоил с Царството Небесно и с вечния блажен живот! Разбира се и **с праведността** си. Т.е. - достигнал **върховно щастие,** за което жадува всяка човешка душа (от много хора, повечето пъти търсено в погрешна посока). Пък на тези, които иронизирали, ако въпросът е бил зададен с ирония, - съдбата не ни е известна.

Така че, „...като имате пред очи свършека на техния живот, подражавайте на вярата им." (на светците), ни учи св.ап.Павел (Евр. 13 : 7).

ГЛАВА 46-ТА. Вторият аспект - защо не съществува проблем. Календарното равноденствие трябва да изостава. Разяснение от амвона на православните храмове в инославните страни. Примерът - о. Серафим Роуз. Нямало кой да чуе Сорбоната. Созиган създал еталон. След още 17 века...

Другият (вторият) аспект - защо не съществува проблем с отдалечаването (изоставането) на календарната година от тропическата, започвам след дългото отклонение относно познанията на науката и написаното в Свещ.Писание, което, струва ми се, имаше своето място тук.

За близко 17 века след I Всел.събор (325 г.), календарното равноденствие е изостанало, от небосводното, с 13 дни. Нека да повторим, че тропическата година (от равноденствие до равноденствие) не е единствената, даже не най-точната година. **Такава е звездната (астрономическата) година, спрямо която тропическата избързва. И** да не забравяме, че **Юлианската календарна година е по средата между двете природни мерки за годината.**

Календарното равноденствие, взето като дата 21 март по юлиянския календар, (което освен за съобразяване и осигуряване да не се празнува два пъти в една година Пасха, **няма никакво друго значение), трябва да изостава.** Защото **юдейският календар,** по който тече юдейската пасха, **също изостава** (с **1** ден на всеки 210 години). Така, заради **правилното празнуване на Христовата Пасха, добре е че изостава така юлиянският ни календар** (с 1 ден на всеки 128 години), за да бъде невъзможно, никога, Христовата Пасха – Великденът, да бъде преди или едновременно с юдейската пасха.

В страните, където православните християни са малцинство, това се разяснява от амвона на православните храмове. Католици и протестанти, сред които живеят православните, през изтеклата 1999 г. празнуваха техния великден, по време-

то на празника Вход Господен в Иерусалим - Цветница. **Не е възможно, да се празнува Великден, когато тече юдейската пасха,** обясняваше се от амвона. И на православните обяснението беше близко и ясно. Подобно празнуване както го празнуваха католиците и протестантите, добавям, не е нито хронологически вярно, нито е разрешено от св.канони.

За католици и протестанти - уви, няма съобразяване! Те са натикани в този коловоз, лека-полека, като се започне от времето на папа Григорий XIII, без да са на ясно - защо, кое, как. От този „коловоз", католици и протестанти, както и от другите си погрешно-верови и противоканонически наслоения и промени, би трябвало да излязат, ако искат да се присъединят към истинността на исконната Православна вяра и се насочат отново към Църквата. Присъединяването им конфесионално, изцяло не е вероятно. Слава Богу, че поединичното се случва често да застават зад Православната вероизповед, в лоното на Светата Православна Църква, в различни страни, идващи от различни неправославни изповядвания хора, търсещи истината и спасението си. Например един **отец Серафим Роуз (+1982 г.) — американец, обиколил много изповедания и намерил истинския христов пристан в Св.Православна Църква.**

На папа Григорий XIII, приел за база една нова пасхалия, „модерния" нов (геоцентричен !!) календар, не е ли било известно, че максималното приближаване до тропическата година, ще даде изпреварване на юдейската пасха, която закъснява, спрямо тропическата слънчева година? Всеки случай на Сорбоната е било известно! И тя е предупредила! Но нямало кой да я чуе!...

Приснопаметният Архиманрит Пантелеимон (Старцев) нагледно показваше защитеността на Великдена от съвпадане с юдейската пасха, - обстоятелството, че календарното равноденствие на юлиянския календар изостава е най-сигурната гаранция, че Великденът, макар и да бъде близко, никога няма да изпревари или да съвпадне с юдейската пасха. Лакатът

може да приближим до устата си, но никога не можем да го докоснем с уста. (Опитайте!)

Как си е представял бъдещето Созиген? Той е създал еталон, мярка за време, часовниково-ритмична, с четиригодишна повтаряемост, до като има свят, затова не е оставил проблеми за бъдещите поколения.

От гледище на пасхалистиката, бидейки **Христовата Пасха,** съгласно „Александрийските" дати на Великия индиктион, СЛЕД календарното равноденствие (21 март по юлиянския календар), е следователно и **след фактическото равноденствие** (8 март, към наше време, по юлиянския календар). И нека не забравяме, че посочената дата за най-ранно пасхално пълнолуние 21 март, няма нищо общо с датата на пролетното равноденствие.

След още 17 **века,** някъде към 3700 г. сл.Хр., все още разликата няма да има месец (а само 26 дни). Проблем няма да имат и тогава. Извини ме, любезни читателю, по всичко изглежда и по-вероятното е светът да не доживее до тогава. Много са признаците, които показват, че светът „бърза" към своя край. Но само Бог знае кога ще бъде той (Мат.24:36).

ГЛАВА 47-МА. Средновековните схоластици се загрижили за православната Пасха. Великденът не е сезонен празник. Великденската радост е благодатна, защото Христос Възкресе!

Средновековните схоластици се загрижили, че православната Пасха след 10-12000 години ще стане от пролетен - летен празник. (Остава да им отговорим - „живот и здраве до тогава") Теоретически е така. Ще стане.

По асоциация си припомням фалшивия възторг на припева, който възгласяше, че Великден се празнува, „когато всичко се пробужда, когато природата „възкръсва" за нов живот".

Великденската радост е благодатна, бликаща, всеобхватна. Радваме се, защото Христос възкресе! Сякаш природата също се радва (играенето на слънцето); Празникът се чувствува в природата, носи се във въздуха още от очакването на Велика събота. **Но благодатната радост, нито се инспирира, нито може да бъде помрачена от атмосферни и климатични обстоятелства.**

До толкова им стигали познанията и съобразителността на схоластиците и на днес припяващите тяхния рефрен. Христовата Пасха, като общочовешки Празник (в истинското му православно измерение) **не е сезонен празник,** не е свързан с определен сезон. В Австралия, Южна Африка и Южна Америка той е ...„**есенен“** празник. За православните, празнуващи Христовата Пасха зад полярния кръг, зимата не е свършила; за нашите антаркдтици - зимата е вече започнала...

Радостта, която избликва след полунощ на Великден, заради Възкресението (за което първом узнали светите Ангели), тържествува на Пасхалната заутреня, на светата Божествена Литургия (и при знаменитото слово на св.Иоан Златоуст), продължава през трите Великденски дни и през цялата Светла седмица, която е като **един** ден, през четиридесетях дни, през които се явявал възкръсналият Господ Иисус Христос на учениците Си, до Възнесението Господне, та владее и във всеки неделен ден през годината, - **Тази радост е - защото Христос Възкресе!** Тя не е сезонна, но е **пасхална, великденска, възкресна радост. И** е еднакво силна тази радост и в приятната и топла пролет в нашите ширини и сред снеговете зад полярния кръг и в Австралия, където се чувствува първия полъх на есента, **защото наистина Христос Възкресе!**

VIII. ОТПАДАНЕТО НА РИМ. ФРАНКИТЕ. ОЩЕ ИСТОРИЯ...

ГЛАВА 48-МА. Къде остана православната слава на Рим? Отговорът с една или с две думи. За какви „съборници“ става дума. Привлекателната дума „православни“.

Заради връзката между верове и каноническите (в това число пасхални и календарно-богослужебни) отстъпления, следва да видим как е станало отпадането на Рим, отпадането на една цяла, първенствуваща по чест в миналото, катедра от Св.Съборна Православна Църква. Ако Рим беше останал православен, едва ли щеше някога да я има григорианската реформа.

Къде остана православната слава на Рим? - Рим - на светите праведни , богобоязливи Римски предстоятели, папи - св.Силвестър, св.Лъв Велики, св.Григорий Двоеслов, св.Мартин Изповедник?

Какво се е случило?

Кои са причинителите за отпадането?

Ако искаме да дадем най-краткия отговор на последния въпрос, с една дума, то трябва да я произнесем: - „франките“. С две думи - „полуграмотните" (или „полуцивилизованите") франки. Тази мисъл изказва Абат Гетте (+ 1892 г.) в „Histoire de l'Eglise“ („История на Църквата").

От православен, Рим станал католишки. Названието „католицизъм", като понятие, което да обозначава вярата и организацията на папистичен Рим е от по-ново време. Пред думата „католицизъм" обикновено прибавяме - „римо-", т.е. става „римокатолицизъм". На гръцки Съборна Църква е буквално: Католики Екклисия и „католици" в превод би рекло „съборници". За да уточним за какви „съборници" става въпрос (за какви „католици"), пишем „римокатолици" (т.е. „римосъборници"), макар че и да остане само „католици" („съборници"), ние знаем за какви „католици" (за какви „съборници") става дума.

Названието „православни" (истинно вярващи с вярата завещана ни от Самаго Господа Иисуса Христа, вярата на св.Апостоли, мъченици и пророци, светители, преподобни и праведници, формулиран на св.Вселенски събори), е название много по-старо. То идва още от времето на светите три светители - св.Василий Велики, св.Григорий Богослов и св.Иоан Златоуст - т.е от IV-V век и даже от по-рано, в противовес на всякакви еретици и съвсем не е било привилегия на Изтока. Било е винаги и навсякъде привлекателно название. Православни са се наричали вярващи с правата вяра по целия свят, разбира се и в православен Рим. И именно православните са **верните.** Даже древните еретици, за да скрият кривоверието си, ереста си, също се опитвали да се наричат „православни", но винаги много скоро са били изобличавани, че не са православни, след като изповядват нещо друго, а не Православната вяра.

Пълно недоразумение или някакъв реверанс към римокатолишкия свят (да не би да се обидят) е названието „източно-православни" за православните християни. Т.е. следва, че има уж и „западно-православни" (?!?) Това още веднаж посочва високата цена на понятието **„православни християни".** Всъщност няма източно, западно, северно или южно Православие. Има само - **Православие** и то е еднакво (когато действително е Православие, а не само по име) и на Изток и на Запад и на Север и на Юг. И когато православните са православни, те са такива по целия свят.

ГЛАВА 49-ТА. Поява на франките. Хлодвик - покръстител и обединител. Всеки народ давал плодове на вярата. Из акатиста на св.Иоан Шангхайски Чудотворец

Франките - народ с германски етнически произход, от все още полудивата част на Европа, се появили към III век сл.Хр. до границите на Римската (езическа) империя, при реката Рейн. Запачнали да нападат. Рим им отвръщал съответно.

През IV век римските владетели - Констанций Хлор, св.Цар Константин и нататък - разселили франките в днешна Белгия и ги превърнали в свои съюзници.

В следващия V век франките разширили своите владения и създали в Галия своя държава. Първата династия на Меровингите получила името си от Меровег, умрял около 457 г., но фактически за създател на Франската държава се считал неговият внук **Хлодвик** (или Людвик I) - 465-511 г., който обединил всички франки на територията на днешна Франция, Западната част на Германия и Северна Италия. Хлодвиг поел властта над франките в 481 г., ав 496 г. приел християнството. Франките се покръствали, ставали християни. (Нека не забравяме, че в това време, в цялата Римска империя, в нейните източни и западни части, вярата била една - православна и от днешно гледище можем да кажем: франките станали православни християни. Звучи необичайно, но е така).

Всеки народ, кой повече, кой по-малко давал своите плодове на вярата, плодове на светостта, мъченици за Христа, преподобни, праведници и светители, в това число и франките в Галия. Не случайно, светец от най-ново време, св.Иоан Максимович, Шангхайски и Сан-Франциски, Чудотворец, архиерей от Руската Задгранична Православна Църква (между другото - която Църква, единствена, никога не приела болшевишката власт в Русия за законна) - издирил и богослужебно възхвалил прославените от Господа древни западни светци.

„Като те видяхме избраник Божий, който заедно със светителите на **древна Галия** (тук се имат предвид и светците на древна Галия преди франките), ти си се явил в последните времена **като един** от **тях,** вдъхновявайки своето паство, да съблюдава Православната вяра, която те (западните светци) изповядваха. **съхрани и нас в тази вяра да пребиваваме..."** и пр. (Икос 7 от Акатиста на св.Иоан Шангхайски и Сан-Франциски, Чудотворец; в ск. и к. м.)

Чудно е житието (биографията) на този най-нов светец и чудотворец, светителствувал на три континента - Европа,

Азия и Америка, и аз си позволявам горещо да го препоръчам на уважаемия читател.

ГЛАВА 50-ТА. Франките при Меровингите. Карловингите. Узурпаторът Пипин Къси. Начало на Папската държава. Вярата в Рим оставала православна

Хлодвиг разделил силната, християнизираща се държава на четирите си сина, грешка правена и от други владетели. Обединявани и разделяни и пак обединявани, франките живяли и се развивали **под управлението на династията на Меровингите около три века до 751 г., когато майордомът Пипин Къси детронирал законния франкски крал и сам се поставил на неговото място. историята тръгнала в друга посока.**

„Майордом“ - това била длъжност съществуваща във франкския кралски дом – управител на кралския дом (двор). Постепенно, с течение на времето, за по-лесно, кралете Меровинги разширявали функциите на майордомите, а властолюбието на последните също си ги присвоявали, докато синът на майордома **Карл** Чук, от когото се счита че произлязла династията на **Карловингите** - Пипин Къси, майордом от 741 г., след десетгодишно „майордомствуване“, за „благодарност" за привилегиите и властта дадена му от краля, свалил господаря си от трона и сам се провъзгласил за крал.

Някъде по-горе споменах, че именно Пипин Къси пръв вързал на папата „камък на шията", който да го тегли надолу, към светската, първоначално - феодална, власт, като му подарил завладените земи на лонгобардите (с център Равена), **с което се поставило и начало на папската държава.** Но все още вярата в Рим била православна, нека не забравяме това, защото в **един** филм за Карл Велики (син на Пипин Къси), който в телевизионна поредица беше представен през лятото

на 1999 г. на малкия екран в България, папите бяха представени почти в съвременен вид, като че ли всичко и тогава е било така, както е сега в Рим. Нямам предвид дрехите, които са без значение, - подчертавам, че **вярата е била православна.**

ГЛАВА 51-ВА. Карл Велики. Объркване верските с политическите дела, след като видял в ръцете си огромна власт

За свой наследник Пипин Къси определил втория си син Карл. (Карл Велики). Карл отначало се старал да бъде добър крал, макар и неграмотен, да бъде християнин, верски послушен на папата. Разширявал държавата, уреждал правораздаването. Но оставайки си полуцивилизован, когато почувствувал в ръцете си преголяма власт, след като бил коронясан от папа Лъв III в 800 г. за римски император (цезар), объркал в главата си верските с политическите дела. Поискал да „командва" и вярата заради политическите си цели. Опитал се да налага волята си и над светейшия Лъв **III,** подобно на византийските императори иконоборци, притесняващи праведните Константинополски патриарси. Карл, т.н. Велики, вместо да бъде защитник на вяра и Църква, с каквато цел и бил коронясан за цезар, се обърнал в подтисник и носител на ереста „филиокве". Тази ерес се явила първоначално на Запад, в Испания, като „богословско" мнение, което било възприето от Карл и „полуграмотните" му франки. Но папата не се поддал. Всъщност папа Лъв III се изкушавал донякъде от заблудата филиокве. (Тя дошла от Испания, като противопоставка на арианството, където то било разпространено). Но когато се дошло до намерение, поддържано от Карл Велики, дори до натиск, да бъде вмъкнато филиокве-то в Символа на вярата, папа Лъв III се възпротивил категорично!

На такова неразумие: на една стара, отшумяваща, ерес (арианството) да се противопоставя друга ерес (филиокве)

обърнали внимание в Иерусалимската Църква. В Иерусалим имало латински монаси. Те, верово, може би умишлено, не се изяснявали по отношение на филиокве и вълнението, възникнало по този повод, не утихнало, докато латинските монаси не направили писмено отричане от всички ереси.

Като че по този повод бил свикан съборът в Ахен, а все още филиокве не било разпространено в цяла Галия, (където живеели франките). Галската Църква не била приела още филиоквето като вероизповед. Съборът, свикан по инициатива на „цезара" Карл Велики, в 809 г. разсъждавал върху „позволителността" filioque (филиокве) да бъде прибавено към Символа на вярата. Тази еретична прибавка към вероизповедта, в Рим не съществувала. (Тя не съществувала там даже в X в.!)

Един провинциален събор още нищо не значел за Римския диоцез, без съгласието на Централната духовна власт на Римската катедра. От Ахен изпратили делегация в Рим...

Франкската делегация изпратена в Рим от събора в Ахен, срещнала съпротивата на светейшия Лъв III, който по никакъв начин не се съгласявал да бъде вмъкната прибавката „филиокве" (и от Сина) в официалния Символ на вярата, четен през време на Литургия в храма. В храмовете на Рим продължавал да се чете православния Никео-Цариградски символ на вярата, формулиран на I Вселенски събор в Никея и II Вселенски събор в Константинопол (Цариград), т.е. папа Лъв III, даже заблуждавайки се в личните си разсъждения, - над тези разсъждения (явно недомислени), над себе си, поставил постановеното на светите Вселенски събори, с участието на Дух Светий, като нещо свещено и неприкосновено!

Карл Велики не успял.

Но ереста филиокве постепенно се промъквала с властвуващите „полуцивилизовани" франки, които пък постепенно се инфилтрирали в духовенството, в монастирите, в архиерейските домове, ставали архиереи, - докато ереста, най-сетне, достигнала и до самите папи. Разложителният процес продължил векове...

ГЛАВА 52-РА. Ереста „филиокве“ - нелогична и богопротивна ерес. Св. 26 мъченици Зографски. Какво станало с телата на монасите, които приели „латинската" вяра. За светците и техните свети мощи. За „подробностите" във вярата

Какво представлявала ереста „филиокве"? Ереста „филиокве" се изразявала в това, че приемала изхождането на Светия Дух, не само от Отца, както ни е научил Господ Иисус Христос (Иоан. 15 : 26), и както е в Символа на вярата, но уж и от Сина, по фалшивата „логика", че понеже Синът е равен на Отца, то следвало Св.Дух, според тях, да изхожда не само от Отца, но и от Сина. Невярността на тезата, фалшивостта, веднага изпъква на лице, като се вземе предвид, че Св.Дух, Третото Лице на Света Троица е също Господ, поклоняем и славим наравно с Отца и Сина (Символа на вярата). По тази еретическа „логика", би следвало Св.Дух, да изхожда и Сам от Себе Си - абсурдна мисъл, която оборва и изхождането от Сина само заради това, че Синът е Господ и Бог както е Господ и Бог - Отец, (но както Господ и Бог е Сам Свети Дух). Да се посяга с заплетена в човешки мъдрувания мисъл (и то мъдрувания, даже и от гледна точка на обикновената човешката логика необосновани) в Божието битие, в битието на Света Троица, е светотатство а добавката „филиокве" - абсолютна ерес, осъдена и проклета на светите Събори. „ Св.Ап.Павел написал на галатяните: „...има някои, които ви смущават и искат да изопачат благовестието Христово. Но ако дори ние или Ангел от небето ви благовестеше нещо подруго от това, що приехте, анатема да бъде." (Гал.1 : 8-9).

Нима Господ Иисус Христос, който казал на юдеите: „Аз и Отец едно сме." Иоан. 10:30) и на св.ап.Филип „Който е видял Мене, видял е Отца;..." (Иоан. 14 : 9) не е могъл да каже, че Св. Дух изхожда и от Него, ако това е така, но не го е казал, защото не е така, а казал за Св.Дух точно: „Духът на истината, Който изхожда от Отца, Той ще свидетелствува за Мене;"

(Иоан. 15 : 26), (к.м.), защото това е истината за Божието битие, което е Откровение, а не се постига посредством нелогични и фалшиви мъдрувания и ни е ДАДЕНО като дар, като определение във вярата ни. На I и II вселенски събори, когато е формулиран окончателно Символа на вярата, е казано ясно там за Сина: (вярвам) ...и в Единаго Господа Иисуса Христа, Който е роден от Отца преди всички векове...., а за Св.Дух: (вярвам) ...и в Духа Святаго, Господа Животворящаго, Който изхожда от Отца, на Когото се покланяме и Го славим наравно с Отца и Сина... (Символ на вярата).(к.м.)

Написано е **точно** в Символа на вярата, при формулата „Угодно бе на Духа Святаго и нам" (Деян. 15: 28). Всякаква добавка или изменение е от лукаваго, който не можейки да търпи истината, по всякакъв начин се стреми да изопачи, да се добави нещо, да се премахне нещо, - само и само истината да пострада. Ала истината не може да пострада; пострадват носителите и разпространителите на ереси. С горделивата си самонадеяност, те се осланят на своите мъдрувания, с което стават лесна плячка на дявола. Повреждат на вечната си участ и тези, които приемат ереста, заради земни облаги, от страх да не загубят тия облаги, в това число и живота си.

Когато император Михаил Палеолог насила въвел православна Византия в „Лионската" уния с римокатолиците в 1274 г, с цел да закрепи слабата си империя, и когато, още повече - издал, след четири години, указ: унията да се въвежда чрез всички възможни насилствени мерки, „светогорските монаси отправили послание до императора. В него те доказвали, че нито главенството на папата, нито поменуването му в църквите, нито извършването на светата Евхаристия с пресен хляб, нито прибавката към Символа на вярата „и от Сина" могат да бъдат търпими. Те го молили да пребъдва в онова учение, което е приел от великите Отци на Църквата.

Във Византия дошли папски пратеници, за да проверят дали унията се прилага. Някои монастири, поради смъртен

страх, ги приели с почести и влезли с тях в евхаристийно общение. Но други останали твърди в Православието. Затова пострадали. В числото на пострадалите бил и българският Зографски монастир.

По волята на императора, скитници кръстоносци, изгонени от Палестина и наели се да служат като войници на византийския двор, се нахвърлили с всичката си злоба срещу зографците...." (От житието)

На 10/23 октомври ежегодно празнуваме паметта на светите 26 мъченици Зографски, (повечето от тях българи), които не приели латинската вяра и били изгорени заради това, в кулата на Зографския монастир от... „носителите" на кръста (какъв фалш!), - кръстоносците.

Душите на светите мъченици отлетели сияйни към престола на Господа Бога.

(Св.Богородица предупредила да останат, които могат. Другите да избягат, но да не изменят!)

А в обратните случаи, (споменато и в горния откъс от житието), –от страх за живота си, с неверни себеуспокояващи мисли, че „всичко е едно и също", че „подробностите" не са важни, че Господ вижда, че са нямали изход (когато има: бягство или мъченичество), - намерили се монаси, които изменили на св.Православна вяра и приели латинската вероизповед (с всички проклятия заедно с това).

След много време, когато разкопали гробовете им, намерили ги неразложени, страхотни, с отворени очи, сякаш материализирани бесове. Разкопаването на гробовете станало, когато вече имало фотографически апарати, та направили снимки на потресаващото зрелище. Уважаеми читателю, имах възможността да видя копия от тези снимки. Гледката беше ужасна...

Едно са нетленните мощи на светците, пред които вярващите изливат своите молитви, от които струи благодат и стават изцерения и други чудеса, според вярата на молещите се, - свети мощи често благоуханни или мироточиви. На всички

или на мнозина от нас са известни светите нетленни мощи на Св. Иоан Рилски (в Рилския монастир) на Св. Крал Стефан Милутин (в храм „Св.Неделя“ в София), на Св.преподобна Параскева (Петка) (в Яш), на Св. Великомъченик Димитрий и на Св.Григорий Палама (в Солун), на Св.Сергий Радонежски (в Троицко-Сергиевата лавра) и много други. Нетленните мощи са богодаровано чудо, но не задължителен атрибут на светостта. Има свети мъченици, при това свещеномъченици, светители, изядени от лъвовете на римската, езическа арена. Има изгорени св.мъченици, след мъченическата им смърт и разпрашени над морето от злобата на езичници и агаряни. Има велики светци, на които незнаем свещените им гробове, като например на Св.Патриарх Евтимий Търновски, на Св.Симеон Богоприемец, за когото великият чудотворец, скорозастъпник и помощник Св.Николай Мирликийски казал,че стои над него (над св.Николая) в небесно-светийската иерархия. (Вж. житието на св.Петър Атонски).

Това в кратце за светците.

Съвсем друго са ужасните, неразложени трупове на отстъпниците от св.Православна вяра, за които стана реч по-горе., и чиято плът и земята не рачила да приеме. Такива са нелицеприятните факти.

Когато се препогребват еретици, а и въобще за умрели еретици (на гроба на умрели еретици) има практика, при която - разрешава се единствено, в такива случаи, песнопението (или прочетено, без пение): „Светий Боже, Светий Крепки, Светий Безсмертни, помилуй нас!"

Покрай темата за ереста филиокве, горната илюстрация напомня, че тъй наречените от някои несведущи „подробности" в кредото (във вярата) съвсем не са подробности без значение. Не е без значение как ще изповядваме Господа, Св.Троица, истинно, както повелява Св.Православна Църква, съгласно Божието Откровение и Св. 7 вселенски събори (включително православния Символ на вярата) или лъжовно, с примесена лъжа.

ГЛАВА 53-ТА. Папа Лъв III. Опасенията на светейшия папа и избор на царствен покровител. Опасност за Православното кредо от друга посока

През времето на Карл Велики, в 795 г. умрял папа Адриан I. На престола на Римската катедра бил избран папа Лъв III, станал забележителен папа, заради скрижалите, поставени от него, с Православния символ на вярата. Монах, нестижателен, въпреки феодалното владение, папа Лъв III изцяло подкрепял решенията на VII вселенски събор (787-788 г.), който осъдил иконоборството. Новият папа се боял, че ереста може наново да избухне на Изток, предвид обстоятелството, че три години преди стъпването му на Римския престол, новият император в Константинопол, Константин VI, отстранил майка си - императрица Ирина (св.императрица Ирина), през чието регенство, до като Константин бил малолетен, се провел VII вселенски събор (при светителствуването на Константинополския патриарх св.Тарасий). Впрочем, опасенията на папа Лъв III, се оправдали при узурпатора на императорския трон - Никифор и още повече, след това, при император Лъв V Арменянин, когато иконоборството отново избухнало с бясна сила.

Като имал предвид несигурния Константин, за когото се слушали в Рим неприятни неща и опита за убийството на самия него, след избора му за папа, светейшият Лъв III решил, че Църквата, Православието, траябва да имат сигурен държавен покровител, който да бъде далеч от богопротивното иконоборство и несигурността в константинополския двор. Такъв висок, царствен покровител, виждал в лицето на силния франкски крал Карл, при това привързан към папския престол и го коронясъл за нов Римски император (цезар); до тогава и двете части - Източна и Западна били под скиптъра на императора в Константинопол, (без земите заети от франките). Но скоро папа Лъв III разбрал, че в очакванията си се излъгал и се наложило да брани светата Православна вероизповед, нападната

от друга страна, да я брани пред... самия Карл, т.н. Велики, който станал носител на ереста филиокве...

ГЛАВА 54-ТА. „Богословското" мнение филиокве, като средство за отделяне-противодействие срещу (Източната част на) Римската империя – Византия, замисляли да влезе като вероизповедна (еретическа) добавка, на провинциялния събор в Ахен. Ако бихме живяли в началото на IX век...

Трябва задължително да изтъкна, че въпросът за вероизповедта не била за Карл Велики толкова въпрос верски, колкото... политически (!!) Той искал да отдели своята новосъздадена „Римска" (всъщност Франкска) империя, на която той станал цезар (император), - от Източната част на **действителната Римска империя,** наричана Византия, заради Византиум, градът, върху който бил построен царствуващият Константинопол. (В запазените стародавни повести за войните на Българската държава, не случайно, и то значително много по късно, византийците били наричани от българите - „ромеи", т.е. римляни).

Карл Велики искал на всяка цена - да подчертае различието на новата империя от Византия, да изтъкне, че новообявената империя е „Римската" империя, нещо повече - да се противопостави (и да унижи, ако е възможно), като „римски цезар" - Византия, съперничеща му, в света от началото на IX век, по значение и сила и произход, която Византия той и възненавидил. (Всъщност, умаломощената от иконоборството Византия, не могла, в никакъв случай, нито чак до толкова да се противопостави, че да попречи с нещо на новоизлюпения „цезар", нито да представлява някаква сериозна опасност за франките.)

„Модерното" богословско мнение филиокве, ширещо **се** в част от Испания и в част от Франция сред **франкските епис-**

копи, дошло „под ръка" на Карл. А тези франкски епископи, неразумни поддържници на филиокве, постепенно заменяли предшествениците си - православни епископи (някои от тях просияли със свят живот), и ставали проводници на ереста. Карл пък, поставил филиокве-то в услуга на своите политически цели, за пълно противопоставяне на Византия.

В посочения по-горе западен филм за Карл Велики, лъхаше полуприкрита ненавист към Византия. Питам защо? - Навярно заради героя си.

На състоялия се, по инициатива на Карл Велики, в Ахен събор, в 809 г., участниците в него разсъждавали върху допустимостта да бъде приета еретическата прибавка филиокве, (вече не само като богословско мнение, а като вероизповед) в Православния символ на вярата, който пък, заради тази добавка, преставал да бъде православен (ставал еретически). (До като отровата е в кутийката, фигуративно казано, кацата с мед е каца с вкусен пчелен мед. Но когато отровата се прибави към меда - то знаете какво се получава с цялата каца мед.)

Ако бихме живяли в онова време, къде би било по-добре за нас да живеем? Би ли имало значение за душеспасението ни на Изток ли живеем или на Запад? (Не поставям въпроса от към страна на материалното благополучие. Но те моля, любезни читателю, да се абстрахираш от сегашните представи за комфортния Запад и бедния Изток, като не забравяш, използувам случая да подчертая това, че тази разлика в стандартите на живот донесе почти полувековната комунистическа власт на Изток, и че в 1939 година България е била на 8-мо място в Европа, и то след 500 години турско робство, далеч пред Гърция, да не споменаваме тогавашна Турция. Със златопокритите си конвертируеми български левове, като с най-сигурна валута, се е можело да се разплащаш из цяла Европа, включително в реномираните швейцарски банки. А къде щеше да бъде България днес, ако не беше спрян нейния възход от натрапената комунистическа власт, - да не говорим!

В онова време - началото на IX в. разкошът е бил тъкмо на Изток, а не при общо взето, едва навлизащите в цивилизация, франки.)

Връщам се на въпроса - би ли имало значение за душеспасението ни на Изток ли живеем или на Запад, ако бяхме живяли тогава - в началото на IX век? На какъв език бихме говорили и писали, на гръцки или на латински, какъв би бил владишкия сакос и колко широк би бил архиерейския омофор? - Не! И тогава би било важно за душеспасението ни, не къде живеем, на Изток или на Запад, а каква е нашата вяра - православна ли е или еретична. (Еретична: било то с филиокве на Запад или с иконоборство на Изток).

ГЛАВА 55-ТА. Веднага след събора в Ахен... „Извиван“, притискан, папа Лъв III отстоял, нещо повече - поставил скрижали с Православния символ на вярата на вратите на катедралата „Св.Петър“ в Рим. Историческият констекст

Веднага след събора в Ахен, участниците в него, изпратили делегация в Рим, за окончателно решение на въпроса относно въвеждането на филиокве в символа на вярата. Папата свикал събор, на който прочели актовете на събора в Ахен. Папа Лъв III не се съгласявал с Ахенските актове и по никакъв начин не се съгласявал да бъде вмъкната прибавката „филиокве" в официалния Символ на вярата, четен през време на Литургия в храма. Започнали се прения. Папата отстоявал на „аргументите" на делегацията от Ахен и на края се позовал на това, че предишните събори не направили такава прибавка, даже я забранявали. Състояла се и втора конференция на папата с упълномощените от Ахенския събор, но и тя имала същия резултат. Светейшият Лъв III твърдо стоял на своята позиция относно Православния символ на вярата. В храмовете на Рим продължавал да се чете Православният Никео-Цариг-

радски символ на вярата, формулиран на I вселенски събор в Никея и на И-рия в Цариград (Константинопол). Следователно - папа Лъв III, даже заблуждавайки се, преди това, в личната си трактовка на въпроса, както някои казват за него, - над нея, над себе си поставял постановеното на св.вселенски събори, на които действувал Дух Светий, като нещо свещено, неприкосновено, вечно. Рим продължавал във вероизповедта си да бъде православен.

Като виждал опасността и натиска от страна на политическата власт - от „цезара" Карл Велики, когото той с ръцете си коронясал, папата заповядал да бъдат направени сребърни скрижали, на които да бъде написан Православният символ на вярата (без всякакво филиокве), така както го изповядваме ние, православните, и до днес, и тези скрижали да бъдат поставени на вратите на катедралата „Св.Петър" в Рим. Символът на вярата бил изписан на гръцки и на латински езици. Верската преграда пред Карл Велики била поставена!

В исторически констекст, поставянето на скрижалите било във време, когато във Византия царувал узурпаторът, безобразният император Никифор I, в езическа още България - хан Крум Страшни, но на патриаршеският Константинополски престол стоял един забележителен патриарх - св.Никифор Константинополски, който при възкачването си на Константинополския патриаршески трон, в 806 г. изпратил на папа Лъв Ш своето Православно верую, (според обичая - до всички предстоятели на поместните църкви), и бил моралната му, братска подкрепа в Господа.

Любопитно е да се знае, пак в този исторически контекст, че Франкската империя на Карл Велики достигнала до средното течение на Дунава. Войските му завзели и укрепили Буда на единия бряг на Дунав, българските войски на хан Крум завзели и укрепили Пеща на другия бряг. Българите граничели с франките, разделяла ги голямата река. Много по-късно от двата града станал един - Буда-Пеща. Унгарците? Още ги е

нямало по тези места. Панония, сиреч днешна Унгария, била населена със славяни. Едва когато българският цар Симеон Велики, много по-късно, разбил унгарците при Силистра, около който и северно от който те имали своите живелища, унгарците се оттеглили от там и поели пътя към сегашната си родина.

Карл Велики свършил, умрял в 814 г. без да постигне целта си във връзка с филиоквето. Но ереста се промъквала из диоцеза посредством (зловредните) **франки**.

ГЛАВА 56-ТА. На Изток иконоборчеството бушувала чак до смъртта на император Теофил в 842 г. Тържество на Православието. Св.царица Теодора

На Изток икопоборческата ерес бушувала чак до смъртта на император Теофил в 842 г. (Светейшят папа Лъв III отдавна почивал в гроба - + 816 г.) Много православни християни, които почитали светите икони били преследвани и замъчени като в езическо време от императори „християни" иконоборци. Едва след като умрял Теофил и съпругата му императрица Теодора поела властта в ръцете си, бил поставен окончателен край на богопротивната иконоборческа ерес. Теодора била благочестива, истински православна християнка. Тя искрено скърбяла за съпруга си император Теофил, за неговото неразумие, но едва след смъртта му, при светителствуването на патриарх св.Методий Константинополски, станало възможно тържественото връщане на светите икони в храма – **Тържество на светото Православие** (което чествуваме, празнуваме ежегодно на Православна неделя - I-вата неделя на Великия пост). Императрица Теодора, заради великото си дело и праведния си добродетелен живот била прославена от Господа и канонизирана от Св.Църква - св.императрица Теодора (или както я знаем още - Св.царица Теодора).

ГЛАВА 57-МА. Три велики светици императрици сияят в светийския лик... Св.императрица Пулхерия. Августа Пулхерия и нейния брат император Теодосий Младши. III вселенски събор. Откровението на импер. Теодосий. Император Маркиан, императрица Пулхерия - девственото съпружество. Св. папа Лъв I Велики. IV вселенски събор. Кончината на св. императрица Пулхерия

Три велики светици императрици сияят в светийския лик, заради великите си дела на Константинополския императорски трон и праведния си благочестив живот (за съжаление сред редица, между тях, във времето, недостойни императори):

Св.Императрица Пулхерия – през чието царуване се провели III и IV вселенски събори.

Св.Императрица Ирина, през нейното регенствуване бил свикан и протекъл последния от светите вселенски събори - VII-мият, - за утвърждаване на иконопочитението (787-788 **г.).**

Св.Императрица Теодора положила край на иконоборството, което и след VII вселенски събор, заради императорите иконоборци, продължавало да трови и мъчи православните християни. През нейното царуване се утвърдило окончателно и повсеместно почитането на светите икони - Тържество на Православието - 842 г.

С разказа за първата от трите велики жени светици се връщаме близо 4 века назад, от IX-тия - в V век, но не мога да си позволя, уважееми читателю, упоменавайки св.императрица Ирина и св.императрица Теодора, да не напиша и за първата - св.императрица Пулхерия, може би най-великата от тях; но Господ знае дали пък нямат еднаква слава в отвъдния свят, пред Неговия свят престол, пред престола на Всевишния. Те са като три благоуханни цвята, различни по благодатната си духовна красота, но еднакви по безпределната си преданост

към Бога и към светото Православие. А може би с разказа са св.Пулхерия ще прихвана изпуснати нишки от плетивото на общия разказ...

В историческия фон, на който представям Юлиянския календар и Православната пасхалия, както и злополучната Григориянска реформа и нейните последствия, биха могли да намерят място още събития, както и още други исторически лица. Може да се стори някому, че съм пропуснал нещо. Възможно е. Другиму пък, може да се стори историческият фон пренатрупан. Старал съм се да постъпвам оптимално... Река ли да разкажа нещо други път, разказът винаги излиза по-различен, по начинът на описанието и по обхвата, макар и нищо по същество да не съм променил. Затова моля любезният читател да бъде снизходителен, ако намери, че нещо съм пропуснал или нещо съм описал в повече, от това което е необходимо за книгата и нейната тема. Но за св.императрица Пулхерия, не можах да си позволя, да не напиша...

Св.Пулхерия, византийска принцеса, дъщеря на император Аркадий, след смъртта на баща си, на 16 годишна възраст, получила към името си титлата Августа, сиреч - Царица и встъпила в управление на Византийската империя, заедно (по-точно - и вместо) малолетния си брат, император Теодосий Младший, който бил още дете - 7-8 годишен. Талантлива, образована (знаела добре и гръцки и латински езици), невероятно мъдра и разумна за възрастта си и главно дълбоко вярваща и благочестива, Пулхерия била за брата си не само настойница, но учителка, възпитателка и се грижела за него като майка. Първата й грижа била да научи Теодосий на страх Господен. Обучавала го лично, въвеждала го в познанията необходими за един бъдещ монарх. Учела го как да се държи и дори как да помилва каещи се виновни лица - въобще на всичко необходимо за един добър самодържец.

Когато Теодосий бил на 20 години, св.Пулхерия-, която за себе си била избрала безбрачния живот, с обет пред Господа да остане през целия си живот девица, представила пред мла-

дия император, пред брат си, красивата и многообразована девойка Евдокия. Още от първия разговор тя се понравила на Теодосий и той поискал да се ожени за нея. Такава била и целта на блажена Пулхерия, да задоми брат си. Но откъде се появила Евдокия? Баща ѝ бил наскоро починалия гръцки езически философ Леонтий, който оставил цялото наследство на братята ѝ, а за дъщеря си - почти нищо. Казал преди да умре, че тя е красива и умна и нищо не й трябва. Младата атинянка, недоволна от подобно своеобразно и несправедливо завещание, дошла в Константинопол да търси правата си върху наследственото имущество. Атинаида, така се наричала девойката, превишавала по ум много от езическите атински „мъдреци". Обучена от баща си, тя познавала добре геометрията и астрономията. В двореца в Константинопол, Атинаида попаднала на августа Пулхерия. Покрай частното дело, първото нещо, което направила управляващата царица, било да обърне знатната девойка към християнство. (Езичеството в V век изтлявало, въпреки това, все още се намирали езичници в империята. Нека да се знае, че още от времето на св.цар Константин, Православието никога не си е служело с насилствените методи, характерни по-късно за римокатолицизма, за инквизицията, за конквистадорите например и пр.)

Атинаида се покръстила. При св.Кръщение получила името Евдокия. Царица Пулхерия я приближила към себе си, обикнала я, направила я като родна дъщеря, и едва тогава я представила пред императора. Но вероятно още когато за първи път видяла красивата, благонравна и умна девойка, я харесала за своя снаха, за византийска императрица.

Теодосий и Пулхерия имали още две сестри - Аркадия и Марина, които по примера на Пулхерия, също дали обед за доживотно девство. Често пребивавали, заедно с Пулхерия в пост и молитва и й се покорявали не само като на старша сестра, но като на майка и като на царица.

Възпитан от сестра си, свидетелствува житееписецът, в зряла възраст Теодосий Младши, повече от другите царе бил

добър, кротък, търпелив, незлобив, разсъдителен и милосърден. Ала в интерес на истината, ще добавя - съвсем не можел да се равнява с несравнимата си сестра. Например Теодосий не всякога можел да вникне в лъжата на ересите, които се появявали и вълнували Вселенската Църква. Той ту скланял към несториянство, ту после, в обратна посока - към монофизитство. И какво чудно, когато носители на ересите ставали висши иерарси, патриарси. Несторий бил Константинополски патриарх, а монофизитът Диоскор - Александрийски. Заради доброто му сърце Господ не го оставил да погине и главно благодарение на чудната си сестра, схващал в края на краищата измамата, прикрита под булото на привидно благочестие и лицемерие, каял се и се връщал към Православие.

И не само това, но в 331 г. свикали, заедно със западния император Валентиниян, при старанията на блажената августа Пулхерия, Вселенски събор - III вселенски събор, който изобличил и осъдил несториянската ерес.

(Понеже споменах Западния император Валентиниян, трябва да обърна внимание, че след разделението на Римската империя в 395 г. на Източна – със столица Константинопол и Западна - със столица Рим, двете части, общо взето, в добър, даже роднински сговор, продължили съществуването си като две отделни държави до 476 г., когато Западната държава, под силните удари, първо на хуните, после на източно-германското племе вандали, които варварски разрушили Рим в 456 г. и на други полудиви племена, престанала да съществува).

Августа Пулхерия се старала Източната империя да пребивава в мир. Управлявала със сигурна ръка. През време на своето управление, св.Пулхерия построила известната Влахернска църква в чест на Пресв.Богородица (в Константинополския квартал Влахерн), ала дошло и време, когато блажената оставила властта в ръцете на брата си, напуснала двореца и се отделила заедно с придворните девици на строг подвижнически живот.

Появила се благовидната подла ерес на монофизитите и започнала да се шири необезспокоявано, не без участието на

императорския съветник Хрисантий. При колебанието на Теодосий, бил свикан събор в 449 г., доминиран от монофизитите. На този събор, Константинополският патриарх Флавиян (свещеномъченик Флавиян), който малко преди това, в 447 г., бил избран на Константинополския патриаршески трон, като приемник на св.патриарх Прокъл, защищавал Православната вяра и заради това бил жестоко стъпкан и побит от еретика Диоскор. Съборът останал известен в историята под името „Разбойнически събор".

Император Теодосий усетил погрешната посока и на два пъти молил сестра си Пулхерия да се върне, за да раздели с нея управлението, както преди и на втория път не отстъпил от молбите, до като блажената августа не се върнала в двореца. Посрещнали я с големи почести. Отново се възцарил мир, защото Божията благодат била с Пулхерия. По това време императрица Евдокия донесла от Иерусалим в Халкидон св.мощи от св.Първомъченик и Архидякон Стефан - негова ръка. За това блажената узнала предварително по чудесен начин, още докато императрицата била на път. Във видение сам светия Първомъченик и Архидякон й известил, затова бързо и с радост се отправили с брат си - император Теодосий към Халкидон, на пролива Дарданели, за да посрещнат тържествено светите мощи. Халкидон - градът, в който малко по-късно щял да се състои IV вселенски събор...

С настоятелните си молби да се върне сестра му в двореца, император Теодоий Младши сякаш предвиждал скорошната си смърт. Разболял се, покаял се от монофизитството, дори бил удостоен с Божие откровение, че тронът ще онаследи „войнът" Маркиан, което той съобщил на сестра си. Маркиан бил прославен пълководец, вече на възраст. Живеел скромно и благочестиво.

Император Теодосий Младши умрял на 42 годишна възраст. Съпругата му - императрица Евдокия, отново заминала за Иерусалим и след няколко години прекарани в молитва и

благочестие, също се поминала. Погребали я в построената от нея църква в чест на св.Архидякон Стефан.

В Константинопол блажената Пулхурия, в съгласие с военачалници и царедворци, поставила на трона, посочения от Бога, стар военачалник Маркиан, с намерение след възцаряването на новия император, да се оттегли отново в своето уединение.

Но император Маркиан и целият управляващ синклит, молели великата жена, опитна и мъдра в управлението на държавата, да не ги оставя. Как обаче би могло това да бъде? Когато на трона бил Теодосий, лесно било сестра му да е съцарствуваща (съуправляваща) царица, още повече, че тя поела управлението след смъртта на баща им Аркадий.

Сега при Маркиян това можело да бъде само по един начин – като (ако) блажената августа се омъжи за императора и стане императрица. За познаващите императорските правила, а и за св.Пулхерия това било съвсем ясно. В отказа си, блажена Пулхерия се позовала на даденото й пред Господа обещание да остане девица до смъртта си.

Спокойствието, което настъпило за православните, с връщането на Августа Пулхерия в двореца, било твърде крехко. Развихрената преди това буря и църковен смут от монофизитската ерес и Разбойническия събор налагали неотложни мерки, изисквали сигурната ръка на блажената Августа, която била вече на 51 години, както и главно - свикването на нов вселенски събор.

Св.Пулхерия добре виждала положението. Молбите на императора и съветниците не били някакъв каприз или куртоазен жест към нея. Тя се съгласила да встъпи в брак с император Маркиан, но само при изричното условие - бракът да не бъде консумиран (казано на юридически език) и блажената да остане до края на живота си девица, според даденото от нея пред Господа обещание.

Оказало се обаче, че Маркиан също имал подобен обет пред Господа за чистота (не случайно Господ го посочил за

император чрез откровението дадено на Теодосия, предвид налагащия се, решителен IV вселенски събор, който следвало да се свика). При поставеното и прието условие, били венчани прославеният стар войн, вече император, Маркиан и великата Августа Пулхерия.

По такъв начин „Пулхерия се наричала негова жена, а на практика била не жена, а сестра, съцарствуваща и управляваща за велика полза на цялата Църква Божия и за цялото царство, точно така както Маркиан се наричал неин мъж, а на практика бил не мъж, а брат, съцарствуващ й, като наследница на престола на баща си. И така, в това време можело да се види на Византийския престол царуваща девствена чистота - царували цар с чиста душа и тяло и царица девица, пазяща себе си непорочно. О девствено съпружество, възклицава житеписецът, малко къде видяно и чуто. Да се диви целият свят, пълен с нечисти похоти! Да се срамуват хората служещи на плътските страсти и наслаждения, като слушат за такова съпружество на благочестивото царско семейство, което се уподобило на ангелската чистота!"

Първите грижи на императрица Пулхерия сега били именно около свикването на вселенски събор...

Великият св.папа Лъв 1 (+461 г.; да не се бърка **с** Лъв III), със своята мъдра святост, който преди това наредил (наложил) **празнуването на Пасхата Христова според Александрийските великденски дати** в Римския диоцез (за което писах по-горе, на своето място), също бил в най-дейна помощ в борбата с ереста. Неговият Томос, изпратен още на св.Флавиян патриарх Константинополски, бил една изключителна и блестяща защита на светата Православна вяра, с много силни доводи против монофизитите. Томосът залегнал после в решенията на IV вселенски събор. Всичко това св.папа Лъв Велики вършел въпреки притесненията от варварските племена и неотразимите им набези, в този смисъл той бил и мъченик! Той е архиереят, който, малко по-късно, спрял нахлулия в Италия Атила, наречен „бич Божий" и го върнал обратно за-

едно със страшните му хунски орди. „Защо ти се побоя само от един римлянин, без оръжие? Защо му се покори?... „„ питали го неговите воеводи, недоумяващи от драговолността, с която Атила се отзовал на думите на светия светейши старец. Невероятно! Удивлявали се на кротостта на своя лют княз и предводител. „Не видяхте вие това, което аз видях", отвърнал им Атила, - и разказал на воеводите за двамата ангелоподобни мъже, които стояли от двете страни на св.папа Лъв Велики. Те държали остри мечове и го заплашвали със смърт ако не послуша Божия архиерей. Двамата лъчезарни мъже били светите първорховни апостоли Петър и Павел, които преди това св.папа Лъв, **налагайки** си пост, усърдно призовавал на помощ. (Така общуват Небето и земята, когато, като светците, човек има достатъчно вяра и съблюдава волята Божия. Самият Томос, за който стана дума по-горе престоял на гроба на св.ап.Петър 40 дни, а св.Лъв Велики, постейки се молел на свети апостол Петра да изправи, ако в нещо е допуснал грешка. След 40 дни, през време на молитва му се явил сам светия Апостол и казал: „Прочетох и изправих". Ето защо Томосът бил несъкрушим...)

Атила, заедно със своите хуни, напуснал Италия. Неговото нахлуване и връщане обратно станало в 452 г. - една година след IV вселенски събор.

Вандалите обаче, с които воювал на времето си **и** прославленият Маркиан, в битността си на римски (византийски) пълководец, се оказали безогледни. Те нахлули и разрушили Рим (в 456 г.), без всякаква видима причина и без някаква видима полза за тях. Останало за такива деяния нарицателното - вандализъм. Това допуснал Господ и прибрал праведната, свята и многоотрудена душа на светейшия и светия папа Лъв I и Велики в 461 г. Западната част на Римската империя, нападана и разнищвана, просъществувала до 467 г. - пет-шест години след блажената му **кончина.**

На вандалите „богато отплатила" Византия, за погиналата си западна посестрима, по-късно, когато Константинопол бил в

силата и славата си. Разбил ги византийският пълководец Велизарий (в 533-534 г.), през царуването на Юстиниан Велики...

Умилителна била картината на свикания в Халкидон, в 451 г., при участието на 630 отци, вселенски събор, когато се появило трогателното царско семейство - св.императрица Пулхерия и император Маркиан. Съборът бил открит от император Маркиан. Нечестивият александрийски патриарх Диоскор и лукавия цариградски архимандрит Евтихий били изобличени и заедно с тях била осъдена ереста монофизитство. (Остатъци все още се намират - коптите, арменците и абисинците които тачат Диоскора за светец (!!), а знаменитият IV вселенски събор като че за тях не съществува. Наричат ги „дохалкидонци". Самите те се считат за „православни", без да са такива.

Трябва да се спомене и великото чудо станало на IV вселенски събор. Поставени били два свитъка: с православната вероизповед и с монофизитската, в ковчега с нетленните мощи на св. Евфимия Всехвална, запечатан, след това, с царските печати. След три дни и нощи на пост и молитви, на четвъртия ден намерили Православната вероизповед в ръката на светицата, а монофизитската - в краката ѝ. Някой може да каже, че това е инсценирано от православните? Не, защото нека да продължим: светицата, като жива, сама протегнала ръка да подаде на пристъпилия до ковчега Константинополски патриарх Анатолий свитъка с православното изповедание. И това видяли всички присъствувавщи...

Чудото в Халкидон послужило за утвърждаване в Православие на колебаещите се в разлюляната от ереста духовна атмосфера още веднага, - известието за чудото бързо се пръснало в империята. То послужило и за посрамление на еретиците. А иначе доводите на св.папа Лъв Велики, в неговия Томос против ереста били достатъчни. Венец станали Решенията на светия IV вселенски събор при съучастието на Дух Светий. Те са категоричният отговор, категоричната присъда над монофизитството и тържество на Православието.

Не много след събора, след като раздала цялото си лично имущество на църкви, монастири и бедни, на 54 годишна възраст, света императрица Пулхерия „се представила пред Господа, Комуто служила с цялото си сърце.

По нейните молитви, Господи, не **ни** лишавай от Твоето небесно Царство. Амин." (от житието). През нейното царуване и с нейното пламенно съдействие се състояли два от седемте вселенски събори - Третият и Четвъртият !

ГЛАВА 58-МА. Православна Византия се въздигнала. VI век- св.император Юстиниан Велики. Св.папа Агатон за Юстиниан Велики. На VI вселенски събор... Песента „Единородне Сине и Слово Божий..." Юстинианов кодекс, църквата „Св.София". Православна интеграция. Кой разбил царските гробници в Константинопол. Още за св.импер.Юстиниан Велики

Православна Византия просперирала и Господ й помагал. През следващия VI век достигнала един от най-величавите си върхове при император Юстиниан Велики (483-565 г., импер.от 527 г.). Африка била изтръгната от вандалите, Италия - от вестготите, Персия била стеснена в собствените си граници. Император Юстиниан е отделно звено в историята, - дълго царувал, - силен, мъдър и благочестив император! В този смисъл за него споменавал Кирил Скитополски, в житието на преподобни Сава и папа Пелагий II (578-590) в трите свои писма до епископите на Истрия (епископ Илия и др.)

За Юстиниан ласкаво писал св.папа Григорий Велики (Двоеслов) (+604 г.). Особено силно го възхвалявал св.папа Агатон (+681 г.) в писмото си до царя, четено на VI вселенски събор (680–681 г.) Св.папа Агатон нарекъл Юстиниан - „блажена памят", повече от всички ревнители за истинската апостолска вяра. По свидетелството на историка Никифор, Отците

на VI вселенски събор го нарекли „свети Юстиниан" (канонизирали го).

Не ти ли прави впечатление, уважаеми читателю, как римски папи се застъпвали за прославянето на Константинополски (византийски) владетел? Да! Когато и едните и другите били православни и то даже светци.

Като присъствуваш на св.Литургия, читателю, и чуеш преди малката ектения пред Малкия вход (със светото Евангелие) песента „Единородний Сине и Слове Божий...", спомни си, че текстът на тази песен е написан от св.император Юстиниан и поради нейното изящество и главно поради изключителната ѝ догматическа стойност, е включена в св.Литургия на св.Иоан Златоуст, а и в тази на св.Василий Велики. В толкова малко място - казано толкова много за нашия Господ и Спасител. Прочети я или изслушай я внимателно и ще се убедиш сам.

Тогава в VI век е съществувала православна интеграция! („Изток", „Запад" - били само географски понятия).Единството във вярата било и е основа за истинската интеграция. Последната идва от самосебе си. Без единство на вярата, думата „интеграция" добива само политически смисъл.

(Ако например папата се откаже от ерестта филиокве и от всички останали римокатолишки наслоения и ереси и нарушения на каноните и се върне към Православната вероизповед, Православната Пасхалия и Сватоотеческия църковен календар, такава православна интеграция, теоретически, е възможна и сега. Голяма част от протестантския свят би се включил, без съмнение при същите условия на отказ от ереси и отклонения, защото за сериозните протестанти винаги Православието е било повече привлекателно от римокатолицизма. Последното е мое мнение).

Но да добавя още няколко думи за св.император Юстиниан. Никита Хонят (историк) написал, че когато латиняните грабили царските гробници в Константинопол, тялото на император Юстиниан се оказало нетленно!

За сведение на любезния читател и за изяснение написаното от Никита Хоният: **Латиняните,** т.е. римокатолиците-кръстоносци от IV им поход, в 1204 г., на 12 април, превзели Константинопол (вместо Иерусалим !!) и ... грабили царските гробници. Коментарът, както се казва, е излишен. После българският цар Калоян разбил латиняните, пленил „император" Балдуин и го затворил в кула, в българската столица на II-рото българско царство - Велико-Търново, под дворцовия хълм-крепост Царевец, която кула, възстановена, и до днес носи названието „Балдуинова кула".

Има предположение, базиращо се на някои исторически данни, че св.Юстиниан бил славянин по произход. Вероятно, възможно, но не е толкова важно (славянското му име – Управда).

Св.император Юстиниан реформирал администрацията и финансите, кодифицирал римското (и византийско) право (Юстинианов кодекс) и построил забележителната църква „Св.София", която стои и до днес (превърната в джамия), без нито една подпора на купола. Шедьовър в архитектурата! Когато църквата била завършена и Юстиниан влязъл в нея, казал във възторга си: „Соломоне, надвих те!".

Св.император Юстиниан се грижел за покръстването на славяните, на които разрешил заселването във Византия (на юг от Дунав; нали и той сам бил славянин!). И не само за славяните. Изпратил в Мала Азия Ефеския епископ Иоан, който от своя страна развил колосална кръстителна дейност - покръстил към 70 хиляди езичници, а пък императорът построил към 90 църкви на новопокръстените. Толкова много църкви **построил** Юстиниан, през време на своето царуване, като че с нищо друго не се занимавал, а само с църквостроене, което разбира се не е така, защото грижите на монархът-самодържец са от всякакъв род. Да вземем най-напред предвид военните разширителни за империята, всъщност освободителни, за съответните територии, бойни действия. Вярно е, че император Юстиниян разполагал с превъзходни военачалници, но

изисквало се и умение, изисквало се и време да ги създадеш, (или привлечеш) и ръководиш. Управлението на цялата държава и извършените от него реформи изисквали да се отделя както време, така и много сили (умствени и физически), а същевременно светият император не преставал да участвува в църковния живот, което вероятно той считал за своя първа задача. Една всестранна, немислима без Божията подкрепа, успешна дейност на един истински християнин-самодържец, Божий помазаник, на един подкрепян от Господа, православен монарх! Пример в църковната и в общо-световната история!

През времето на неговото царуване се състоял **V вселенски събор** в **553 г.** за съхраняване чистотата на Православната вяра, както от несториянство, така и от монофизитство (съответно осъдени на **III** и IV вселенски събори). В противовес на тези взаимнопротивоположни ереси (дяволът всячески се мъчел да изопачи истината, ако не от една, то от друга посока) – св.император Юстиниан създал именно църковната песен „Единородни Сине и Слове Божий..." (оказал се и премъдър духовен поет!)

Св.император Юстиниан държал за морала и навременното праворaздаване.(!)

Обявил война на диваците на север от Дунав, само при мисълта, че продължават да кастрират пленниците, въпреки предупреждението. Както на Картаген, за да се спре пренасянето на човешки жертви от езичниците. Впрочем император Юстиниян затворил езическите школи в Атина и заповядал преподаването на науките да се води от монаси. В Юстиниановия кодекс съществува и закон за задължителното повсеместно празнуване празниците Рождество Христово, Кръщението Господне, Възкресение Христово, Благовещение на Пресвета Богородица и др. (така както беше и у нас преди войната).

Светият император спазвал Великия пост по начин, който трудно в днешно време можем да си го представим. През це-

лия пост не вкусвал хляб, а само зеленчуци и плодове и то не всеки ден!

Съпругата му, Теодора, от грешница, станала вярна съпруга на царя, от монофизитка - защитница на Православието. Рано починала тя - на 40 години. Св.Император Юстиниян доживял до 82 годишна възраст и починал в Господа на 14.XI.565 г.

„Интермедия“. Някакъв професор беше написал във всекидневник, че някогашните деления на католици и православни били вече „повече от архаични". Интересно как този самоуверен професор си представя вярващите от различните вероизповедания? Изглежда нещо като „левскари“, „цесекари“ или „слависти" и подобно деление на българските запалянковци през време на Европейското първенство по футбол, професорът намира за „архаично". Толкова му се простират и познанията и вярата и познанията върху вярата. В същата статия, на този професор не му беше мигнало окото да се осмели, да напише, че православието било разновидност на християнството, когато Православието е самото християнство, а всичко останало е заплетено в ереси, така че малко трудно е да се счита за християнство. Не количеството на изповядващите дадено вероизповедание, но качеството, истинността на вярата имат значение за спасението.

За професора Православната вяра е изглежда само компонент от националната идентичност. Тя е компонент, но даже не задължителен. Аз познавам англичанин, който е православен. Той, няма защо да казваме, - знае, че е англичанин, при това не е от простолюдието. Самосъзнанието му на православен християнин е обаче над националното му самочувствие и той е готов член на една православна интеграция. Професорът от вестника взел да се изказва по верски въпроси, без да ги познава. Главният въпрос на човешкия живот не е „какво ще отнесем със себе си в Обединена Европа", - но „какво ще отнесем със себе си в отвъдния свят, след смъртта си". И там няма да ни питат българи ли сме или от друга националност

или паневропейци, а вярвали ли сме правилно (т.е. православно, с Православния символ на вярата) или сме еретичествували, не дай Боже, и празнодумствували и хулили ли сме Православната вяра, че отличаването й като истинна вяра от заблудите на римокатолицизма било „архаично". Истината се отличавала от лъжата в средновековието, отличава се и сега и ще се отличава до края на света. Изглежда за въпросния професор интересите се свеждат принизено само до този свят. Негов проблем, ще кажа. А нека знаем, че вярата ни, верската ни принадлежност е по-важна от националната ни. Всяка народност носи своите неповторими белези и особености и никой не е против тях, но истинската вяра в Господа т.е. православната е тази, която може да украси националните качества, положителните - да засили, отрицателните - да потуши. Именно тогава народите биха представлявали, в една теоретически възможна православна интеграция – различни благоуханни цветя в градината на Православието.

Антихристът, който ще копира единството в Православието, но с обратна цел - погубването на човешкия род, също ще се стреми към „единство", но във вяра достойна за геената - със всякакви ереси, - антиправославна, антиканонична, даже антихристиянска. Ще има, възможно е, „православна" иерархия, която ще съслужи с всякакви еретици и ще е само по име „православна". („Православна" иерархия, която в днешни дни съслужи с еретиците им вреди, защото ги утвърждава във кривоверието, вместо да ги привлече обратно към Православие, от което са отпаднали.)

Дните на антихриста ще се съкратят, за да не се съблазнят и погинат и избраните, т.е. тези, в чиито редици, ако доживеем, дай Боже да сме, които няма да изменят на светата Православна вяра.

ГЛАВА 59-ТА. Св.Императрица Ирина. Защо във филма за Карл Велики нещата бяха представени невярно. Св.Ирина взела властта като регентка на Константин VI. Оттеглянето на св.патрирх Павел IV, тревогите на православната св.императрица и избора на Тарасий за патриарх (св. патр. Тарасий). VII вселенски събор. Св. императрица Ирина си построила на небето дом

Св.императрица Ирина живяла и управлявала близо 4 века по-късно от св.императрица Пулхерия, в края на VIII и началото на IX в., по времето на св.Тарасий патриарх Константинополски и Лъв III папа Римски.

За създателите на филма за Карл Велики, действително важният, тревожният въпрос за защитата на св.Православие пред иконоборческата ерес, стоящ пред св. Тарасий и светейшия Лъв III, останал вън от полезрението им. Бих бил задоволен, ако отрицателното отношение към Византия на сценариста и режисьора се дължеше на отвръщението им от императорите иконоборци в Константинопол. Не! Византия беше представен в негативни краски, просто... като една противостояща, на франската мощ, държава, според техните представи. (Чак такова противопоставяне, както споменах, не е могло и да има, поради изнемощяването на Константинопол, вследствие на иконоборческата ерес).

Франките, на Карл Велики, бяха добрите, византийците - лошите, просто - ей така, във филма да има симпатични и несимпатични герои. Поради същата ненужна ненавист, иначе е необеснимо, императрица Ирина, съпруга на болнавия император Лъв IV Хозар и след смъртта му - регентка на малолетния Константин VI Порфирородни, беше представена кощунствено, исторически невярно - скучаяща безработна жена, която лежи лениво на дивана (във всички сцени) и плете интриги. Изказаните реплики не само, че не съществуват никъде, но са исторически неверни и неприсъщи на запазания в историята светъл, обятелен образ на св.императрица Ирина - изклю-

чително деятелна, мъдра управница, волева християнка, строго православна, безкомпромисно морална.

Св.Ирина произхождала от висок род. Сгодяването й и омъжването за престолонаследника на Римската империя (макар и в упадък), естествено се считало за невероятно щастие, за което би могла да мечтае всяка девойка от висшето Константинополско общество - да стане след време императрица. Но младата девойка била възпитана в своето семейство не само на задължителните великосветски обноски, но на здрава вяра в Бога и почитане светите образи на Господа Иисуса Христа, на пречистата Му Майка - Пресвета Богородица и на светците. Чудната и благородна девойка Ирина била избрана от Бога за велика мисия в този свят!

Трудно можем да си представим смесените чувства, които ще да са вълнували височайшата млада невеста, омъжена за внука на злия иконоборец Лъв III Исаврянин (имп.717-741 г.) и син на император Константин V Копроним (741-775). Кръстен на дядо си, Лъв IV имал по-мек характер. Бил болнав, и когато наследил трона от баща си, само след 5 години царуване, в 780 г. заминал за отвъдния свят. Пръст Божий. Защото на иконоборството вече не се издържало.

Ала трябва да се знае, че св.Ирина останала през цялото време тайно вярна на ревностното и благочестиво почитане на светите икони. Влияела благотворно върху съпруга си, който в 775 г. станал император, а тя - императрица. Под нейното покровителство отново започнали да се появяват, даже в самия Константинопол, изпратените заради иконопочитанието в изгнание монаси, както и на епископските катедри да застават епископи, тайни привърженици на иконопочитанието. Императрицата пострадала, когато в царските й покои били намерени икони. - Била отстранена от двореца. По този повод - на намерените икони в покоите на императрицата - Лъв IV Хозар предприел крути мерки срещу иконопочитанието (780 г.), ала болестта скоро го отнесла от този свят...

Императрица Ирина, по право станала регентка на малолетния си син император Константин VI Порфирородни (родил се в Порфирния дворец; порфирът, да изясня, - е красив строителен материал, от вулканична скала с големи кристали разсеяни върху общата дребно-кристална маса).

Получила властта в ръцете си, св.императрица Ирина разбрала, че е дошло богоопределеното време за решителни действия срещу ширещата се ненавистна ерес. Но неочаквано... кроткият и благочестив патриарх Павел, встъпил на Константинополския престол през краткото царуване на Лъв IV Хозар, се оттеглил на покаяние в монастир. Чувствителната съвест на светейшия Павел IV го изобличавала, за подписани иконоборчески документи, за гдето нямал сили да се съпротивлява и се съгласявал с властимащите. Покаянието му било така дълбоко и съкрушително, че Господ го приел като висш подвиг (а патриарх Павел бил по начало изключително добродетелен човек). Покаянието не само че било прието, но бившият патриарх бил прославен от Господа като светец. (Св.патриарх Павел - +784 г.). Такава дивна сила имат дълбокото смирение и искреното покаяние!

Когато императрицата узнала за оттеглянето на патриарха, изпаднала в тревога. Въпреки цялата си енергия, воля и съобразителност, какво би направила самата тя, без светейшия патриарх, известен със своята добродетелност? Царица Ирина умолявала патриарха да се върне на трона си, но той бил непреклонен (а вече приел и схима). Разрешението на въпроса дал сам св.Павел (оттеглелият се патриарх). Посочил за патриарх - Тарасий! Високообразован, бившият царски съветник бил известен със своята изключителна ерудиция. Той, още до това време, имал големи заслуги за Св.Църква, а в личния си живот пребивавал като монах. Заради иконоборството Тарасий се оттеглил от високите служби, от всякакви служби при императорите. Изборът, посочен от св.патриарх Павел IV, бил воля Божия! Тарасий, когото в кратко време ръкоположили за дякон, свещеник, епископ, встъпил на патриаршеския трон. Сега им-

ператрицата била с развързани ръце, а в лицето на патриарх Тарасия, Господ дал мъдър, църковно-компетентен, благодатен съмишленик. Самият Тарасий поставил като условие свикването на вселенски събор. Но трябва да добавя, че и св.патриарх Павел, след тръгването на императрицата, в разговор със задържалите се при него сенатори, казал: „Ако не бъде свикан седми вселенски събор и не бъде осъдена ереста на иконоборците, не ни е възможно да се спасим". (Скоро след това св.патриарх Павел с` миром отишел при Господа. Но изказването му било прочетено, по-късно, на VII вселенски събор).

Целият християнски свят жадувал за санкциониране на безочливите еретици, които наричайки се християни, поругавали светите икони и преследвали иконопочитателите. „Чий образ е този"? запитал императора св. преподобномъченик Стефан Нови, като посочил лика на императора на една монета. „Мой" - отговорил императорът. Светецът плюл върху него и го стъпкал. „Как смееш"? „Ако ти държиш на твоя образ, как тогава не почиташ Господния, на Иисуса Христа"?

Прогонените монаси отново заели своите монастири и пробуждали у народа любовта към светите икони.

Мощите на св.великомъченица Евфимия Всехвална, хвърлени при имп.Константин Копроним в морето (вероятно със съркофага) били извадени от водата и отново започнало да им се отдава дължимата почит.

Светият VII вселенски събор свикан от св.императрица Ирина и светейшия и просиял в святост патриарх Тарасий, утвърдил иконопочитанието и осъдил иконоборството. Светият събор (последен вселенски) потвърдил решенията на 6-те вселенски събора преди него и приравнил решенията на някои от поместните събори с вселенските, като между тях бил и Антиохийският, чието I правило, категорично и занапред осъжда ония, които не изпълняват ороса (определението) на I вселенски събор за празнуване на Христовата Пасха (вж. гл.2).

Със провеждането на светия VII вселенски събор, св.императрица Ирина си построила дом на небето. Ала чакали я

страдания. Господ допускал понякога изпитанията и страданията за утвърждаване в праведността и безпрекословната привързаност към Господа, на Своите свети угодници.

ГЛАВА 60-ТА. Константин пораснал... Греховната му страст и горчивите резултати. Увещанията и мъжеството на св. патриарх Тарасий и стареца Йоан. Безспокойството на папа Лъв III. Съдбовният избор на майката... император Константин VI свален. Св. императрица Ирина - самодържец. Тъмни облаци надвиснали над Константинопол - измяната на пълководеца Никифор срещу законната власт. Св. императрица Ирина в смирение предала праведната си душа Богу. Предателят Никифор - император, а българските войски - екзекутор на предателя

С времето синът Константин пораснал. Оженил се. Встъпил на трона като император (790 г.) При такава майка, би следвало императорът да върви напред в доброто, а в империята да има ред и спокойствое за Св.Църква, особено след утвърждаване на иконопочитанието на VII вселенски събор. Но дяволът, този завистник на човешкия род, не могъл да се помири и подхванал младия император в греховна страст. Умопомрачително се влюбил, бедният, в придворна дама на майка си, при това негова роднина по бащина линия, пренебрегвайки младата императрица - жена си. Нищо не помагало, нито съветите на майка му, нито вразумленията на светейшия патриарх. Даже се озлобил и си позволил да отстрани от двореца императрицата-майка - св.Ирина.

Позволил си след това да изгони от двореца св.патриарх Тарасий, когото сам повикал, заедно с иеромонах Йоан (упълномощения представител на Иерусалимския и Антиохийския патриарси на VII вселенски събор, които патриарси, поради агарянското иго под което били, не могли да присъствуват са-

ми на Събора.) Св.Тарасий умишлено взел със себе си стареца Йоан, може би, за да бъде изобличението на царя от името на трима патриарси. След св. патриарх Тарасий, старецът Йоан, на свой ред, също увещавал младия император, но без успех. В какво се състояла неприятната работа. Обзет от прелюбодейна страст и обинявайки невинната си съпруга - императрица Мария, че уж искала да го отрови, младият Константин VI Порфирородни, в действителност искал да я отстрани, като я заточи в монастир, където насилствено да я пострижат, и след това да се ожени за въпросната придворна дама. Това той и направил след като безчестно и безсрамно изгонил от двореца светейшия патриарх Св.Тарасий и стареца Йоан, представител на двама патриарси, които с ласкателни думи, помислил, че може да направи съучастници. (!!) Намерил се свещеник, който, без архирейско разрешение, си позволил да го венчае (за което си деяние, свещеникът впоследствие бил отлъчен от Църквата). Светешият Тарасий всячески се старал да разтрогне този прелюбодеен брак, но не го направил. (Смелост не му липсвало и той при срещата казал на царя, че няма да го допусне до св.Олтар за Св.Причастие. - (Божиите помазаници се причастяват в св.Олтар)), Св.Тарасий не се заел повече да го разтрогва, защото императорът се заканил, че ако му бъде забранен този брак, отново ще въздигне ереста на иконоборството. Висша подлост! След тази заплаха „... свети Тарасий, оставил царя да пребивава в своето беззаконие, за да не постигне Христовата Църква по-голямо зло" - записал житееписецът. „Понеже светият патриарх всякога помнел, че баща му, дядо му и прадядо му на този цар били еретици-иконоборци, избили много християни за почитане на светите икони. Царят, гневейки се на патриарха, всячески го притеснявал, но светителят всичко това търпеливо понасял, благодарейки Богу и постъпвайки съгласно своя висок архипастирски сан".

Тези неприятни слухове именно, за недостойното и подло поведение на новия император (встъпил на трона 5 години преди избора на Лъв III за папа) достигнали до папата в Рим.

На такъв император новият папа не можел да разчита. Тези слабости можели да бъдат използувани от временно притихналото (покрило се) иконоборство, след VII вселенски събор. Достатъчно! Напълно узряла идеята за коронясването на силния франкски крал за римски император, за цезар, за защитник на св.Православна вяра от иконоборческата ерес, за защитник на Църквата. Звучи странно, нали? Странно поради сегашните ни представи. Това било подобно на случая с еретиците патриарси в Константинопол и православният пана св. Мартин Изповедник, светителствувал в Рим през времето на св.Максим Изповедник. Само че при иконоборството императорите били носители на ереста, а свети патриарси - защитници на иконопочитанието и св.Православна вяра. През времето на св.Максим, в VII век, се изнизала серия от патриарси-еретици, а сега в VIII и IX векове, имало поредица от патриарси – светци: св.патриарх Павел, св.патриарх Тарасий, св.патриарх Никифор, св.патриарх Методий, св.патриарх Игнатий, св.патриарх Фотий. (Между св.патриарх Никофор, след заточаването му на остров Проконис, сега Мармара, в Мраморно море от иконоборския император Лъв V Арменянин, и св.патриарх Методий, т.е.от 815 до 842 г. се изредили няколко патриарси еретици-иконоборци).

Имайки упора в православните си светейши събратя в Константинопол, светейшият Лъв III подготвял обстановката за коронясването на франкския крал Карл за римски цезар, за да се противопостави на склонните към иконоборчество византийски императори, под чийто скиптър, по това време, била и старата столица Рим. (През този период на Константинополската катедра светителствувал и св.патриарх Тарасий, 784-806 г., и св.патриарх Никифор, 806-815,+828 г.). Какъв бил резултатът, на къде Карл „избил" и се впримчил, (поради своята „франкска" духовна полуграмотност и политическа амбициозност) - в друга ерес, вече споменах.

Трудно било на св.Ирина да гледа безобразията вършени от сина с на Византийския императорски трон, за срам, за

лош пример на подчинени и народ. (Римският император трябвало със своя християнски живот да бъде за пример!) Безочието му спрямо праведния, (истински подвижник!) светейши патриарх Тарасий, а най-главно заплахата, че може да върне иконоборството, ако се противопоставят на беззаконния му брак, надхвърляло възможността за всякакво майчинско снизхождение. „Който обича баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене; и който обича син или дъщеря повече от Мене, не е достоен за Мене;" казва Господ. (Мат. 10 : 37). „Повече обичайки Бога и Неговата правда, отколкото собствения си син, записал житееписецът на св.патр.Тарасий, тя, (св.императрица Ирина, в ск.м.), посъветвайки се с най-главните сановници, възстанала срещу своя син, взела го под стража и го затворила в същия този дворец, където той се родил, който бил известен под името Порфирен дворец. След това тя заповядала да го ослепят, подобно на това, както той пет години преди това, (следователно в 792 г., т.е. 2 години след възцаряването си, в ск.м.), ослепил трите братя на своя баща: Никита, Антим и Евдоксий. Така царят получил наказание съобразно своите дела..." Св.императрица Ирина поела отново царския скиптър, този път като самодържец, и първата е грижа била да изправи всичко, което било разстроено през време на 7-годишното царуване на сина е - Константин VI Порфирородни. За останалото си свое 5-годишно царуване (797-802), с помощта на св.патриарх Тарасий, тя успяла да върне към благочиние народ и патриции (някои от които били податливи на изкушението на император Константин VI).

Защо при това положение Лъв III продължил да прокарва в живота идеята си за нов (западен) римски император? Дали е предвиждал тъмните облаци, които скоро щели да се съберат над Константинопол? Не е известно.

В 802 година, командващият Източната армия, пълководецът Никифор Геник, направил преврат и свалил св.Ирина от трона, която се помирила със съдбата си, предоставяйки всич-

ко в ръцете на Господа и в дълбоко смирение, по-късно, предала Богу праведната си душа, за да остане в нашата памет **свързана навеки** с **провеждането на VII** вселенски **събор** Безусловната й любов към Господа (над майчинската!), ревността й към светото Православие и готовността й да пролее кръвта си за него, допълнително блестят като перли в светийския й ореол. (Въоръженото възставане срещу сина император - в чиито вени течала кръвта на жестоките му предци императори-иконоборци, не ще е било никак безопасно. Можело да костува живота на св. Ирина. Разбира се, Господ я закрилял. Сложил се край на една иконоборска династия, от която не могло да произлезе нищо добро).

На това място искам да напомня един важен епизод около провеждането на VII вселенски събор, който е важен сам по себе си, но и охарактеризирва св.Ирина като императрица.

За място на Събора била избрана главната катедрала в Константинопол -"Св.София", строена още от св.Константин Велики и след пожара, изцяло и великолепно преустроена от св.император Юстиниан Велики, за която стана дума в една от предните глави. Когато се събрали всички Отци, включително упълномощените представители на предстоятелите на поместните църкви, които поради лошите условия на пътуване, агарянско робоство и други, не могли лично да присъствуват, в присъствието на младия малолетен император Константин и майка му, регентката, императрица Ирина, изведнаж, в храма се втурнал и заобиколил църквата цял полк въоръжени войници, последователи на иконоборческата ерес, (въвлечени в нея още от дядото на малолетния император - император Константин Копроним и подбуждани сега тайно от някои епископи и велможи иконоборци). Войниците заплашвали светите Отци на Събора със смърт, ако възстановят иконопочитанието. На какво приличало това! Войници да се противопоставят на стотици епископи и светци от Вселенския събор и то по такъв арогантен, престъпен, разбойнически начин?! Войска, която не се подчинява и се противопос-

тавя на императрицата регенетка?! Но няма защо да се очудваме.. Най-много заразена от иконоборство се оказала столицата Константинопол, където резидирали императорите-иконоборци. А главите на военните от гарнизона в Цариград били височайшо натъпкани с текстовете на иконоборските императорски грамоти, издавани в двореца. Та нали части от този гарнизон „разяснявали" на клир и народ „богословските" иконоборски концепции на трима по ред императори? Тези войници-иконоборци, останали да стърчат като комунистически служители при демократична власт и да пречат.

Какво могла да направи императрицата? - Да повика лоялни войски, които да обградят бунтовниците и да ги подложат на сеч. А непосечените, да избесят по четирима на клон, на околните дървета. Заради бунта и за назидание на всички останали.

Не така постъпила св.императрица Ирина, в този решителен за Христовата Църква момент. С дадения й от Бога талант да ръководи и управлява, тя, със сина си, тактично дали знак на епископите да станат от местата си и да се разотидат. Сякаш Съборът се прекратявал. Войниците-иконоборци тържествували. За кратко. След няколко дни на бунтовниците и техните предводители било отнето воинското звание и били наказани от императрицата. И какво наказание им измислила? Пратила ги да вършат земеделска работа, по селата, да обработват земята, та дано по нивите (вероятно на безплатен труд), заобиколени в новите им местожителства от православни християни, да им уврат тъпите глави, че иконоборството е богоотстъпническа ерес. И да се каят за греховете си, та да се спасят. Твърде е възможно между тях да е имало и от мъчителите и убийците на православния народ, почитащ светите икони през иконоборското време. За войска те вече не ставали. Войска, която не се подчинявала на законната власт, била като обезсолена сол.

Трябва да добавя, че VII вселенски събор, продължил своите заседания в гр.Никея, където се състоял I вселенски събор

и който фад бил по-запазен от иконоборство. Заседанията били открити с встъпилна реч на св.патриарх Тарасий на 24 септември, следната - 788-ма година, в деня на св.първомъченица Текла. (Вероятно между заседанията в Константинопол и Никея не е минало много време; трябва да се има предвид, че годината е започвала на 1 септември!) Интересно е да се знае, че между заседателите били и упълномощените представители: на Римския папа Адриан I - Главният римски презвитер епископ Петър и още друг Петър - игумен, на Александрийския патриарх Полициан - иеромонах Тома, на Антиохийския патриарх Теодорит и на Иерусалимския патриарх Илия - иеромонах (старецът) Йоан, за когото стана реч по-горе. Общо светите отци на VII вселенски събор били 367, епископи и упълномощени.

Тридесет дни заседавал Съборът и завършил блестящо и боговдъхновено своята изключителна дейност!

Превъзходното разрешаване на критичната за VII вселенски събор ситуация възникнала в Константинопол, (без кръвопролитие, по възможно най-мъдрия начин) от регентката - императрица Ирина, само допълнително показвало, че тя, светата, затова се е родила на този свят, - да послужи на светата Църква и светото Православие!

Още един щрих показващ, във всяко отношение изисканя почерина управление на св.императрица Ирина. Всеки вселенски събор се свиквал от държавната власт, от императора. Монархът излизал с встъпилна реч (евентуално накрая и заключителна). („Господ затова е дал меч на царя, за да пази Църквата!") Кой да произнесял императорското слово на VII вселенски събор? Императорът малолетен. Самата тя, регентката-императрица - св.Ирина - жена. Могла е да натовари с това почетно задължение близък царски роднина или някой от главните сановници. Не! (За да няма излишни изненади) назначила за представител на императора, който да говори от негово име, вярно - секретар в двореца, но близък, доверен човек на патриарха. Императрицата имала (заслужено), безг-

ранично доверие на св.патриарх Тарасий. А само Господ тогава знаел, че този който бил определен да говори на Събора от името на държавната власт, от името на императора, бил... един бъдещ Константинополски патриарх и светец - Никифор! Изповедник и мъченик!

А Никифор, тогава още мирянин, оказал съществена помощ на заседаващите свети отци, като мъдър човек, запознат със Свещеното Писание. „По такъв начин, записъл житеописецът му, още преди епископството си, той се явил изповедник и православен учител, посрамяйки еретиците при спорните въпроси, за което го ублажавали и благославяли светите отци на Събора.

Кой можел да измисли по-достоен представиттел на царствуващия монарх?

Света царица (императрица) Ирина, предстояща в отвъдния свят пред престола на Царя на царете, да брани отгоре светото Православие и се моли за нас, недостойните нейни почитатели!

Недодяланият военен, със същото име, узурпаторът Никифор, вместо да служи вярно на законната императрица, при това не коя и да е, а тази която провела VII вселенски събор, да бъде „дясна ръка" и да бъде готов да положи живота си за цар и отечество, - изменил на клетвата. Названието на такава постъпка, през всички времена, е една - измяна! Наказанието на предателя (без покаяние) е обикновено - смърт. Екзекутор станала войската на българския хан Крум. Легендата гласи, че от Никифоровия череп била направена чаша, от която уж пил хан Крум, вдигайки тост: „Наздраве, дружина, с Никифорова кратуна!"

ГЛАВА 61-ВА. Накратко историята до св.императрица Теодора. Възцаряването й след смъртта на Теофил. 842 година - Тържество на Православието. Константинополският патриарх св. Методий, окончателна победа над иконоборството и посрамване на еретиците. Контекст от българската история. Св. императрица Теодора се оттеглила от властта и я предоставила на сина си император Михаил III. Кончината на св.императрица Теодора

Византийският владетел-узурпатор Никифор бил убит от българската войска във Върбишкия проход (811 г.). Синът му - император Ставрикий, царувал само два месеца и умрял.

Властта поел началникът на дворцовата стража - Михаил Рангав (император Михаил I. Според някои източници - други син на имп.Никифор (?)). Царувал две години. Бил богобоязлив, добър като човек и император.

В 813 г.скиптърът похитил, може би най-жестокият иконоборец - жесток и като човек - Лъв V Арменянин (813–820), който замъчил и заточил св.патриарх Никифор в 815 г.

Още със заграбването на властта в 813 г., искам да допълня, Лъв V Арменянин затворил 15 годишния син на император Михаил I в монастир. Момъкът обаче, напреднал там в благочестието и след време станал игумен на същия монастир, а после и Константинополски патриарх - св. Игнатий Константинополски (847-857, 867-877).

820-829 - иконоборецът Михаил II Валвос.

От 829 до 842 - император Теофил, (според горните източници син не на Валвос, а на император Михаил I, т.е. брат на св.Игнатия, патриарх Константинополски (?)).

След смъртта на император Теофил, власта поела съпругата му • • **света Императрица Теодора** (842-855 г). Господ я увенчал със светийски ореол, заради великата й любов към Господа и ближните и преданността й към св. Православие. Както споменах, още същата година на възцаряването й -

842-ра, светите икони, носители на Божествена благодат, - свещените изображения на Господа, на Св. Богородица, на ангелите и светците, били отново тържествено внесени в храма, за да не бъдат никога повече поругавани! - **Тържество на Православието!**

Обезателно трябва да споменем при този велик момент от историята на Христовата Църква на земята, за **Константинополския патриарх св.Методий** (842-847), жестоко пострадал преди това (и преди да стане патриарх), заради светите икони. След жесток побой при император Теофил, св.Методий останал завинаги с разбита челюст. Но на иконоборния император това се сторило малко, та наредил да го затворят заедно с двама криминални затворници в тъмница, без всякаква светлина, във влага, като в гроб. Във влажната тъмница-гроб светецът получавал от, натоварен за целта рибар, оскъдна храна, колкото да не умре от глад (и то получавал храна за да продължава да живее и да се мъчи!), Този невероятен мъченик, в 842 г., просто от Бога бил поставен за патриарх, за да се обърне страданието в тържество и именно той, великият страдалец, да внесе светите икони в храма и да сложи край на кощунствената ерес!

Свети Методий, сицилиянец по рождение, още на младини станал монах и преуспявал в благочестие, когато св.патриарх Никифор го извикал при себе си и оценявайки по достойнство богатата му надареност, му възложил длъжността апокрисарий (представител на Църквата при императора). Случило се така, че когато светейшият патриарх го изпратил по църковна работа до римския папа, той научил там, че междувременно злият император (Лъв Арменянин), свалил от престола св.патриарх Никифор и поставил на патриаршеския трон еретика иконоборец Теодот Милиссийски (815–822). Св.Методий благоразумно се задържал в Рим, където не била разпространена иконоборската ерес, и се завърнал в Цариград едва след смърта на императора и лъжепатриарха Теодот. Като свещеник, той служил на Господа в правда и се

борил мъжествено срещу иконоборската ерес. Отначало убиецът Михаил II Валвос лицемерно се представял за добър император, ала скоро проявил злата си същност. (Той се оказал не само иконоборец. Вярванията му били някаква ужасна смесица от неверие, ереси и дяволски суеверия; ненавиждал книжнината и препятствувал родителите да дават децата си на (православно) училище). Нечестивият цар подложил на мъки и затвор светаго Методия. Освободен от следващия император – Теофил, който пък обичал книжнината (но извеждането от тъмницата, трябва да подчертая, станало по чудесен начин от Господа, за което споменава гръцкият историк Михаил Гликос), св.Методий отново влезъл в словестна борба с еретиците и защищавал светите икони, за което отново си навлякъл тяхната злоба, а и гнева на новия император. В това време избухнала война, нова, нещастна война на Византия със сарацините (арабите). Заминавайки с войските царят (Теофил) взел св.Методия със себе си на война с двойна цел: от една страна - да му бъде полезен със своите съвети (защото Теофил сам се убедил в мъдроста и умението му да разяснява въпросите), от друга страна - да не оставя Методия в Константинопол, за да няма възможност да се проявява. Една такава двойнствена игра. А народът обичал преподобния, като мъж свят, и при това - прекрасно сведущ не само но духовните, но и по гражданските въроси. Заради ереста Господ не помагал на Византия. Нещо повече - по Негово допускане била унищожена почти цялата Теофилова войска и едвам той, с остатъци от разбитите полкове, успял да се спаси. Вместо разкаяние, нова иконоборска злоба обхванала нещастника Теофил. Тогава именно светецът бил подложен на нечовешкия побой и бил жив затворен в тъмница като в гроб...

Първата грижа на св.императрица Теодора, след смъртта на Теофил, била да спре иконоборството! И веднага да освободи всички затворници и заточеници, пострадали от иконоборците императори. Стоящият още като „мерзост на запусте-

нието" на патриаршеският трон лъжепатриарх Йоан Анний, еретик и вълхв, издигнат от император Теофил, с когото светите отци не желаели да имат нищо общо, благочестивата императрица лишила от престола и прогонила.

Като „от самосебе си", всъщност от Господа, за голяма радост на православните, веднага завърналият се в Константинопол Методий, бил издигнат за патриарх, „като мъж достоен за такъв велик сан, като крепък стълб на правоверието и непоколебимо утвърждение на благочеститето, като украсен с мъченичество Христов войн, предуказан за великото архиерейско служение, от Бога предзнаменован и предсказан от прозорлив мъж", не пести възхвалите житееписецът. С право! (Прозорливият мъж, който предсказал, за патриаршеството на св.Методия, утешавайки Агавронския игумен Евстратий, че ще дойде край на иконоборството, бил св.Иоаникий Велики. „...Ще видиш проявлението на силата Божия: църковното управление ще приеме някой си, по име Методий, озарен от Божествения Дух, той ще ръководи Църквата в истина, ще изтреби ересите, ще утвърди Църквата с православните догмати, ще създаде тишина и единомислие; противящите се ще смири десницата на Всевишния." - от Житието).

Св.патриарх Методий, с благоизволението на св.императрица Теодора свикал поместен събор в Константинопол (всъщност, св.Теодора пожелала веднага след смъртта на съпруга си, император Теофил, да има такъв събор, какъвто св.Методий свикал след встъпването си на патриаршеския трон). Съборът потвърдил догматическите определения на VII вселенски събор, а тези които не приели догматите, утвърдени от Вселенския събор, предал на вторична анатема. Благодатният поместен събор, който създал неуписуема радост на православните християни, изведнаж превърнал църковния смут в мир, бурята и вълнението в тишина (както и предсказал св.Иоаникий Велики). **Отците на събора, с голямо тържество, в първата неделя на Великия пост, внесли светите икони в храма.**

Светейшият патриарх, св.Методий, се грижил също отново да обогати Константинопол със свети мощи на светци, и да научи православните (след 120 години иконоборство) отново на дължимата към светите мощи - почит. (А толкова много свети мощи, извор на изцерения, чудеса и благодат е имало в столицата преди това, събирани векове от благочестиви императори и императрици и светейши патриарси! Голяма част от тези свети мощи, безбожните, ще ги нарека, иконоборци безчестно унищожили. Запазили се непокътнати само тези свети мощи, които, благочестиви ръце „побързали да укрият в земята от ръцете на нечестивите" или пренесли другаде).

Голямата радост от връщането на светите икони в храма, от тържеството на Православието и окончателното сломяване на иконобската ерес, била не само в Константинопол, но по целия православен свят, а целият свят, без непокръстените народи и без агаряните бил православен! (Може би трябва да изключим франкските „филиоквизиращи" се епископи, но тяхната ерес съществувала, на места из Римския диоцез, така да се каже, все още - неофициално).

Иконоборството било победено окончателно. Тогава подръжниците му прибегнали към последното отчаяно средство - клеветата. Създали и разпространили гнусна глевета срещу светейшия Методий, давайки голям подкуп. Православният народ бил развълнуван, еретиците се подсмивали. На произведения обаче, по настояване на самия патриарх св.Методий, - съд, било доказано по безспорен и неопровержим начин, че измислицата (компроматът) била долна клевета и дори изпратените от съда служебни лица намерили и златото дадено като подкуп, за разпространение на клеветата. Измислицата не целела само честта на св.Методий. Наклеветявайки него, защитникът на иконопочитанието, замисленият удар бил насочен фактически срещу светото Православие. Поради значимостта на противоверското, даже и противодържавно деяние, клеветниците, които замислили клеветническото деяние и дали големия подкуп и тези които го провеждали и разпростра-

нявали, били осъдени на смърт. Тогава светейшият патриарх, твърд герой и мъченик, обаче и в незлобието си истински последовател на Господа, енергично се застъпил за осъдените престъпници. Не само не допуснал изпълнението на смъртните присъди, но и освободил клеветниците, налагайки им вместо смъртното наказание - следното поучително наказание: на всеки голям празник чинно, със запалени свещи да изминават пътя от Влахернската църква, издигната в чест на Пресвета Богородица, - до катедралата „Св.София", където, при вратите на храма, да изслушват анатемите, „което се и изпълнявало" - отбелязва житееписецът. Иконоборците били за последен път посрамени, за да не се въздигнат никога, в Православния свят, в борба срещу светите икони.

Св.патриарх Методий мирно се представил пред Пастиреначалника и великия Архиерей - Господа Иисуса Христа, на 14 юни 847 година (при голям плач, който се разнесъл се из Константинопол, заради загубата, заради този мъченик, герой и победител!), Той сияе сега в лика на светците архиереи, а на нас да бъде утеха и помощ в трудното съвремие и молитвеник пред Господа нашего Иисуса Христа, „славен от всички светии Бог, Комуто и от нас грешните да бъде чест и слава с Отца и Светия Дух, сега и всякога и во веки веков. Амин" (от житието).

Исторически контекст: По време на разказваните велики и промислителни събтия, свързани с Тържеството на светото Православие, - голямата, стигаща на север до Карпатите и полята на Панония, съседна, езическа страна, България била управлявана от владетеля си хан **Пресиан.** Дошъл на власт през 836 г., хан Пресиан, без всякакво предисловие, веднага забранил гонението на християните, за голяма радост на християнския югоизток на християните във Византия и в самата Бъгария. (Повечето от славяните в Мизия, област в България между Стара Планина и Дунав, били християни, покръствани още през VI в., от тяхния велик сънародник, византийския император, св.Юстиниан Велики, далеч преди появяването на българите на Балканския полуостров, станало едва в следващия VII

в.). Три поредни български хана в началото на IX в.: Крум (802-814), Омуртаг (814-831) и Маломир (831-836), дядо, баща и внук, били изявени гонители на християнството, особено Омуртаг. Десетки хиляди били избитите или затворени и замъчени от приграничните византийски земи, а и от вътрешността на България християни. Славяните в България, които поради своята миролюбивост при предните ханове възприели българската държавност, сега станали враждебна на държавата сила; въобще в последните тридесетина години се създала нетърпимост между двата етноса - прабългари и славяни, не толкова на етническа, колкото на верска основа, заради гоненията на християнството от прабългарската върхушка. Но и тя не била вече единна...

Кой всъщност бил хан Пресиан?

Когато хан Омуртаг започнал да умира, поставил за свой наследник най-малкия си син - Маломир, като пренебрегнал двамата по-големи синове Енравота-Боян и Звиница, заради тяхните симпатии към християнството, обстоятелство, което не убегнало от зоркия поглед на бащата езичник-гонител. Хан Омуртаг, не без основание смятал, че двамата старши синове са обикнали християнството.

По славянските имена на тримата сина на Омуртаг се вижда, че славянската кръв била вече навлязла и в ханския двор; управляващите прабългари са били твърде малко сред славянското море, но името нямало никакво значение за злия езичник-гонител хан със славянско име - Маломир. При него се явил големият му брат Енравота да го помоли да потърси из тъмниците и му изпрати свободен християнският учен мъж Кинам, пленен още от дядо им хан Крум в Одрин, заедно с митрополита на Одрин Мануил. (Свещмъч.Мануил подложен на безчовечни мъченически страдания, разсечен на две и даден на зверовете от воеводата на Омуртаг Диценг. Воеводата-мъчител веднага след това ослепял и бил обесен от своите хора, не могли да понесат подобно изключително жестокосърдечие и садизъм).

Хан Маломир, малко и от неудобство, че той е предпочетен за хан от баща им, побързал с радост да угоди на брата си Енравота-Боян. Княз Енравота, от разговорите си с освободения от тъмницата Кинам, още по-добре се запознал с християнството, още по-пълно изучил християнското благочестие и приел свето Кръщение, след което започнал да пости и да се моли по всяко време по християнски обичай. Като узнал за това Маломир, повикал брат си и го заплашил, че ще го предаде на мечоносците, ако не остави „чуждия" Бог. Княз Енравота-Боян заявил на хана, (на брата си) че нищо не може да го разлъчи от Христовата любов, ни огън, ни меч, ни бич, нито друга някаква мъка, че по-добре е да умре за името Христово, отколкото да живее беззаконно с нечестивите. „Прочее гнуся се от езическите идоли, заявил светият княз-християнин, и почитам истинския Бог Христа, Комуто и се покланям с боголепно поклонение!" Осъден от брата си на смърт, и поведен към мястото на посичането, св.мъч.княз Енравота-Боян, изпълнен с Божествен Дух предсказал: „Тази вяра, заради която аз днес получавам края на живота си, ще се умножи на българска земя, макар и да си мислите, че ще я спънете с моята смърт. Знакът на кръста ще бъде побит навсякъде, ще се изградят Божии храмове и чисти свещеници чисто ще служат на чистия Бог и ще принасят хвалебни жертви на животворящата Троица. А идолите и скверните им храмове ще се съборят и ще се унищожат." На брата си хан Маломир, светият княз-мъченик (и старши син на гонителя хан Омуртаг) предрекъл: „Но и ти самият не след много години зле ще изхвърлиш злочестивата си душа, без да получиш някаква полза от жестокостта на сърцето си". Преклонил светата си глава, и „чрез меча получи живоносна смърт от братския съд, а чистата си душа предаде в Божиите ръце..." записал житееписецът. Годината, както приема проф.Златарски, била 833-та.

Хан Маломир нямал деца и когато наскоро приключил краткото си хануване, и „изхвърлил злочестивата си душа" в 836 г., хан станал Пресиан, синът на другия пренебрегант

Омуртагов син Звиница, пренебрегнат заради това, че заедно с брата си Енравота-Боян „обикнали християнската вяра". Ето кой бил хан Пресиян и вече е ясно, защо след като поел властта, веднага преустановил гонението на християните.

Към неговия син, хан Борис, (също със славянско име, бъдещият равноапостолен български покръстител св.княз Борис-Михаил) се обърнала св.императрица Теодора, (очевидно след 852 г. когато Борис онаследил баща си Пресиан на българския хански трон), с молба, да й изпрати, за нуждите на Византия, някой си монах Теодор Куфара, пленник в България, който, както се разбрало - бил привлечен за съветник на хана по държавните работи. Теодор Куфара, вероятно ще е заемал някаква висока длъжност към Цариградския двор преди да се замонаши, защото добре познавал държавните дела. Ала монах Теодор добре познавал и християнското благочестие, което с радост, премъдро, насаждал в душата на младия български хан, „навреме и ненавреме". Теодор Куфара бил за Борис, това, което бил Кинам за Енравота-Боян.

Българският хан изпълнил молбата на Византийската императрица, но поискал да му изпратят от Константинопол родната му сестра, чието име за съжаление, е предадено на забрава, „по наша небрежност"; тя се възпитавала в императорските дворци и приела там свето Кръщение. Св. императрица Теодора се погрижила за благополучното завръщане на българската принцеса в столицата Плиска. „Върнала се при брат си, тя започнала да му проповядва християнската вяра, като по-добра от езическата, единствената дадена от Бога и угодна на Бога", отбелязал житееписецът. Така милата сестричка, станала учителка в християнство на скъпоценния си брат - българския владетел.

Като изпреварвам събитията ще добавя, че при отправянето на светите Братя за мисията им във Великоморавия в 863 г., те (няма откъде другаде) са минали през България, граничеща (необичайно за нашите сегашни представи) с... Великоморавия. Има всички основания да се предполага, че са воде

ни разговори с българския хан, напредващ в християнството, и още от тогава св. равноапостолен Методий обикнал св.княз Бориса и го е считал за свое чадо. Не ще и съмнение, че и св.Константин Философ - Кирил, е обикнал бъдещия благоверен свети княз, друго яче може ли да бъде?, но говоря за св.Методия, защото в последствие той, при всичките си просветителски и покръстителски грижи и епархийска натовареност е продължавал да отправя с любов наставнически писма до Българския покръстител. На какъв език са разговаряли? - Възможно е на гръцки, но по-вероятно на славянски, който език, българският хан, даже и по линия на славянската кръв влята в ханския род от някоя от бабите, добре е знаел. (Има предположение, че жената на хан Пресиян, т.е. майката на св.княз Борис е била също славянка, но това е само предположение, против което могат да бъдат изтъкнати други аргументи). Така или иначе българският владетел е бил вече готов християнин, когато по Божий промисъл след две години поради суша на север от Стара Планина, настъпил страшен глад, та хан Борис бил принуден да нахлуе с войските си във Византия през лятото на 865-та, за да търси храна за поданиците си, с грижата на добър владетел. Какви сериозни сражения е имало и дали въобще е имало някакви сражения е твърде спорен въпрос, защото като че ли въобще не е имало никакви. Знае се че византийският император Михаил III тръгнал с войски срещу хан Борис и по суша и по море. (Естествено, че ще тръгне, но това още нищо не значи). Започнали преговори веднага и тук Господ ръководил съдбините, за да се стигне до щасливите резултати - покръсването на хан, от тогава насетне - княз Борис (като държавна титла на българския владетел, а не само като титла указваща високия произход. Била му дадена и титлата „кесар"). При светото Кръщение новият християнски княз получил името Михаил (на кръстника си, император Михаил III). На кръщелника бил направен, по негово искане, невероятен и изключително ценен държавен подарък - цялата плодородна област Загоре, на юг от Стара

Планина, населена повечето от славяни. Всички тези ходове, с Божията помощ разбира се, обмислил и провел чрез императора и по своя църковна линия, бившият византийски дипломат и настоящ светейши патриарх - великият св.Фотий. Той добре ще да е знаел и следял развитието на християнското възпитание на българския владетел, а може да е имал влияние във християнското възпитание на българската принцеса - сестрата на св.княз Борис в Константинопол, която пък оказала безценно сестринско благотворно влияние върху бъдещия велик равноапостолен, а впоследствие и преподобен български светец и царствен покръстител, и която княжеска сестра също може да бъде наречена поради това - просветителка.

Св.Фотий също може да е имал пръст в едно целенасочено преминаване на св.св.Кирил и Методий през Плиска, за просветителски разговори с българския хан, владетел на съседната езическа, значителна по размери голяма държава, за когото се слушали само добри неща.

Връщайки се с разказа си във Византия, трябва да кажем, че **света императрица Теодора, свързана навеки в историята и благодарната ни памет с разгрома на иконоборството и Тържеството на Православието,** се отказала от престола в полза на сина си - император Михаил III, около 855 г. година и починала в Господа, в 867 г., нещастната 867-ма, когато убили и сина й Михаил и брата й Варда. Те, за съжаление, били далеч от нейното благочестие. Но цар Михаил не направил нищо против светото Православие. Той изпълнявал всичко, което е трябвало да изпълни като император във връзка с покръстването на съседната велика държава България, по съветите на също великия и свят предстоятел на Константинополския патриаршески престол - св.патриарх Фотий. Император Михаил III, както споменах, станал в 865 г. и възприемник от кръщелния купел (кръстник) на благоверния наш свети равноапостолен княз-покръстител Борис-Михаиил. „Тогава беше покръстена и утвърдена в християнството не само цяла България, но и Влахия, Молдавия, Трансилвания, Банат, Буковина, Сърбия, Бос-

на, Херцеговина и Хърватско, които всички тогава се намираха под властта на равноапостолния български цар Борис".

(В последната си, 867 г., император Михаил III съдействувал на светейшия патриарх фотий за свикване на бележит Събор).

Това са трите велики жени, стояли на Константинополския императорски трон, **императрици - светици: Пулхерия, Ирина и Теодора,** твърди, огнени защитнички на светата Православна вяра, увенчали живота си с **велики дела и благочестие,** прославени от Бога и канонизирани от Св.Църква и заради едното и заради другото. По техните свети молитви Господ да ни помилва и спаси, да дарува всяка добра победа на православните християни „над съпротивните" и ни запазва със Своя Кръст!

ГЛАВА 62-РА. Около 120 години продължило иконоборството... Вместо благодатна помощ, гняв Господен над Византия. Какво можем да прочетем в книгата на св.Димитрий Ростовски за периода на иконобоството и последиците...

Около 120 години продължило иконоборството, за щастие с прекъсване - от 717 г. до 842 г.! Не можело Господ да остави без наказание държавата, която вместо закрилница на Църквата, се оказала поругателка и гонителка на едно от най-съкровениет й достояния - светите икони, осветени от Господа, още от неръкотворния Христов образ. Вместо да получава благодат, благоволение и Божия подкрепа, заради владетелите иконоборци, Византия си навличала негодуванието на Господа и всяко неблагополучие. Ще предам свободно бележитите думи в книгата на св.Димитрий Ростовски: От дните на първия иконоборец Лъв Исаврянин, до смърта на Теофила минали 120 години. През течение на това време иконата Христова била поругана от християните (във Византия, и разбира се не от всички, а от иконоборците. В другите поместни

църкви: Римска, Антиохийска Александрийска и Иерусалимска иконоборството не било разпространено и православните християни там, морално много търпели заради иконоборството вихрящо се най-вече в столицата на Византийската-Римска империя, но и не само там.). Разгневеният Бог изпратил не малки бедствия на византийското християнско царство. В тия години сараците (арабите) завладели много християнски земи. Много люде взели като пленници. Тогава гръкоримската държава се разделила на две царства. По-рано царят на Новия Рим, Константинопол, имал власт и над стария Рим и се обединявали двете царства под скиптъра на византийския цар. Но вследствие развитието на иконоборческата ерес, свързана с люти, кървави мъчения на множество изповедници на благочестието, Западът се откъснал из под властта на византийския цар и поставил свой собствен цар. Затова (поради всички неуспехи, които Господ допуснал заради иконоборството), византийският цар бил принуден да управлява една само Гърция.

Всичко това Господ допуснал за греховете на християните паднали от благочестие в ерес. Св.Димитрой Ростовски с малко думи, дал вярното тълкувание на историческите събития.

Каква разлика за Византия между VI век - времето на св.император Юстиниян Велики и първата половина на IX век - времето на император Теофил, когато сам той, едва се спасил от огаряните, с остатъци от войските си!

ГЛАВА 63-ТА. Историята не свършила с коронацията на Карл Велики. Поставяне на скрижалите с Православната вероизповед на вратите на катедралата „Св.Петър“ в Рим. „Това ез, епископ Лъв, поставих за запазване и утвърждаване на Православната вяра“

Споменатият филм за Карл Велики завършва с тържественото му коронясване за римски цезар от папа Лъв III (800 г.). Ала историята не завършила до тук. Много, много скоро, как-

то написах по-горе, в главата на Карл се смесили власт (политика) и вяра. (Такова смешение става понякога, за съжаление, в главата на някои български политици).

За да бъде различен от Византия (какво му пречело да бъде еднакъв?) Карл се старал да бъде вмъкната добавката „филиокве“ в Символа на вярата.

Дотягащите настоявания на делегацията от Ахен (809 г.), зад която стоял самият Карл Велики, накарали папа Лъв III да види опасността в очите. Тогава светейшият папа заповядал да бъдат направени две големи сребърни скрижали (плочи) и на едната да бъде написано на гръцки език, а на другата на латински език Православния символ на вярата (без филиокве), така както го имаме и изповядваме в Православната Църква и до днес и от която Православна Църква е била част, по онова време, и Римският престол. Тези скрижали трябвало да бъдат за назидание на Карл и на римското паство, защото никой нямал право да посяга на Православната вероизповед, на Православното Кредо (Символа на вярата).

Питам се - къде Ватиканът е скрил скрижалите на Светейшия папа Лъв III? Претопил ли ги е ? Не вярвам. Дали **не** ги е скрил, за да не го изобличават във вероотстъпничество?

Историческият момент на написване на плочите: - Във Византия управлявал узурпаторът Никифор, в България - езичникът хан Крум Страшни, в Франската империя, изменникът на вярата Карл, т.н. Велики. А Византия, България и Франкия били трите основни големи държави в Европа, по нейния диагонал. Следователно за защита на Православната вероизповед папата не могъл да разчита на царска помощ от никъде. Но не се побоял светешият папа Лъв III и заповядал да се поставят сребърните скрижали с Православния символ на вярата на вратите на катедралата „Св.Петър“ в Рим, а заповядал още да бъде написано отдолу: **„това аз, Епископ Лъв, поставих за запазване и утвърждаване на Православната вяра"!** Чудно! Доблест, смелост и скромност! Мъжествена православна вероизповед в стария Рим, от римския папа! Рим оставал православен! Годината- 810-та!

Карл Велики не успял и така свършил в заблудата си, четири години по-късно, - в 814 г. За всичко това, в споменатия филм, не се повествува...

ГЛАВА 64-ТА. Какво вършели по-нататък полуцивилизованите франки - да се обърнем към нашите източници, древните жития на светите Братя Кирил и Методий, на св. Климент Охридски Чудотворец. - Интродукция към темата

Няма нужда да отиваме далеч, за да видим какво вършели по-нататък полуцивилизованите франки, които след Карл Велики продължили разпространението на ерестта филиокве. Достатъчно е да надникнем в нашите български източници - например древните жития на светите братя Кирил и Методий и на св.Климент Охридски Чудотворец (и на св.Наум Охридски Чудотворец). Разбира се , че не може да обвиняваме така общо всички франки, а само онези, които приобщавайки се към властта - духовна или светска, я използували (от духовна неграмотност, себичност, кариеризъм и порочност) за зло на Св.Църква.

IX век се оказал съдбоносен период, в който се заложили предпоставките за отпадането на Рим. А можело е да бъде иначе...

Но нека да си припомним фактите от историята, с участието на нашите покръстители и просветители и свързаните с тях лица и събития, от начало (във възможно най-кратко повествуване), за да си изясним доста неща.

Много ми се иска да обърна внимание на някои факти, които убягват от перата на историците, или не са представени свързано. (Някои от съвремените наши историците постъпват така, не толкова умишлено, колкото в зависимост интересите си и насоката на изложението си). Ние пък, читателю, с теб ще потърсим акцентите в зависимост от нашата тема - как от-

падна Рим и ще свържем разпиляни страници на историята в тая връзка.

Някои от фактите са премълчавани, други - преиначавани. Ала това преиначаване е станало впоследствие, след **XI** век, а **източниците продължават да съществуват, с нелицеприятните факти.** Но тези, както ги нарекох, нелицеприятни факти не са лишени от присъствие в сериозните изследвания през вековете, включително в XX в. Например фактите свързани със съборите в Константинопол в 869-870 г. (наречен впоследствие, от римокатолиците, след XI век, **без всякакво основание,** -"VIII вселенски") и знаменития събор от 879-880 г. (за който те отбягват да си спомнят). Премълчаните от западните коментатори факти, като че не съществуват, а преиначените - папагалски се повтарят от другите нататък.

ГЛАВА 65-ТА. И така, да си припомним фактите от историята отначало... Кой изпратил светите Братя в мисия във Великоморавия. „Amicus fortissimus“. Повикани в Рим от Моравия, св. Братя били посрещнати великославно заради мощите на св.Климент папа Римски. Освещаване на славянските книги на свЛитургия от папа Адриан II. Смъртта на св. Кирил. Св. Методий - архиерей. Арест в Ерланген. Освободен от папа Йоан VIII, св. Методий се отдал на равноапостолна просветилска дейност в огромната епархия. Един по-късен факт - поканата на император Василий Македонянин

И така, да си припомним фактите от историята, от начало...

По молба на моравския княз Ростислав до император Михаил III, получена в 862 г., той и светейшиият Константинополски патриарх св.Фотий изпратили в Моравия светите братя Кирил, тогава още Константин-Философ и Методий.

В подготовката за тази мисия, с Божията помощ, те създали славянската азбука и превели на славянски език Псалтиря,

Новия Завет (Евангелието и Апостола) и по-главните църковни служби - светата Литургия и др. Заради това светите Братя заминали за Великоморавия цяла година по-късно - в 863-та (което пък било - две години преди Българо-византийската война, довела до мира, при сключването на който се покръстил св.княз Борис, близко до Константинопол).

Св.Константин Философ не само възприел от своя учител - великия св.Фотий цялата премъдрост, но и бил голям негов приятел - „amicus fortissimus", по думите на тогавашния папски секретар Анастасий Библиотекар, който имал лични контакти със св.Кирил през време на пребиваването му в Рим. Св.Фотий е този, който ръкоположил Константин Философ за свещеник, много преди заминаването за Великоморавия.

Като научил за просветителската мисия, която св.Братя изпълняват в Моравия (и Панония), папа Николай I ги повикал в Рим, но междувременно умрял (867 г.).

Посрещнал ги великославно, с клир и народ, папа Адриан II, защото светите Братя носели със себе си мощи на св.Климент Римски, намерени от тях по чудесен начин, в Черно Море, до Херсон.

Папата осветил славянските книги на тържествена св.Литургия.

При престоя в Рим, св.Константин Философ се разболял и приел монашество под името Кирил. Чувствувайки края на своя многотруден живот, той повикал брата си Методия и му казал: „Ето брате, ние бяхме с теб като един чифт волове, който ореше една и съща бразда и аз паднах на лесата, понеже завърших земните си дни. Ти много обичаш планината (монастиря в планината, на който св.Методий бил игумен, в ск.м.), но не оставяй учителството заради нея, защото с какво повече можеш да се спасиш?"

След като се представил пред Господа, на 42 годишна възраст, в 869 г., на 14 февруари (по юлиянския календар), св.Кирил тържествено бил погребан от дясната страна на олтара в църквата „Св.Климент Римски", в която преди това били пог-

ребани мощите на същия светец, донесени от св.Братя. Започнали да стават много чудеса. Римляните като виждали чудесата, още повече се привързвали към святостта на святаго Кирила и изключително много го почитали.

Князът на Панония, Коцел (славянска страна по онова време), молел папата да изпрати при него отново „блаженния наш учител Методий". Папа Адриан II изпратил св.Методий не само до него, но до всички славянски страни, които просвещавали светите Братя преди идването си в Рим. Написал и писмо до тримата славянски князе Ростислав и Светополк в Моравия , както и до самия Коцел в Панония.

Св.Методий първо пристигнал в Панония, посрещнат с обич от княза и народа. Скоро обаче отново, с голяма почит бил върнат в Рим, с 20 негови ученици, този път с молба да бъде ръкоположен Първопросветителят за епископ на Панония. Молбата била изпълнена. Св.Методий бил хиротонисан за епископ, ала не само на Панония, но и на цяла Великоморавия. Първият център на епархията бил Сирмиум.

За двамата славянски князе Ростислав и Коцел можем да говорим със суперлативи, но не може същото да кажем и за Светополк. Той, макар и роднина на Ростислав, се оказал духовно неразсъдлив, с ум помрачен от порочни страсти. Светополк неочаквано се съпротивил, заедно с местните немски (франкски) епископи на отиването на св.Методий в Моравия. (Изглежда княз Ростислав не бил вече между живите). Изпратили св.Методия в Швабия (Бавария), в монастиря Ерланген. Там насилствено го задържали в продължение на две и половина години. Папа Адриан II не реагирал адекватно, а след това и починал. Може да предполагаме защо не реагирал. След смъртта на св.Кирил през февруари 869 г., а вероятно и след изпращането на св.Методий в Панония, Адриан II подел „война" срещу св.Фотий, за да закърпи раздрания авторитет на предешественика си папа Николай I и твърде много се увлякъл в тази злощастна война, макар и да нямал гротескните амбиции на Николая. Ако

св.Кирил би бил жив, може би нямало да се стигне до такива погрешни стъпки от страна на Рим. Имам предвид насилствения събор свикан в Константинопол в 869-870 г., където съдили учителя му - св.Фотий. Нито може би родния му брат - св.Методий щял да бъде замъчен в Швабия. Господ обаче допуснал страданията, както се вижда, за още по-голяма прослава, още на земята и на светаго Фотия и на светаго Методия.

Защото какво ставало през това време в Швабския монастир? Франските епископи, местните немски духовници и стражи, не само насилствено задържали арестуван св.Методий, но издевателствували безчовечно над него. Не му давали да яде по няколко дни, а през зимата го изкарвали бос и с непокрита глава в тъмничния двор на снега и го оставяли по цяло денонощие така, че и повече от денонощие. Само Господ, по чудо, запазил жив нашия прескъп просветител св.Методий. Предстояли му още велики дела...

За щастие, на папския престол в 872 г. стъпил знаменития **папа Йоан VIII.** На франкските епископи новият папа изпратил „интердикт" - клетвена забрана да служат Литургия, докато не освободят без вина задържаният славянски архиерей. Епископите пуснали св.Методия, но пък заплашили княз Коцел, който очевидно взел участие в освобождаването на светия архипастир, да не го приема в Панония. - „Ако вземеш Методия, не ни считай за доброжелатели". „Обаче самите тези епископи, казва житиеписецът, не избегнали съда Божий". Като Божие наказание един след други умрели четирима епископи.

Великоморавците си дали добра сметка за неприязанта, която изпитват германските духовници спрямо славяните и коварството им срещу тях и ги прогонили от Моравия. След това се обърнали отново към Рим да искат св.Методий за архиепископ и учител. Папа Йоан VIII им го пратил.

Светителят бил тържествено посрещнат от всички моравци, в това число и от княз Светополк, в столицата на Велико-

моравия - Велехрад. Били му „врръчени всички църкви" (874 г.!) Светополк, който добре изтълкувал смъртта на четиримата франкски епископи, вече се боял от светостта на архипастиря и докато бил жив св.Методий, му се покорявал. А Божието слово се разпространявало! Можество езичници се отказвали от заблудите и се кръщавали. Служело се в храмовете и се проповядвала спасителната Христова вяра на роднят им славянски език.

Св.Методий продължил делото, което започнали с брата си, св.Кирил - в превеждане на Св.Книги и богослуженията на славянски език и покръствал езичниците, бидейки при това управляващ архиерей на огромна епархия в диоцеза на Римския престол. В тази епархия влизали днешни Чехия, Словакия и Унгария и голяма част на Полша (ако не цяла Полша до Балтийско море). На север от Татрите, славяните все още езичници, били постепенно покръствани от свещениците на св.Методия. На територията на днешна Полша живеели няколко полски племена, между които - полани, вислани (по р.Висла), мазовши и др.

На някои днешни католически учени много им се иска другаде да е била епархията на св.Методий, някъде на юг (само около Сирмиум), за да не ги изобличават нелицеприятните факти от житието му. (В такъв смисъл - несмислено-подражателски, се появи статия и в български вестник). Ала напразно! Нима не знаят тези, които искат да покажат, че епархията и дейността на св.Методий е била някъде по-на юг, че след освобождаването на светеца от Швабия, център на славянската епархия станал Велехрад? А св.Методий е и погребан във столицата на Великоморавия - Велехрад. И това ли не знаят? На север от Моравия (днешни Чехия и Словакия), в Полша, православните много добре знаят, кой преди латиняните (преди X в.) е мисионерствувал и проповядвал Словото Божие и то на роден славянски език. „W Polskim Autokefalicznim Kościele Prawosławnym zasadniczym językiem uzywanym w liturgii jest staro-cerkiewno-słowiański stworzony i razpropagowany na zie-

miach Słowian tysiąc lat temu przez Sw. braci Cyryla i Metody z Salonik. Misjonarze jeszcze niepodzielonego Kościoła pozostawili nam język i pismo, ktore są bazą wszystkich językow słowianskich, a takze dzisiaj pozwalają prawosławnym chreścijanom wznosic modlitwy w mowie ich praojcow do Boga w Trójcy Jedynego." („В Полската Автокефална Православна Църква установен език, използуван в Литургията е старо-църковно-славянският език, сътворен и разпространен в славянските земи преди хиляда години (в точност преди близо хиляда сто и петдесет години в ск.м.) от св.братя Кирил и Методий от Солун. Мисионери на още неподелената Църква, те ни оставили език и писмо, които са основа на всички славянски езици, а също и днес позволява на православните християни да възнасят молитви на езика на техните праотци до Бога в Троица Единаго". От листовка). Така че в Полша православните християни добре знаят, кой създал и разпространил там, „старо-църковно-славянския език", както поляците наричат този език. Знаят че той е оставен там от св. братя Кирил и Методий („от Солун"), които са били мисионери там:, на „още неразделената" Църква, т.е. когато Рим е бил още православен.

Като венец за всичките му ревностни трудове, славянският просветител и архипастир, - св.равноапостолен Методий, бил надарен от Господа с пророчески дар.

Св. Климент Охридски в своя живот се стараел да подражава на живота и необикновеното трудолюбие на своя велик учител и самият той, св. Климент, процъвтял в подвизи, святост и чудотворство.

Авторитетът на равноапостолният Просветител бил неимоверно голям и на Запад и на Изток. Тук ще спомена само един факт: В сетните си години властният византийски император Василий Македонянин, дошъл на власт с цареубийство (на импер.Михаил III и вуйчо му Варда) и който като че през целия си живот търсил начин да измие греха си, изпратил писмо до св.Методия, в което писал: „Скъпи ми Отче, много желая да видя твоя Светиня, затова направи туй добро, потруди се да дой-

деш до нас, за да те видим и да получим твоята молитва, докато си още на този свят". Посещението на светеца щяло да бъде нещо полезно за душата на императора, а за тази покана императорът, не ще и съмнение, бил подтикван от светейшия Константинополски патриарх. Св.Методий не пожалил сили, въпреки напредналите си години, да се дигне и отиде до Константинопол, при всички невзгоди и опасности на пътуването. Скъпа за Господа е всяка душа, а появяването на св. Методий в престолния на Византия град, непременно щяло да бъде благоприятно и за цялата империя, посредством императора поканил светеца.

А той, императорът, изпълнил „всичката му воля, каквото поиска, в нищо не си позволи непослушание", свидетелствува житееписецът, - „отрупа го с любов и много дарове и го проводи пак на неговия престол. .**Също и Цариградският патриарх."** (к.м.) Нима е можело да бъде иначе? Защото **кой е** бил „Цариградският патриарх"? Ами че... св.Фотий (при второто си светителствуване) - учител и „amicus fortissimus" на св.Кирил и който (при първото си светителствуване), заедно с убития по-късно от Василий, император Михаил III, изпратил светите Братя във Великоморавия.

ГЛАВА 66-ТА. Какво означава „първо" и „второ" светителствуване на св.патриарх Фотий? Св. Игнатий Константинополски изобличил Варда...(А св. императрица Теодора „стеснявала действията" на Варда...). Избор на св.Фотий за патриарх. Дипломатическа подготовка за покръстването на България, първо - на св. равноапостолен княз Борис. Римските своеволия в България и могъщата защита и изобличение от гения на св.Фотий. За мнимата вражда между св.Игнатий и св.Фотий.

Какво означава „първо" и „второ" светителствуване на **св.** патриарх Фотий, възлова фигура в защита на светото Православие, в онези, съдбоносни и за нас българите, времена?

... Било време когато на Константинополския патриаршески трон стоял светейшият Игнатий - св.Игнатий, син на император Михаил I. (Константинополски патриарх, след мъжествения страдалец и патриарх св.Методий Константипонополски, при когото станало Тържеството на православието и за когото разказах по-горе).

Когато царевият вуйчо (на младия Михаил III) - властният царедворец Варда си позволил да потъпче със своите постъпки църковните канони, св.Игнатий не се поколебал да го изобличи. Варда свалил своеволно от патриаршеския трон св.Игнатия и го заточил. (Също както през времето на св.императрица Ирина, човеконенавистният враг на човешкия роддяволът, след като не можел да смути Светата Църква с ереси, както тогава, така и сега, се мъчел чрез личните страсти на управляващите, ако може, да нанесе някакво друго поражение, по-рано чрез сина на св.императрица Ирина - император Константин Порфирородни, когото тя не се поколебала да отстрани, сега чрез брата на св.императрица Теодора - патрицият Варда. Дори от едно съобщение се разбира, че Варда си позволил да иска от светейшия патриарх - св.Игнатий, да постриже някак насила в монашество собствената му сестра - великата св.императрица Теодора, (за да не му пречи), която малко преди това, в 855 г., отстъпила управлението на страната на сина си император Михаил III и която **„много стесняваша действията на Варда",** както е записано. (к.м.) Като се има предвид какъв човек, робуващ на страсти, бил Варда и каква праведница, - сестра му - св.императрица Теодора, не може да се очудваме на тази нейна интервенция, за която се съобщава. Божията избраница-императрица, чрез която окончателно била смазана ереста на иконоборците и просияло отново иконопочитанието и се утвърдило светото Православие, и за която смисъл на живота станало православното благочестие в империята, не можела да остане равнодушна, на безобразията на брат си, независимо, че предала властта в ръцете на сина си - Михаил III. „Стесняването действията на Варда"

от страна на св.императрица Теодора било за доброто на Византийската-Римска империя, пък ако щете и за негово собствено добро - на неразумния и властолюбив неин брат - Варда. Разбира се св.патриарх Игнатий, който дълбоко почитал и уважавал св.императрица Теодора, не само че не извършил подобно насилствено пострижение, каквото само самозабравилите се властвуващи могли да измислят, но самият той, като патриарх, изобличил силния на деня Варда, в канононарушение. (Заради изобличението, както написах по-горе, Варда заточил светейшия Игнатий). Господ поставил на патриаршеския трон друг Свой избраник, но и заточения Си служител не забравил ...

За патриарх бил избран Фотий, дипломат, заемащ високи светски длъжности: протоспатарий и протосинкрит (т.е. пръв между всички чинове при императора и началник на всички придворни). Фотий, въпреки служебните си задължения, продължавал да се занимава със своите научно-църковни трудове, а още и да бъде, в същото време, учител (сега бихме казали - професор) по философия, в прочутата Магнаурска школа. Там той обучавал в своето време Константин Философ и „съученика" му, малолетния, тогава още, император Михаил III, (т.е. през време на управлението на св.императрица Теодора). А св.Фотий бил и царски роднина, което се оказало само добре, след свалянето на светаго Игнатия от патриаршеския трон, за благотворно влияние върху младия император и управлението на империята. Високо ерудиран, неподражаем оратор и философ, Фотий имал признати заслуги за Църквата, още като мирянин, със своите изключително ценни за Св.Църква трудове, при живот - подчертано изряден и благочестив. (Св. патриарх Фотий проявил не само изключително познание на творенията и подвига на светите Отци, но и както някои по-късно свидетелствували, „лицето му сияело от извършването на вътрешна непрестанна молитва").

Св. Фотий нямал никаква връзка с отстраняването на св.Игнатий, но съзнал, че няма право да се отказва от избора

за патриарх. Неговият случай повторил това, което някога се случило със сияйния Тарасий (впрочем чичо на бащата на Фотий), избран също така още като мирянин за патриарх и при това провел светия Седми вселенски събор (787-788 г.) - св.Тарасий патриарх Константинополски. Годината на избора на св.Фотий - 857-ма. И както св.Тарасий (и както св.Амвросий Медиолански и както св.Никифор Константинополски), св.Фотий бил ръкоположен в кратко време за дякон, свещеник и епископ и встъпил на патриаршеския трон.

Дейността на св.Фотий като цариградски патриарх била необичайно широкомащабна и смела. Той подготвил дипломатическата дейност на младия император Михаил III за покръстването на силната северна съседка България и се заел с бащинска грижа да поучи новопокръстения български княз - св.Борис I, - какъв трябва да бъде християнинът и още повече християнският княз, като му изпратил напътствено послание (първият катехизис за България; посланието е запазено и до днес, преведено на български от приснопаметния Варненски митрополит Симеон и издадено от БАН в 1917 г.). Св.Фотий се обръщал към благоверния княз Борис с думите: „О хубаво украшение на моите трудове", „Христолюбиви и духовни наш сине", „Благородна и истинска рожба на моите духовни родилни болки" и го молел, да не прави „напразни трудовете, които извършихме с радост за вашето спасение", което показва, че св.патриарх Фотий е имал първенствуваща роля при подготовката и самото покръстване на св.цар Борис-Михаил, заедно с император Михаил III (който пък станал възприемник от св.купел - кръстник) и потвърждава преданието, че като духовен отец, светейшият Фотий е извършил светото таинство Кръщение със собствените си ръце, на бойното поле (поскоро на полето на примирието) в Тракия, сравнително близко до Константинопол, в 865 г., (на Кръстовден).

(Видният възрожденец и български народен будител, приснопаметният иеромонах Неофит Рилски, превел от гръцки на славянски език и издал през 1849 г. в Цариград службата на

св.Фотий, когото в предговора нарича **„равноапостол"** на славяните (к.м.) и „най-първият просветител и апостол на православните и храбри българи").

Както отбелязах, от далечната сревноевропейска славянска епархия, светият равноапостолен Методий, въпреки всичките си епархийски и просветителски грижи изпращал също отчески, с голяма обич, писма до светия наш Покръстител - благоверния княз Борис. А той напредвал в християнската вяра и благочестие с гигантски крачки, скрити от погледа на съвременниците. Ала не можело всичко да бъде укрито от поданиците, новопокръстените българи и славяни (славянобългари), на които князът бил за пример. „Носят се слухове, записал западният летописец Прюмският абат Регино, - че царят на този народ (българския), след като приел благодатта на Кръщението, започнал с такова съвършенство, че денят облечен **в** царско велелепие излизал пред народа, а нощем, във вретище, тайно влизал в храма и прострян върху пода, лежал в молитва върху една послана под него власеница".

Св.патриарх Фотий в началото на първото си светителствуване се отнасял с братска почит към Римския престол, въздържано спрямо разните техни нововъведения и неофициални отстъпления, станали твърде видни при папа Николай I. Вероятно оставял ги като техен вътрешен въпрос. Но когато дошлите в България латински свещеници започнали да учат новокръстените българи на латинските отстъпления, св.Фотий реагирал с пълната мощ на своята богата надареност. България, неговата свидна рожба, била в опасност. Все едно някой родител да разбере, че неговото дете го учат на неща, които могат да доведат до погибелта му. Светейшият Константинополски патриарх отправил окръжно послание до всички патриарси и епископи, в които изобличил папските отклонения от православното благочестие: нововъведенията в поста, пост в събота, безбрачието на бялото духовенство, клеветите срещу брачното духовенство, премиросване на приелите вече Кръщение и Миропозание българи от византийски брачни

свещеници и най-вече промъкващото се с франките „безбожно мнение, прибавка към Символа на вярата тези думи „и от Сина" (филиокве)". Въвеждането на подобна прибавка било осъдено и на Събора на източните патриарси в 867 г, (не много преди убийството на император Михаил III). Актовете на този Събор не са дошли до нас, но с ненадминатото по своята дълбочина изобличение на „филиокве" от един могъщ, блестящ интелект, - от св.Фотий - разполагаме. То се съдържа в Посланието на св.патриарх Фотий до Александрийския и др.източни патриарси, което също е преведено от Варненски Симеон и е приложено в горепосоченото издание на БАН от 1917 г., (към Посланието на св.патриарх Фотий, до българския княз Борис). В издаденото от Еп.Партений житие се споменава, че Съборът в 867 г. проклел папа Николай I (умрял в същата тази година) и неговите нашественици в България, които разпространявали посочените отклонения.

Подобно на св.Игнатий, св.Фотий (и двамата смели мъже първоиерарси на Константинополския престол), веднага осъдил извършеното от Василий Македонянин престъпление - цареубийството, заради което изобличение бил свален и заточен, затворен и замъчен. Бил повикан на патриаршеския трон отново св.Игнатий. Така се завъртяла интригата около мнимата вражда между двамата патриарси и при това праведници и светци. Сваляниятa от патриаршеския престол на Игнатия, а после на Фотия, нямали нищо общо с някакви техни мними лоши взаимоотношения. Напротив - тези първоиерарси си приличали по еднаквата смелост, изобличавайки престъпленията на властвуващите, всеки във своето време. Особено от страна на св.Фотий нямало и следа от враждебност. Може би св.Игнатий се е почувствувал онеправдан при свалянето му в 857 г. и поставянето на Фотий на патриаршеския трон, като имал предвид, че Фотий били в далечна родствена връзка с император Михаил III и Варда. Този факт на роднинство не можел да бъде вменен като минус за св.Фотий, обратно. Добре било известно, че Фотий нито е мислил за патриаршския

трон (даже първоначално отказал), нито е могъл по някакъв начин, при своята изключително православна принципност, да защищава частните безобразия на Варда спрямо светите канони и да осъжда правилното негодувание от това, на светейшия Игнатий. Господ пък не оставил „враждата" (която и нямали) между двама верни Му благочестиви мъже и първоиерарси да завърши по друг начин, освен чрез братско помирение; така и направил, щото впоследствие те да се помирят, но за това - малко по-надолу.

ГЛАВА 67-МА. Тъжно завършила 869 година... Съборът 869-870 г. и папските претенции. Вялият събор не утешил Василий Македонянин. Българската делегация на събора. В България - „каквото си постлали, на това и легнали" римските епископи и свещеници. Въпроси с очаквани отговори. Съборът не удовлетворил папските претенции за поставяне папата над Църковния съд. Каква се оказала стойността на осъждането на св.Фотий от събора за имп. Василий Македонянин, за св. Игнатий Константинополски, въобще за Византия? - Никаква!

Тъжно завършила 869 година. Св.Кирил бил вече починал в Рим (+14.II), Св.Методий - арестуван в Швабия, св.патриарх Фотий заточен и затворен без всякакви книги за четене - най-голямото наказание за него. (Не му разрешавали дори Свещеното Писание да има при себе си, - умишлено, за да го измъчват в безсилната си злоба приближените на цареубиеца Василий Македонянин).

В края на 869 г. бил свикан събор против св.Фотий. Съборът, на който римокатолиците **(но едва след** XI **век)** започнали да придават уж вселенски характер и да го броят за „VIII" вселенски събор, фактически бил насилствен и посрещнат с бойкот от страна на епископите. На първото заседание се поя-

вили само 12 епископи (!!) и чак към заключителните заседания на следващата 870 г., броят им достигнал 103-ма.

Василий Македонянин искал, посредством този насилствен събор, да угоди на папата в ущърб на св.Фотий, който го изобличил за убийството на император Михаил III. Св.патриарх Фотий изобличил и папа Николай I, заради властолюбивите му претенции и главно заради отклоненията от каноните, пренесени при това в България от изпратените от папата епископи и свещеници, а изобличил го още заради безконтролно ширещото се еретическо (и безбожно) мнение „филиокве" сред римския (франкски) клир.

Съборът в 869 г. с дошлите от Рим и Константинопол общо само 12 епископи, изглеждал като „събор на отмъстителите". С увеличение впоследствие на броя на епископите на последните заседания, този привкус се размил. Макар съборът от 869-870 г. (в своето начало) да осъдил св.Фотия, той не изпълнил папските желания, за които настоявали представителите на папа Адриан II (папа Николай I, както някъде по-горе споменах, от две години, от 867 г. бил вече в гроба). В 21-во правило, според поясненията на доцент Огицки в неговата актова реч, нищо не се говорело за поставянето на Римската катедра над Църковния съд (на какъвто съд тя била поставена на събора в 867 г. относно отклоненията и вмешателството в България).

Вялият събор нито утешил, нито успокоил съвестта на император Василий Македонянин. Той през целия си живот се каял за извършеното от него ужасно цареубийство, макар и първоначално да му се струвало, че отървава империята от лекомислени люде (Михаил III и Варда) - какво ли не може да внуши дяволът наречен не случайно „разложител на умовете" (в Акатиста на Пресвета Богородица: „Радвай се ти, която премахваш разложителя на умовете..."). Убийството било съпроводено с гняв и гордост, две убийствени страсти - след които, ако в човека е останало съвест, следва горчиво съжаление и себеизмъчване за извършеното непоправимо деяние. И все пак, тук е основата на покаянието - съзнанието за извър-

шения грях и престъпление. А истинското покяние би довело и последния грешник до Господа, вместо отчаянието на Юда.

Няма да пропусна, да спомена, разбира се, че в края на събора, изпратен от България се явил в Константинопол доверения на св.княз Борис дипломат - боляринът Петър (същият, който преди това бил пращан в Рим при папа Николай I) - за да зададе въпрос на Събора с очакван отговор. „Нашият Господар Михаил, бившият Борис, с радост прие вестта, че сте се събрали от разни страни заради ползата на Светата Божия Църква. А на вас,посланиците на Римския апостолски престол, много благодари, задето сте намерили за прилично да го поздравите с вашите пославния, минавайки през България..., - започнал дипломатично боляринът Петър, - И сега, бидейки... (до скоро) езичници, недавна пристъпихме към благодатта на християнството. Заради това да не би да сгрешим в нещо, искаме да узнаем от вас, които заемате местата на върховни патриарси, на коя Църква ние трябва да се покоряваме?" - Т.е. - На папата в Рим или на патриарха в Константинопол? След недоволството от Рим и от изпратените от там епископ и свещеници с техните различни отклонения от каноните, ясно е какъв отговор се чакал. Но св.цар Борис искал да получи (предизвикан) отговор от Събора (където участвували и представители от Рим) за да няма своеволни тълкувания на въпроса от страна на папата. А фактически отговорът щял да има смисъл: от къде новопокръстеният славяно-български народ да получи своята църковна независимост (автокефалност). При покръстването в 865 г. византийците не могли да позволят едва навлизащите (като деца) във вярата да бъдат църковно независими. Но по принцип тъкмо Константинопол могъл да даде църковна независимост, отначало полу-, а после и пълна автокефалност, защото Православието застъпва именно съборния принцип за равенството мажду сестрите поместни църкви. То и Рим е бил още православен по вероизповед, а както ще видим после, при папа Йоан VIII и признаващ каноничното равенство, но амбициозният папа Николай Първи

(858-867), наистина първи силно акцентирал на главенството на папата (единствено папата главен над всички) и на независимостта му от Църковен съд (!?!) На него въобще не можело да се разчита да даде на българите автокефалност. Св.цар Борис в 866 г. четири пъти повдигал този въпрос и отправял молби пред папа Николай I, „който все още не беше отлъчил себе си и своите от общение със Светата Православна Вселенска Църква" (от житието на св.цар Борис, - разбирай - не беше отлъчил себе си и своите от цялата Св.Църква, а не от Цариградската патриаршия, която е само част от Вселенската Църква). За тези молби папа Николай I си правел оглушки. В 106-те отговора на разни въпроси, които папа Николай I дал, **за независимост** на Българския патриарх или Архиепископ за Български архиепископ - **ни** дума! След смъртта на първия архиепископ (поставен, естествено, според папата, от Рим), когато другите епископи, поставени от него, от първия архиепископ, изберели негов приемник той..."да не сяда на трон и не освещава нищо друго освен тялото на Христа (т.е. да служи Литургия, каквато впрочем може да служи и обикновен свещеник, в ск.м.) - **докато не получи палиум от Римския престол,** по какъвто именно начин в Галските земи, в Германия и другите области, всички архиепископи се утвърждават в своята дейност." (sane interim in trono non sedentem, et praeter corpus Christi non consecrantem, **priusquam pallium a sede Romana percipiat,** sicut Galliarum omnes, et Germaniae et aliarum regionum archiepiscopi agere comprobantur". - 73-ти отговор). И как би могло да бъде иначе, когато папа Николай I станал известен с поставяне началото на безусловното подчинение на епископите от Западна Европа на папата и дори подчинението на светската власт под папството („Лъжеисидоровите декреталии"). **Огненото изобличаване** от страна на св.патриарх Фотий (за провиненията и отклонението на римските епископи и свещеници в България и безобразията вършени в тая връзка - премиросване на кръстени и миросани вече славянобългари от византийски **женени** свещеници и др.,

както и на **безбожното мнение филиокве,** което изобличение се съдържа в посланието до Александрийския и другите източни патриарси, написано и изпратено преди цареубийството в 867 г), **не минало** без **последствия в България.** Всъщност каноничните провинения били главна причина за изгонването на римските епископи и свещеници от България. („Каквото си постлали, на това и легнали").

Впрочем българските пратеници в Константинопол търпеливо изчакали края на Събора, когато и били приети. Тогава именно дипломатът, боляринът Петър, задал своя въпрос, за който писах по-горе: на коя Църква българите да се покоряват, а всъщност - откъде да получат автокефалия - църковна независимост. На тях пък, на българските пратеници, им бил зададен такъв въпрос от присъствуващите съборни заседатели (също с известен отговор), въпреки протестите на представителите на папа Адриан II: „Кажете, когато заехте вашето отечество, на коя власт то беше покорно и латински ли или гръцки свещеници имаше там?" Отговорът на българите бил: „Ние заехме нашето отечество с оръжие от гръцката власт и намерихме там не латински, а гръцки свещеници". Тогава Съборът решил: „Понеже българското отечество се намирало под гръцка власт и в него имало гръцки свещеници, да бъде върнато сега пак на светата Цариградска църква чрез християнството, след като е било откъснато от нея чрез езичеството". Решението подписали и папските представители, както и всички останали. След като решението било занесено на св.цар Борис, той „набързо" изпратил за Рим латинския епископ Гримоалд с всички негови свещеници и с много почести посрещнали изпратения от Константинопол автокефален архиепископ на България... Това било още един шамар върху амбициите на папата, при това нанесен от събор свикан по давление на Рим.

Съборът не удовлетворил и главното искане на старата столица - папата да бъде (поставен) недосегаем за Църковен съд (т.е. да е над Църковния съд). Несъгласието с подобно ис-

кане било съвсем естествено. И патриарсите в Константинопол и папите в Рим могли и изпадали в кривоверие или в простъпки, за които могли да бъдат и били осъждани, - за да се отреже изсъхнал клон от лозата, а тя да расте и дава повече плод, просто когато се появи „гангрена" тя бързо да се изреже. Тази тенденция за поставяне на папата над църковен съд, много по-късно се отляло в римокатолическия догмат за непогрешимвост на папата, когато говори „екс катедра". Подобно абсурдно твърдение дало и своите плодове: когато папата говорел „екс катедра" верово-неверни неща (при своята „непогрешимост" или считайки се над църковния съд) ясно какво е могло да се получи по иерархическата линия надолу и с пасомите му...

Минало не много време след събора и император Василий Македонянин прекратил заточението на св.Фотий. Върнал го в Цариград и го направил възпитател на... собствените си деца, на царските деца. Толкова бил „убеден" в правилността на осъждането на патриарх Фотий на събора, за свикването на който бил главният виновник. Съвестта му продължавала да го гризе за извършеното престъпление и да му нашепва, че светейшият Фотий бил прав в изобличението си. От друга страна - св.Игнатий бидейки отново на патриаршеския трон, имал достатъчно възможност да се убеди: първо, че св.патриарх Фотий нямал никаква вина за отстраняването му от Варда и второ - запознавайки се с богатата дейност развита от св.Фотия на Константинополския патриаршески престол, включително покръстването на България, да заключи, че след като е бил свален самият той, патриарх Игнатий, (от Варда), едва ли по-достоен от Фотий е можел да застане на предстоятелското място. А св.Фотий, при всичката си интелектуална, културна, научна издигнатост и при патриаршеското си достоинство, смирено приел длъжността възпитател в императорския дворец. (Няма нищо по-високо от смирението). Св.Игнатий пък, един от главните участници в събора от 869-870 г. се убедил в максимална степен, противно на решението

на събора, че всъщност Фотий е не само невинен, но достоен да го онаследи (св.Игнатий бил по-голям по възраст). Помирили се братски и даже св.Фотий помагал на светаго Игнатия, който вече бил стар, в управлението на Църквата. Зацарувала братска в Христа любов, „яко же подобает" (както подобава), между двама праведници, смели и доблестни мъже и светци! И св.Фотий действително, за радост на цариградската общественост, онаследил св.Игнатия на патриаршеския трон, след блажената му кончина. С това започнало второто светителствуване на св.патриарх Фотий. Император Василий Македонянин не посмял да се възпротиви.

Такава била „антифотиянската" стойност на събора от 869-870 г. в самата Византия - никаква!

ГЛАВА 68-МА. Новият папа Йоан VIII. Константинополският събор в 879-880 г. Подаръците на светейшият папа Йоан VIII за светейшия патриарх Фотий. Триумф на единението. Решението на допълнителното заседание на Събора за недопустимост на каквато и да било промяна в Символа на вярата, осъждане на „филиокве". Какво написал Анконския епископ Павел, когато подписвал от името на папата съборните актове.

В 872 г. на папския трон се възкачил папа Йоан VIII. Предшествениците му Николай I (858-867) и Адриан II (867-872) дръзвали вече да се поставят над останалите си събратя, над свещените събори, „недосегаеми" за църковен съд. В същото време в Римския диоцез се допускали различни отклонения. Всъщност Адриан II се старал да защити предшественика си Николай I, осъден (и проклет) на Константинополския събов в 867 г. Но не успял.

От друга страна не може да се отрече доброто отношение на папа Адриан II към светите Солунски братя и славянската

писменост (радвал се когато осветил славянските богослужебни книги), не може да се отрече доброто му отношение към православната църковна просвета на средноевропейските славянски народи. Това което било добро - било добро!

Трудно е да предвидим, дали ако не би бил починал св.Кирил през февруари 869 г., Адриан II би се захванал да съди св.Фотия. Или може би и тогава би пристъпил към подобен съд в защита на Николай I? Но нека да приемем фактите такива, каквито са били. Във всеки случай папа Адриан II не направил вече нищо или поне не е известно да е направил нещо, за да освободи св.Методий от Швабския монастир (затвор). Това което знаем - направил го следващият папа - Йоан VIII (872-882).

Светейшият папа Йоан VIII, придържайки се към Православната вероизповед, равночестно подобрил отношенията си с Изтока. Ако имало такива папи като Йоан VIII и по-нататък, можело въобще да не се стигне никога до отпадането на Рим от Св.Православна Църква.

Допуснатите слабости, особено при властолюбивия папа Николай I, ако могат те снизходително да бъдат наречени така, били поправени във възможната значителна степен при светителствуването на Йоан VIII и второто светителствуване на св.Фотий. Тогава се състоял знаменитият Константинополски събор в 879-880 г. (т.е. 10 години след събора от 869-870 г., за който говорихме в предната глава). За разлика от инспирирания от Рим и свикан от Василий Македоняни малоброен събор, започнал като „събор на отмъстителите“ с 12 души епископи в края на 869 г., участието на епископите сега било масово - 383 епископи!

Фактите за този и около този събор на Запад се „забравят", потулват или фалшиво представят. Но сериозните учени през вековете нито са желали, нито са могли да ги отминат.

Православието отново триумфирало в цялата Вселенска (в целия свят) Православна Църква, може би за последен път в братско взаимно, равночестно признание между Римския и

Константинополския престоли. За последен път били наредени по старшинство на столиците - Римска, Константинополскка и прочее православни катедри. (Когато после Рим отпаднал, вече не бил считан нито за първи, нито за последен, а вън от класацията, сам се „дисквалифицирал")

Участието на 383 отци на Събора в Св.Софийския храм в Константинопол в 879-880 г., при второто светителствуване на светаго Фотия, показвал популярността на събора Със своята многочисленост, той представлявал внушително зрелище, - било демонстрирано единството на цялата Света Православна Църква, единството на Изтока и Запада

Легатите на Римската църква, епископите Павел и Евгений и кардинал Петър връчили на светейшия патриарх Фотий дар от Римския предстоятел - светейшия папа Йоан VIII - архиерейско облачение: стихар, фелон, омофор и сандали (ноемри 879 г). **Те били опълномощени да обявят събора против св.Фотия като изключен от числото на светите Събори** А Халкидонският митрополит Захарий казал, че този събор даже е в интерес на Римската катедра: „Заради вас, наши отци и братя, заради светйшата Римска църква, заради съхраняването на вашата чест, за да не могат и последните разколници да се позовават на вас като виновници за разделение и смут " (по доц.Огицки).

Съборът признал правото на всяка Църква да определя патриарха си, а когато от името на Римския папа било направено заявление осъждащо антифотиянските събори (такива събори имало в Рим) както и непримиримите антифотианци, раздали се възторжени възгласи в чест на папа Йоан VIII и на патриарх Фотий. (след XI в. римокатолиците за този факт , отказват" да си спомнят, но въпреки тях, фактът си съществува!)

„Тържествено, в атмосфера на единодушие, казва доц Огицки, преминали Рождественските празници, във времето на които, по предложение на легатите станало съслужение на участниците на събора с Фотий". - Т.е изпълнило се върховното, свещеното единство на съслужение в Св.Литургия и

причастяването от една Чаша, **при единство на вярата,** което подчертано се вижда от дотук казаното. (Всяко съпричастяване при липса на верово единство, каквото някои си позволяват да вършат, е измяна на светата Православна вяра, измяна на Господа! Това не бива да се забравя!)

При подновените заседания през януари, били формулирани **три канона** влизащи в „Книгата на правилата". В първото се обръщало внимание, че Константинополският патриарх и Римският папа са задължени да уважават решенията на другата страна относно подведомствените клирици.

На допълнително заседание било прието **важното решение за недопустимост на никакви измени (промени) в Символа на вярата и се осъждала прибавката „филиокве".**

Четеш ли, уважаеми читателю, какво се е решавало когато великият (наш покръстител) св.патриарх Фотий имал срещу себе си не властолюбци от типа на Николай I, но един нормален, братолюбив, **православен,** папа като светейшия Иоан .VIII! (Подчертавам - **православен,** заради съгласно подписаното горецитирано решение от допълнителното заседание на св.Константинополския събор от 879-880 г.; тогава всякакви кривини допуснати от Рим, преди това, могли да се изправят).

Рим, в лицето на изпратените от папа Йоан VIII легати, отхвълил и даже проклел антифотиянския събор от 869-870 г. Да попитаме - как римокатолишките писатели забравят за величествения събор, събрал се по-късно в 879 г., а помнят предния - от 869 г., (анатемосан от самите папски легати) и го обявяват за „VIII вселенски", когато той няма нищо общо със светите 7 вселенски събора? (И то го обявили за „вселенски" едва след XI век?!). Хулите срещу светаго Фотия, че уж той бил причина за „разделянето", всъщност отпадането на Рим (за съжаление повторени папагалски и от някои „православни" писачи), са наистина само хули и клевети и „сапунени мехури". Те имат предвид конфликта с властолюбивия Николай I, вмесил се в България и внесъл или допуснал отклоне-

ния и недопустими съблазни и канононарушения чрез изпратените там епископи и свещеници. Те били изобличени, заедно с Николая I, от валикия светител - за всички отклонения и канонарушения и за ереста „филиокве“, която даже, в интерес на истината - Николай I официално не изповядвал, но се ширела между франкските духовници.

Хулителите и клеветниците забравят (умишлено) триумфа на единението в Православна вяра, но при друг, и то по-следващ папа - Йоан VIII.

Това последно братско единение между Константинопол и Рим във Вселенската Съборна Православна Църква напомняло за миналото единение във вярата между Рим, Константинопол, Иерусалим, Антиохия, Александрия и всички православни катедри, когато предстоятелите им били православни папи и патриарси.

Пръв поставил подписа си под съборните актове като представител на старшата сестра поместна православна църква, Римската - Анконският епископ Павел, като още веднаж потвърдил признаването на Фотий за законен патриарх. При това **написал: „Аз отхвърлям и анатемосвам събора събран против него в тази света Константинополска църква"**

„Такива са фактите", заключава доц.Огицки, отнасящи се към събора 879-880 г. Римокатолиците „не си ги спомнят".

Върху тях тежи вината за отпадането, защото който променя, добавя, премахва - той отпада. „Но дори ние или Ангел от небето ви благовестеше нещо по-друго от това, което ние ви благовестихме, анатема да бъде" (Гал.1:8).

Следващите, след Йоан VIII, папи - Марин I, Адриан III и Стефан **VII,** сменили се набързо, били вече от друг, по-нисък духовен ръст...

ГЛАВА 69-ТА. Пред папа Йоан VIII наклеветили равноапостолния св.Методий. Какъв слух пуснали филиоквистите във Великоморавия и как били посрамени - или какво съдържало писмото на светейшия Йоан VIII до княз Светополк. Второ и последно посрамване на филиоквистите. Тропар на св. св.Кирил и Методий

Пред папа Йоан VIII наклеветили светаго равноапостолен Методия в „неправа вяра". Кой го наклеветил? „Боледуващите от йопаторската ерес" - просто написал житееписецът (Крадецът вика „дръжте крадеца!"; Йопаторска ерес = ерестта „филиокве") И намерили пред кого да го наклеветят! (Добре са охарактерезирани еретиците като „боледуващи". Ереста е болест, а правата вяра - здраве, с тази разлика от болестите на тялото и оздравяването, не зависящи от човека, че тук оздравяването е в ръцете на самите боледуващи от ереста, ако рекат да се освободят от ереста и се върнат в правата вяра).

Папа Йоан VIII повикал св.Методия и го изпитал. Намерил го **правоверен** и го изпратил отново в епархията му с почести. Тук се случила следната интересна история. Папата написал писмо до княз Светополк. „Откъде накъде" злостливите филиоквисти-еретици разпространили слух, че св.Методий е осъден от папата на изгнание. Народът скърбял и жалеел, че ще бъде лишен от любимия си архипастир. Филиоквистите потривали ръце и сами повярвали на разпространяваните от тях измислици. Писмото дошло до Светополк. Когато разтворили папското писмо на Йоан VIII, прочели следното: „Нашият брат Методий е свят и правоверен и върши спасително дело. В негови ръце са предадени всички славянски страни (средноевропейските в ск.м.) от Бога и от апостолския престол в Рим и нека бъде проклет, когото прокълне и да бъде свят, когото той признае за свят." Филиоквистите „така посрамени, разотидоха се като мъгла с позор", — се заключава в житието.

После филиоквистите започнали да разпространяват друг слух, че уж царят му се гневи и ако го пипне, нямало да го остави жив. Защо? (?!?) И пак за техен срам се получило писмото, с молба от Василий Македонянин до св.Методия, да го посети в Константинопол, за което посещение споменах по- горе (в гл.65-та).

Въобще докато бил жив св.Методий, даже след смъртта на папа Йоан VIII (+882 г.), никой вече не смеел да стори нищо, нито да излезе срещу светеца!

„Кириле и Методие, богомъдри, като еднакви по нрав с апостолите и като учители на славянските страни, молете Владиката на всички, да утвърди всички славянски народи в православие и единомислие, да умири света и да спаси душите ни" (Тропар, глас 4-ти).

ГЛАВА 70-ТА. Кога е започнало покръстването на Полша. „Някой много силен княз седеше на Висла..." Архиерейската власт на светаго Методия. За двойния грях на филиоквистите-франки спрямо славянските народи. Последните трудове на св.Методий като преводач на Свещеното Писание и службата на Димитровден. Среща на св.Методий с унгарския крал. Блажената кончина на св. Методий в 885 г.

Не може с положителност да се определят границите на огромната епархия на св.Методий, защото славянският север все още бил езически, но и там християнството прониквало сред полските славянски племена, кръщавани в православно християнство. Не е вярно, че пръв се покръстил Мешко I (от династията на Пиастите) в Полша, и то във втората половина на X в. (966 г.), след като още в IX в. полски езически княз бил кръстен в Моравия, макар и като пленник; покръстено било и цялото му племе на р.Висла, но още преди това там вече имало християни.

„Някой много силен княз седеше на Висла, подиграваше християните и им правеше пакости" е записано в житието на св.Методий, което показва, че там, в днешна Полша, покръстени от свещенослужителите на св.Методий, е имало вече християни, на които християни да може да се подиграва и да прави пакости силният езически княз. Мястото, където е стоял езическият княз не е указано, но ясно е посочена реката - „седеше на Висла". Висла пък е най-голямата река в Полша, която тече и през двете, стара и нова столици - Краков и Варшава, но тогава, през IX век, Варшава още не е съществувала.

Св.Методий, с пророческата си дарба и архиерейската си, дадена му от Бога, власт, изпратил пратеници да кажат на силния езически княз на Висла: „Синко, добре е да се кръстиш доброволно на твоя земя, за да не бъдеш принуден да се кръстиш като пленник на чужда земя и тогава ще си спомниш за мен".

С тези северни съседи (оттатък планините) и с езическия княз воювал княз Светополк Моравски, но без успех. Блаженият Методий изпратил и при него хора да му кажат: „Ако ми обещаеш, че при мене ще направиш служба на Петровден, заедно с твоите войници, вярвам на моя Бог, че скоро ще ги предаде в ръцетет ти". За такъв твърдоглавец като Светополк, такъв бил и подходът, ала тук се имало предвид не само Светополк, но и (може би по-скоро) напълно вече християнска Великоморавия, християнската моравска войска, а и съдбата на онзи езически княз, който стоял на Висла и се подигравал и правел пакости на християните, както съдбата на цялото му славянско полско племе. (Вероятно се касае за племето вислане, жиеещо по р.Висла).

Светополк се покорил на светаго Методия и направил служба с войската си при Архиерейския престол на Петровден и финалът на тази история е записан в житието кратко и точно: „Това и стана и плениха езическия княз и го покръстиха". В други източници е записано, че се покръстило и цялото славянско племе при Висла.

Покръстването на Полша в православие продължавало успешно. Можем да се досещаме как щеше да завърши чак до Балтийско море, още до края на IX век (а не както е станало в X в. от 966 г.нататък), ако след кончината на св.Методий, филиоквистите-франки **не** замъчили и не прогонили жестоко приемника му - св.Горазд - умен, високообразован клирик, произхождащ от местните славяни, както и другите ученици на светите Братя, дошли с тях от България (най-изтъкнат между които бил св.Климент). Така или иначе покръстването на Полша започнало и то твърде успешно още при светителстуването на равноапостолния просветител св.Методий, в рамките на грамадната по размери, средноевропейската славянска епархия.

Какво донесли на славяните франкските епископи? - Ерес във вероизповедта и вместо славянската азбука с характерните букви за славянските носови гласни, съществуващи у поляците и до днес - латинска азбука.

Да отделим няколко реда за латинската азбука, която не е най-важната. (Важна е загубата на правата вяра). Латинската азбука се мъчи и сега, със своите недостатъчни и непригодени към славянските езици букви, да отразява славянските звуци, като слага разни камшичета под буквите за носовките и да отразява характерния за северното славянство звук „шч“ - с четири букви:“szcz“, вместо с една единствена славянска буква „щ", както е у съседния на полския народ, друг славянски народ - руския. Моля те, любезни читателю, - азбуката нито е най-важното, нито е толкова страшно нещо. Просто на приелите християнство (православно християнство!) славяни, от ръцете на духовенството на средноевропейската славянска епархия, от ръцете на духовенството на светаго Методия, - **било проповядвано и служено в храмовете им, на разбираемия от тях (от местните моравски, панонски** и още през живота на св.Методий - **полски славяни) - техен роден славянски език! имали са,** за ползуване - **преведените на славянски език: Свещеното Писание, църковните служби (че**

и Номоканонът). освен това, били издигани и ръкополагани свещеници и дякони от местните славяни (най-първият из между тях бил св.Горазд). Затова и бързо **се** усвоявало християнството, затова още до края на IX век е могло да стигне то до бреговете на Балтийско море и колко човешки души са могли да се спасят за почти един век, а и впоследствие! Не случайно Господ съизволил и с Неговата помощ светите Братя създали славянската азбука. Двоен грях извършили франкските епископи като прогонили учениците на светите равноапостолни Братя. Защо двоен? Защото освен прогонването, заедно с тях, на славянската азбука, чрез която лесно, достъпно и бързо се разпространявало християнството, възползувайки се от неразсъдливия и пропаднал морал на княз Светополк, фрранските епископи, **вместо чисто Православие, насаждали ереста филиокве.**

Затова казах, че азбуката не е нито главното, нито страшното, та ако ще с десет буквени знаци да отразяват един звук. **важна е вярата - спасителна православна ли е или не е такава.**

Разбира се - франкските епископи не са се заели да превеждат Свещеното Писание и службите си на славянски. Те са нямали и талант за това. Те просто чели и служели на неразбираемия латински език, с което сами са се затруднявали допълнително. (Ако гръцката или латинската азбука са били подходящи за славянския език, не биха се наели светите Братя да изобретяват славянска азбука).

Докато бил жив великият (наистина велик, заедно с мъдрия си брат св.Кирил!) свети Методий, всичко в славянска Средна Европа било „якоже подобает" - (тъй както трябва да бъде).

След завръщането си от Византия, за което гостуване на императора и патриарха (император - Василий и патриарх - св.Фотий) стана реч по-горе, св.Методий, знаейки, че наближава краят на дните му на земята, „като отхвърли всички тревоги и възложи на Бога своята печал" (по Пс.54:23, от житието) се заел да преведе цялата Библия (без Макавейските кни-

ги) от гръцки на славянски език. Бидейки вече много опитен, светецът поставил двама от своите ученици за скорописци и този огромен труд успял да свърши за шест месеца - от м.март до 26 октомври (по юлиянския календар - Димитровден). Изглежда св.Методий в 883 г. се е завърнал от Константинопол, от гостуването си на византийския император и годината на превода била 884-та, „януарска"). „И като завърши, се казва в житието, въздаде достойна хвала на Бога, Който дава такава благодат и помощ". Отслужил тържествена света Лигургия и заедно със своя клир отпразнувал паметта на св.великомъченик Димитрий Солунски. (Като солунянин по рождение, самопонятно е, че св.Методий особено благоговейно почитал Солунския покровител!)

„Защото дотогава беше превел заедно с Философа само Псалтира и Евангелието с Апостола и избрани църковни служби. Тогава преведе и Номоканона, сиреч Законо-правило и книги на отците." се пояснява в житието.

Номоканонът е едно от великолепните творби на св.Фотий, в което по статии, за лесно ползуване, били събрани и изложени църковните закони и канони. (Следователно Номоканонът, с който си служили и в Българската Православна Църква, е преведен на славянски език от св.Методий, още приживе на св.Фотий). Под „книги на отците" може да се разбират творения на Светите Отци, но може да се разбира и творението „Библиотека" на св. патриарх Фотий, в което са събрани кратки сведения за 280 творения на свети отци от разни времена и което св.Фотий е съставил още като мирянин.

Унгарците, по това време, както споменах, били още далеч от сегашното си отечество, но тяхният крал (вероятно със съответна свита и конна част войска) се появил в областта на средното течение на Дунав и поискал да види св.Методий (и той научил за него!). Приближените на светеца се безспокоели - какво може да произлезе от такава среща. Някои дори мислели, че няма да му се размине без мъки. Ала св.Методий безстрашно отишъл при краля на унгарците. За разлика от пе-

симистичните очаквания и безспокойства на велехрадци, унгарският крал приел светеца с голяма почит, слава и величие, „както беше прилично за един владика". Съдържанието на разговора не е запазен за историята. Известно е че унгарският крал обградил светаго Методия с любов, „натрупал го" с големи дарове, на сбогуване го целунал и му казал: „Скъпи ми отче, поменавай ме винаги в светите си молитви", от което следва да се досетим на каква тема се е разговаряло, на какво е акцентирал светецът и каква благодат се е излъчвала от Божия равноапостолен архиерей, та да бъде такъв края на срещата с унгарския крал.

Подвигът изпълнил, вярата опазил, на Цветница 885 г. св.Методий произнесъл многолетствие за византийския император и моравския княз, за клириците и целия народ и рекъл: „Деца, пазете ме до третия ден!" с което предсказал, че ще се пресели след три дни в отвъдния свят. На велика сряда, 6 април (по Юл.календар), трети индикт, 885 г. на разсъмване произнесъл: „Господи, в Твои ръце предавам душата си" и починал в ръцете на свещениците.

Канонизирали го почти веднага. Оплакал го и го изпратил със свещи неизчислимо множество народ, дошъл да се прости с добрия си пастир и учител. Отслужили му църковна служба на латински, гръцки и славянски езици и го положили в катедралната църква, - светия равноапостолен Методий!

Чедата и учениците отправяли, в умилителна непосредственост и неподправена обич, като към жив, към предстоящия вече пред Божия престол, велик свой отец и учител, следната молитва:

„А ти свети и прескъпи светителю, наглеждай ни отгоре със своите молитви, понеже ние те обичаме! Избавяй своите ученици от всякакви напасти, учението си разпространявай и ересите прогонвай, та да поживеем тук достойно за нашето звание и да застанем заедно с тебе, като твое стадо, отдясно на нашия Христос Бог и да получим вечен живот от Него, Ко-

муто подобава всяка слава, чест и поклонение във вечни векове! Амин!" - (Молитва от края на IX в.).

Отче, свещеноначалниче Методие, към тяхната молитва, към тяхната искреност се присъединяваме и ние, твои чеда, в самия край на XX век, в началото на XXI век!...

ГЛАВА 71-ВА. Защо и кой замъчил и прогонил учениците на св. св. Кирил и Методий от сревноевропейската славянска епархия след блажената кончина на св. равноапостолен Методий. Какво можем да намерим в житията на светите Охридски чудотворци Климент и Наум, - действията на франкските духовници, носители на ереста филиокве, срещу Православната вяра и нейните защитници - учениците на св. св. Кирил и Методий. Как може да се очудваме на последвалите събития? По-нататъчната съдба и дейност на светите мъченици - св.св. Кирило-Методиеви ученици. Църковният събор свикан от св. княз Борис в края на знаменития IX в. - в 893 г.

Винаги преди съм мислил, така съм и учил, че учениците на светите Братя са прогонени от Моравия, по-точно от средноевропейската славянска епархия, заради славянската азбука. Нищо подобно! **изгонили са ги защото защищавали Православната вяра,** а ги изгонили носителите на ерестта филиокве - франките, полуцивилизованите франки. Трябва човек да отвори древните жития на св.Климент Охридски Чудотворец и на св.Наум Охридски Чудотворец, за да се ужаси от грозното поведение на филиоквистите, за които съвсем не приляга названието „християни".

Използувайки духовната неразсъдителност на княз Светополк и неговите умопомрачаващи го страсти, еретиците филиоквисти, след смъртта на св.равноапостолен Методий, чрез насилие (това били техни методи!) лишили св.Горазд от епис-

копската му власт и възкачили някой си Вихинг, „пиян от силното вино на ереста", когото св.Методий, преди, поради това, предал на проклятие. При започналите предизвикани от еретиците препирни, филиоквистите-еретици, не могли да издържат на силните думи на св.Горазд и на св.Климент - челните, по сила на словото си, ученици на св.св. Кирил и Методий. Вихинговите заговорници, като не можели да надвият с думи, се нахвърлили с ръце срещу православните и прибегнали към последното си прибежище - княз Светополк, клеветейки православните, че...били против неговата власт (?!). Князът повикал св.Методиевите ученици и попитал какъв е този разкол, защо не са единомислени (с франките) и защо не се стремят към единство. Чрез св.Горазд и св.Климент те отговорили, че беда ги е сполетяла, не за дребни работи, а за учението на Църквата, „за блажената Троица и за душата, която за нас е по-скъпа от всичко. Но понеже непознаването на Писанието не ти позволява да слушаш по-дълги или по-дълбоки речи, нашият отговор на твоя въпрос е прост, му казали св.Методиевите ученици, - разделяме се (с филиоквистите - в ск.м.), защото и Господ дойде да донесе меч и да отлъчи подоброто от по-лошото. Но и Давид намразил ония, които мразят Господа и много почитал Божиите приятели. А християни не можем да наречем никога ония, които не приемат Евангелието. Там пък един от Света Троица, Божият Син, казва: „Духът на истината, Който изхожда от Отца" (Иоан. 15:26). Как сега тези говорят, че Духът изхожда от Сина? Ако беше това така, какво пречеше на Господа да каже: „Духът на истината, Който изхожда от Мене?" Това едно! Второто е Вторият вселенски събор в Цариград, където се събраха архиереите от цял свят, за да оборят духобореца Македоний и да попълнят Никейския символ на вярата за Светия Дух. Нека видим в този символ, който е взет от гръцките книги (преведен естествено на славянски в ск.м.) който ти, княже, всеки ден четеш в църква, дали изповядваме вярата, че Духът изхожда от Сина или само от Отца?! Ето защо, как да се съгласим с мислещите

против Евангелието и против изложението на светите отци, което е изработено по вдъхновението на Св.Дух? Ако ли изменят своето разбиране и застанат на страната на Евангелието и светите отци, ние ще се затечем и ще ги прегърнем като братя. Ако ли пък отхвърлят единствения наш наставник Христа и се поведат по своята мисъл и се заблудят в помислите си, тогава ние от такива наставници не приемаме да се учим на догмата за Света Троица".

Дадох един малко по-голям цитат от древното св.Климентово житие, за да се види ясно, че **за никаква славянска азбука не ставало въпрос, а за чистотата на св.Православна вяра!**

Князът малко нещо разбрал от казаното, „...аз познавам своята голяма простотия..." признал той, но който дойдел и му се закълнял, че вярва добре и православно, то и князът щял да го признае, че няма уклони и щял да му предаде църквата и църковното свещенство. (Цялата работа била нагласена) „Тогава **франките,** - (к.м., ето как точно и ясно са наречени, в житието, разпространителите на ереста), - предварително и усърдно подготвени за клетвата, не дочакаха даже края на княжеския отговор, заклеха се и представиха своето злословие, противно на Православието, като по този начин поставиха съответен край на безсмисления съд."

Защо Светополк скланял към филиоквистите? Житиеписецът обяснява на друго място: „Както началникът на аномеите Евномий изнамери, за да привлече повече последователи, това и несмисленият франкски народ измисли: всичко да се разрешава на грешниците без труд и скръб само срещу тази цена - да се съгласяват с тяхното учение, и им позволяваха нечисто да живеят, **за** да **намират по този начин привърженици на своето изопачено учение"** (к.м.). По-ясно не може и да бъде! Докато бил жив св.Методий той доказвал на княза правотата на Православното учение, а и го заплашвал, „че ако се присъедини към еритиците, ще погуби и себе си и всички под неговата власт (което впрочем и сполетя княза, според проро-

чеството на светеца подир неговата смърт), и докато беше сред живите, нито князът посмя да прояви заболяването на сърцето си, нито Божият съд пусна в действие своя бич. Но когато светецът си замина, всичката злоба дойде, без да прикрива срамотата си със завеса, а повдигна гонение против православните (тогава и Бог не пощади княза със Своето отмъщение)." Така че „снизхождението“ на еретиците, разрешаващи на княз Светополк да живее според своите похоти, довело до погибелта му и не само неговата, но и на славното и силно до тогава Великоморавско княжество. В житието на св.Наум Охридски Чудотворец четем: „А Моравия, както пророчествува за нея светият Архиепископ Методий, скоро получи отмъщението си от Бога за беззаконните си дела и ереси, за изгонването на правоверните отци и за претърпяните страдания от еретиците, на които повярваха. Защото не след много години дойде пеонският народ „унгарци", който плени и опустоши земята им; а които унгарците не плениха, те пък избягаха при българите, и така земята им остана пуста под властта на унгарците."

Как протекли нататък печалните събития, след като Светополк предал църквите на франките-филиоквисти? - Еретиците продължили със своите познати средства - започнали безчовечно мъчение на светите славянски просветители заради Православната вяра. Било нещо страхотно. Влизали и разграбвали домовете, мъчели, влачели свещенослужители голи по тръните и то и стари мъже...По-младите от свещениците и дяконите продали на евреите, те пък ги откарали във Венеция... А и други „които имаха учителски чин, като Горазд („който произхождаше от Моравия, владееше много добре двата езика, славянски и гръцки и комуто Методиевата добродетел предаде архиепископския трон“)...Климент презвитер, мъж много знаменит, Лаврентий (вероятно монашеското име на св.Сава, в ск.м.), Наум и Ангеларий - тия и още много други, вързаха с железни вериги и ги заключиха в тъмници, гдето им забраниха всякакво удобство, поради което сродници и

познати не смееха даже да доближат. Но макар и под тежестта на железните вериги, те не преставаха от молитвата. И ето, пеейки песните на третия час, биде голям трус. Веригите отпаднаха и окованите дотогава, получиха облекчение, свързани неразривно само от Христовата любов. Разтърсиха се и жителите на оня град и се смутиха от това събитие, та се чудеха и недоумяваха, какво ще бъде това Божие знамение. Но като приближиха до тъмницата и видяха станалото със светците, и че веригите са паднали и светците са в голямо облекчение, бързо дойдоха при княза и рекоха: „Какво е това? Докога ще се борим против Божията сила? Докога няма да погледнем към светлината на истината? Не разбираме ли станалото чудо? Не се ли боим от Божието знамение?" Но еретиците, както фарисеите при Господните чудеса, се озлобявали и подложили светците на нови мъки.

След три дни чудото се повторило - трус с небесен шум и падане на веригите. Но ненавистните Богу еретици-филиоквисти скрили от княза случилото се и подложили на нови изтезания светците „каквито (изтезания) самите те всъщност заслужаваха по съда на истината", с болка пише житееписецът, - като минаха десет дни, трети път Изтокът свише погледна към страдалците, но безчувствените еретици си останаха в същото сърдечно ожесточение. Понеже бяха получили от княза позволение да постъпват с тях по свое разбиране, изведоха ги из тъмницата и ги подхвърлиха на безчовечни рани, без да пощадят нито старчески бели коси, нито недъзите, които тяхната голяма злоба изпреди беше нанесла върху телата на светците. Князът, който робуваше на ония еретици, нищо не знаеше от всичко това, защото се беше случило да отсъствува. Ако ли би бил там, не биха си позволили такова нещо върху изповедниците на истината: макар и хиляди пъти да беше се предал на франките и макар да беше полускотен и жесток, обаче той се боеше от добродетелта на светите мъже и най-вече за това, че Бог извърши три пъти това чудо. Подир всички тия безчовечни изтезания и след като не позволиха на

светците да приемат храна, нито допуснаха някой да подхвърли на Христовите раби троха хляб, предадоха ги на войници да отведат единия насам, другия натам в Дунавските предели, след като бяха осъдили тия небесни граждани на изгонване от този град завинаги.

Войниците варвари, защото бяха немци и по природа имаха буйство в себе си, като поеха светците и като прибавиха към това още и заповедта на еретиците, изведоха ги вън от града, съблякоха ги голи и ги повлякоха..." Целело се едновременно унижението на светите мъченици - ученици на св.св.Кирил и Методий и тяхното физическо страдание от мъчението и от студения въздух, по това време. „Но и мечовете си допираха до шиите им, като да искаха да ги заколят, и копията си до гърдите им, като да искаха да ги забият. И всичко това враговете бяха заповядали на войниците.(!!!) Когато вече бяха много далеч от града, водачите ги оставиха и хванаха пътя назад за града."

Всякакъв коментар наистина е излишен!

Какво е могло да произлезе когато този тип „епископи" франки настъпвали полека и бавно към папския трон и когато биха седнали на него?...

Какво можело да стане (като последвалите събития в XI век), когато ерестта стъпела на Римския престол, заедно с епископи, имащи поведението и „християнската любов", подобна на тази „любов", която франкските „духовници" проявили към учениците на св.св.Кирил и Методий? Признаването им за светци, на светите Солунски братя и за „покровители на Европа", (едва в XX в., което никак не им е нужно) е гавра с паметта им. А извиненията, без поправяне на това, за което някой се извинява, прилича на „прах хвърлен в очите". След прочитане, в страниците на горните жития, за случилото се с блажените ученици на светите Братя, следва ли да се чудим на „светата инквизиция", на папи от типа на Борджия и Йоан XXIII от XV в., на изгарянето на Ян Хус, който се борел да не бъдат лишавани миряните от причастяване от чашата, на из-

биването на 70 хиляди хугеноти във Франция за една нощ (около 30 хиляди само в Париж), в годината в която папа Григорий стъпил на папския трон, на насилственото въвеждане на Григориянския календар, на агресията спрямо православните славянски страни от страна на иезуитите? Не съществува ли тази агресия под формата на прозелитизъм и днес (например в Сибир)?

Господ не допуснал останалите живи, макар и зле мъчени ученици на светите Братя да се пропилеят по света. Те всички, с Божията помощ се събрали в България и във Византия (повечето в България, която имала насъщна нужда от тях). Изоставени от мъчителите си по голите полета, учениците се разсеяли по няколко за безопасност и така продължили пътя си на юг. Св.Климент взел със себе си св.Наум и св.Ангеларий и се запътил към река Дунав, след която следвала България. (Св. Климент и св. Наум били от български произход). След едно извършено чудо - оживяване на починал момък в едно село по пътя и след рискованото преминаване на р.Дунав със саморъчно направен сал, светите просветители-мъченици най-сетне достигнали предели, намиращи се под скиптъра на благоверния български княз

Боритаканът на крепостта Бялград, „който е забележителен град сред придунавските градове" отбелязва житееписецът (още тогава!), при когото се явили тримата наши светци-мъченици и разказали всичко за себе си, - почувствувал, че това са велики хора, „приближени на Бога“. и разбрал, че трябва веднага да ги изпрати на благоверния княз Борис, „чийто ипостратег сам той беше" (ипостратег = подстратег). Боритаканът знаел, че св.княз Борис търси тъкмо такива хора - просветители. „След като ги отмори от далечния път, той подир това ги изпрати на княза като многоценен дар, като му докладва, че те са такива, каквито той желаеше..."

„Когато пристигнаха при Бориса, той ги прие с уважение както подобаваше. Попитани за станалото с тях, всичко разказаха от начало до край, без да пропуснат нещо. Князът като

изслуша всичко това, много благодареше на Бога, че му изпратил такива дейци и на България такива благодетели, учители и устроители на вярата и то не прости мъже, а изповедници и мъченици. Прие ги с много почит, даде им свещенически облекла, нареди да им дадат жилища...и се погрижи да имат всичко необходимо..." После светият княз построил в планината монастиря „Св.Панталеимон", в който, впоследствие и сам се замонашил.

Свети княз Борис дал възможност, в най-голяма степен да се проявят богатите таланти на св.Климент Охридски, като го изпратил в областта Кутмичевица, в югозападната част на България. Там св.Климент развил огромна просветителска и учителска дейност. Имал избрани ученици „с които повече се занимаваше и им откриваше глъбините на Писанията", по всички енории достатъчно, около 3500 човека общо. Тях научил на „българската писменост, на Свещените Книги, на християнско благочестие и църковно благочиние, и от които постави свещеници, дякони и четци". Св.Климент Охридски опростил азбуката „глаголица" на която превеждали светите Братя и този опростен вариант (с по-просто изписване на буквите) нарекъл „Кирилица", в чест на св.равноапостолен Кирил, създателят на славянската азбука. (Това название славянската азбука носи и до днес). А после като архипастир, св.Климент просиял още повече в подвизи и приживе бил чудотворец. Също св.Наум Охридски Чудотворец, - той отначало работил и учел в Плиска (и в Монастиря „Св.Панталеимон"), а после, когато св.Климент станал архиерей, го заместил като учител и просветител, в областта наречена Кутмичевица, в която влизал и гр.Охрид. В този град и свети Климент и свети Наум, построили монастири, а св.Климент и чудно красиви църкви, по подобие на св.княз Борис, който опасал като с пояс цяла България със седем катедрални храма. Към монастиря св.Климент „и друга църква прибави, в която по-късно поставиха архиепископския трон. Така в Охрид станаха три църкви, една катедрала и две на св.Климент, които по раз-

мери са много по-малки от катедралата, но по-красиви от нея със своята кръгла и сферична форма", записал житееписец, съвременник и очевидец. Красотата на църковните сгради също трябаво да говорят на новопокръстените българи за небесната красота...

Какво станало с учениците продадени от филиоквистите на евреи и откарани във Венеция? Божият промисъл не оставил никого! „По Божие усмотрение, пише житееписецът на св.Наум, дойде от Цариград във Венеция някакъв царски човек, по царска работа. Като узна за тях, едни откупи, други така взе, заведе ги в Цариград и каза за тях на император Василий Македон. И едни от тях получиха спокойствие, снабдявани от царете в Цариград, други пък дойдоха в България и бяха приети с голяма почит".

Тази пространна глава ще завърша с няколко думи за знаменития Църковен събор в България в 893 г. с който, като с допълнителен, но необходим исторически контекст, да завърша и дългия разказ за многознаменателния IX век.

След като свети княз Борис приел монашество в 889 г. и оставил на трона сина си Владимир, и след като последният започнал да се отдава не само на постоянно ловуване но и на лек и разгулен живот, и се върнал към езичество и дори стигнал до там, че затворил в тъмница самия архиепископ Йосиф, а искал да върне в езичество и народа и след като поради това св.цар Борис се принудил да свали расото и отново да препаше бойния си пояс и сложи царското си облекло, да хване и накаже недостойния син-княз, с вяра и жертвеност Авраамова, - **благоверният ни покръстител свикал в гр.Преслав събор, в 893 г.** - на цялата Българска църква, та с църковен събор да бъдат взети решения за всички жизнено-важни за България и Българската Православна Църква въпроси. Владимир бил обявен за свален от царския престол, възцарен бил на негово място по-младият син - великият Симеон, „комуто пред всички присъствуващи в изблик на ревност по благочестието благоверният баща рече: **„ако в нещо се отклониш от**

православното християнство, също тъй ще пострадаш!". После съборът определил (не ще и съмнение по предложение на светия княз) за нова столица на България град Преслав (Велики Преслав, вместо до тогавашната столица Плиска), защото гр. Преслав бил съвсем близко до монастиря „Св. Панталеимон" - под самата планина. **„...Св. Климент ръкоположиха за пръв епископ на български език,** а Наум изпратиха на негово място за учител в Кутмичевица, и славянският език обявиха за официален на българската държава, църква и училище. След като въдвори мира в страната си по този начин, св.Борис се завърна пак в своята обител, за да служи на Господа с покаяние, пост и молитва, и да помага на славянските учители словом и делом в проповедта и в писането на книги."

Останалото време от живота си св.равноапостолен княз Борис прекарал в мир и така проживял още 14 години и се преселил при Господа на 2 май (по Юлианския календар), събота вечер (по свидетелството на братовия му син черноризеца Теодор Доксов), в 907 г., при царуването на благоверния си син - цар Симеон.

В монастиря „Св. Панталеимон", заедно със светия княз, който се подвизавал в „безмълвна молитва и славянска книжнина", бил и преподобният св.Наум, „приятелят на Климент" (изпратен впоследствие от Събора в Кутмичевица на негово място, заради хиротонията на светаго Климента и произхождащите му от това - архипастирски задължения). В монастиря били още „... и Константин и Докс, брат на Борис и Теодор Доксов, (споменатият по-горе племеник на св.цар Борис, Доксов син), и Иоан Екзарх и Черноризец Храбър (това явно е псевдоним, така се е подписвал и на нас само така е известен, в ск.м.) и много други, чиито имена не са се запазили до нас."

Не може на края да не изтъкна, че по свидетелствуването на княжеския братов син - черноризецът (т.е. монахът) Теодор Доксов, Блажени Теофилакт Охридски казва, че Господ Христос, комуто с цялото си сърце св.княз Борис равноапос-

толно послужил, го дарил с нетление и **при светите нетленни мощи ставали много чудеса** и „изцеления на онези, които с вяра пристъпвали, за слава на дивния в Своите светци Господ". Поради историческите перипетии и разрушавания, на които е подлагана нашата Родина, светите мощи на нашия свят равноапостолен покръстител и просветител не са дошли до нас, а може би някъде са скрити. Само Богу е известна тяхната съдба. Поради великите заслуги на св.княз Борис, неговия праведен и подвижнически живот, нетленните мощи и чудесата, ставали изобилно по Божията благодат при тях, - много скоро Българската църква го причислила към своите светци, с което се съгласила и Константинополската църква и Константинополският патриарх Николай Мистик отправил послание до българския цар Симеон Велики, в което написал: „Сега твоят баща Борис се въдворява със светците и стои пред Бога, като се сподобява с големи похвали за делото, което извърши пред Бога сред българите, като положи основа на вярата сред тях, заради което и се почита по достоинство".

„Заради молитвите на равноапостолния цар Борис-Михаил, Христе Боже, запази нашия народ в православното благочестие и в благодатта на разновидните Твои щедрости! Амин!" (от житието).

IX. ГРИГОРИАНСКАТА РЕФОРМА И ПОСЛЕДСТВИЯТА

ГЛАВА 72-РА. Пролог - увод. За духовните и материалните блага. За Божествената благодат и кои са светите седем Таинства. Страхът Господен и трите степени на покоряване на Господа. Преплитане на ценности и опастостта от неразграничаването им. България преди световната война и др. Може ли да се говори за гордост на изповядващите Православие? Какво може да произлезе от преплитането на ценностите и какво трябва да бъде отношението на православния християнин по този въпрос

Християнинът трябва да прави разлика между материални и духовни блага. Никой не е против материалните блага, но трябва да си даваме сметка, че духовните блага стоят по стойност несравнимо над материалните, без да им се противопоставят.

Духовните блага най-кратко казано се сумират в Божествената благодат, която всеки православен християнин трябва да се стреми да придобие, посредством **Православна вяра и живот, съобразен с Господните заповеди,** при това **с помощта и посредством светите църковни таинства: Кръщение и Миропозание,** извършвани при Св.Кръщение, **Покаяние** - изповед пред православен свещеник, който има властта дадена му от Бога, да разрешава извършените грехове, **причастяването** при **Св.Таинство Евхаристия, с Тялото и Кръвта Господни,** (непременно след изповед). Това са задължителните за всеки християнин таинства. Тук може да бъде прибавено и св.Таинство Елеоосвещение (Маслосвет), извършвано общоцърковно на Велики Четвъртък и частно при (тежко) боледуващи християни. Разбира се не може да съществува иерархията на Св.Църква и да бъдат извършвани горните св.Таинства без Та-

инството **Свещенство,** при което последователно мирянинът, решил да стане свещеслужител, навлиза в тази иерархия - четец, иподякон и след това свещеслужителските степени - дякон, свещеник, епископ. Друго св.Таинство е **Бракосъчетанието - Венчанието,** задължително при образуването на християнско семейство. Така св.Таинства са **седем.**

Ако има (случва се в живота и това да има) противопоставяне, при съответни обстоятелства, между земните, материалните блага и духовните, православният християнин трябва да предпочете духовните, защото те водят към вечния блажен живот след смърта, а земните, материалните блага са само за този свят и не ползуват човека за отвъдната му вечна съдба, ако не са свързани с усвояването на духовните блага. Материалните блага, които ни дава Господ, са средство за живот, за дар Богу (на Църквата) и милостиня на ближните. Материалните блага не бива да са в ущърб на духовните, иначе вършим своего рода предателство и неблагодарност към Господа, Който ни е дал Своята благодат - великите духовни блага изливани чрез Св.Православна Църква в светите Таинства, а ни е дал и материалните блага. Такъв грях, разбира се, подлежи на изповядване, ако се има страх Господен, който пък, съгласно Свещеното Писание, **е** начало на всяка премъдрост.

Страхът Господен е нещо естествено. Човекът следва да се бои за своята вечна съдба, макар че Господ за вразумлание (или поради крайно богопротивене) може да накаже човека и още на този свят.

Три са степените (или мотивите) на покоряване на Господа:

- **на роба** - робът върши волята на Господаря си, за да не бъде наказан.

- **на наемника** - Наемникът изпълнява задълженията си, защото ще му бъде заплатено, в противен случай пък, ще бъде отхвърлен.

- **на сина** - от любов към Небесния Отец. Това **е** висшата степен.

И трите степени са спасителни.

В психологически план, у всекиго става праливане с неуловима тенденция за придържане към една от степените, при мотивацията за изпълнение на благата воля на нашия Творец и Създател.

При колизия (когато се случи такава), какво да бъде предпочетено между духовните и материални блага, у нас не трябва да съществува колебание. Нека да си припомним казаното погоре за онези монаси от Света Гора, които от страх да загубят материалните блага и живота си, вместо да станат мъченици (както светите 26 Зографски мъченици) или поне да избягат и се скрият, но да не изменят, предпочели латинската вяра и земното „добруване“ - с което си навлекли вечно осъждане.

Става в сегашно време, някакво несвойствено преплитане на ценности. Привлечени от високия западоевропейски стандарт, някои са готови да считат отстъпленията от Православната вяра, които отстъпления са се разпространили, през вековете, в изобилие на Запад, като нещо едва ли не - нищо особено незначещо („разновидност"). Само така мога да си обясня неистовото желание у „православни" хора, даже професори по богословие, да бъде поканен у нас римокатолишкия папа (а що остава за непросветените хора, които различни, вероятно заплатени добре, статии, в уважавани иначе вестници, подмамват).

А защо се забравя, че на Запад, във високия стандарт на живот, живеят и православни християни (дори там са цели поместни православни църкви), на които не може и да мине през ум, да канят римокатолишкия папа. в своите епархии или в катедралните си и енорийските си храмове? Привикването на папата не само, че нищо не би им помогнало, но даже би им навредило, да се помисли, недай Боже, че римокатолишките отстъпления са нищо. Достатъчно е една единствена душа да се съблазни. Тя е по-ценнна от целия материален свят.

Никак не искам да вмесвам политика в тази глава на обикновени, но задължителни християнски разсъждения, ала не

мога да отмина най-простото обстоятелство, че България ще влезе в Европейския съюз, когато изпълни главно изискваните икономически показатели, ако има функционираща пазарна икономика (икономически критерий за членство в Европ.съюз), а не ако покани или не покани папата.

Най-трудни са икономическите показатели, които и управляващи и опозиция се стараят да бъдат изпълнени, без да бъде прекалено много навредено на насъщните нужди на населението. А това е трудно, поради натрупания в комунистическо време огромен външен дълг, а и някои впоследствие взети заеми, които, както старият дълг, трябва да се изплащат на външните кредитори. Трудно е и поради посткомунистическото ограбване на страната преди 1992 г., особено след 1992 г.

Тези затруднения, както и експроприацията (национализацията) и насилствената колективизация са действителните причини за бедственото положение на България. Те са плод на безбожната комунистическа власт, на която ни обрекоха, при подялбата в Ялта, в края на И-рата световна война.

Ако нямаше **смяната на собствеността,** от частна в държавна (и насилствено колективна) България щеше да потегли много по-бързо. Коя страна беше така разрушена, до дъно и така териториално изцяло като Германия през П-рата световна война? Но в Германия и при т.н. фашистка (всъщност национал-социалистическа, хитлеристка) власт **собствеността остана в частни ръце** и затова Германия, след края на войната, със съответните кредити и помощ (плана Маршал) потегли много бързо и стана дори икономическо чудо. Бяха възприети наймодерни технологии, разрушените основни средства бяха възобновени с най-високопроизводителни машини и съоръжения - последна дума на техниката, докато в победителката Англия например, съществуваха (естествено) морално остаряващи машини, които тепърва трябваше да бъдат подменяни.

Повече няма да се задълбочавам в икономически анализ. Искам само да напомня още веднаж, че ако не бяхме подарени на болшевиките, без да сме воювали с тях (толкова ли се е

страхувал Западът от Сталин или не ги е било грижа за нашата съдба?) България щеше да бъде на предни позиции в икономиката, далеч пред страни, за които български емигранти сега мечтаят да попаднат и да работят на половин цена спрямо местните възнаграждения. България по право щеше да има естествен реален достъп до всякакви европейски форуми и съюзи, имайки предвид също българската талантливост, частна предприемчивост, интелигентност, българското трудолюбие и честност от преди Втората световна война.

Но и при такива благоприятни условия и при сегашните неблагоприятни, винаги трябва пред православния християнин, на преден план, да стоят духовните блага, които притежава - като Правата вяра, запазена в св.Православие - от светите Апостоли, светите Отци и светите Събори (7 Вселенски и приравнени към тях поместни), и на тази основа, с усвояването на Божията благодат в Св.Православна Църква, при помощта на св.Таинства, за които говорихме по-горе, да достигне вечното си предназначение в отвъдния свят.

А от земните блага, които не се противопоставят на духовните, за тях да кажем - каквото Господ даде на човека да достигне! Но придобиваните материални блага никога да не бъдат в ущърб на духовните! Затова трябва да бъдат разграничавани едните от другите по ценност от съвестта на православния християнин, макар в живота да вървят ежедневно, като че ли преплетено. Що са общоевропейските критерии за ценности, както се предлагат на публиката декларативно, ан блок? Честността, почтенността (християнска и общочовешка)" са ценности например, които се котират в цяла Европа. Православният християнин трябва да знае, че е православен християнин, с всички предимства, които му дава неповреденото изповядване на Господа, за да расте в Господа и добродетелността на Православието - за добрата си участ отвъд, за спасението си. Просто не е логично някой да иска да бъде на мъки след смъртта си. **Не** е **допустимо православният християнин да не прави разлика** между даровете, които притежава в

Св.Православна Църква, но и съответните й изисквания към него, и другите подходи, другите изисквания, другото вярване (неправославно) на римокатолици и протестанти. Само невежи, измежду нас, българите, могат да говорят за общоевропейски комплект ценности. Това означава непознаване на собствената си Православна вяра и нейното недооценяване. Ценностите на св.Православие можем да наречем вселенски! (Те са и единствено **истински).**

От друга страна - ние православните християни, не само не може да се гордеем пред останалите, защото комуто е дадено повече, повече се и изисква, но и защото гордостта може да съществува (не дай, Боже, и такава гордост!) на учения спрямо простия, на здравия пред болния, на богатия пред бедния. Простият, бедният, болният - трудно могат да станат учени, богати, здрави. Всеки, обаче, може да стане православен - стига искрено да желае - и из сред протестантите и из сред римокатолиците и от други изповядвания. Така че за православна гордост не може да става въпрос. Такова понятие не може и да съществува, поради взаимната несъвместимост на православно изповядване и някаква гордост заради това изповядване.

Правилата за бизнес имат стойност за земния живот, но те не бива да пречат на правилата на духовния живот, нито да се смесват с тях. Носейки своя кръст в живота си и в своето поприще, православният християнин трябва да се стреми преди всичко към Небето! (Това е толкова естествено. Колкото години и да живее човек, те са нищо в сравнение с вечността). Пък ако Господ облича полските кринове и храни птиците небесни, колко повече нас, маловерците, няма да забрави. (Мат. 6 : 25-30).

И така да не се заблуждаваме да приемаме „ам блок" някаква синкретизирана смес (събрана от всякъде по малко), като ценностна система, а да знаем, че в нашата православна вяра (която не е отвлечена философия, а Богооткровена вяра и начин на живот) има всичко най-добро като морални категории, морални ценности необходими за **християнина, за човека въобще, за онзи и за този свят и да се държим в тях.** (Правилата за сво-

бодна търговия са практически професионални правила, така както например правилата за управление на моторни превозни средства и не бива да се смесват с верските и морални норми. Всъщност и в горните правила трябва да има морал).

Ако ние не се държим в правилата за живот на нашата св.Православна вяра (необходими ни за отвъдния, но и за този живот), утре може да ни бъде предложено заедно с т.н. „общоевропейски ценности" - приемането на григориянското по време празнуване на св.Христова Пасха, под фалшиви лозунги за единство по времепразнуване с **европейците.** (Разбира се, като изпускат предвид православните християни в Европа, а под „европейци" разбират само римокатолици и протестанти). Съвсем ясно е, че това няма нищо общо с пазарната икономика. (Европейците търгуват, естествено, с японци, китайци, араби и пр. без да търсят някакво календарно единство, от който факт още повече изпъква фалшът на търсене подобно „единство" от нас православните християни с европейците, като се имат предвид не православните християни в Европа, но само римокатолиците и протестантите. Ако искат единство на празнуването, нека римокатолиците и протестантите се върнат на Правослвната Пасхалия, макар това съвсем да не означава единство във вярата. Ако искат и такова единство, нека бъдат добри да се върнат в Православието от където са излезли - отпаднали). Православният християнин не може да изменя на вярата и каноните, ако иска да бъде православен християнин.

Достатъчно вече беше написано тук, за да се види, че Православната Пасхалия (Великият индиктион) е тази, която е пряко последствие на определението на I вселенски събор и изпълнение на всички канонични изисквания за празнуване на Христовото Възкресение - централен, главен и най-светъл християнски празник и че всъщност научният календар, на който почиват и правят своите изчисления математическите науки - астрономия и историческа хронология - е Юлиянският календар, а Григориянският е не повече от повреден вариант на своя прототип (работещ с"хълцане", с прескоци и наскоци).

И така, нека да узнаеш, любезни читателю, това което вече малцина знаят, при какви обстоятелства и как е била създадена Григориянската реформа на календара и на Пасхалията (чието „подобряване", на Пасхалията, е била главна цел на реформата, а се е получило пълно разваляне.), както и какви последствия е имала тази реформа.

ГЛАВА 73-ТА. Как се зародила Григориянската реформа. Обратните резултати, вместо очакваните... Защо реформаторството „процъфтяло" на Запад. Запазеният екземпляр в Народната Библиотека. Д-р Махнич. Проф. Калтенбрунер

Реформата направена на Запад през 1582 г. се зародила от амбицията на папа Григорий XIII (1572-1585), да закрепи на всяка цена папския авторитет, силно разклатен от **отпечатаната и после забранена** календарна част на Требника на папа Пий V (в 1568 г.), факт, който сам по себе си противоречал на т.н. непогрешимост на папата. Откърмена от лъжата, че мнението на научните капацитети и светски владетели за нея било уж положително, с която лъжа папа Григорий XIII бил измамен от собствената си календарна комисия, реформата израсла като карикатурен уродлив феномен на църковно-календарното поприще. На всичко отгоре, при недостигане на своите цели, реформата се обърнала в същински бумеранг за ектремистки настроения Рим.

Ако папа Григорий би могъл да предвиди, в грандиозно необуздана си амбициозност, самоубийствените резултати, - „хиляда" пъти би забранил реформата да види бял свят и още толкова пъти би потърсил друг начин да оправдае реформаторските склонности на своя предшественик Пий V (1566-1572) и би потърсил друг път за заличаване неприятното впечатление от отпечатаното и после забранено календарно недомислие. Но когато „колата се обърне, пътища много" - казва народната поговорка.

Работата е обаче в това, че успоредно със закърпване на папския авторитет, - на календарната си реформа, Григорий XIII възлагал и **други** (илюзорни) надежди, на които се получили **точно обратните резултати.**

- На надеждата, че посредством мнимата защита на решенията на Първия вселенски събор, ще заблуди Православния изток и ще **привлече симпатии към себе си и към Рим - в отговор се получила съборната анатема на трима патриарси от 1583 г.,** фактически от цялата Православна Църква поради антиканоничната реформа.

- На **претенциите за гениална ученост - отговорът** на научните капацитети бил: **реформата е научно невежество в календарната област.**

- На стремежа да върне протестантския свят в лоното на римокатолицизма, показвайки себе си като реформатор, като им импонира с реформи (нали протестантите, които произлезли от римокатолицизма, **протестирайки** срещу въведения папски абсолютизъм, заради което били наречени протестанти, - искали реформи?)

Отговорът - (неочаквана) канонада от опровержения, хули и подигравки. Протестантите отговорили: „По-добре да се разделим със слънцето, отколкото да се съберем с папата". „Папата е антихрист, който променя времената" (По Дан.7:25). Това било мнение не само на простолюдието. Заклеймяващо съкрушителни „снаряди" се изстрелвали от научните „бастиони" на професори от висш университететски ранг.

Съгласи се, читателю, че имал за какво да съжалява „най-добрият върховен жрец" (съгласно себеопределението на папския медалион), в малкото години, които проживял след реформата, преди смъртта да го отнесе в поредния папски гроб.

Имам чувството, или по-скоро добивам представата, че папа Григорий XIII малко разбирал от календарология. Някак всичко му се струвало лесно, като малко разбирал; доверил се на измамната комисия. Но не защото бил толкова наивен, а защото недооценил силата на възраженията. Каноните? Ето

тук е личната вина на Григорий XIII. Предупредили го, ала той пренебрегнал и канони и предупреждения... Толкова много канони вече били нарушени, че и догмати...

Би било невярно да се мисли, че между римокатолиците и техните учени не са съществували люде, които с болка преживявали и си спомняли реформаторския фарс от 1582 г. и които оценявали високите църковни и календарни достоинства на стария Юлиянски църковен календар, спрямо който григориянската реформация, била една просто... деформация.

В гл. 41-ва написах, че след настъпването на въжделения календарен мир в V век, при безусловното приемане от, още православния тогава, Рим на Александрийските дати за празнуването на Великдена - **дълго време** умовете не били изкушавани от реформатоски идеи. На Изток само Никифор Григорас си позволи да предлага реформи. „Против този горещ реформатор... излязъл православният монах Исаак Аргир" (в „Ръководство към изчисленията на Пасхата - 1372 г.), както и канонистът от XIV в. Матей Властар. Скоро „реформаторът" Никифор Григорас изявил себе си в иноверие (еретичество - сиромахомилство). За всичко това споменах.

На Изток, въпреки всички ереси, които вълнували, в края на краищата възтържествувало Православието (след всяка ерес), като придържането към Православната вяра, само по себе си предпазвало от канонарушения. На Запад след отпадането на Рим от Православната вяра, не се намерила задържаща сила срещу канонарушенията. Пример за това е папа Григорий XIII.

На Исаак Аргир, на Матей Властар много добре било известно, както впрочем на самите пасхалисти, включително на св.Максим Изповедник (на създателите на Православната Пасхалия) за отдалечаването на календарното равноденствие от небосводното, но това не било ни най-малък повод за да търсят изравняването им. Напротив, в този факт виждали сигурния залог за невъзможността Христовата Пасха да изпревари или съвпадне с юдейската.

На Запад много неща около пасхалистиката се забравили, особено след като полуцивилизованите франкски епископи, (от типа на тези които непосредствено държали и мъчили св.равноапостолен Методий две и половина години в Швабия, от типа на франкския епископ Вихинг и другите франкски духовници - еретици и мъчители на светите ученици на св.св.Кирил и Методий) започнали да се изкачват в Римската иерархия все по-нагоре и влезли или съставили папския антураж, а някои достигнали и папския престол - като папа Йоан XXIII в XV в. За тях Православната пасхалия, Великият индиктион, тази великолепна астрономико-календарна постройка била terra incognita (земя непозната). Те просто не я разбирали, камо ли да я оценят. (Това също е едно от обясненията, защо се захванали в Рим „да поправят" календаря и пасхалията). Спадът на научния уровен в средновековието бил повече от явен.

Много от старите православни представи обаче, се запазили у народа, който живеел според датите и празниците на Юлиянския календар. Запазили се също в монастирите и в университетите, които освен навика да живеят по старото и липсата на каквато и да било нужда от промени, знаели, че нарушаването на Пасхалията е недопустимо и е повече от канонически грях. По силата на традицията, дори до днес, сред народите на Централна и Западна Европа, са запазени обичаи като далечен отглас от православните им времена. А в XVI в. тези традиции били много по-свежи и живи, въпреки отстъплението - дошло, промъкнало се до горе и разпространило се, чрез франкските епископи („полуцивилизованите франки").

В Народната библиотека „Св.св.Кирил и Методий" е запазен много ценен, може би единствен екземпляр от книгата „Календарньш вопрос в Россіи и на Западе", 1894 г., без отбелязан автор. Този екземпляр, видно от посвещението, бил подарен и принадлежал на големия български учен и общественик - проф.Марин Дринов (завещал книгите си на Народната библиотека). Дадени са много сведения относно календарната реформа на папа Григорий XIII. Особено ценното в тази кни-

га е, че там са черпени сведения от **Д-р Махнич,** римокатолик, (отпечатал своите изследвания **на словенски** (в седмичника „Словенскш Міръ №№ 2-10 за 1891 г.) **и на немски** (във Виенския журнал „Parlamentar“, №№ 11,23-27,29 и 30 за 1891 г.). Той, който бил известен като прославут латинизатор на католиците измежду юнжите славян, не може да бъде „обвинен" ни най-малко в правене концесии на Православието. Това, което е пък още по-ценно е, че Д-р Махнич използувал сведения от „първа ръка" - от **Д-р Калтенбрунер**.

Разбира се, уважаеми читателю, постарах се да използувам и **други пособия,** каквито намерих: справочници, енциклопедии, исторически и др .трудове, които имаха някаква връзка с темата - особено що се касае до последиците от реформата, за да ти разкажа и за реформата и за последиците.

Само още „две" предварителни думи за професор Калтенбрунер от втората половина на XIX век. Като известен учен, а и като римокатолик, той имал рядката възможност да бъде допуснат във Ватиканската библиотека, а също и в архивите на Хабсбургите във Виенския двор. Педантичният немски професор, извлякъл и показал най-точно на света онова, което намерил в проучените от него документи.

И така да започнем тази (печална) история от начало...

ГЛАВА 74-ТА. Яко Боско като вододел. Традиционалисти и реформатори в рикокатолицизма. Разликата между архиепископ Льо Февр и Абат Гетте

В римокатолишкия свят, някой си Яко Боско, римокатолик, пръв заговорил за отдалечаването на небосводното равноденствие от календарното, но считал, предвид определението на I-.вия вселенски събор, всякакво изменение на Пасхалията за недопустимо (в което се схождал с православния Исаак Аргир).

Боско бил вододелът, от който тръгнали две главни течения по отношение на календарния въпрос: „реформаторско", за което

като че ли всичко било възможно и „традиционалистическо“, в което (независимо от многото верови заблуди „по рождение" на традиционалистите в римокатолишкия Запад) съществувал усетът за канони и традиция. Традиционалистите реагирали понякога остро и служели за спирачка на реформаторите. Трябва да се отбележи, че оформянето на традиционалистическо крило и на реформаторско такова, ставало не само по отношение на календарния въпрос и на въпроса за Пасхалията. Следва да си изясним деленето на „реформатори" и „традиционалисти“ римокатолици, за да разберем събитията, случили се във връзка с григориянската реформа, както и по-нататъчните събития, след нея.

Понятието „традиционалисти" у римокатолиците не е свързано с някакъв непроменящ се верови светоглед, както това е в Православието, където хоризонтално, в цялата Православна Църква, и вертикално до светите Отци, Вселенските Събори и светите Апостоли съществува единство във вярата. „Траниционалистите" у римокатолицизма следват „реформаторите" с отстъп отзад. Когато на папския престол стоял неукротим реформатор, традиционалистите, макар и след съпротива, бивали принудени да сведат глави, макар и недоволни. Или ако не свеждали глави, оставяли „свеждането на главите" за... следващото поколение. Този отстъп не у всички и не по всички въпроси, бивал еднакъв.

Това, което било недопустимо за едно поколение във верово и канонично отношение, за следащото или по-следващото поколение ставало допустимо и даже редовна практика. Рим се движел в спирала. Вървящите с отстъп традиционалисти следвали с половин или една витка отзад. И така от поколение на поколение, до като се стигне до съвремието, когато за реформистите изглежда естествено например, под погледа и ръководството на млад римокатолишки свещеник да се танцува рок с религиозна цел (?!) - за привличане на младежта към религията. (Много се лъжат тия, които мислят, че чрез рок енд рол или буги-буги може да се насажда християнство. Подобна идея е психологическо недомислие, най-меко казано).

Ако някогашните традиционалисти смятали за нежелателна прекомерната папска власт, то след много поколения, следващите традиционалисти, съжалявали именно за онези времена на подчертан цезаропапизъм, за старото папско величие, не можейки да разберат съвременната папска политика, политиката на реформиращия се Ватикан. Такъв именно **се** оказал починалият преди няколко години архиепископ Льо Февр, отделил се в Швейцария и ръкоположил 4 епископи без папско одобрение.

В други случаи, обаче, когато люде от римокатолическото вероизповадание, в своята критика на римокатолицизма (не само частична), **искрено** търсели истината и имали възможност да опознаят Православието и неговата вечна истина, те приминавали в Православие! В неговото чисто, непроменено (Православно) верую, свещени определения и канони, - всякакви промени, самопонятно и субстанционално, са изключени. Такъв светъл пример е Абат Гетте (+ 1892 г.), който казал: „Трябваше да стана православен, за да бъда наистина католик", (=„съборник") т.е. член на едната света, с ъ б о р н а и апостолска Църква. Има и други случаи и това е цяла отделна тема, но сега нека останем при реформаторите и традиционалистите на Запад, относно промените в календара и Пасхалията...

ГЛАВА 75-ТА. „Реформатори" след Яко Боско. По какви причини предложенията за реформи не били внедрени. Папа Йоан XXIII и съборът в Констанц, Ян Хус. Защо Базелският събор спрял да се занимава с предложението за реформа на календара - Флорентиската уния, папа Евгений IV: „Щом Марк Ефески не е подписал, все едно че нищо не сме постигнали"

След традиционалиста Яко Боско, който намирал, че са недопустими промени в Пасхалията, се появили трима реформатори: Йоан Кампийски, Роберт епископ Линкополски и Йоан

де С. Към тези реформатори може да бъде причислен и магистър Гордиан от първата четвърт на XIV в, но без всички тези реформатори да били настоятелни, в неубедителните си предложения, или по-скоро хрумвания. По това време само английският доминиканец Роберт Бекон настоявал за скорошна промяна на календара, вгледан в разликата между небосводното равноденствие и календарното.

Идеята за реформата се появила и в папския двор. Даже папа Климент VI, поръчал на Йоан де Мурос и Ферминюр де Беллавалле и те, в 1345 г., приготвили проект за календарна реформа. Но проектите не били въведени само поради... честото сменяне на папите (?!) Това не е вярно, причината била друга. Имало времена, когато действително папите често се сменяли, през година - две. Но в средата на XIV век не било точно така. На папския трон Климент VI бил 10 години (1342-1352) т.е. живял и папувал седем години след приготвените проекти за промени, но не направил промяна. Инокентий VI бил на папския трон също 10 години. И той не предприел внедряване на проектите на Йоан де Мурос и Ферминюр де Беллавалле. После Урбан V бил на папския трон 8 години, Григорий XI - също 8 години, Урбан VI - 11 години и т.н. Така че подобно „извинение" звучи твърде фалшиво. Просто всички реформаторски предложения били негодни, научно-несериозни а и папите – твърде много заети с текуща дейност... Инквизицията, която вълнувала като чумна епидемия в Западна Европа през XII, особено през XIII век, продължила в Италия, Испания и Германия и през XIV в., някаде до XV и XVI вв, а на отделни места и чак до XVIII в. В същото време Юлиянският календар продължавал да отмерва времето в целия свят и Великден да се празнува в определения по Александрийската Пасхалия (Великия индиктион) ден, без всъщност някому това да пречи с нещо. Тъкмо обратното- Великият индиктион действувал безпогрешно, като добре смазана машина и не оставял никакви проблеми. По-скоро календарната реформа била средство за постигане на други цели...

Така дошъл XV век. На папа Йоан XXIII (1410-1417), още в първата година на понтификата му, в 1411 г. бил поднесен проект за реформа на календара от кардинал Петър де Алиако. Папата си имал други занятия и не бързал. След това бил низвергнат от Констанцкия събор. (Оказало се че и „от катедра" и „без катедра" папата не бил „непогрешим". Както се говорело - бил даже пират... После Ватиканът се направил, че такъв папа не е съществувал. В 1958 г. бил издигнат на папския трон кардинал Анжело Ронкали под същото име - Йоан XXIII (!!)). След Йоан XXIII, този от XV в., настъпило многопапие...

Когато въпросът за календарна реформа не влизала в някакви други сметки, като че ли такъв въпрос въобще никога не е бил повдиган. Така и на упоменатия събор в южногерманския град Констанц (1414-1418) календарният въпрос останал далеч на страна, за голямо съжаление на кардинал Де Алиано. Важното било да бъде осъден и изгорен на кладата чешкия национален и религиозен герой Ян Хус, арестуван на събора, въпреки изричните гаранции за неприкосновеност и завръщане след събора, подписани, в специална грамота, от германския император Сигизмунд I. (Висша подлост! Изгарянето на Ян Хус станало в 1415 г., т.е. през време на събора).

Няколко думи за Ян Хус: Смелият чех се борил срещу лишаването на миряните от Чашата (срещу своеволната промяна и причастяване на миряните в римокатолицизма и до днес само с „хостия", направени нещо като малки тънки вафлички). Движението се наричало движение на чашниците. Спомням си един филм за Ян Хус през комунистическото време. Беше показвана на много места нарисувана чаша за причастяване, но не беше обяснено на зрителя - защо. Който знае - знае, който не знае, защо да му се обяснява? На комунистите много им се искаше да придадат вид на Ян Хус, като на борец срещу несправедливостите на феодализма.

Много версти далече от Чехия било Православието, на изток, в Русия. А на Балканите, Мала Азия, големите острови

Кипър и Крит и в Близкия Изток, по това време, то било капсулирано (и замъчено) от настъпващата Османска империя. Не можело да бъде всичко усмислено от чашниците в Чехия. Иначе исканията на Ян Хус били по посока на древната православна практика.

А римокатолишките индулгенции, против които също се борил Ян Хус? Защитата на индулгенциите - и това влизало в причините, поради които не било обърнато внимание на проекта за реформа на монсеньор Де Алиако, от 1411 г., представен на папа Йоан XXIII, който при изгарянето на Ян Хус на кладата, все още бил папа. Съборът го низвергнал след това, едва в своя край, в 1417 г...

Нов проект бил подаден и този път даже не един, а два - от Кузския кардинал, на Базелския събор, в 1437 г. Базелският събор - това било нещо различно. Там също се решавала съдбата на един папа (Евгений IV) но поради друг въпрос: папата ли да бъде над събора или съборът над папата. Надделяло последното становище. **приел се и проекта** за **реформата** (един от двата). Но пак **по други причини, проектът** бил **изоставен, като че ли не съществувал.** Там на юг, във Ферари, а после във Флоренция византийският император Йоан VIII Палеолог молел за помощ. За да запази короната си, той бил готов да продаде и душата си. Повел със себе си Константинополския патриарх Йосиф, също лукавия грък Исидор, митрополит Киевски и други делегати. Палеологът, Йоан VIII, искал да сключи уния с папата, като срещу това очаквал помощ. Константинополският патриарх, за своя и на трона си, чест, умрял мъченически от глад (уморили го от глад), без да има данни за негово желание да сключва уния. Унияти станали Йоан VIII Палеолог и Исидор, чрез Флорентинската уния от 1439 г. (По-късно тя била разтрогната в 1472 г., официално).

Базелският събор изоставил въпроса, кой над кого е - съборът над папата или папата над събора, при вида на тази, сама предлагаща се, плячка. Календарният въпрос? Само това липсвало, да се занимават сега с календари, като вървят към уния

с Константинопол, календарният въпрос да им се „пречка между краката". Избутали го с досада на страни, защото можел да им бъде пречка за сключване на унията...

Между православните делегати бил и великият изповедник - св.Марк Ефески, който изобличил унията и не подписал. „Щом Марк Ефески не е подписал, все едно че нищо не сме постигнали", - казал Евгений IV. Толкова силно било църковното влияние на св.Марк Ефески.

Флорентинската уния, която не спасила Палеологовци (нито Византия от турското нашествие) в действителност никога не просъществувала сред народа и православния клир. Заради предателството, бил изгонен от Русия - Исидор. Сключването на унията спасило само папа Евгений IV, който бил „с единия крак" вън от папския трон и така той допапувал до 1447 г., а за календарна реформа - престанало да се говори. (!!)

ГЛАВА 76-ТА. Инициативата на униятския епископ (кардинал) Висарион. Латеранският събор - реформите изоставени. Мнението на Миколай Коперник. Календарната реформа на папа Пий V. Забранената календарна част на папския Бревиарий. Сирлет & комисия. Как отбранявали папския авторитет и личния престиж на кардинала...

Минали повече от четиридесет години, когато униатският епископ, в последствие кардинал, Висарион, за да се покаже в измяната си по-католик и от папата, поел почин за промяна на календара. Под негово влияние папа Сикст IV (1471-1484) повикал Нюрнбергския астроном Регномонтан Кьонигсбергски. Но той пък наскоро умрял, и така починът останал без последствия.

Църковната и научна стойност на проектите до тук, можем да преценим като нулева, след като на Латеранския събор в 1511 г. (това било вече XVI век!) „в течение на разисканията се изяснило, че не достигат надеждни данни за движението на

слънцето и луната, които биха могли да послужат за основание на реформата на календара", както ни съобщава Д-р Махнич, - „Затова по-нататъчните разисквания били просто прекъснати... И това именно станало след като съборът изискал мнението на университетите...".

Трябва да добавя, че големият полски учен Миколай Коперник, въобще отклонил участието си в комисията по реформиране на календара. За прекъсване разискванията на събора относно реформирането на календара изиграло роля авторитетното мнение на Коперник за недостатъчната надежност на т.н. прутенски таблици. Колкото и парадоксално да звучи, по-късно григориянската реформа се базирала именно върху тях...

Но преди папа Григорий XIII се явил един друг оригинал - папа Пий V (1566-1572), който надробил такава календарно-реформаторска „попара", че оставил и други след него „да я сърбат", в това число и Григорий XIII - „с най-голямата лъжица".

Пий V имал календарна комисия. Комисията пък си имала своя председател - кардинал Сирлет. Без много замисляне, изработената реформа включили в папския требник с маестозното заглавие: „Breviarium Romanum ex decreto Consilii Tridentini restitutum Pii V juss editum" (1568 г.) Реформата обаче се оказала с такива грешки, че даже строгият католик д-р Калтенбрунер, нарекъл Пиевския календар „...безсмислен, тъй като въведен в употреба, той на дело води към резултати обратни на тези, към които се стреми."

Трябва да подчертая, че **до Требника на папа Пий v не е имало реформи,** а **само проекти за реформи,** известни на тесен кръг хора, проекти, с които престанали да се занимават (Латеранския събор - 1511 г.).

Отпечатаната в папския требник, 57 години след Латеранския събор, реформа, вече била официално обявена, подкрепена от папския авторитет. Все пак, за разлика от по-сетнешните реформатори, папа Пий V като разбрал грубата си грешка, имал доблестта, да преустанови провеждането на предписаното преобразувание и преобразуваният календар останал

мъртва буква в Бревиария (Требника). За разлика от наследника си на папския трон - Григорий XIII, папа Пий V предпочел да не бъде „непогрешим", но да спаси собственото си име, от свързване в историята с календарното безсмислие на „Сирлет & комисия". За такава забрана, на вече излязлата реформа, все пак, се изисквало смелост...

Когато името на папа Пий V било изписано на надгробната му плоча, забранената календарна част на папския требник останала да стърчи като дръжката на нож забит в най-болезненото място на Рим - папския авторитет. Сравнението нека не звучи странно или неуместно. На ножовете, през същата 1572 г., била възложена важна роля в укрепване на папския авторитет. Във Франция през Вартоломеевата нощ в 1572 г., били избити от римокатолиците на кралица Екатерина (Медичи), само в Париж, около 30,000 хугеноти и общо - около 70,000 в цяла Франция. Хугенотите били последователи на Калвин, който никак не се въодушевявал от какъвто и да било авторитет на изменилите на традицията папи. (Друг е въпросът, че Калвин, както и останалите протестанти, независимо от разновидностите и названието си (последователи на Лютер, Цвингли и др.) взели да отричат не само това, което наистина папите променили или добавили, но и много от установленията на Църквата, а в същото време запазили римокатолишкото кредо с ереста филиокве).

(Вартоломеевата нощ се провела през кралуването на Карл IX, чиято властна майка била Катерина Медичи, вдовица на Хенрих II, потомка на италиянския род Медичи).

След Пиевския календарен гаф, „толкова безутешно състояние, подриващо папския авторитет, не можел дълго да се понася", четем у гореупоменатия труд, подарен на проф.Марин Дринов. „Ето защо последвало това, което при други условия никога не би станало, а именно... реформата на Григорий XIII в 1582 г.". Това, любезни читателю, означава, че не грижата за „научно обосновано" празнуване на Пасхата била причина за въвеждане на Григориянската реформа, (не по-малко злощаст-

на от тази на Пий V, макар, в нея да били вложени много повече усилия, а и в календарната комисия да участвувал един Клавий, отличен математик, който бил душата на комисията). Председател на комисията бил отново кардинал Сирлет, за когото провалянето на реформата при Пий V било и лично фиаско. Няма защо да се отрича, че въвеждането на реформата, независимо от нейната стойност, се търсело от Сирлет на всяка цена, за личен престиж. Даже работата била представена така, като че ли комисията е една и съща (в продължение на 14 години !??) и реформата е същата, т.е. започната от Пий V и довършена от Григорий XIII. (Явна лъжа, - за да бъде защитен папския авторитет и личния престиж на кардинал Сирлет!!).

(Искам да обърна внимание, че не Христофор Клавий бил председател на комисията, макар и да бил „душата на комисията като най-голям капацитет в нея", но кардинал Сирлет.)

ГЛАВА 77-МА. Папа Григорий XIII, дейност. Иезуитът Посевин. Вартоломеевата нощ. Мисиите на Антонио Посевин в Швеция и Русия. Папата побързал с реформата..., цели поставени пред нея. Източните патриарси анатемосали реформата. Агресии срещу Русия

Изборът на Григорий XIII за римски папа го намерил на 70-годишна възраст. Всичките му действия през време на 13-годишния му понтификат („жрецуване") били свързани с безпределна жажда за папска власт, ако може в целия свят. Григорий XIII отправил погледи чак в Япония и Китай, но изпращал мисии до там, тъй като тогава още не било модерно папата да пътешествува, при онези бавни и несигурни средства за далечни пътувания.

Папа Григорий XIII давал субсидии на французките католици за борба с хугенотите (в хугенотските войни 1562-94) и приветствувал избиването на последните във Вартоломеевата

нощ, в годината на своето възкачване на папския трон (1572 г.). Способствувал за усилване на иезуитите. Стремил се за разпространението на римокатолицизма в цял свят - затова били мисиите в Япония и Китай. Изпратил в 1581 г. иезуита Посевин в Москва, който водил там безуспешни преговори с цар Иван Грозни...

Експанзионистичата политика на Григорий XIII и действията му, дават най-колоритната му характеристика. Целите се преследвали с всички позволени и непозволени средства. Ако девизът „целта оправдава средствата", приписвали на иезуитите, то този девиз, в най-голяма степен, господствувал при Григорий XIII. Не случайно последният способствувал за засилването на Иезуитския орден.

В дейността на папа Григорий XIII откриваме черти от дейността на различни папи от миналото, та и в най-ново време. Патетични були, самовъзвеличаващи папата медали, делегации и увещания - придружени с богати дарове, субсидии за борба с нежелаещите да се подчинят на Рим. И най-сетне, една от най-страшните прояви на нетърпимостта през тази епоха, - употребата на голия нож. Голият нож, който сече немилостиво, та човек се стъписва и се пита - могат ли въобще да бъдат християнски целите, постигани с такива средства. Тези методи е обидно за зверовете да бъдат наречени „зверски". „Лъвовете рикат за плячка и искат от Бога храна за себе си", се казва в Псалтиря (Пс. 103:21), но когато се насити, лъвът, повече не посяга. Може би вълците са тези, които душ'ат много повече овци, отколкото са в състояние да отвлекат и изядат. Но затова пък никой няма да сбърка да нарече сборището от вълци - стадо. Името на това сборище е глутница.

Много по-страшна се оказала глутницата на Катерина Медичи, в нощта срещу празника на пренасяне мощите на св.ап.Вартоломей - 24 срещу 25 август 1572 г. **(по стария стил** - тогава и в Рим все още е владеел Юлиянският календар като офиициално времеизмерване; това сега е 6 срещу 7 септември по гражданския календар).

Като нахълтвали в домовете на хугенотите-протестанти, участниците в развихрилите се глутници, извличали нещастниците на улицата, клали ги там или ги убивали още на място, в къщи. Реки от кръв! Ако всеки от нас, българите, има някаква представа в себе си за Баташкото клане, след Априлското възстание в 1876 г., нека увеличи тази представа десетократно (ако може това практически да се получи) и ще има някаква идея за ужаса на Вартоломеевата нощ. При това у нас масовите убийци били от агарянския башибозук, сформиран от какви ли не авантюристи и плячкаджии. Една старинна гравюра дава бегла представа за ужаса на тази, така наречена и станала даже като нарицателно - „Вартоломеева" нощ. Пренесени били в жертва десетки хиляди хугеноти а жертвоприносителите били адмирирани от „най-добрия върховен жрец". Можем ли да си представим православен владика, патриарх, да се нарича „жрец"? Би следвало да има правосъдно разследване от международен съд за престъпления срещу човечеството, за да се изясни между другото вината в подсрекателство, ако под някаква форма е имало такова. Подобни съдилища нямало. Но това не е и наш въпрос.

Папа Григорий XIII се интересувал не само от близките до папската област земи, или все още химерния, за онова време, Далечен изток. Неговите хегемонистични амбиции го карали да отправя настойчиво погледа си, по европейските простори на Север и на Изток, далеч от Рим. Старал се да възвърне загубеното - Швеция и отново да се опита да проникне в никога непритежаваното - Русия. А средствата в богатия арсенал били различни: от дипломацията, благосклонните увещания и демагогски обещания, до грубата военна агресия. Тези похвати ни напомнят за някои действия и в по-късно време. Целта обаче оставала винаги една - папски хегемонизъм над целия християнски свят.

За оръдие на своите замисли, Григорий XIII използувал, не безизвестния тогава иезуит Антонио Посевин, чието име вече споменах (живял от 1533 г. до 1613 г.). В 1577 г. Посевин бил

изпратен в Швеция за възстановяване господството на римокатолицизма, но не успял. В 1581 г. папа Григорий XIII изпратил Посевин в Русия, както споменах, за да участвува в мирните преговори. Изпеченият папски агент развил активна дейност. Съдействувал за определяне политиката на Полша и търсил начини за откъсване на Ливонските земи от Русия. През февруари-март на следващата 1582 г. (годината на реформата) Посевин бил изпратен от папата в Москва при цар Иван IV Грозни, за да го увещава да сключи църковна уния с Рим, чиято главна цел била, да подчини Русия духовно на Рим. Мисията завършила, разбира се, с пълен провал. Тогава Посевин разработил **план за постепенно разпространение на римокатолицизма в Русия,** който изложил в доклад до папа Григорий XIII. Това било все още преди реформата, но в същата тази 1582 година.

Съпротивата на протестантската реформация в Западните страни, нежеланието на Швеция да се върне духовно (а това значело и политически) към папата и най-вече провалът в Москва, накарали папата да избърза с въвеждането на календарната реформа, ако не веднага през пролетта (както се желаело), след излизане на булата, то поне през есента на същата 1582г. С реформата папа Григорий XIII целял, от една страна да затисне набързо дълбокия пробив „под ватерлинията на кораба" на папския авторитет, самонанесен от Бревиария на папа Пий V, а от друга страна - да заслепи целия свят с „научните" постижения на Рим в областта на астрономията и календарната наука, представяйки себе си, при това, като твърд последовател на I вселенски събор и поддържник на точното научно и канонично празнуване на Пасхата. Календарната реформа за папата била средство за постигане на властолюбивите си цели - възвръщане на протестантите и подчинение на православните.

Но след произнесените анатеми срещу реформата от тримата източни православни патриарси в 1583 г., към които се присъединила горещо и православна Русия, след грозния блам на

реформата сред протестанството и сред „традиционалистите"- римокатолици, Григорий XIII бързо се обърнал към другите изпитани средства - едно от тях- въоръжената агресия.

Православна Русия, тази неосъществена мечта на негови предшественици, била отново пред очите на обидения от последиците на реформата неуморен папа. Самоубийствените резултати от календарната реформа го накарали още по-силно да почувствува горчилката от отказа за уния и папа Григорий XIII се заловил трескаво, да подготви нова антируска кампания и война. Кой ли щял да бъде оръдието на агресията? Тевтонският кръстоносен орден (на мечоносците) отдавна бил в гроба - премазан на леда на Чудското езеро от войските на св.Александър Невски в 1242 г., повъздигнал се, сразен още веднаж при Грюнвалд в 1410 г. от Полско-литевско-руските задружни сили (с участие на чехи и татари), накрая доубит в 13-годишната война (1454-66) при крал Казимеж Ягелончик. Неговата рожба, Ливонският орден - току що издъхнал под ударите на войските на цар Иван Грозни. Оставала Полша, която, бедната, за кой ли път, преди и след това, била насъсквана да насочва войски на Изток, за свое нещастие, към ненужно проливане на полска кръв по руските земи за чужди интереси, противни на полските интереси. Защото докато полската войска на поставения с отоманско съгласие за полски крал - седмиградски воевода - Стефан Батори, - се обезкървявала при Псков, на западната граница Бранденбургският владетел станал регент на херцогство Прусия (и Батори обезсилен на Изток се видял принуден да признае това); така се започнало създаването на крупна държава на Запад, способна да разгроми Полша...

И въпреки всичко крал Стефан Батори приел субсидиите потекли от Рим за подготовка на още една нова война срещу Русия. В разгара на тая подготовка обаче, в 1585 г. папа Григорий XIII умрял. (Стефан Батори - в следващата 1586 г.). Така в кръв стъпил на папския трон „реформаторът" Григорий XIII (в 1572 г.) и при подготовка на ново кръпролитие изчезнал от този свят (в 1585 г.).

ГЛАВА 78-МА. Григориянският календар не бил някаква съвършено нова система. Приближаване на календарната година до тропическата година чрез орязване на Юлиянския календар. Геоцентристи. Намаляване по един ден от столетие, но не от всяко. „Научни" нелепици...

Григориянският календар като някаква съвършено нова система - не съществува. Взет бил Юлиянския календар и от него съкратили 10 дни, с колкото бил изостанал Юлиянският календар спрямо небосводното равноденствие. Няма защо да повтаряме, че при създаването на Юлиянския календар, Созиген имал предвид не само тропическата, но и астрономическата година (с която геоцентристите въобще не се съобразили) и че Созиген е търсил оптималната величина между двете години - тропическа и астрономическа, която в най-малко години (четири) да ликвидира остатъците от часове, минути и секунди и че въобще не е търсил никому ненужното изравняване с тропическата година, с което става и отдалечаване от действителната астрономическа година.

По нататък в Григориянската реформа се предвиждало от **Юлиянския календар** да бъде съкращаван на 100 години - един ден - високосният, в последното за столетието (25-то) четиригодие. Но не на всеки 100 години, защото ако се съкратяло на всеки 100 години един ден, това би означавало григориянската календарна година да стане по-къса и от тропическата година, а се съкращавало ден само на тези 100 години, в които крайната година **не** можела, без остатък **да се раздели на 400 (или, като се махнат нулите, числото** да **не се дели на 4).**

Така например, след реформата в 1582 г., 1600-тна година се дели на 400 (или като се махнат нулите, 16 се дели на 4) и в тази година (1600-та) не бил отнет ден.

1700 не се дели на 400 (17 не се дели на 4) и от 1700-та година следвало да се отнеме ден - високосният, който, естес-

твено, продължавал да съществува в Юлиянския календар. Така след 1700 г., в XVIII век, разликата между двата календара станала 11 дни.

1800 не се дели на 400 (18 не се дели без остатък на 4) и там пострадало последното 25-то четиригодие. Бил му отнет високосният ден. В XIX век разликата между двата календара станала 12 дни.

От 1900 г. също ампутирали ден (19 не се дели на 4). Разликата в XX век станала 13 дни.

2000 г. се дели на 400 (20 се дели на 4 без остатък). Високосният ден останал. Останала и разликата за XXI век 13 дни.

Така периодът, за който се получава средната продължителност на григориянската година е 400 години - един необозрим, за един човешки живот, период (къде е 400, къде е 4 - при Созигеновата (юлиянската) календарна система?).

Вековете не са еднакви по дължина, според Григориянския календар, поради това, че не във всеки век се съкращава ден. Още по-лошо е положението вътре във вековете, - отбелязва бележитият календаровед Зелински. Защо? Вековете, в които се съкращава ден, имат: 24 „юлиянски“ четиригодия с по 1461 дни и едно, да го наречем - „григориянско“, без високосен ден, т.е. четиригодието е с1460 дни. (все едно 24 мили + 1 километър = на колко ?!! А знаем, че математиката събира само еднакви величини!) Вътре в столетието годините са с различни дължини (средните стойности на годините са различни) Една е дължината в „юлиянските" четиригодия, друга, по-къса, е в „григориянското" четиригодие, останало без високосен ден. Ако се вземе средна година за столетието, тя пък не е еднаква със средната година от друго столетие, в което не се шкартирва ден. (Въобще и изобщо!) Сбогом на ритмиката и математиката. Истинското осредняване при Григориянския календар става за 400 години!

Ритъмът на Юлиянския календар: 4 години, 4 години, 4 години и т.н. На Григориянския: 400 години, 400 години, 400 години и т.н. Все едно нищо!

Тогава защо е това излизане извън обозримата ритмика и математика? Нали човек не живее 10,000 години? Историческата хронология си служи със всякакви исторически периоди и по-дълги но и по-къси - от по няколко десетки години, например. Тогава защо е всичко това? Отговорът: заради приближаването до тропическата година (връщаме се пак от начало). Заради изравняването (на всяка цена!) на календарната година с тропическата година и „заковаване на слънцето и луната на своите места"! „Геоцентричният" папа и астрономите му, поради „въртенето на слънцето и всичко останало около земята" (в техните глави), освен тропическата година, друга мярка те не знаели.

(Но и не признавали. Посмей да казваш обратното срещу „най-прогресивното" становище и новия календар, и ето че си отишел на кладата! Или... ще те насилват да ядеш месо посред пости...)

На всичко отгоре и изравняването с тропическата година не било вярно, поради неверните прутенски (алфонски) таблици, на които стъпило това изравняване.

ГЛАВА 79-ТА. Вторият човек носещ отговорност за реформата. Третият герой - теоретикът. Мението на самия Христофор Клавий за прутенските таблици и екзакта на Лилио - основите изхвърляте, а къщата оставяте... да виси във въздуха. Клавий се заплита... И Посевин защищавал реформата. Четирите недостатъка на реформата признати от Клавий

Вторият човек носещ отговорността за антиканоничната Григориянска реформа, естествено, бил председателят на Календарната комисия, злополучният кардинал Сирлет, довел работата при папа Пий V до грандиозен гаф. С новото му назначаване за преседател на Комисията при Григорий XIII, се целело, да се заличат всякакви следи от неприятното впечат-

ление, което оставила забранената календарна част от папския требник от 1568 г. Новата реформа трябвало да изглежда като краен резултат на работата на Комисията, започнала да функционира още през времето на Пий V, преди 14 години.

Третият герой на реформата бил немският иезуит Христофор Клавий, душата на Комисията, както го нарекли: „григориянския Созиген". С тази разлика, че Созиген никога не съжалил за своето творение, а Клавий, след като реформата била факт, бил принуден да я отбранява срещу множеството нападки и сам да признае нейните недостатъци.

За Клавий говорели като за способен математик, не пожалил труд в разясняването, дори за себе си, на много неща в календарната наука. Ала можело ли да се направи нещо посъвършено от календарната „машина" - Великия индиктион и от Юлиянския църковен календар? Самите опити на Клавий, както неговата защита, а и най-вече признанията, говорили, че не може. А за прутенските таблици, влезли в основата на реформата, в своето главно съчинение „Romani Calendarii a Gregorio XIII restituti Explicatio Clementis VII joso edita Romane 1603" Клавий се отнесъл твърде рязко: „Cum insentis hypothesibus nedum absurdis fundatae sint...", или на български: **„понеже били основани на несигурни, дори абсурдни хипотези..."**

А какво да кажем за 300,000-годишния екзакт на лекаря Луиджи Лилио, върху който почива цялата Григориянска реформа? Оказало се, че „екзактът" не е екзактен, а е неточен и погрешен, че луната няма да дочака и една милионна част от определения период и вече няма да бъде на определеното й от екзакта време, - ще изостане, в което се уверил и сам математикът Клавий, но когато вече било късно и реформата - излязла. Интересно е, че екзактът не бил издаден още, ползуван бил, тъй да се каже, в чернова; папската була предварила издаването. Погрешността била открита и... екзактът не видял бял свят. Наистина много интересно: построявате къща върху основи, после виждате, че те са негодни, основите изхвърля-

те, а къщата остава... да виси във въздуха. Такова станало и положението на Григориянската реформа. Протестанските професори „си умрели" от удоволствие, а папа Григорий XIII ни напред, ни назад. Да направел като папа Пий V, да забрани отново реформата, след гръмките думи в булата, би значело да направи така, че германските протестантски университети да се „тресат няколко века от смях." Просто предпочел да се усмихва (както е усмихнат на медала) под „плюнките" на протестантската критика и да си дава вид, че „това е роса". И в края на краищата, нека да го кажем още веднаж, - реформата била за него не цел, а средство, само че дори и за негово съжаление - погрешно избрано.

Сам Клавий се заплел в 27-ма глава на съчинението си: „Appendix qua A. Possevinus (Contra Maestlinum) defeditum et summa totius Apologiae explicatur", в което уж отговаря на Скалигер и Виета срещу доказателството им за погрешността на екзакта на Лилио, а превежда не друго, а това..., че означеният цикъл (т.е. цикълът на Лилио) е вече изоставен от Рим. Сиреч: моля, успокойте се, основите, които вие критикувате, са вече махнати. (А къщата?...) Защото странното е това, че реформата, която се базирала на изоставения погрешен цикъл, продължавала да се разпространява и то дори с цената на пролята кръв. Липса на логика, било най-характерното нещо за Римската реформа.

Не прави ли впечатление в горецитираното заглавие, че се споменава многоизвестния, и за нас вече, иезуитски агент Посевин? Той също „дълбокомислено" писал „Contra Maestlinum". А кой бил Маестлин? Маестлин бил немски професор, който, както Скалигер, просто разгромил Григориянската реформа, уличавайки я в различни недостатъци. Маестлин бил знаменитият учител, на не по-малко знаменитите учени Кеплер и Галил ей. Въобще водила се жестока книжна война. Само че неуспехът за григориянците, в тази научна война, в която защитниците на реформата се оказали в обсадена от всякъде крепост, на която й предстои да падне, Посе-

вин балансирал с жестока, истинска война, в която не перото и умът, а сабята и боздуганът „доказвали" „правотата" на Григориянската реформа. Докъдето стигала на изток войската въоръжена за сметка на папските пари, да не повтарям пак, коя точно войска, до там бил налаган Григориянският календар. Налаган, а не приеман! Такава е истината. Доказало я многовековното съпротивление на народа в Южно-руските земи. Кръв се проляла и в Хабсбургските владения по повод на ... календарната реформа.(!!)

В горепосочената „Explicatio" - трябва най-дебело да подчертая, че Клавий, този новопроизведен григориянски „Созиган" признал още 4 недостатъка на Григориянския календар:

а) Пролетното равноденствие се колебае, т.е. не е заковано (както се твърдяло в папската була).

в) Екзактите понякога късно показвали на месеца, затова Пасха в такива години (по тях) се пада на четвъртата неделя на луннния месец.

с) По григориянския календар Пасха може да се падне както на първия, така и на втория лунен месец на текущата година, следователно както пред равноденствието, така и 4-5 недели по-късно.

d) По реформирания календар Пасха може да се падне и в деня на пълнолунието, т.е. да се празнува в едно и също време с юдеите.

Следователно - самият създател на Григориянския календар и Пасхалия **смятал за недостатък,** че по Григориянския календар Пасхата може да бъде пред равноденствието и заедно с юдеите. А съвременните „реформатори", „православни", желаещи единение относно деня на празнуване Великдена с „европейците", т.е. с римокатолиците и протестантите, говорят за `"досадна зависимост" от юдейската пасха. Колко далеч са отишли съвременните реформатори, в своето неразбиране и незачитане на каноните! При това някои от тях „православни" християни. И още нещо: като че ли католиците и протестантите са само европейци, като че ли православните

живеещи в Западно и Средно европейските страни не са европейци? А те, много добре знаят, когато заобикалящото ги множество католици и протестанти празнуват техния си великден, че не е възможно, не е допустимо - и те, православните, да празнуват в това време - „защото сега тече еврейската пасха". И толкова. Въпросът е приключен. Т.е. знаят много добре защо те, православните, празнуват Христовата Пасха, примерно - седмица по-късно, съгласно Александрийската канонична дата, посочена във Великия индиктион.

ГЛАВА 80-ТА. Какво шокирало Календарната комисия - доклада пред папата в 1580 г. и какво предполага Д-р Махнич, относно ектазктът на Лилио, - с какво кардиналът измамил папата... Кои, според папата, влизат в списъка на „christiani principes" и кои не влизат

Комисията на папа Григорий XIII била неприятно шокирана, а „съвестта стъписана" пред подобна възможност при предлаганата реформа - Пасха да съвпада с юдейската пасха. И докладвали на папата. Но на „най добрия върховен жрец" изглежда не му е направило неприятно впечатление докладваната опасност, така, както не му е направило неприятно впечатление, изглежда, избиването на хугенотите. Има ли някаква връзка между едното и другото? Има. Това бил един и същи човек. Този, който допуска масовите убийства, трябва да бъде разглеждан като човек повредил психиката си (увредил душата си) и понеже няма данни за каквото и да е покаяние, какво можело да се изисква от подобна съвест? Станал съвременик по дух и на тези, които сега говорят, с престъпна лекота, за възможна промяна на Пасхата, като че ли говорят за поредната промяна на разписанията на влаковете.

Д-р Махнич предполага, че Клавий открил неточността на 300,000 годишния цикъл на Лилио, не след като реформата станала факт и била излязла папската була, както впрочем то-

ва станало известно на всички в Рим, заради което екзактът на Лилио не видял никога издаване, **а още преди реформата да бъде подготвена, но си замълчал.** (вероятно Клавий се надявал, че никой нама да открие погрешностите). Д-р Махнич се базира на обстоятелството, че Виенският университет сигнализирал по този въпрос още в 1578 г., т.е. 4 години преди да излезе реформата (вероятно тогава, когато са искани и давани мненията от владетелите и учените). Така става ясно, че повече от недостатъците били известни на Комисията, но вероятно никой не е предполагал самоубийствените, за папския авторитет, резултати, до които ще доведе реформата. Пък и смятали, че неточността на екзактът на Лилио не е толкова важна. (?!) Важното било да се направи реформата. Но нали прутенските таблици били възприети при пълно недоверие в Рим към тяхната надеждност?!

С право за най-важен недостатък Комисията счела съвпадането по новия проект на Пасха с юдейската пасха. Членовете на Комисията, в деня срещу Кръстовден на 1580 г. донесли на папа Григорий XIII за това, като изрично указвали (да не би той да не знаел) на осъдената църковна ерес на квартадециманците (четиринадесятниците), празнуващи пасха заедно с юдеите, в каквото положение биха изпаднали и празнуващите Христовата пасха по реформирания календар.

Тук е мястото да подчертая още веднаж, че наистина Д-р Махнич използувал източници от „първа ръка". Той цитира Д-р Калтенбрунер, който ползувал Ватинканската библиотека и горния отчет той намерил под № 3685 на Cod.Watic. Тов съобщение Д-р Калтенбрунер дал на стр.48, а отчетът - на стр.51 и 52 от използуваното от Д-р Махнич съчинение Sitzungberichte d.philos.- hist. Classe der Kais, Виена 1877 г. 488 стр.

Вместо папа Григорий XIII да се сепне от доклада на Календарната комисия, напротив - вижда се, че на работата на Комисията задал небивало бърз темп.

Още веднаж може да се види колко хитро постъпил папа Григорий XIII, като не някой друг (както би било нормално,

да се предполага, след провала на кардинал Сирлет и неговата комисия при папа Пий V), но именно пак Сирлет назначил за председател, знаейки, че никой друг, не би довел така решително реформата до край, като него. Защото ударът срещу папския авторитет, в тези критични реформаторски времена, след календарния блам, бил и личен удар срещу самия Сирлет, т.е. папата разчитал накърненото честолюбие на кардинала да послужи като мощен двигател за завършване на реформата на всяка цена. Личен интерес на кардинал Сирлет се явявало заличаването на спомена от 1568 г., посредством нова реформа (която пък да изглеждала като продължение на първата).

Но едва ли папа Григорий XIII е предполагал, че кардиналът ще отиде до там, да измами „светия отец" така безочливо. Нещата се развивали бързо. Пълното крушение на мисиите на иезуитския и папски агент Посевин в Швеция и в Москва - за уния, накарало да се даде драматично ускорение на работата на Комисията. Папата си въобразявал, че триста-хилядният екзакт ще заслепи света и радикалните реформи ще се счетат като върховно постижение на науката. Бързането пък наливало допълнително „вода във воденицата" на Сирлет.

Безскруполният кардинал не се спирал пред нищо, при изработване отчета на Комисията, плод на който станали очевидните направилности в папската була, която Григорий XIII, издал с импозантен замах. Комисията, начело с кардинал Сирлет **скрила всички отрицателни отзиви за календарната реформа.**

Отчетът на комисията съдържала странното (и лъжливо) твърдение, че за проекта на Лилио, приет от Комисията, с не много изменения, се изказали всички членове, докато наймалко един от членовете на Комисията, а именно бенедектинецът Теофил Марций, енергично възразявал срещу проекта на Лилио и довел своята опозиция до напускане на Комисията.

Това била първата лъжа в отчета. Втората била относно външните отзиви за реформата - много важна. Заради последствията си, тази лъжа се оказала „мистификацията на която

подхвърлили папата по повод отзивите за реформата, постъпили от университетите, учените, а така също - от владетелите". С тази мистификация се обяснява защо папата се почувствувал толкова сигурен и защо в папската була съществува израза „perpetuitas calendarii", като че ли в проекта са отстранени всякакви отстъпления от небосводните явления и че в календара, по този проект, никога няма да бъдат нужни никакви поправки. Булата особено наблягала и на това, **като че ли владетелите, на които бил съобщен проектът, се изказали в утвърдителен смисъл (!?!)**

Нека да започнем първо с владетелите, а след това да видим мненията на учените и университетите. Д-р Махнич използувал, както споменах, проучванията на д-р Калтенбрунер във Ватиканската библиотека и във Виенския таен придворен държавен архив, до който имал достъп. Макар и римокатолик, с присъщата на немската нация педантичност, Калтенбрунер извадил на яве всичките „кирливи ризи" (безобразия) на папската Календарна комисия, които така или иначе били притулвани, после забравени и станали неизвестни. Той изровил всичко до дъно, което обстоятелствено се отнасяло до реформата. Видяло се, че няма нещо, до което да се докоснала римската практика по провеждане на календарната реформа, което да е нормално поставено.

Папата искал да покаже, че народите, представени чрез техните владетели, желаят реформата (а народите, от чието име се излизало, дори и понятие си нямали и обикновено били против реформата). Формулата „christiani principes" („християнските владетели") била употребена изпирателно - владетели, които папата намерил за добре: Португалският крал, германският император, френският и испанският владетели. Владетелите на Англия, Дания и Швеция явно не влизали в това понятие на папата „christian principes", поради техния протестантизъм. (В Англия царувала Елисавета I, дъщеря на Хенрих VIII, който скъсал с Рим и станал „глава" на Англиканската църква. В Швеция бил крал Иоан III Ваза, син на

Густав I Ваза, който установил лютеранството за религия в Швеция. В Дания също била въведена реформацията в I-вата половина на XVI в., - от Фридрих I Датски). Да се пита руския цар - не си струвало - понеже предварително се предполагал отрицателния отговор. Безуспешния опит на Рим да сключи уния с Москва, по категоричен начин доказвал верността на подобно предположение. Не били запитани и други по-малки владетели и немските князе. Но не бил запитан и полският крал, който не би могъл да се счита за толкова дребен владетел. Това било даже обидно, като се има предвид колко пъти папата се обръщал към Полша за изпълнение на експанзионистичните си цели. Ето и неволното издаване на пълното незачитание на националните чувства на полския народ в мислите на папа Григорий XIII, както и неговата неблагодарност; това било равно на „признаване висшата власт на римско-германския император върху немските князе и полския крал."

ГЛАВА 81-ВА. Пръв по чест владетел - германският император... Втори - португалския крал. Защо? Испанският и френският крале. Какво всеки един от тези владетели отговорил на запитването за реформата

Пръв по чест владетел, който бил запитан, бил **германският император,** най-главен по значение и старши, от римска гледна точка. В негово лице, папата се ласкаел, да вижда възобновителя на Римската империя, разбира се в съвсем римокатолически смисъл.

Германският император Рудолф II дал отрицателен отговор, като изпратил отзива на Виенския университет, решително отправен против реформата.

Португалският крал бил **една от най важните фигури** в света на XVI век и в никакъв случай (като имаме предвид „калейдоскопа на историята") не трябва да си служим с днешни-

те представи за Португалия, като държава от второстепеннно значение, в сравнение с по-големите и по-мощни от нея съвременни държави. Португалия, страната на Васко да Гама, била една от най-великите и богати държави по онова време, както в областта на научните географски открития, картографията, морската навигация и астрономията, така и по демографски и териториален обхват. Португалският флаг се веел от Китай и Индия, през Африка, та чак в Бразилия, в Южна Америка. XV и XVI векове били за Португалия период на най-висок разцвет. Във властта на тази малка страна се оказал съсредоточен кажи-речи половината свят. Португалия се превърнала във велика морска държава, в пределите на която слънцето никога не залязвало (от Португалски хроники на Е.Р.) - т.е. която и част на земята слънцето да огрявало, все се намирала там страна, в която да се развява поргугалското знаме.

Кой бил запитаният португалски крал? Не може да има съмнение, че се отнасяло до последния, действително португалски крал по това време - Себастиан, загинал в Мароко в 1578 г. (В същата 1578 г. дал отговор и Виенския университет). Едва ли крал Себастиан имал време и възможност да се занимава с отговори до Римския папа. Той хладно изпратил два отзива на своите астрономи, не присъединявайки от себе си никакви забележки. В това мълчаливо препращане отзивите на астрономите, обаче се чувствувало липса на съчувствие към реформата.

А астрономите на велика Португалия, не само че имали отрицателно отношение към проекта на реформата, но единият от тях, а именно Тома Хортензий го нарекъл **„твърде забъркан и тъмен, затова едва ли ще бъде понятен даже** за **образованите хора"** Португалия откривала, завладявала, изучавала - далечни страни, морета, океани, определяла местоположението им, картографирала, придобивала огромни богатства и водела своите хроники безупречно по стария, понятен за всекиго, без изпускане на дати - Юлиянски църковен календар.

Испанският и френският владетели изпратили **само условно** съгласие („ако е правилно"), без да се вдълбочават в проблема. Френски крал по това време бил Хенрих III Валези, заел трона след брата си Карл IX, който провел, по давление на майка им, Катерина Медичи - Вартоломеевата нощ. Хенрих III продължил религиозната война, като римокатолик и въпреки това дал условно съгласие. Не му било до календарни въпроси.

Още по-малко изглежда му се е искало да се занимава с реформи на испанския крал Филип II, макар и да засилил римокатолицизма в своите, не малки, владения, а с това и действията на инквизицията и укрепил абсолютизма. Той даже, след последния португалски крал Себастиан, при лична (персонална) уния, (като Хабсбург) станал и португалски крал (1580 г.). Филип II имал своите големи неприятности. Много скоро, в 1581 г. се дошло до отделяне на северната част на Нидерландия (т.е. Холандия). (Нидерландия, Хабсбургско наследствено владение, при раздялата на Хабсбургите на „немски" и „испански", останала към испанската корона). От Филип II започнало първото отслабване на величието на Испания. При него, малко по-късно, великата й флота - непобедимата Армада (около 130 военни кораба (!!)), в 1588 г. била разбита от бури и от английската флота на Елисавета I, край бреговете на Британските острови.

Така че ако рекапитулираме: Германският император дал отрицателно мнение - с отзива на Виенския университет, Португалският крал изпратил отрицателното мнение на своите астрономи, Испанският и френският владетели, при големите си грижи, макар и здраво свързани с Рим дали условно съгласие.

Всички останали европейски, между тях и много силни владетели, твърде разбираемо, били против реформата.

Явна лъжа в булата на Григорий XIII, позоваваща се на „християнските владетели", чрез тях и на народите им, е, че проектът е бил одобрен. Отрицателните отзиви на запитаните владетели скрил, и с това измамил папата, председателят на

Календарната комисия - кардинал Сирлет... (Нямаме данни дали устно кардиналът не е информирал папата и двамата да са решили какво да бъде докладвано с отчета на Комисията).

ГЛАВА 82-РА. Отзивите на запитаните учени и университети. Какво написал Веронския астроном Йосиф Ваданий. Отговорът на Сорбоната - порицаващ реформата. Коментар. Какво не могли да предполагат в Сорбоната - „модерен" календар върху... геоцентрични основи

Сега да видим отзивите на запитаните учени. (Не трябва да се забравя, че запитаните владетели и учени били от римокатолишката вероизповед, също запитаните университети били римокатолически).

Веронският астроном Йосиф Ваданий, в своя, подаден до папата, отзив („De anni restitione") потвърдил, че съставителят на проекта на реформата до толкова влошил положението на нещата, че **на мястото на стария, твърде лек цикъл,** съставил нов, в който **освен грешките,** има и този **голям недостатък** - именно **трудността на употребяването** (к.м.).

Д-р Калтенбрунер - тънко отбелязъл, че изразът „concorditer consutire" на владетелите и университетите в булата „Inter gravissimas" у Клавия има своето значение само към формата на вежливост указана, по отношение на „светия отец", а не към действителното съдържание на тези документи. Създателят и защитникът на реформата, Клавий, по липса на други основания се позовавал на външната страна на писмата, несъмнено, сам давайки си сметка за това. Но нямало какво друго да направи. Непреодолимата педантичност на Д-р Калтенбрунер, накарала немския учен, при положения от него труд по издирване отзивите в папския архив - да не скрие нищо и да даде **буквално и текстуално отрицателното съдържание на тези отзиви за реформата.**

От запитаните университети, само един, (не се съобщава кой), похвалил реформата. Останалите отговорили отрицателно. Вече посочих отрицателното мнение на Виенския университет, приложено към отрицателното становище на „римско“-германския император Рудолф II.

Отрицателно било становището на **Левонския университет.** Университетът упълномощил математика Цьолстий, който обявил цикъла за сложен и достъпен само за учени. (Такова било мнението и на запитаните миряни, които въпреки натиска на времето, не се побояли, пред неудобния нов, да предпочитат стария и лек календар).

Най-решително обаче, за запазване на стария календар, се отзовал на запитването, известният на целия Запад, богословски факултет в Университета в Париж - Сорбона, на който специално било поръчано, да състави отзиви за проекта. Този отговор ще дам по-подробно, не само защото по-подробно на него се е спрял Д-р Махнич, но защото действително папа Григорий XIII се явил разобличен от собствения си римокатолишки богословски факултет, за антиканоничната си календарно-реформаторска дейност. Цитирам: „Както иначе не можело и да се очаква от духовна корпорация, преизпълнена толкова със съзнание за своето достоинство, Сорбоната, в своя отзив, безбоязнено, съблюдавайки строго католическата гледна точка (за онова време в ск.м.) **доказва, съгласно постановленията на вселенските събори, необходимостта от запазване на Юлиянския календар и счита непозволителен, а също така и опасен, всеки опит да бъде заменен с** друг (к.м.). Проникната от убеждението, че календарната реформа има връзка с общата църковна реформация, Сорбоната причислявала към лъжеучителите тези астрономи и учени, които желаят да подчинят Църквата: „тези **астрономи трябва да бъдат считани за негодни и опасни невежи** (км): опасни са те, защото въпреки определението на много Отци на Църквата и даже римски царе, се опитват да намерят връзка между хорските съдби и звездите; невежи - затова защото

техните представители все така не са могли да кажат как по тяхно мнение да се изчислява Пасхата. В мъдро прозрение този Първи събор в Никея, без да се грижи за променливите възгледи на астрономите, но воден от Дух Светий, е започнал своето дело и затова го е укрепил като скала. Ако пък сега, въпреки това замислят реформи на календара, това ще бъде признание, че Църквата е сгрешила (да се твърди или предполага подобно нещо, че Църквата е сгрешила е грях! в ск.м.), което съвсем явно, ще облекчи инославните (имат се предвид протестантите, в ск.м.), в нападенията им срещу Църковната твърдиня. Ако пък, - продължава Сорбоната, биха искали да ни възразят, че пролетното равноденствие от времето на Никейския събор се е предвижило напред и от тук произтича необходимост от преобразуване на календаря, то известно е, че астрономите на всички времена са били готови да помрачат сърцата на невинните. За това и папа Юлий II (1503-1513 в ск.м.) енергично е противодействувал на каквато и да е било реформа на календара, а и сам Базелският събор не постановил нищо положително относно изменения времето на Пасхата". (За Базелския събор, вж. по-горе, гл. 75-та)

Въпреки объркаността - характерна за римокатолишката схоластика, - да се обвиняват астрономите от всички времена като „помрачители на сърцата на невинните", когато най-сериозните астрономи от всички времена били и са поддържници на стария църковен юлиянски календар, а и мажду самите създатели на великолепния Православен пасхален цикъл имало астрономи от първа величина, - отзивът на Сорбоната е важен изобличителен документ, който не дава възможност лъжливо да се извиняват, както тогавашните, така и всички понови (включително и сегашните) поддържници на Григориянската реформа.

Главното в отрицателното становище на Сорбоната е позоваването на светите Отци от древността, и на Вселенските събори, като изобличители на антиканоничния характер на предлаганата реформа.

Макар и да объркват понятията астрономи с астролози, които гадаят по звездите (зодии, хороскопи), изобличението и на едните и другите е сполучливо (разбира се без израза за астрономите от всички времена „готови да помрачат сърцата на невинните"). Като оставим астролозите, които не ни интересуват, сполучливо е изобличението на онези астрономи, предлагащи реформи, които не са могли да кажат как, по тяхно мнение, трябва да се изчислява Пасхата, разбира се - правилната и канонична Пасха. Това е още един удар срещу григориянските календаро-пасхални „строители", всъщност разрушители и канононарушители и от там удар срещу създателите на т.н. „новоюлиянски календар" (той би следвало да се нарича „новогригориянски", тъй като е негов вариант). Опасенията на Сорбоната, че промяната е само в полза на иноверните, звучат съвременно. Онези, които си позволяват да променят свещенните установления и са в разрез с тях, на практика се разграничават от Църквата. Това се отнася и до григориянските реформатори и до всички предидущи и следващи такива.

Сорбоната се оказала по-предвидлива от Григорий XIII, който очаквал да възвърне протестантите (нали, мислил наивно той, те са „реформатори"?).

Богословите от Сорбоната чувствували, че увеличаващата се разлика между календарното и небосводното равноденствие, не може да бъде причина за промяна на Пасхалията. Но като не могли да го обяснят, обвинили астрономите като „помрачители на сърцата на невинните", т.е. забърквали главите им. Но трябва да се има предвид кои астрономи? (Ние бихме сега казали не астрономите на всички времена, а астрономите на Рим - геоцентристите). Капак на неяснотата по астрономическите въпроси било поставянето на астрономи и астролози под един знаменател.

В средните векове научният уровен бил спаднал. Ренесансът би се появил на Изток много по-рано, ако не било турското робство, както имало и наченки и то без ненужни езически отенъци, както това станало на Запад.

Не са могли да предполагат в Сорбоната, че римските астрономи имат и този недостатък, че неправилно градят „науката" си върху геоцентрични представи и основи - считайки (като „коне с капаци"), въпреки „De revolutionibus orbium coelestium" на Коперник, че Земята е физически център на Вселената. За Римските астрономи слънцето се въртяло около земята. (Така са „знаели" и в Сорбоната). А за действителната, астрономическата година не са имали представа нито едните, нито другите. Нека сегашните поддържници на Григориянския календар да се опомнят, какво „научно" постижение поддържат! „Старият", Юлиянският календар абсолютно отговаря на действителното положение на нещата, че земята обикаля около слънцето и че, поради това, има **две** дадености в природата, - освен тропическата година от равноденствие до равноденствие (в което григоринаците, поради геоцентризма си, били загледани като хипнотизирани) има и звездна или астрономическа или наречена още сидерическа година, която е **действителното време за пълната обиколка на земята около слънцето.** Юлиянският календар бидейки между двете времетраяния, е и най-удобна мярка, със своите 365 дни и 6 часа. Нека се опомнят, а тия които не знаят - да узнаят - че фигориянската реформа почива на неверни и отдавна отхвърлени като лъженаучни - геоцентрични основи. Нека да не говорят нито за „модерност", нито за „новост", защото това би ги изобличило като невежи.

Онова, което **учените на Сорбоната,** по традиционализма си и като богослови, **добре са знаели,** е че **авторитетът на Пасхалията,** която безпофешно и безпроблемно продължавала да действува и на Запад, **е защитен с авторитета на Вселенските събори и Светите Отци и че само по нея се изпълняват църковните канони** - да няма изпреварване и съвпадане с юдейската пасха, за да не се изпадне в положението на осъдените в древност квартадециманци - **предупредила Сорбоната.**

ГЛАВА 83-ТА. Булата на папа Григорий XIII Защо задачата била непосилна, неправилна и вредна и ненужна. Какво изтъкнал св. Максим изповедник в гл.14 и 15 на своя посхалистичен труд. Нека добре да се замислят...

На пук на всички предупреждения, отрицателни отзиви критики и становища на владетели и учени и особено така ясното изобличение на Сорбоната, измамен от собствената си комисия, на 24 февруари 1582 г. папа Григорий издал своята була, започваща с думите „Inter gravissimas..." („Между най-важните..."). В нея патетично се говорило „...беше наша грижа, не само да възстановим равноденствието на от древност назначеното му място, от което, от времето на Никейския събор е отстъпило на десет дена приблизително и XIV-тата луна, да я върнем на мястото й, от която тя в настоящето на четири-пет дни остъпва, но и да установим, такъв способ, щото в бъдеще равноденствието и XIV тата луна, от своите места никога да не се предвижват."

Задача **непосилна, неправилна, а поради това и вредна и ненужна!**

Непосилна - луната след 210 години „изостанала" от своето място", от което, според „заповедта" на папа Григорий XIII, не трябвало да се предвижва (не го послушала). Т.е. патетичните слова от булата били празни приказки. (Всъщност, понеже луната се движи по своя богоначертан път около земята, то трябва да кажем, като по-правилно, че Григориянският календар избързал с 1 ден.) „Не е трудно да си представим, казва календароведът Зелински, че след 1000 години, тези пълнолуния на XIV луна, които се считат за първи, след равноденствието, ще се окажат втори.

Неправилна и вредна - защото искайки пролетното равноденствие календарно да остане завинаги, така както на I вселенски събор - 21 март - **чрез съкращаване и изхвърляне на дни,** означава Пасхата да изпревари юдейската пасха,

която по лунния календар, **изостава на 210 години с 1 ден. (при изоставането на юлиянския календар в повече, - на 128 години с 1 ден** от пролетното равноденствие, **се осигурява невъзможност за изпреварване или съвпадане с юдейската пасха!** (което разгледахме в гл.46).

(Повторено с други думи: По лунния календар, по който се движи юдийската пасха - пълнолунието на нисан изостава на 210 години с един ден, Юлиянският календар пък изостава на 128 г. с един ден, т.е. още повече. При това „още повече" закъсняване, т.е. след като закъснява още повече от юдейската пасха, то никога не може да я изпревари, или съвпадне с юдейската пасха. Старая се да го кажа най-ясно, по най-простия начин. Григориянският календар пък, посредством орязване на високосни дни и изхвърлянето им - **не изостава,** от пролетното равноденствие, „гони го по петите", то пасхата по този календар ще „има възможност" да съвпада и изпреварва юдейската пасха, **която закъснява, изостава.** Така че едно от най-празните, безсмислени и вредни неща в Григориянската реформа е тъкмо това неизоставане от пролетното равноденствие - „гонене до дупка" равноденствието да е една и съща дата.

Никъде не е казано в пасхалистическите правила подобно нещо. Никъде не е посочено подобно празно изискване равноденствието да е на една и съща слънчева дата. То не е възможно и за Григориянския календар. На всеки 128-129 години датата на равноденствието, по Юлиянския календар ще минава с един ден напред, поради най-простата причина, която се изтъкна вече на много места, че Юлиянският календар не е приравнен към равноденствието, т.е. към тропическата година. Към тропическата година е приравнен Григориянския календар, защото григориянците, като геоцентристи друга мярка не знаели и тъкмо това е голямата им грешка. Юлиянският календар държи сметка и за другата, действителната астрономическа година, пълното завъртане на земята около слънцето, а юлиянската календарна година е между двете да-

дености; с всичките ѝ предимства, че е средна само на 4 години и прави календара ритмичен и математично използуваем юлиянската календарна година е самостоятелна и независима времеизмерителна мярка, призната и използувана от науката

Нито слънцето, нито луната не могат да се заковат на своите места, още повече, че с тези таблици, с които е разполагала Комисията на Сирлет и Клавий (прутенски или наречени още алфонски) са изкарали тропическата година с 38 сек по-дълга от колкото е всъщност. След време пролетното равноденствие ще е на друга дата, а не „заковано" на 21-ва дата За 2280 години - разликата е цял ден. В 2001 г. **равноденствието беше не на 21.III., а на 20.III.**(14 ч. и 30 м.). (Приближаването на календарната година до тропическата е ненужно и вредно с оглед на Пасхалистиката и изоставащата юдейска пасха както и научно неоправдано, поради получаване средна стойност на годината за период от 400 години. С този абзац обаче искам да покажа, че и **рекламата** им, в булата, **не е вярна** че не само луната, което, с григориянския календар не е и възможно, но и слънцето не могат да го „заковат" на своето място, с такива неточни таблици, въпреки цялата им генерална насоченост да изравнят календарната година с тропическата).

Ненужна - Задачата поставена пред Григориянската календарна реформа е ненужна, защото 21 март в правилата за Пасхата **е не равноденствието, а най-ранната дата, която приемаме за пасхално пълнолуние.** (Това вече ми прилича на анекдота, в който се разбира, че героят на този анекдот, не си е купил мотоциклет, както се говорело, за да му някои завиждат, но че е блъснат от мотоциклет... Така и тук, оказва се, че датата, на която григориянците искат на всяка цена да заковат равноденствието,.... въобще не е дата, която се отнася за равноденстивето...).

Ако пълнолунието е на 20 март, - това пълнолуние считаме за пълнолуние на II адар, последния 13-ти месец (когато имаме такъв) на предходната лунна година. И следва да определим като пасхално - следващото пълнолуние (Пасхалисти-

те са го определили вместо нас). **Св.Максим Изповедник ясно написал,** Col. 1232, гл.14: **за пасхалния месец:** „...Трябва **по-нататък** да се обозначи и самият този (лунен) месец, който съдържа в себе си новомесечията на всички лунни години (1 нисан, в ск.м.), който (месец в ск.м.), някои го наричат **пасхален,** - (трябва да се посочи) от кога започва той и кога завършва. Казваме, че той има началото си на 8 март, а края си - на 5 април. Защото между тези две дати има (цял) месец, т.е. 29 дни. В предела на толкова дни се движат новомесечията на лунните години, поради 11-те недостигащи дни (с колкото е по-къса лунната година от слънчевата в ск.м.), както и поради вмъкващите се и прибавени 30 дни (II адар в съответните луннни години в 19-те години на Метон, в ск.м.) Така произлизащите от новомесечията **14-ти дати** (14 нисан, пасхалното пълнолуние, в ск.м.), в който се пада еврейската пасха, по подобен начин се движат напред и назад и имат **началото си на 21 март, а края си на 18 април.** Защото между тези две последни дати има също 29 дни. Лунната година, която има най-долното от всички новолуния и 14-то луние е XVI, а онази, която има най-горното е VIII" (от 19-те лунни години, в ск.м.)

Но кой от григориянската Комисия да чете св.Максим, и какво са разбирали, щом така превратно се схващала датата 21 март, като непременно равноденствие. Никъде, ама никъде, в пасхалистическите правила и трудове не се определя равноденствието като определена дата. Св.Епифаний Кипърски подчертава Пасхата да е след равноденствието, без да посочва каквато и да е дата (за да няма две пасхи в една календарна слънчева година!). За да не препращам любезния читател назад, ще повторя цитираната в гл. 39, следващата 15-та глава от труда на св.Максим Изповедник: „Затова ние сме удостоени по благодат, да празнуваме „в безквасия незлобия" (1 Кор. 5 : 8) Пасхата, според Христа нашия Бог, като прескачаме само един ден като видим, че 21-вият ден на м.март (= 21 март по Юл.кал.) се пада в събота (и тогава е,) 14-тия ден на луната, и пък прескачаме 7 дни, когато се окаже, че 18 ап-

рил е неделя, в който също ден се празнува у евреите 14-та (дата) на първия месец. **и така, всичко в 35 дни** (защото толкова са дните между 22 март и 25 април) ние **постановяваме да се празнува спасителната Пасха,** като нито последната задминаваме, нито първата изпреварваме, **поради даденото ни вътре в тези дни** (в пределите на тези дни) **църковно законоположение и предание.“** (к.м.) Бях помолил (в 39 гл на настоящето изложение), да обърнеш внимание, уважаеми читателю, че 21 март е посочен не като дата на календарното равноденствие, **а като дата на възможно най-ранното нисаново пълнолуние,** както 18 април е възможно най-късното нисаново пълнолуние и по този начин е определен периода 22 март-25 април, съгласно **църковното законоположение и предание** (и че ако римокатолиците считат в този текст 21 март като пролетно равноденствие, то съвсем явно е че се заблуждават).

Нека добре да се замислят всички онези, които поради непознаване на пасхалистичната материя (а имат страх Божий в сърцето си) са склонни лековато да се заслушват в измамните реклами за единение в празнуването на Великден на базата на римокатолишката лъженаучна и антиканонична пасха.

ГЛАВА 84-ТА. В очакване на реформата, протестантите се умълчали. Медалът. Реакция на протестантите след излизане на реформата. Реформата като спектакъл. Д-р Махнич обвинява кардинала... Отговорността на папата. За градацията на ценностите. Папа Григориянската градация на ценности

Протестантските богослови и астрономи, въобще учените на XVI век, знаели, естествено, за заседанията на Календарната комисия в Рим, за намеренията на Римкския папа да реформира календара. Коментирали, разсъждавали, предупреждавали за прутенските таблици, а вероятно, предполагам, и за ан-

тиканоничната същност на реформата. Но накрая се умълчали като наговорени. Очаквали с интерес и булата и влизането на реформата в действие (за да няма връщане назад...).

Папа Григорий XIII също с нетърпение очаквал реформата..., деня на въвеждането й...

В деня, в който излязла булата, бил издаден и медал, който с неповторим лаконизъм издавал грандиозната мания на папа Григорий XIII, да заслепи света. Виждала се неговата горделива увереност в гениалността и непогрешимостта на реформата. На едната страна на медала, заедно с усмихнатия му профил, имало надпис: „Gregorius XIII Pont opt maximus“ („Gregorius XIII Pont(ifex) opt(imus) maximus" - в превод: „Григорий XIII най-добър върховен жрец"). На обратната страна на медала имало знака на съзвездието Овен и надпис: „Anno restituto MDLXXXII" (т.е. „Година на изправлението 1582").

След 4 октомври последвал 15 октомври.

Гордостта вървяла пред унижението.

Потестантите сякаш само това и чакали - да излезе булата, още повече да бъде въведена реформата в действие, за да стане явлението непоправимо, та тогава да изригнат като вулкан с критики, подигравки и обиди.

Но папата трябвало да се сърди, преди всичко, на себе си, че реформата се представила като явление наистина карикатурно.

Жестоко излъган от Календарната комисия, папа Григорий XIII се оказал, едва ли не, като актьор, който злоумишлено подведен от суфльора си, започва да дрънка глупости на сцената, за всеобщ срам на почитателите си. Не само това, но неразбрал в първия момент заблудата, актьорът продължава измисления монолог на великия реформатор, който от днес нататък осигурява нов точен график на слънцето и луната в движението им „около земята". Колкото повече фанфари и пози, толкова повече смях сред публиката. Прочитането на булата „Inter gravissimas..." на „Римската сцена", добило вид на за-

бавно-пародиен спектакъл, за мнимо научно величие. Хайлдеберг, при цялото си академично безгрижие, едва ли би могъл да съчини подобен сценарий на представлението което след епичния си пролог, да се превърне в комедийно ревю при участието при това на Римския папа в главната роля на „най-добрия върховен жрец" - „повелител" на слънцето и луната. Думите: „perpetuitas calendarii" („вечнодействен" или „вечновалиден календар"), прочетени с толкова патос предизвикали взрив от смях в германските университети Точно обратни на очакваните резултати! Вместо придобиване на величие - ставане за посмешище.

В издаването на булата имало наистина много театралност И както става след измама на публиката, вместо цветята на одобрението политат камъните на негодуванието и критиката към гастролиращата календарна трупа: „Григорий, Сирлет Клавии и др. Чуват се викове: „Антихрист, антихрист!" Скоро завесата на смъртта побързала да скрие папа Григорий XIII, които като същински илюзионист, искал да закове ведна ж за винаги слънцето и луната на своите места

Подобно жалко самопостигнато унизително положение на папския престиж се почувствувало непоносимо не само от съвременниците, но и от представители на много по-късно последвалите поколения римокатолици, които имали сериозното отношение на познавачи на календарния въпрос дори били почитатели и предпочитатели на стария Юлиянски календар, като един Д-р Махнич. Когато пишат за календарния фарс или за календарния „таралеж", който не знаеш как да подхванеш с ръце, те сякаш са искали да кажат: „Бедният папа Григорий XIII! Не той, Римският папа, ами онзи честолюбив кардинал Сирлет, лъжецът му с лъжец, той е виновен за грандиозния резил (позор)". Д-р Махнич, латинизиращият южните славяни римокатолик, негодува: „Както се вижда римската комисия не се отличавала с подбор на средства, само и само да проведе реформата. Папата очевидно бил въведен в заблуда, в противен случай, узнавайки за всеобщата

опозиция против реформата, той не би се поколебал да изостави проекта и да се погрижи по друг начин да отстрани въведения в 1568 г. „Требник“. Главна вина, продължава Д-р Махнич, за толкова неблаговидната постъпка, пада на стоящия начело на комисията кардинал Сирлет: личният интерес на когото изисквал изправление на направената от него грешка в 1568 г. и по такъв начин съвършено да изглади, даже спомена за нея, посредством новата реформа. Затова и двете реформи на календара започват еднакво: „Decretum de indice librarum catechismo breviario et missali“ - и тази в 1568 г. на папа Пий V и другата в 1582 г. на папа Григорий XIII, като че се касае за една и съща реформа".

Но трябва да възразим на Д-р Махнич в това, че папа Григорий XIII е имал възможност да спре календарната реформа още в 1580 г., когато Календарната комисия му докладвала (даже и карднал Сирлет значи се сепнал), че с въвеждането на реформата, Рим ще изпадне в положението на осъденити еретици - квартадециманците, които празнували пасха заедно (едновременно) с юдеите. А папа Григорий XIII ... дал по-бърз темп на работата. Значи излиза, че ако папа Григорий XIII би знаел отрицателните рецензии за реформата и блама, който ще получи сред учения свят на Запад и протестантите, за новото излагане на папския авторитет, той би се заел по друг начин да изглади впечатлението. (Напълно се съгласявам за това с Д-р Махнич). Но това е пак изкривяване, по римокатолишки, на градацията на ценностите. Грижат се за авторитета на папата, на когото „окото му не мигнало", да повтори и потрети осъденото от Църквата празнуване на еретиците-квартадециманци (четиринадесетници), базирано на „Новия календар". Земният престиж на папата, земната му власт, се оказали на по-високо място в тази градация на ценности от грижата, да не се измени на определенията и решенията на Съборите, на каноните на Църквата. В случая Римският папа Григорий XIII се оприличил на изпоцапан човек, който вместо да се измие (в банята на покаянието) притурил още кал върху себе си.

И какво нахалство, да се твърди след тази календарна пародия, че Григорий XIII бил продължител на делото на I вселенски събор! (Това Д-р Махнич не твърди). Сякаш разрушаването на основните принципи на Пасхалията може да мине за тяхно „изправяне" ?!

ГЛАВА 85-ТА. Въвеждане на реформата. Италия, Испания и Португалия. Франция. Джозеф Скалигер скъсал с римокатолицизма. Полша - с какво се сблъскала реформата там, Краковският университет, Ян Лятос. Притесняване на православните заради календара. Иезуитите и крал Стефан Батори. Трите му охранителни грамоти в защита на православното население и стария църковен календар

Както споменах, било решено след 4 октомври, вместо 5 октомври, да последва 15 октомври 1582 г., с което с един замах се скъсало с ритмичността на Юлиянския църковен календар. Назначеният ден на реформата бил обявен навсякъде. На уречената дата новият календар бил въведен в Италия, Испания и Португалия. За първите две страни няма защо да се очудваме. А Португалия, която изпратила отрицателните отзиви на своите астрономи относно Григориянската реформа? Обяснението е просто. След като загинал в Мароко действителният португалски крал Себастиан, с лична уния, управлението поел Испанският крал Филип II (в 1580 г.), който, както споменах, бил поддържник на иезуитите и инквизицията, засилвал римокатолицизма и абсолютизма си в Испанските владения, но Филип II бил и начатък на постепенното ликвидиране на величието на Испания. (Отделянето на Холандия в 1581 г.; унищожението на „Непобедимата" Армада в 1588 г.)

Французкият крал не се решавал веднага да въведе реформата. Така минали два месеца. С много колебания и резерви бил въведен новият календар без всякакви фанфари. Решител-

ното отрицателно отношение на Сорбоната към Григориянската реформа била една от първите спирачки. Но както всички римокатолишки „традиционалисти" нейните богослови, волно, а повече против собственото си разбиране, свели глава. Нямаме сведения как психологически станало това свеждане на главите и дали тези богослови, които съставили отрицателния отговор до Рим или следващото поколение учени, свели главите си.

Във всеки случай знаменити учени възстанали явно срещу реформата. Такъв бил хронологът Джозеф Скалигер. В следната 1583 г. излязло, съкрушителното му за реформата, съчинение „Нов труд по подобряване измерването на времето,,, в което доказал, че науката хронология може да има своята вярна научна основа единствено върху ритмичния Юлиянски календар. В знак на протест срещу нововъведението на Рим, ученият скъсал с Рим и с римокатолицизма си. До края на живота си останал убеден привърженик на Юлиянския календар. И до днес хронологията и астрономията си служат със Скалигеровата система, изградена върху непрекъснатия наниз от дни на Юлиянския календар.

Още по-трудно било на полския крал Стефан Батори да въведе новия Григориянски календар. Нямаме данни да е изпитал някакви специални симпатии към Григориянския календар бившият Седмиградски воевода Батори, избран на Полския трон в 1576 г. (В Полша започнали да избират кралете си, вместо династичната практика до тогава. Пръв избран крал бил френският принц Хенрих Валези, но след няколко месеца тайно напуснал Полша (в 1574 г.) и заел френския трон, като Хенрих III, след смъртта на брата си Карл IX - и двамата синове на Хенрих II и на Катерина Медичи - време на хугенотските войни. Хенрих III Валези, въвел новия календар във Франция. Следващият избран крал в Полша бил именно Стефан Батори).

Крал Стефан Батори се сблъскал неочаквано с непреклонните математици от Краковския университет, пред които не

можели да минат прутенските таблици, още по-малко екзактът на Лилио. Без да умаловажаваме неуспеха на реформата пред Краковските учени (А Краков по това време бил полска столица), много по-тревожни за полския крал били последиците от обявяването на реформата във владените от него, по това време, литовските и западно-руските земи (покрайнините на Русия). На крал Стефан Батори, в качеството му още на велик княз Литовски и Западно-руски, му се наложило да се съобразява с тамошното население, по това време, още само православно (преди Брестката уния в 1596 г.). Затова реформата не била проведена веднага изцяло. Стефан Батори гарантирвал на православните верска свобода (в това число и употреба на църковния Юлиянски календар).

Както споменах по-горе, математиците и астрономите на Краков реагирали отрицателно на влезлата в употреба календарна реформа базирана на неточния и геоцентричен екзакт на Лилио. Те най-добре помнели завещаните от сънародника им Миколй Коперник: хелиоцентричнана визия и резервите му към календарните реформи.

В това време в Краковския университет работил полския учен **Ян Лятос** - доктор по медицина и по астрономия, известен със своите обширни познания, с прямия си и независим характер. Освен това той бил обаятелен за народа и със своята могъща фигура - „a silę tak wielką iż nie tylko niedzwiedziowi, ale i wielblądowi mógł zdolac" („а сила толкова голяма, че не само с мечка, но и с камила можел да се справи").

Лятос изпратил своето възражение срещу Григориянската реформа още преди излизането на булата, не само до Краковската Академия, но и направо до Рим, където... не обърнали никакво внимание (Не е известно къде е попаднало изложението, - вероятно в Календарната комисия при кардинал-председателя и... толкова). Настойчивият Лятос продължил да противодействува и след излизане на реформата, но тук характерно за Ян Лятос е, че той възразявал срещу реформата не само в математически аспект, но така също и главно в каноническо

отношение - затова **че реформата не е съгласна с Никейския събор.** Дали във връзка с Лятос или не, но в някои места на Полша започнали да се опасяват от народни вълнения.

Лятос бил уволнен от Академията по настояване на Краковския римокатолишки епископ Мацевски, като причината за това уволнение била съвсем откровено изложена: руските люде в кралството, опирайки се на доводите на Лятос, ще порицаят одобрения от Рим календар. Към тези „руски люде" се придвижил и прибрал полският учен Ян Лятос, след уволнението му от Академията в Краков. Той намерил прибежище при княз Константин Острожски и издал против новия календар съчинението „Минуций", в което разобличил реформата и от математическо гледище. Жебровски, ученик на Вилненските **иезуити,** се оплакал, че Лятос жестоко нападнал новия календар и че издаденият през 1598 г. „Минуций" е добре дошъл за православните и от неговия труд се ползуват всички противници на календара в Русия и в Литва. Иезуитите предприели срещу Ян Лятос всякакви нападки.

Ако дори сред католиците календарът на Григорий XIII срещнал възражения, колко повече православните християни в Полската държава се отнесли към него като **чужд и неприемлив,** още много преди излизането на „Минуция" на Лятос.

Още когато в 1583 г. Лвовският бургмистер (градоуправител) получил нареждане от крал Стефан Батори да въведе новия календар, Лвовският римокатолически епископ Суликовски, под влияние на иезуитите, веднага открил гонение срещу последователите на стария календар. В навечерието на Рождество Христово (по Юлиянския църковен календар), неговият брат Войчех, с въоръжени слуги, тръгнал по православните църкви и монастири, за да прокуди от тях молещия се там народ. Изгонвал свещениците от Олтара, прекратявал насилствено богослужението, затварял и запечатвал църквите. Това грубо насилие развалнувало Лвовските жители. Те счупили печатите и подали жалба до краля. Стефан Батори, който, както споменах, водел и се готвел да води нови агресивни войни

срещу Русия, като добър администратор обаче, на подведомствените си завладени земи, се оказал разумен и тактичен крал и не искал по никакъв начин да се нарушава религиозното спокоиствие на поданиците му, с което пък явно влизал в конфликт с местните иезути и благородници (шляхтата) А те виждали в новия календар средство за полонизация на подвластното руско (беларуско и украинско) население Както се вижда, новият календар се използувал за цели, които нямали нищо общо с рекламите от папската була.

Крал Стефан Батори в Гродно на 21.I.1584 г. издал първата своя знаменита **охранителна Грамота,** с която **предоставял на православните християни право на запазване стария календар,** като се ръководел от държавнически съображения Кралят тържествено заявявал, че отдавайки заповед за въвеждане на новия календар, съвсем не е имал намерение, да забранява празниците и обредите на православните. Кралят заповядвал на воеводите (управляващи воеводствата, т.е. окръзите), на градоуправителите и църковните управници и на войсковите длъжностни лица, **да не препятствуват православните в празнуване празниците по стария календар,** „по силата на закона и нашата власт, - казва в грамотата крал Стефан Батори, - **ние сме длъжни еднакво да съхраняваме спокойствието на всички наши поданици".**

От всичко това се вижда, че крал Стефан Батори, приемал папските помощи като владетел, който се грижи за отбраната на държавата, на чийто трон е избран за крал, както и да разширява владенията за сметка на съседите (Русия), но без да влага конфесионалния подтекст, който имали предвид и папата и иезуитите - разширение на римокатолицизма, макар и на практика да се получавало нещо подобно. Че Батори нямал предвид такъв подтекст, става съвсем ясно от охранителните грамоти - бидейки религиозно толерантен и стараейки се да бъде справедлив владетел, той искал всички негови поданици, независимо дали са римокатолици или са православни християни, да се ползуват с едни и същи права.

Но иезуитите, които използували и поддържали държавната власт, когато тя им била послушна, в различните страни, съвсем нямали намерение, да се съобразяват с нея, когато държавната власт разпореждала нещо, което не им било угодно - характерен белег на иезуитската политика. „Добрите намерения на краля се разбивали в интригите на иезуитите и своеволията на шляхтата, пише Н.Сумцов в „Истониченкій очеркъ попытокъ католиковъ ввести в Южную и Западную Россію Григориянскш календарь (Киев, 1888 г.)

Стефан Батори, близко до Краков, на 18.V.1585 г. издал с най-енергични изрази **втора охранителна Грамота,** с която дал **„пълна власт" на православните** (от „гръцката вяра") да служат, „също да строят църкви на своето благочестие, болници, духовни училища". **„Това ние даваме, позволяваме, утвърждаваме!"**

Въпреки силните владетелски думи на краля, иезуитите продължили да действуват и притесняват, така че на следната 1856 г. **(8.VIII.)** крал Стефан Батори се принудил да издаде **трета охранителна Грамота,** като предписвал на длъжностните лица в гр.Вилно и другите градове - „да не правят никакви затруднения и препятствия в празнуването по древния закон и обичай техните празници „особено Рождество Христово, Кръщението, Светлото Христово Възкресение, Възнесение Господне, Слизане на Св.Дух -Петдесетница - празниците на Пресветата Троица, на Дева Мария и другите апостолски празници" и да не ги отдават тези дни (на работа) на Ратуша (общинското управление, в ск. м.); Да не им се възлагат задължения в тези свети дни".

В Полша запазили добър спомен от този не дълго царувал крал (10 години), заради неговата енергичност, справедливост и религиозна толерантност. За 10-те години царуване - основал академия във Вилно, създал избрана пехота и положил основните на полското корабоплаване (затова и най-големите полски презокеански лайнери и преди и след Втората световна война, носили името „Стефан Батори") и издал своите знаменити три охранителни грамоти!

След като издал третата охранителна грамота за своите поданици православни християни, крал Стефан Батори... умрял, в същата 1586 година. На 53 годишна възраст! Дали не са му „помогнали иезуитите, за да не им пречи?

ГЛАВА 86-ТА. Това, което иезуитите не могли да постигнат при крал Стефан Батори, постигнали при крал Зигмунд III Ваза. Унията в 1596 г. Внимание, те само са облечени в православни одежди! Как станало? Фалшивата и истинската братска любов. Когато папа Иоан-Павел II бил в Грузия...

Това което иезуитите не могли да постигнат при крал Стефан Батори, постигнали при следващия полски крал - Зигумнд III Ваза, чиято статуя, държаща кръст, стои на висока колона пред кралския дворец във Варшава. (Колоната била издигната от сина му - крал Владислав IV Ваза)

Зигмунд III Ваза приложил плана Посевин за постепенно налагане папското влияние и римокатолицизма на Изток заедно с новия григориянски календар.

През 1596 г. насилствено била сключена в гр Брест уния вследствие на която част от Православието, в Западно и Южноруските земи престанало да бъде Православие („между нас бяха но не бяха наши"). А да видите как изглеждат униятските храмове, как са облечени владиците и свещениците им! Какви са им обичаите! - Ще кажете православни храмове, православно духовенство, - уви не! Униатски, под римския папа, с вероизповед римокатолишка - с филиокве... Пътувате, спират ви полицаи. Оказва се, че са преоблечени лица в полицейски униформи... Униатските духовници само са облечени в православни одежди. „Преоблечени полицаи". Те не крадат автомобили и не ограбват имущество, само зад православните декори, православно по вид одеяние, ви предлагат нещо съвсем друго... - друга вероизповед. Измамата от външния вид е опасна. Но хората добре

го знаят, кое е наистина православно, а кое е униатско - прикрит римокатолицизъм. Само невежи биха се заблудили.

Как е станало? Навикнали сте с православните и местните обичаи? Не искате да се разделите с православния си храм, с православното богослужение и разкошната обстановка на блестящо облеченото духовенство? „Моля, казват, - само че... ще признавате и споменавате папата и вероизповедта ви ще бъде не точно тази както до сега, с малко добавка". „Нищо особено". „Какво толкова".

- Като „нищо особено", като „какво толкова", защо не ни оставите да си бъдем православни?

„Но ако останете православни християни, няма да сте под папата, а това е негова цел, - би бил истинският отговор, - всички да го признават, всички да са под него" Сега са още по- „толерантни": „Ние ви признаваме, признайте ни и вие и хайде заедно да служим в „братска любов"."

- Това не е никаква братска любов, следва да отговорим, - защото Православната Църква е Църквата Христова, запазила истинната (православната) вяра, без прибавки и без промени. Ако ние се съгласим с вас, значи, че не ви обичаме и ни е безразлично, че тънете в изкривявания (в ереси и заблуди), оставяме ви, да мислите, че сте прави, че всичко е наред. А и ние бихме влезли в грях на отстъпничество. Като не се съгласяваме с вас, именно значи, че наистина ви обичаме, с братска любов. Искаме да ви покажем кривините, за да се покаете и изправите, за да бъде за всички добре.

Може ли да кажем на болния си брат - „нищо ти няма. Не се лекувай!" ? Обичаме ли го тогава? Или започнем да се целуваме с него в „братска любов", та и ние да се заразим, покрай голямата „братска любов". Това е фалш и лицемерие, липса на разсъдливост и отговорност. Истинската братска любов към нашия болен брат, е да му обърнем внимание, че е болен и че трябва да се лекува и сами да помогнем, до колкото ни е възможно, за излекуването му, за да стане и той здрав. Дори случаят при заболяването от кривоверие е по-лесен, защото верово духовно оздра-

вяване е в ръцете на нашия болен брат, стига да осъзнае болеста си, да се покае, стига да иска да бъде верски здрав

В Грузия, поканен, се отзовал папа Йоан Павел II Когато гостите с домакините били в един православен храм папата поискал да влезе в олтара. Но го спрели, не му разрешило православното храмово духовенство. Папата не само се очудил, но едва ли не получил стрес. А и последният православен олтарник, чтец или иподякон знае, че не е разрешено на инославен да влезе в светия Олтар! По този начин към Римския папа била показана повече любов, - най-малкото му било обърнато внимание, че верските неща не са тъй както той си ги мисли.

Кой е против това папата да се покае, да се откаже от всички ереси и канононарушения на римокатолицизма и ги прокълне, че да се върне и към Православнта пасхалия? И да бъде пръв (но вече православен) между равни? Нека да си спомним за св.папа Мартин свещеномъченик и изповедник ! Негови са тези думи: „Аз се радвам че ще пострадам за Православието..."

А и колко римокатолически клир и **народ би се върнал в** Православие! Теоретически това е възможно.

Тези, които искат да бъде поканен папата у нас, така от лицеприятие, за политически и незнам какви още облаги, най-малкото му правят, на папата, лоша духовна „услуга“. И на себе си, разбира се...

ГЛАВА 87-МА. Какво станало по-нататък. Кой бил крал Зигмунд III Ваза? Шведският клон на династоята Ваза: Густав I Ваза, синовете му: Ерик XIV, Йоан III, Карл IX; крал Густав II Адолф, Кралица Кристина, кралете Карл X Густав, Карл XI, Карл XII - живот авантюра

В приложение на плана Посевин-папа Григорий **XIII,** ПО-НАТАТЪК, полските войски, на крал Зигмунд III ВА-

ЗА, напреднали далеч в Русия и в 1611 г. вече имали свой гарнизон в Москва. Но после били прогонени. (Излишно пролята полска кръв по чужди земи, заради чужди интереси!) За обстановката в Русия, макар и накратко, ще се спра по-надолу.

Но кой бил Зигмунд III Ваза? Ще кажа „няколко думи" за него, а също, макар и съвсем накратко, нека да се запознаем и с династията Ваза, на която двата клона: шведски и полски, действували в противоположни посоки в Европейската история, свързана с провеждането и последствията на Григориянската реформа.

Между многото събития в този период са както полско-иезуитската агресията на Изток (в трите си вида: военна, политическа и духовна), така и 30-годишната религиозна война в Европа...

На полския трон след Батори избрали 21 годишния шведски принц Сигизмунд (на полски - Зигмунд). Крал Зигмунд III Ваза бил син шведския крал Йоан III Ваза и кралица Катерина (на полски - Катажина).

Майка му, Катажина Ягелонка, била полска принцеса, дъщеря на предпоследния полски крал от Ягелонската династия - Зигмунд I Стари и кралица Бона (Bona Sforza d'Aragona – италианска благородница).

Последният пък полски крал, от Ягелонската династия - Зигмунд II Аугуст, син на Зигмунд I Стари и Бона се явявал вуйчо на Зигмунд III Ваза (брат на майка му Катажина).

След Зигмунд II Аугуст, който нямал деца, започнало избирането на кралете. Най-напред Хенрих Валези, френски принц, споменах - кралувал няколко месеца и встъпил на френския трон (тайно напускайки Полша), после седмиградският воевода - крал Стефан Батори и трети изборен крал - шведския принц Зигмунд, избран със застъпничеството на баща си и при помощта на полските си роднини. Така била направена връзка с Ягелонската династия, даже името, което му дала майка му - Зигмунд (на вуйчо му, Зиг-

мунд II и на дядо му Зигумнд I Стари), целяло да напомни за тази връзка и за кралския му произход, по майчина полска линия. Дала му и римокатолическата си конфесионална принадлежност.

Когато папа Григорий XIII изпратил иезуита Антонио Посевин, за да пледира към връщане на шведите към римокатолицизъм ще да е разчитал именно на шведската кралица Катерина (Катажина Ягелонка), като вероятно е очаквал тя да въздействува на съпруга си - шведския крал. Не се получило Затова пък и крал Йоан III Ваза, не попаднал в списъка на християнските владетели, които се удостоили да получат реформата за мнение (поне 4 години преди да бъде издадена папската була).

След смъртта на баща си, Йоан III Ваза в 1592 г полският крал Зигмунд III Ваза се оказал и шведски крал Там в Швеция, негов регент станал чичо му принц Карл; после чичото изместил племеника Зигмунд от шведския трон а Зигмунд останал дълго, дълго да кралува в Полша (до 1632 г) и да прави сума поразии ... в Русия. Презирайки поляците Зигмунд III, чувствувайки се Ваза, какъвто всъщност и бил цял живот мечтал за шведската корона, която тъй не видял никога повече...

За Швеция, с династията Ваза били свързани величави моменти от историята на тази не толкова голяма по население Скандинавска държава, моменти от историята, в които Швеция владеела огромни пространства и население от Европа ала със войнствения род на Вазите били свързани и ужасни за шведите погроми.

Основател на династията бил Густав I Ваза, шведски крал от 1523 до 1560 г. Той скъсал с Калмарската уния между Дания, Швеция и Норвегия, а заедно с това и с първенствуващата роля на Дания. Густав I Ваза бил забележителен не само с въвеждането в парламента на представители на градското и селското население но и с **признаването на лютеранството за господствуваща религия в Швеция.**

Синовете му Ерик XIV Ваза, Йоан III Ваза и природения Карл IX Судермански Ваза, кралували и тримата по ред на шведския трон, не изгаряйки от любов помежду си. Когато първият от тях, Ерик XIV, като шведски крал водел война с Дания и Полша, поставил в затвора брат си Йоан и жена му Катажина. После най-малкият брат Карл свалил Ерика и го затворил, а крал станал втория брат - Йоан III Ваза. Както написах, сина му - Зигумнд III Ваза, полски крал, не се задържал на шведския трон дълго след неговата смърт, като римокатолик нямал шанса да царува в лютеранска Швеция. Шведите се отделили от него, а шведската кралска корона, в 1604 г., поставил на себе си - чичо му Карл IX Судермански Ваза. По този повод избухнала полско-шведска война, дори поляците победили (в 1605 г.) при Кирхолм (сега в Латвия), но Карл IX Судермански продължил да бъде крал на Швеция, до смърта си в 1611 г. (По това време Зигмунд III Ваза се бил дълбоко забъркал в Руската кампания...).

На шведския трон встъпил сина на Карл IX , знаметият пълководец, крал Густав II Адолф. Той взел участие в тридесетгодишната религиозна война в Европа, на страната на протестантите и паднал в 1632 г., в известната битка при Лютцен (Германия), в която бил победител и фактически разгромил императорските войски. Оставил в Швеция малката си, 6 годишна дъщеря Кристина.

Кралица Кристина била отгледана и възпитана от стар, верен царедворец (кралица от 1632 г. до 1654 г., когато абдикирала). Нейната история е интересна, като частен случай, но не касае темата. Голямата шведска артистка Грета Гарбо неподражаемо пресъздаде на екрана образа на кралица Кристина, може би във върховата си роля, при това на нейна родна, шведска тема, в един великолепен исторически филм, влязъл в златния фонд на киното.

Някои историци считат, че с Кристина се свършва династията на Вазите в Швеция. Това е вярно донякъде, доколкото

се отнася до фамилното име Ваза. Но след кралица Кристина шведският трон заел също пряк потомък от рода на Вазите макар по майчина линия. Крал Карл IX Судермански Ваза имал и дъщеря, сестра на Густав II Адолф - Катерина, която пък имала син - Карл, т.е. първи братовчед на кралица Кристина. Този братовчед, като че това само това и чакал. крали цата Кристина да абдикира, за да грабне короната. (Кристина абдикирала по съвсем лични причини, и ако не се било случило така, много е имало да почака братовчедът Карл да кралува, че и да не се дочака. Кристина живяла до 1698 г) Братовчедът Карл станал крал Карл X Густав. Буйната кръв на Вазите пулсирала и в неговите вени. Той завзел почти цяла Полша, от своя втори братовчед - от полския клон на династията Ваза - крал Ян II Казимеж Ваза (син на Зигумнд III Ваза, кралувал след брат си Владислав IV Ваза, за който споменах че поставил колоната във Варшава в чест на баща си - Зигмунд III Ваза).

После Карл X Густав бил принуден да отстъпи. (Но Полша загубила върховенството си над Пруското княжество) Много интересни неща е разказал за това време Хенрик Сенкевич в романа си „Потоп" (II част от трилогия), но и това е встрани от темата.

Само за очертаване на историческите контури, ще довърша накратко написаното за шведския клон на рода Ваза: Синът на Карл X Густав бил Карл XI - закрепил финансите на Швеция, а внук - Карл XII - един изключително способен военен вожд. Станал крал на 15 годишна възраст, той нямал още 20 години, когато победил руските войски под Нарва (Естония) Завзел част от Полша. (Там сменил краля). Но и той си намерил майстора“, - Руският цар Петър I (Велики) го разбил при Полтава (в 1709 г.), та Карл XII бил принуден да бяга чак в Турция, при султана. След 9 години паднал убит в бой при Фридриксхалд, в Норвегия, едва на 36 годишна възраст Живот — авантюра!

ГЛАВА 88-МА. Полският клон на династията Ваза. Господство на иезуитите. Ослабването на Русия при Борис Годунов, руската кампания., лъжедимитриевците, полски княз - цар. Не паднала Троицко-Сергиевата лавра след 11 месечна обсада. Минин и Пожарски начело с чудотворна икона на Пресв. Богородица. Напразно пролята полска и руска кръв. Малко отклонение: можело и другояче - крал Ян III Собески - вечен мир с Русия. Срещата между Леополд I и Ян III Собески. Разгром на турците при Виена...

Времето на полския клон на династията Ваза в Полша било време на господство на иезуитите, които всъщност провеждали (чрез краля) плана Посевин. От гледище на иезуитите, грешката с избора на крал Стефан Батори, който защищавал православните си поданици от иезуитските своеволия, не трябвало да бъде повторена... Изборът на Зигмунд III Ваза, римокатолик, покрай майка си шведска кралица, но полска принцеса по произход - Катажина, се оказал „удачен", също от гледище на иезуитите. Но обективно взето, интересът на иезуитите, свързан по най-определен начин с разпространение на римокатолицизма и папското влияние не съвпадали с интересите на Полша, с нейното, по това време, разнонационално и разноверско население. Старанията на крал Стефан Батори, за еднакви права и верски свободи на своите поданици римокатолици и православни, видно от охранителните грамоти и което Батори сигурно е щял да постигне със своя независим и твърд характер и чувство за справедливост, ако не била ранната му смърт, били заменени, при новия крал Зигмунд III Ваза, с невиждан **религиозен натиск,** не само в рамките на Полската държава, но и навън - в Русия (политически, административен, грубо-физически, военно и кръвопролитно-агресивен, всякакъв). Много жертви дали, много мъки изтърпяли православните (и от чужди, а и от бивши свои - униатите), но Господ допуснал това за изпитание и укрепване

във верността на верните, на православните християни, и за придобиване венци на Небето. Без всичко това да допринесе някаква видима полза за Полша, а като равносметка, след агресията - донесло само загуба на множество войска, загуба на мъжко население в цветуща възраст и множество черни забрадки...

През това време по-известни папи след Григорий XIII били: онаследилият го Сикст V (1585-1590) и (след няколко кратковременни папи) - Климент VIII (1592-1605, при когото бил изгорен на кладата Дж.Бруно). Тогава именно била сключена унията в гр.Брест (1596 г.) и тогава се започнала подготовката за новата руска кампания, на Зигмунд III Ваза. Положението в Русия било ослабено, около царуването на цар Борис Годунов (1598-1605). До където достигнали полските войски, до там било налагано папското влияние и бил „въвеждан" новия календар.

В Москва се възцарил римокатоликът „Лъжедимитрий", (1605-1606), представил се за убития и обичан от народа царевич (престолонаследник) св.мъч.Димитрий.

На папския трон, след кратък понтификат на Лъв XI, встъпил Павел V (1605-1621).

В Русия при Василий Шуйски (1606-1610) настъпили нови смутове. Появил се и „Лъжедимитрий" II (Тушинският измамник) Настъпило междуцарствие... (1610-1613) На престола бил избран... Владислав, принц Полски - син на Зигмунд III Ваза (!?!) (впоследствие полски крал под името Владислав IV Ваза, преди брата си Ян II Казимеж Ваза). Полски гарнизон се настанил в Москва. Православието удържал св.патриарх Ермоген, (замъчен от римокатолиците и уморен от глад, + 1612 г.). Не паднала под поляците малката крепост, обградила Троицко-Сергиевия монастир - и издържала 11 месечна обсада, при закрилата на великия светец св.Сергий Радонежски, чийто мощи и до днес лежат там нетленни. (Приживе св.Сергий благословил св.княз Димитрий Донски за отпор и победа над нахълталия с огромна войска монголски вожд Мамай,

който имал намерение да разруши всички църкви. Разказът за Куликовската битка в 1380 г., в която били разбити ордите на Мамай, около 230 години преди обсадата на Троицко-Сергиевата Лавра, е като разказ за дивно чудо).

Надигнала се и сега в Русия военна рат под водителството на княз Минин и Пожарски, с Иверската чудотворната икона на Пресвета Богородица начело и прогонили полските войски на Зигумнд III Ваза от Москва (1612 г.). Страшно е националното робство, ала още по-страшно било духовното робство предвиждано по плана Посевин-Григорий XIII, за постепенно (по етапно) налагане на римокатолицизма. През време на тази кампания (1611 г.), Посевин бил още жив.

После полските нашественици били отхвърлени далеч. Проляла се в изобилие полска и руска кръв. Защо? Заради никога неосъществената мечта на Рим - да подчини духовно православна Русия. (Сега, разправят, в края на XX век, Ватиканът построил огромна катедрала в Сибир, без да има „прихожане"-римокатолици там. Защо е построена тази катедрала?!)

Преди да се върна към хода на събитията около реформата, - искам да спомена един от най-известните и най-почитаните и обични, в паметта на поляците, могъщ крал - Ян III Собески, който не воювал с Русия, - за да се види, че и другояче могло! Знаменитият военен вожд (в същото време бележит ценител на изкуството), избран на полския кралски трон в 1674 г, и управлявал Полша повече от 20 години, до смъртта си в 1696 г., **Ян III Собески не само подобрил отношенията си** с **Русия, но сключил с нея „вечен мир" (в 1686 г.).** Той насочил силата на полското оръжие срещу истинския враг на славяните, по това време, че и на Европа - турските нашественици, които мощно настъпвали и на Север и на Запад. Веднаж Ян Собески ги разбил при крепоста Хоцим (Украина), още като хетман в 1673 г. (Може би това е натежало на везните за да бъде избран за полски крал в следващата 1674 г. и да не търсят чужд принц).

Целият Балкански полуостров и Унгария, били в османски ръце. Турците обсадили Виена, след падането на която, пътят на Запад оставал открит. Римско-германският цезар, гордият Хабсбург Леополд I, бил принуден да поиска помощ... от полския крал Ян III Собески. Въпреки това, разправят, че при срещата надвам та владетели, не искал пръв да свали шапката си за поздрав Тогава Ян III Собески завъртял ръката си, като че да посегне и свали шапка Завъртял ръка към шапката си и император Леополд надяваики се, че двамата, поне едновременно ще свалят шапки. Докато ръката на Хабсбурга отивала към шапката, ръката на стария воин променила посоката и отишла вместо към шапката, към мустаците. Така се получило - Германският цезар савалял шапка, а Полският крал си засуквал мустаците Случката била оригинална, комична и... поучителна

Крал Ян III Собески просто разгромил обсаждащите Виена турци и прекратил обсадата. (И до днес палатката на турския главнокомандващ под Виена, заедно с пленени турски военни знамена и оръжия, се намира в замъка на крепостта Вавел в Краков, макар столица, от времето на Зигмунд III, да била вече Варшава). Идеята на Ян III Собески била да брани Полша от турците, надалеч от полските земи

От битката под Виена започнало връщането на турците на- (1683 г.)

(По-късно военните действия с турците отново пламнали и съюзени воиски - германски, руски, полски, венециански - довели до още една победа и мира в Карловице в 1699 г с отстъпка на турските владения в Унгария и присъединяването им към Австрия).

Три години след битката под Виена, именно полският крал Ян III Собески, сключил **„вечен мир"** (в 1686 г.) с източния си съсед Русия, по това време управлявана от Великата княгиня София, по-голяма сестра на цар Петър I (Велики). Имало значи и други времена - не само на неприязън между Полша

и Русия, която до голяма степен подклаждал Римският папа, по хегемонистически съображения. Това за сравнение, за да се види колко излишни и вредни били източните авантюри на Зигумнд III Ваза, допринесли страдания и обилното проливане на кръв от двата съседни народа - руси и поляци.

ГЛАВА 89-ТА. При Зигмунд III Ваза новият календар се явил средство за доказване лоялност към полската власта (?!) Започнало мъченичество... Подвигът на 12 православни свещеници и Божието наказание върху жестокия феодал „внедрител" на новия календар (Из записките на Петър Могила)

При Зигмунд III Ваза новият Григориянски календар се явил средство за доказване лоялност към поробителя в руските земи и въобще на православното население към властта. Започнало мъченичество. Не само титлата „върховен жрец" използуван от Григорий XIII, но и делата на иезуити и феодали напомняли за езическите времена: „яж идоложерствено месо, за да останеш жив". В записките на Петър Могила се съдържа разказ за действията на феодала Еразъм Херберт и изповедничеството на 12 православни свещеници в Пшемишката (Перемисълската) област. Феодалът, по съвета на своите латински свещеници, заловил 12 православни свещеници от околните села, под негова власт, начело с протоиерея и им заповядал да празнуват заедно с него празника Рождество Христово по латинския Григориянски календар и да ядат месо, когато всъщност е още Рождественският пост. Свещениците обаче отговорили, че предпочитат смърт, отколкото да нарушат поста и да изменят на предадения им календар от Богоносните Отци. Феодалът се разгневил и ругаейки безбожно Православната вероизповед, заповядал да ги затворят в тъмница. Свещениците започнали да плачат. Тяхният православен епископ Михаил (Копистенски), ги посъветвал да не се

съгласяват с искането на феодала и по-добре да пострадат като Божии люде, отколкото поради временни облаги, да имат съобщество с иноверни и да се подхвърлят на вечна гибел Мъчениците единодушно въздигнали глас и ръце към Бога молеики се да не оставя светата Православна вяра в смях и поругание на мерзските отстъпници, но за злобата скоро да отмъсти. Така те молели и викали към Бога. В този час внезапно феодалът Херберт се разболял и по тежък начин изпуснал своята зла душа. (Бог поругаем не бива!)

ГЛАВА 90-ТА. Апологети на стария календар: Герасим Смотрицкий, Свещ.Василий Сурожски и др. Защита на стария календар от Христофор Бронски - нещо, което звучи съвсем съвременно

Скоро след излизането на Григориянската реформа, в края на XVI век, се появявили апологети на стария Юлиянски календар. Създала се полемическа литература. Пръв талантлив и силен защитни се изявил Герасим Данилович Смотрицкий (баща на знаменития впоследствие Мелетий Смотрицкий). Той издал в 1587 г. в Лвов „Ключъ Царства Небеснаго", в който сборник, влязъл и трактатът „Римски календаръ новий". Смотрицкий се възползувал преди всичко от дръзкото отношение на папството към стария календар: *„Домъ тежъ законныи на седми столпахъмощныхъ оныхъ святыхъ соборовъ вселенскихъукгрунтованный* (основан, в ск.м.)*и вечно убодованный (*вечно построен, в ск м.*). (Папа) перебегши неделъ четыре напредъ, ободралъ, порубалъ, поломалъ и разметалъ, мало ся кого радилъ* (малко с кого се съветвал, в ск.м.*) все давно погамоловалъ и огнь Духа Светаго до конца погасил... Месеци иначей покрестилъ, Християнскую Пасху с жидовскою далеко отменилъ и опакъ посадилъ".* Смотрицкий посочва, че календарът е претърпял „покривление", а не „поправление".

Друг енергичен и даровит полемист станал острожският свещеник Василий Сурожски. Със своя трактат „Книжици", отговарял главно на проповедите на римокатолика Станислав Млодецки, които той държал във Вилно, през 1587 г., против стария календар. В своя трактат свещ.Василий Сурожски, добре запознат със Свещеното Писание, започва от сътворението на света, говори за празнуването на пасха от евреите, за възникване на пасхалните изчисления след идването на Господа Иисуса Христа и за съборните постановления за празнуването на Пасхата и накрая се обръща към православните християни с увещание - твърдо да пазят стария календар и да не се поддават на католическите съблазни.

В Следовная Псалтир, издадена в 1598 г. в Острог, Василий Сурожски споменава за „новосъздадения богопротивен календар."

В годината на Брестската уния, 1596-та, излязо „Казанье св.Кирила об антихристе" в превод от Стефан Зазиний. В коментара към творението, преводачът прокарва мисълта, че римският папа е антихрист.

На края от този период, трябва да спомена Христофор Филаят (Бронскш), който със свойствената си сила на логиката в „Апокрисис" („Отговор"), спокойно и последователно нанасял словесно удар след удар на гонителите на стария календар. Без да влиза в астрономически спор с астрономите на Григориянската реформа, използувал извадки от Месецослова на Лятос от 1598 г., в който се говори за нарушаването на правилото на Никейския събор за празнуване на Пасхата и **превел точно** охранителните Грамоти на крал Стефан Батори, който не бил вече между живите.

Бронский изобличил лукавството на Рим: „Виждаме, че господа римляните наричат тази вещ маловажна и усилено се стараят и на нас да внушат същото... Понеже господа римляните считат приемането на новия календар за нещо маловажно,

говореики, че то не засяга догматите на вярата, не се отнася към спасението, затова няма и защо да се домогват ние да го приемем и нямат никаква причина да негодуват срещу нас когато не се съгласяваме да им угодим в нещо, което самите те считат за маловажно". Що се касае до съгласието, то ако идва работа до съгласие политическо, ние не виждаме какво може да пречи на това съгласие различието в календара когато не му е пречило по-рано". (Съвременно!)

„За духовно съгласие, и то да се започне с приемането на календара, значи да се започне от съвсем тънкия край Затова защото до преди няколко години ние имахме един календар (Юлиянския, преди Григориянската реформа, в ск м) и все пак между нас нямаше съгласие..., понеже съществува разлика в други неща".

Съжденията на Бронский звучат, след четири века, съвсем съвременно: някои от съвременниците на Бронский, приели новия календар, от една страна твърдели, че няма никакво значение как и на коя дата ще се празнуват празниците, важното било да се празнуват; също, че това не бил въпрос догматически, или въпрос имащ отношение към спасението а от друга страна, не само негодували, но и притеснявали поддържниците на светоотческия църковен Юлиянски календар, който дори само със съществуването си, ги изобличавал в отстъпничество Съвременните реформатори също така смятат, че като се въведяла единна пасха за всички - православни, римокатолици и протестанти, то единението ще настъпи автоматически, като че ли нищо друго не отделя православните от иноверните,' като че ли пропастта от множеството ереси на Запад не съществува. А приемат ли някои, из между православните римокатоличсеката пасха, няма защо да се наричат православни.

Сега да напуснем някогашните предели на Полското кралство и Западно и Южно-руските земи и се върнам в териториално по-близката на Римския папа страна - Германия.

ГЛАВА 91-ВА. Да се върнем в Германия... Още мастилото на булата не засъхнало и протестантите скочили. Научни доводи. Най-силният довод на протестантите, професори Осиандър и Хербрант. Памфлети. Календарът на папа Григорий XIII... утвърдил протестантите. Клавий защищавал календара и признавал... Главните недостатъци, които правят реформата негодна: канонически и математически

Да се върнем в Германия. Докато папа Григорий XIII доволно протривал ръце в очакване - час по-скоро да обяви реформата, предвкусвайки победа и възтоженото „ахкане" на протестантите, те, протестантите, подло мълчали („подло" от римокатолическо гледище). Но още незасъхнало мастилото на новоотпечатаната була, от която връщане назад нямало, изведнаж скочили, и като котка с мишка, започнали да подхвърлят реформата и да си играят с нея. Научните доводи били на тяхна страна. Прутенските (алфонските) таблици, особено екзактът на Лилио, станали в комбинация с фалшивия патос, предмет на безкрайни подигравки и унищожителни критики.

Като най-силен довод срещу Римския папа и неговата прословута реформа, протестантите изтъкнали, че новоприетият календар бил каноническо отстъпление. С този, наистина най-силен аргумент срещу Григориянския календар, протестантите започнали на широко да парадират, без да споменават, разбира се, за безбройните свои допълнителни, протестантски отстъпления от една страна, а от друга, - че самите те, във вероизповета си, имат ереста филиокве, онаследена от римокатолишкото им минало. Протестантите си давали вид, като че всичко в тяхната вяра е в ред, като че ли едва ли не са православни християни. (На никого, естествено, не пречи нищо, да се покае от ересите и отстъпленията и да стане православен християнин!)

След излизане на папската була, със съкрушителни доказателства протестантите уличавали Римския „Т а в антицърковност, в неспазване на каноните, в лъжехристиянство. Проф. Лука Осиандер в заинтригуващият със заглавието то си труд: Bedenken, ob der neue päpstliche Kalender eine Notdurst bey der Christenheit sein“ „(sic)“, Tübingen, 1583. („Да се обмисли, дали новия папски календар еедна потребност - те“(!!), Тюбинген, 1583 г.) на 1583 г.), нарекъл реформата направо - безбожна, а виновния за нея, папата - антихрист, който „поискал да заповядва на звездите".

Проф. Йосиф Хербрант, в своята „Dissertatio de adiapboris“ („Дисертация за безразличните неща") изкарал папата също антихрист, на основание пророчеството на св.пророк Даниил 7 гл. 25 ох.: „...дори ще замисля да отмени у тях празничните времена и закона..."

Успехът бил удивително голям и на двете творби че даже подбудили кърваво възстание, както се посочва в книгата бивша собственост на проф.Марин Дринов. Съчинявали се популярни памфлети, които при огромен успех сред народа доказвали негодността на реформата от всички страни та даже и от страна на свързаните със стария календар т н селски правила", която не можела да се нрави на народа

Така календарната реформа вместо да възвърне протестантите към Рим, спомогнала на реформацията да се утвърди в своето пълно отделяне от римокатолицизма. Впрочем не бива да не се каже, че Лютер също искал да реформира календара, но в 1582 г. това, последователите му, умишлено забравяли.

Поддържането на исконния стар църковен Юлиянски календар сега, давало на протестантите несъмнено сила, за което те си давали отлично сметка и способствувало, тези критични удари, посипали се върху Рим, да направят смешни както папа Григорий XIII, така и всички негови съмишленици, включително теоретика на Григориянската календарна реформа - Клавий. Последният бил задължен от папата да бра-

ни новия календар и той отчаяно защищавал реформата, но **от неговата защита, още повече се виждали недостатъците й,** а и **бил принуден сам да признае** някои от тях, в това число **най-важният - каноническият,** именно - празнуване **заедно** с **юдеите,** който недостатък тежал повече от всички останали взети заедно и ликвидирвал всички, уж съществуващи, предимства на Григориянския календар пред Юлиянския.

Колкото и парадоксално да звучи, математикът Клавий високо ценял Юлиянския календар. Доказателство за това е, че за календарна основа на Григориянската реформа се приел Юлиянският календар. Затова малцина са помислили. Д-р Махнич изтъква например: разделението на слънчевата година на 12 месеца; поставяне на високосния ден през всеки 4 години; приемане на 19 годишния цикъл за връзка с луната, така че би било подходящо Григориянският календар да се нарече „Новоюлиянски", който, разбира се, разваля Юлиянския календар и неговата ритмичност. Д-р Махнич отбелязва, че оставили високосния ден през всеки 4 години, **ала,** ще добавя, **не на всички.** Там им била бедата, с което развалили математическият ритъм на Юлиянския календар, който Григорий XIII, Сирлет, Клавий и компания уж „поправили". На така „поправения" календар вече не можел да се приложи 19 годишния цикъл, както при календара на Созиген. Споменатото от Д-р Махнич взаимствуване на цикъла от Юлиянския календар, **не** ги ползувало каноносъобразно. Премахването на високосния ден от някои четиригодия приличало на счупване по един зъб от „зъбчатите колела" на „календарния часовник", с цел - той да не изостава от небосводното равноденствие. „Изронването на зъбци" (изхвърлянето на дни от календара), реформаторите нарекли „поправка" на съвършено създадения календарен (и пасхален) „часовников механизъм". Приближаването на календарното равноденствие до небосводното, се явил най-големият недостатък. **вследствие горната тяхна „поправка",** в някои години вече, **според тяхната пасхалия, тяхната пасха съвпада или изпреварва юдей-**

ската пасха, което е хронолигически невярно и е **абсолютно църковно и канонически недопустимо. това е повтарям - най, наи-главният недостатък,** даже да оставим настрани че **неритмичността, поради нееднаквите четиригодия е'** както го нарекъл астрономът, проф.Иделсон: **„съвършен абсурд, астрономически и математически".**

Послепис: След календарната реформа в 1582 г., римокатолиците празнували своята пасха преди или в един и същи ден с юдеите в 1609, 1617, 1625, 1636 и т.н. години, както ги е посочил Генадий Могилцев през 1991 г., в статията си за Григориянската реформа, - в сп. „Оічизна", издавано в САЩ.

ГЛАВА 92-РА. Притиснат до стената, като умаломощен фехтовач, Клавий се извинявал... Гражданският календар не е Григориянската реформа. Вадаиий знаел какво приказва. Проф.Маестлин. Какво още признал Клавий - невероятно признание

Притиснат, като умаломощен фехтовач, до стенета, от неумолимите доводи на противниците на реформата, Клавий най-накрая се отказал да защищава Григориянския календар, като се извинявал, че някои от недостатъците не били отстранени заради... „простотата и лекотата" на употребление на Григориянския календар. Д-р Махнич, едва ли не иронично предполага, че Григориянският тромав и сложен цикъл, „твърде забъркан и тъмен" (както подчертали португалските астрономи в отговора на португалския крал до папата) се видял на Клавия лек, тъй като много години последният се занимавал с него. След това изказване на Клавий могат да се поставят хиляди удивителни! Наистина пълна капитулация, в която изпаднал теоретикът на Григориянската реформа. Но не можело и да бъде другояче. А това означавало пълно отричане, от самия й създател, на смисъла на Календарната реформа от 1582 г., ако той се състои в „лекотата" й, тъй като дори на-

чинаещите в календарната наука знаят, че най-прост, достъпен за всички, лек, с практически-приложима ритмичност е само старият, Созиганов, Юлиянски църковен календар, с неговата изяшна математическа Пасхалия, спрямо която, както пише астрономът Предтеченски, римокатолическата пасхалия прилича на тромава, тежкоподвижна машина. Та нали астрономът от Верона Ваданий предупредил Календарната комисия на Григорий XIII, че проектът за реформата „влошава положението на работата, че на мястото на стария тдърде лек цикъл, се поставя нов, който освен многото грешки, има един голям недостатък - именно трудността на употреблението".

Моля, любезни читателю, не смесвай цикъла на Григориянската календарна реформа с гражданския новостилен календар, за употребяването, на който можеш да кажеш: „Кое му **е** трудното?" Това, което съществува сега като новостилен календар, е просто следното - на празни календарни дати, са нанесени „Юлиянски" събития и празници, т.е. събития **по Юлиянския календар и църковни празници... 13 дни по-напред. и толкова!** „Нито риба, нито рак!" Това е лениво пренасяне празниците и събития от Юлиянския календар **невярно** 13 дни по-напред, а **не е изчисление,** според Григориянската календарна реформа. То **не** е вярно, не само от гледище на действителността и историческата хронология, действуваща по Юлиянския календар, **то не е вярно и от гледище на григориянската реформа,** чието действително приложение, относно хронологията на събитията е **сложно.** Ако по време на реформата, приложението на цикъла е изглеждало трудно, а **Ваданий е знаел какво приказва,** то четири века след нея, **е** почти невъзможно, поради невъобразимия хаос, който се създава. Ще ти покажа, уважаеми читателю, по-долу за какво става дума. Но преди преди това ще ти представя измамния рефрен „Връщаме се на старите дати", злоумишлено припяван по време на внедряването на „новия стил" у нас, „за да помрачат сърцата на невинните", според становището на

Сорбоната, само че неправилно обвинила „астрономите на всички времена . (Всичко това в Епилог на книгата)

Така че, последният коз за мнимото удобство и лекота на Григориянския цикъл, на който разчитал математикът Клавии, в своето повсеместно отстъпление, била отдавна бита карта. (От португалските астрономи и от родния, италиански, веронски астроном Иосиф Ваданий).

В своите възражения срещу реформата, знаменитият хайделбергски професор Маестлин, в своите писма до Рейнския пфалцграф, написал: „Реформата **е** еднакво излишна, както за обикновения човек, така и за учения, понеже до сега всички отлично си служеха със стария календар" (Писмата били изадени от Ян Мюлер в Хайделберг, още същата 1583 г.) Клавий загубил битката, признал няколко недостатъци на реформата между които най-главния: съвпадения на Григориянската пасха **с** юдейската пасха. Най-накрая дал такива обяснения които минирали и хвърлили във въдуха и последните основания за извършване въобще на календарна реформа.

Преди това папата, като че нарочно за да постигне собствена автоподигравка, измислил такива суперлативи за реформата „за винаги" „вечен" и пр. Защото математикът Клавий обвинен в **несъответствие на новия календар с небесните движения** (а точно за такова съответствие, „за винаги" гърмяла папската була) дал невероятно, за един реформатор, обяснение, (в пълно противоречие с папата). Знаете ли какво обяснил? Просто да не повярвате (и това го казал създателят на Григориянския календар, а не поддържник на Юлиянския): **„Църквата не е свързана в своето времеизчисление със строгите закони на движението на слънцето и луната,** но **е** длъжна, преди всичко, да **има предвид в тази област безискуствеността, лекотата и църковната традиция...“** Тук можем да се съгласим с Клавий, тъй както можем да се съгласим например с един агресор, след дадена война, когато при безусловната му капитулация той заяви, че не войната, която

той е започнал и загубил, но мирът е благо за човека. В това можем да се съгласим с агресора.

Този род защита, тържествува авторът на книгата, екземпляр от която принадежал на проф.Марин Дринов, твърде малко прилича на Григориянския календар, след подобно признание на Клавий". „Григориянският календар, както беше показано е твърде изкуствен, трудно понятен и жестоко погрешен, против църковната традиция. По-скоро това подхожда към Юлиянския календар и до сега ненадминат по отношение на безискуствеността, леснопонятността, а освен това осветен от традицията идваща от началото на християнството" (т.е. от апостолско време в ск.м.). Така написал този неизвестен автор.

ГЛАВА 93-ТА. Как посрещнал вестта за реформата Германският император Рудолф II? Не посмял да въведе Григориянския календар веднага. Курфюрстите - против. Въведената реформа - коварен бумеранг

Как посрещнал вестта за реформата най-старшият между монарсите, според римската номенклатура - Германският кайзер - Негово императорско величество Римско-германският цезар **Рудолф II,** който изпратил височайшото си отрицателно становище спрямо предлаганата календарна реформа, прилагайки компетентното отрицателно становище на Виенския университет? Ще да е останал изумен от изненадата, поднесена му от папа Григорий XIII, с издадената була, в която, според „лошата шега", на безсъвестния кардинал Сирлет, реформата излизала при съгласието и одобрението на запитаните християнски владетели. Рудолф е трябвало вероятно да се убеди, че не спи и че това не е сънуван призори - „in morgen grau", натраплив сън. Или не влизал в списъка „християнски владетели"? Не, не! Последното не било възможно.

Научавайки сам за себе си, „от вестника" че е"болен", император Рудолф II побързал да се обяви за „дълбоко заразен"

от идеята за календарна реформа. Нали Римският папа подхранвал грандиозната илюзия на германският владетел че е мним наследник на римските императори - император свещена Римска империя? Как тогава да откаже на светия отец ? Иезуитският възпитаник Рудолф, на германския трон, трябвало не само да защищава наследствените си Хабсбургски владения, но и да прокарва папско-иезуитската политика в цяла Европа. В края на краищата реформата била вещ абстрактна. Не било важно какво е казал Виенският университет. Важно за императора било –какво е казал папа Григорий XII.

За негова жалост, се оказало, че работата не била толкова абстрактна и маловажна, но здраво свързана с живота на народа. Мнението на Виенския университет било валидно за традиционалистите римокатолици в Германия, както становището на университетите в Хайделберг и Тюбинген за протестантите в неговата собствена страна.

Император Рудолф II доловил неблагоприятната за реформата ситуация и първоначално бездействувал. Задачата на императора и хората около него била трудна. Да спорят книжно с протестантите - не било по силите им. Лютерани и калвинисти намирали, по отношение на стария календар, подръжка не само в настроените традиционалистически римокатолици и а и сред (римокатолишките) епископи, според Д-р Махнич Положението се видяло на императора опасно и той не се решил веднага да публикува в Германия папската була, преди да разположи курфюрстите в полза на приемане на новия календар - уж математически да се обоснове реформата пред тях, да им 'се обясни, че приемането е необходимо заради... удобството при общението със съседните страни. (Вечно този демагогски предлог!) От курфюрстите обаче, само един - Трирският архиепископ дал удовлетворителен отговор. Много от римокатолишките курфюрсти, като например Майнцкият архиепископ, указвали на необходимостта от внимателно действие и съветвали да се провери, дали останалите курфюрсти ще се окажат

склонни към реформата, в противен случай не се решавали, да съветват за обнародване на булата (по Д-р Махнич). Вижда се малко значение имало за римокатолишките епископи и архиепископи - курфюрсти „преимуществата" на новия календар на папа Григорий XIII и „авторитетното" му папско мнение, когато приемането на календара не било в интерес на техните частни и местни курфюрстки интереси. По-важно за тях била тяхната стабилност като курфюрсти (малки местни князе), отколкото „правилността" на новия календар, в което те не само не били убедени, но направо се очертавали като негови противници. Отново се сблъскваме с познатата история - не стойността на календара сам по себе си била от значение, а какво ще донесе той за едни или други интереси, или ще се окаже против тях. Курфюрстите от духовно звание - архиепископи, се оказали много по-практични от император Рудолф II, знаейки, че не само протестантите, но и традиционалистично настроените германски римокатолици, стоели зад стария календар.

Ала без да взема под внимание **практичните, откровени съображения** на курфюрстите, кайзер Рудолф II, като същинско „магаре с вързани очи" (за да мине без страх по моста), удрян от камшика на грандиозното си честолюбие, се бухнал „направо в реката". Наредил да се започне циркулярна публикация на булата за новия календар на 4/14 септември 1583 г. (една и половина година след публикацията й в Рим !!) И...изяснило се изведнаж, че реформата ще остане **без успех,** не само в Германия, но въобще **в наследствените земи на Хабсбургите.** Протестантските владетели и протестантското население излезли в открито противодействие на императора. Немските князе, които в протестантизма виждали опора за отпор срещу централната императорска власт (и явен белег за конфесионалното си различаване от Рим), календарната реформа, обратно на очакванията на Рим, послужила, на тези неподчиняващи се или трудно подчиняващи се императорски васали, да получат в центробежните си стремежи, подкрепата на народа срещу императора. А императорът имал нещастие-

то, да поддържа и налага реформата... За подобен погрешен ход от страна на противника, князете не могли преди и да мечтаят. Папа Григорий XIII дал, без да иска, в ръцете им наи-.силния коз срещу себе си и срещу императора. Календарната реформа, наистина станала **коварен бумеранг** който излетял от ръката на нападащия, се върнал, за да нанесе удар върху него.

ГЛАВА 94-ТА. Събитията бързо следвали едно след друго Нов указ, специално за Австрия. Баварският херцог Вилхелм се притекъл на помощ или кой кого трябвало да съветва. Съпротивата на щирските чинове, възстания в Щирия и в Аугсбург. Реформата се „разяснявала" с помощта на пиките... Гр.Шпеер и други градове по неговия пример. Отхвърленият съвет на принц Ернст. Ерцхерцог Матей и протестантските делегати

Събитията бързо следвали едно след друго. **Чехия** чийто парламент бил съставен от прелати, феодали, рицари и представители на свободни градове, енергично протестирала и **не приела новия календар.**

Останалите области на Хабсбургските владения, само отчасти се подчинили. Специално за Горна и Долна Австрия се наложило Хабсбургът Рудолф да издава нов указ (10/20 VI. 1584 г.) (Между другото - обръщам внимание на датирането по двата календара - тогава разликата е била десет дни, сега е 13 дни.) Съпротивлението продължило и „свещената Римска империя" се превърнала във вряща и димяща държава, готова да се разпадне на основните си части. Новият календар бил сякаш създаден, за да огорчи и последните дни на своя създател - папа Григорий XIII.

Баварският херцог Вилхелм се притекъл на помощ, за да въздействува на... римокатолишките епископи от Залцбургската провинция, да се съгласят с въвеждането на новия ка-

лендар за мирска и църковна употреба. Понятията се обърка-ли - кой кого трябвало да съветва?! (Толкова жалко положение папа Григорий XIII не могъл и да очаква!) Залцбургските епископи, все пак се „съгласили" с булата, само че... не смогнали да проведат реформата.

В това време започнали съпротива „щирските чинове" (военните и граждански първенци на Щирия или както се нарича още тази провинция - Щаемарк). Те били силно смутени от отзива на Тюбингенския университет, издържан в духа на (споменатия по-горе) професор Осиандер - реформата е безбожна, папата е антихрист. В административния център на Щирия - гр.Грац, се вдигнало възстание срещу централната императорска власт, въвеждаща реформата на „папата-антихрист". Възстанието било потушено, само чрез военна сила и то **при обилно пролививане на кръв.** След първото кърваво петно лепнато на реформата в Германската империя в Грац от въоръжените ѝ поддържници, тя станала още по-омразна на народа.

Ново възстание избухнало, този път в Аугсбург. Императорът, който заел се да реформира църковната юлиянска традиция с „помощта" на пиките, щиковете и куршумите, незабавно изпратил „за разясняване на григориянската реформа" няколко войскови поделения.

Открито против реформата се изправил гр.Шпеер. (в Шпеер, в първата половина на XVI век, заседавали няколко имперски райхстази, членовете на един от които, пет германски князе (в т.ч. Саксонският курфюрст, Хесенският ландграф и Бранденбургският маркграф) дали началото на организираната борба на протестанството против римокатолицизма)). Първенците на гр.Шпеер заявили, че желаят да живеят в мир със съседите си и че не могат да се съгласят с предложението на императора. Неподчинението на римско-германския цезар, в собствената му държава, се увеличавало от ден на ден. Изявленията на гр. Шпеер повторили градовете Страсбург, Регенсбург и Нюрнберг.

Принц Ернст съветвал да се вземе обратно указа за новия календар, но **Рудолф II не приел добрия съвет** и по този начин **подготвил почвата** за Тридесетгодишната воина (избухнала в 1618 г.) Тази религиозна война след различни перипетии, щяла да доведе до Вестфалския мир в 1648 г., според които, да бъде признато правото на князете на малките разпокъсани немски държавици, да сключват външно-политически договори, означаващо пълна разруха на свещената" Римско-германска империя. Календарната реформа се превърнала в оръжие за политическо и държавно самоубийство, подарено на римско-германския император за „вечен спомен" от „най-добрия върховен жрец" папа Григорий XIII.

Ерцхерцогът (престолонаследникът) Матей, брат на Рудолф II - от името на императора свикал в Регенсбург първенците от различните германски княжества за постигане съгласие по календарния въпрос. (Ерцхерцог Матей, след брата си Рудолф II станал римско-германски император (1612-1619). При него започнала тридесетгодишната война. Фактически обаче причинител за Чехското възстание и Тридесетгодишната война бил считан неговият братовчед Фердинанд, който после и го онаследил на трона (Фердинанд II, 1619-1637 г., дядо на Леополд I известен с обсадата на Виена от турците, за чиято среща с полския крал Ян III Собески, разказах).

Едва ли би могло да се измисли друг конгрес, който така фатално да се отрази върху авторитета на германския император. Дошлите в Регенсбург, по волята на императора Рудолф II, (без да се съпротивляват), протестантски делегати, „изненадани" заявили, че не могат да се занимават с въпроса "за календарно съгласие, тъй като... нямали инструкции от своите князе. Това означавало, че те поставяли волята на императора по-долу от инструкциите на местните германски князе, които в същото време, уж минавали за васали и подчинени на германския император.

ГЛАВА 95-ТА. Римокатолишкото население постепенно свело глава, протестантите - напротив, считали се за смели бойци за стария календар. Обратният, на очаквания от Рим, резултат - вместо връщане на протестантите, пълното им отделяне. Възстания и отстъпки на Хабсбурга

Римокатолическото население постепенно приело Григориянския календар, макар и не по воля, особено традиционално настроените римокатолици в Германия. Протестантите обаче, въпреки натиска на германския император, останали при Юлиянския календар. Нещо повече: протестантските князе не позволявали на своите поданици римокатолици, да употребяват Григориянския календар, което пък водело до нови репресии от страна на императорската власт, спрямо протестантите и така не било възможно успокоение на духовете. Доводите „за" и „против" вече се доказвали не чрез научни трудове, в която област Рим се дълбоко компрометирал, а чрез заповедите и мерките на репресии и подтисничество. Протестантите, сред развълнуваното население, стояли със славата на бойци за стария календар, с който християнският свят живял в течение на повече от 13 века (след I вселенски събор в 325 г. в Никея) и смело могли да изобличават римокатолиците в новаторство на църковното поприще.

Протестантите получили превес в германските области и въобще в Хабсбургските владения. В това се убедили достатъчно император Рудолф II и заместващият го ерцхерцог в Унгария и Австрийските земи. Протестантите, показващи се за правоверни, особено в Унгария и Седмоградие, наричали папата антихрист, а римокатолиците - новатори. Вследствие на тази тактика, те бързо разпространили и укрепили своето учение, така че нямало какво повече да се боят, че ще бъдат погълнати от римокатоличеството.

Да рекапитулираме: В Римско-германската империя се получили два точно обратни резултати, вместо тези, които се целили с календарната реформа:

Вместо завръщане на протестантите към римокатолицизъм -станало категоричното укрепване на протестантството

Вместо утвърждаване на т.н. „свещена Римска империя" като надежен център на Иезуитския орден посредством който да се постигат хегемонистическите цели на Рим, - календарната реформа подготвила условията за пълния крах на империята и раздробяването й на отделни малки държавици настъпило отпосле.

В резултат на възстанията (1604-1606) Унгария добила политически и религиозни отстъпки, а една част от нея се освободила от господството на Хабсбургите. В 1608 г., под влияние на местното дворянство, Рудолф II се отказал от Горна и Долна Австрия, Унгария и Моравия и ги отстъпил на брат си ерцхерцога Матей. В същата тази година се създала и протестантската уния, послужила като протестантско ядро в Тридесетгодишната война.

В 1609 г. избухнало възстание в Чехия и император Рудолф II бил принуден да признае свободата на протестантското вероизповедание там. Една година преди смърта си, сиреч в 1611 г., отстъпил на брат си Чехия, създала толкова много грижи на височайшия иезуитски възпитаник.

В 1612 г. престолонаследникът Матей наследил брата си на трона, обединявайки всички хабсбургски размирни земи, и тези, които преди това му били преотстъпени и тези, които все още управлявал Рудолф II, т.е. отново обединил под скиптъра си цялата проядена от протестантизъм Римско-Германска империя.

ГЛАВА 96-ТА. Тридесетгодишната религиозна война и последствията

Император Матей (1612-1619), към края на царуването си, нарушил привилегията на протестантите в Чехия. Те възстанали и с това се започнала, предизвестената от приложението

на календарната реформа, „религиозна" война в Европа, траяла тридесет години... (1618–1648)

Как преминала тя?

След встъпването на Фердинад II на германския императорски трон (в 1619 г), чехите се отделили от него и избрали за свой крал Фридрих V Пфалцки. Той царувал само „една зима". В 1620 г. чехите претърпели поражение от императорските войски, командвани от Йохан фон Тиле. (германски военачалник, с фламандски произход, когото назначили за главнокомандващ на войските на католическата лига, на страните управлявани от Хабсбургите).

Фридрих V избягал. Фердинад II му отнел Пфалц и го дал на Максимилиян Баварски, но преди това, Фон Тиле просто разорил Пфалц, като „вражеска" страна.

Дания се притекла на помощ на протестантите. Войските на Фон Тиле и на още един известен немски военачалник, който по едно време станал и главнокомандващ - Албрехт фон Валенщайн, нанесли поражение на датските войски. Дания била принудена да сключи мир (1629 г.) Северна Германия била усмирена. В същата година излязъл и реституционният едикт, възвръщащ на римокатолиците отнетите манастирски имущества. Като си свършил „работата", Фон Валенщайн подал оставка. Главнокомандващ останал Фон Тиле.

На протестантите се притекла на помощ, този път - Швеция, управлявана от войнствените крале на династията Ваза. Шведският крал Густав II Адолф, дебаркирал с витязите си на южния бряг на Балтийско море и започнал да нанася поражение след поражение на имперските войски, едва ли не - да ги бие „на почивки" - първо в Померания и Макленбург. Фон Тиле побързал да заема Магдебург и Лайпциг. Шведските войски продължили настъплението си. Бранденбург и Саксония се присъединили към шведите. Последвало сражението при Лайпциг (в 1631 г.), което завършило с нова победа за Густав II Адолф и ново поражение за Фон Тиле, след

което шведите настъпили дълбоко на юг и заели цяла Бавария.

Отново бил повикан Албрехт фон Валенщайн за главнокомандващ. Ожесточението между римокатолици и протестанти се засилвало. Фон Валенщайн нахлул и разорил Саксонските земи, за гдето се присъединили към шведите Шведският крал Густав II Адолф се втурнал на север на помощ на саксонците и още веднаж бил Фон Тиле при Брайтенфелд. (Маневрирал из Германия като на огромно бойно поле). На следната 1632 година, Густав II Адолф разгромил имперските войски, предвождани от главнокомандващия Фон Валенщайн, в известната битка при Лютцен, но сам паднал убит в битката... и повече никога не се върнал в Швеция при малката си дъщеря Кристина..., която на годишна възраст билаобявена за кралица на Швеция.

След година-две, в действията на Албрехт фон Валенщайн се забелязала някаква промяна... През 1634 г. обвинен в измяна, той бил осъден и екзекутиран. (И такива неща ставали в Тридесетгодишната война, в която не националността имала значение, а конфесионалната принадлежност и симпатиите към католиците или протестантите).

След загиването на шведския крал, Саксония и Бранденбург се почувствували безпомощни и сключили мир с император Фердинанд II (в 1635 г.) Шведските войски, под командването на полководеца Бернгард, продължили войната в съюз с някои протестантски князе, ала постепенно изпаднали в затруднение. (Нямало го вече Густав II Адолф! Шведските Вази били не само войнствени, но повечето от тях и талантливи полководци.) През това време малката кралица Кристина растяла в дълбокоснежна Швеция, под грижите на стария царедворец и се учела да язди кон като момче...

Франция открито се намесила на страната на протестантите. Колкото и странно да било, кралска, католишка Франция, която някога избивала хугенотите, която водела гражданска война с хугенотите-калвинисти, взела страната на протестан-

тите в Тридесетгодишната война, през времето на крал Людвик **XIII** (1610-1643), при това управлявана от кардинал (!!). Кардинал Арманд Иеан ду Плейсис де Ришельо! Премиер-министър, кардиналът засилил кралската власт и положил начало на силна централизация. За него, както и за Бурбонът Людвик XIII, Хабсбургите (и германски и испански) били преди всичко врагове. Кралят и Първият министър само използували войната, за да ударят на Римско-Германската империя.

(Основателят на династията, Хенрих IV Бурбон, баща на Людвик **XIII,** от начало Наварски крал, а от 1589 г. крал на Франция **първоначално бил хугенотски вожд (!), а впоследствие станал римокатолик.** Той именно приключил гражданската война с хугенотите).

Ришельо умрял в 1642 г. и на примиерския пост го наследил друг кардинал - Мазарини (Джулио Мазарини), който продължил политиката на кардинал Ришельо. На следната година, сравнително млад, на 42-годишна възраст, умрял и крал Людвик **XIII.** Регентка станала вдовицата му - кралица Анна Австрийска, на малолетния си син, крал (5-годишно дете) Людвик XIV (много по-късно - „кралят слънце", известен с абсолютизма си: „Държавата, това съм аз"). Мазарини продължил да управлява и при регентката, а френските войски открито да се сражяват в полза на протестантите.

В Германия в 1637 г. умрял император Фердинанд **II** и се възкачилият се на трона негов син - Фердинанд **III** (баща на Леополд I, при когото била обсадена Виена от турците), амбициозно застанал начело на римокатолишката коалиция. Успехът във военните действия бил променлив.

Кралица Кристина порасла. На 18-годишна възраст, в 1644 г. поела управлението на Швеция, (с канцлер - старият Аксел Оксенщерн). Нейните шведски полководци Бернгард, а после Баннер и Торстензон, отново започнали да жънат нееднократно - победа след победа над императорските войски на Фердинад III. Французите също постигнали победи.

Нищо друго не оставало на римско-германския император, освен да търси мир който най-сетне бил сключен. Вестфалският мир в 1648 г.! - На лютерани и реформисти (калвинисти) било предоставена свобода на вероизповеданията им Германия, проядена от протестантизъм като дървесен лист от гъсеница, отстъпила на Франция Елзас, на Швеция – Западна Померания (т.е. Швеция придобивала владение и на Южния бряг на Балтийско море), на Бавария – Обер Пфалц, а останалата част на провинция Пфалц, върнали на сина на Фридрих V (кралувал в Чехия „една зима"). Швейцария и Нидерландия придобивали независимост.

Крайният резултат от григориянската реформа за „свещената Римско-Германска империя бил: пълното й разпадане. Вследствие на реформата, противно на очакванията, протестантството укрепнало, имайки в ръце силните си доводи - стария църковен календар (към който протестантите се придържали) и измяната на папата спрямо църковния календар. Насилственото и кърваво прилагане на Григориянския календар, свързано с възстания, даже в римокатолически области и градове, допълнително наляло вода във воденицата" на протестантите. След нови възстания, този път на протестантите в Чехия, Тридесетгодишната воина довършила „свещената" империя. Вместо една силна римокатолишка Римско-германска империя (естествено наситена с иезуити) се получило пълното й раздробяване на малки държавици (градове-държави до 300 на брой!!), пълна независимост на князете, уж с имперски сейм за общо-германските дела, при пълно ослабване (само проформа) на императорската власт! Трябвало да минат повече от 200 години, след Вестфалския мир, за да бъде обединена Германия (1870 г.), а това не минало без кръв, както при разделението, така и при обединението.

ГЛАВА 97-МА. Протестанството не било свързано духовно с Юлиянския календар и след 100 години, когато старите поколения, които защищавали с кръв стария календар, били вече в гроба, новите поколения изменили по...*политически причини* (!!), и въпреки това внедряването на новия календар продължило векове... Рим не посмял да се занимава повече с календарни реформи. Не изменила Православната Църква!

Протестантите не били свързани духовно с Юлиянския календар, поради множеството си верови отстъпления. Протестантизмът, не след дълго, изменил на юлиянския календар. У народа съществувала само добрата църковно-календарна традиция. Тя устройвала всестранно и еднакво и битовия и гражданския и религиозния живот на населението, давала му при това удовтлетворението, че стои на древна църковна традиция срещу отстъпничестовото на Римския папа.

След около 100 години, поколенията, които защищавали с кръвтд си стария църковен календар, вече отдавна били в гроба. В самия край на XVII век, протестантите в Германия решили, че за тях **политически** е по-изгодно да приемат григориянския календар и те го въвели в 1699-1700 г. Макар при приемане на Ураниенбургския меридиян за изчисление на Пасхата и таблиците на Кеплер, **протестантският календар,** да ставал по-точен по отношение на слънцето (отколкото Григориянския с неговите прутенски таблици), той оставал безнадежно неточен спрямо луната и **далеч от църковните канони,** както и Григориянския. Защото, както се изтъкна, въобще приближаването, по-малко или повече, до тропическата година е **погрешно** и от математико-астрономическа и от каноническа гледни точки. Това приближаване било, все още стимулирано от „модерната" геоцентрична представа, че Земята е физически център на Вселената и около нея обикаля целия небосвод, със слънце, луна и звезди...

На това място искам да отбележа след

не разрешили повече никак
„доусъвършенствуване“ на
голямо приближаване на гри-
до тропическата, както направили протестантите. „Попара
която яли“ след 1582 г., завинаги отнела на папите вкуса към
календарни реформи („заболели" от алергия спрямо кален-
дарните реформи) и с панически страх не разрешавали дори
минимално календарно изменение на веднаж приетата Григо
риянска реформа, въпреки многото предложения за доуточня-

Протестантите в Германия пък заблудно мислели, че приемат „свои календар, а не Григориянския и с това заприличали на люде, които казват: „Ние се удавихме почти точно на 2 метра дълбочина, докато григориянците се удавиха на 2 метра и 10 сантиметра. Ние имаме не римско, а наше собствено удавяне" в реформаторското тресавище, наводнено от Рим)

Чак в 1701 г реформата приели Швейцарските кантони-Цюрих, Базел Шафхаузен и др.; в 1710 г. - Дания; в 1723 г Швейцарският кантон Санкт Гален.

Едва в 1753 г. - Швеция.

Лорд Честърфийлд през предишната 1752 г успял да въве де календарната реформа в Англия, вследствие на което не смеел да се покаже на улицата, поради страх от народа

В 1775 г., близо два века след реформата в Рим, тя била въведена в Прусия и Нидерландия.

Останалите Швейцарски кантони - между 1784-1811 голи ни.

Така векове се проточило недоброволното и колебливо налагане на новия Григориянски календар.

Църковният Юлиянски календар се запазил само в Православната Църква, у православните народи и страни. Запазва-

нето му било не политически, а църковно-канонически, верови въпрос. Действително - придържането към църковно-юлиянския календар станало мерило за благоговейното отношение на клир и народ към църковните канони и тяхното спазване.

Отстъпленията на римокатолицизма и протестантизма, натрупани до XVI в., сякаш се явявали „в разрез" с поддържането на църковно-правилния Юлиянски календар, към който римокатолиците се придържали до тогава, а протестантите до по-късно. Тяхното отпадане от каноническия календар, като че било „логично", колкото и да е симпатично героичното воюване на протестантите за древно-светоотечския календар и правилната (православната) Пасхалия. Тези, които си позволили едни отстъпки, лесно могли да си позволят и други, макар и в лицето на... следващите поколения...

Не отстъпила само Св.Православна Църква, защото дълбоката й почит към църковните канони и свещени определения не допускали никакво отклонение от тях.

ГЛАВА 98-МА. Папа Григорий XIII изпратил на патрарх Иеремия II дарове и реформата. Отговорът на Константинополския патриарх. Константинополския събор в 1583 г. Отрицателното отношение на св. Православна Църква към календарните и пасхалистични промени („новшества") през вековете...

В 1583 г., с богати дарове и реформата в багажа, била изпратена цяла делегация от Римския папа Григорий XIII до Константинополския патриарх Иеремия II. Папата се надявал да предизвика симпатии към себе заради „привързаността" му към I вселенски събор и „изправлението" на календарно-пасхалната система „според" Събора, което всъщност, както сполучливо го нарекъл Герасим Смотрицки, за когото стана дума в гл.90, било не „поправление", а „покривление".

На какво разчитал папа Григорий XIII? Трудно точно може да се отговори на този въпрос, защото е смайваща! при случаи, наивността му. тази

Намеренията му (и тези на Календарната му комисия) да възстанови датата на равноденствието, така както било на I вселенски събор и то за винаги" (което пък тъй и не успели) се явили като задача безполезна, безсмислена и вредна календарно-пасхалически. Орязвайки 10 дни от Юлиянския календар, за да върне календарното равноденствие на 21 март папа Григорий XIII съсипал ритмичността, която имал и има този календар, като създал нов календар, научно неизползваем и математически абсурден. Само като пасхалистическа неграмотност може да се таксува приемането на датата 21 март, за пасхалистическо равноденствено условие. Завършителят на Православната пасхалия, св.Максим Изповедник, съвсем ясно написал, че **21 март е датата на възможно най-ранното пасхално пълнолуние.** Приемането на датата 21 март като непременна, всегдашна дата за пролетното равноденствие (което не се и получило) била и е **измишльотина.** Тя говори за пасхалистическа „помътеност“ в общата им геоцентристка заблудна представа за света. (Тази наистина заблудна представа била за Рим едва ли не като някаква догма, заради която поставяли, както се видя, живи хора на кладата) От тази заблудна представа дошло и фетишизирането на тропическата година (за астрономическата не са знаели и не са допускали ?!?) От нея дошло и лунатичното им сякаш стремление, за сливане с фетиша (на календарната година с тропическата). Създаването (поради всичко това) на научно неприемлив календар, се отразило разрушително върху пасхалията, която създали (тяхната григориянска пасхалия), и тя станала неканонична и несъобразена с Църковните установления.

С липсата на какъвто и да било пиетет у папа Григорий XIII спрямо каноните на Св.Църква се запознахме на своето място достатъчно, когато разгледахме как била сътворена Григориянската календарна реформа. Пълното противоречие

на Григориянската реформа, на определението на I вселенски събор, папа Григорий XIII представил като „привързаност" и „придържане" към този свещен Събор. Това било наистина голяма наглост, или съзнателна самоизмама.

Наивността, за която написах по-горе, се отнася до папското предположение, че православният Изток, щял да бъде така заслепен от рекламата на реформата, че да не забележи „под овчата кожа, вълка".

В тази невероятна наивност, също влиза и допускането, че патр. Иеремия II си няма никаква представа от пасхалистическите въпоси, а и че също като папа Григорий XIII, - и като сегашните реформатори, не се придържа свято към всичко, което е благословено от Св.Църква.

Папата вероятно се надявал (и това може да бъде включено в наивността) че с даровете и специалната делегация (какво голямо внимание от страна на Римския папа!) ще поласкае бедния Константинополски патрирах живеещ в турско робство. Това било и липса на представа, какво представлява един истински православен владика, (независимо от титлата си). А може би, забравяне - защото там, във вечния град, е светителствувал например един такъв изряден архиерей, като св. папа Мартин, свещеномъченик и изповедник, за когото било радост, да пострада за Православието. С право, читателю, можеш да ми възразиш, че това е било през православното време на Рим, когато Рим е бил православен.

Пристигнала Римската делегация в Константинопол, приели я, светейшият Иеремия II се запознал с изпратената реформа (а може да е имал и предварителна информация за подготвяната реформа) и... върнал даровете. Не само това, но заедно със Синода си, осъдил „новото римско изчисляване, като несъгласно с преданието на Православната църква".

В 1583 г. Константинополският патриарх Иеремия II свикал събор в Константинопол, в който взели участие Александрийският патриарх Силвестър и Иерусалимският патриарх Софроний V. Съборът осъдил въведения в Римската цър-

ква Григориянски календар „като противен на каноните на цялата Вселенска Църква и нарушващ постановлението на I вселенски събор за реда на изчисляване деня на светата Пасха." Съборът издал постановление - сигилион на 20 ноември 1583 г., в който „призовава православните твърдо и неуклонно, даже до проливане на своята кръв", да не отстъпват и да държат за православния месецослов и Православната пасхалия. На всички нарушители на това постановлание, Съборът постановявал анатема и отлъчване от Православната Църква. Решението на Константинополския събор от 1583 г. било изпратено на всички Православни църкви в Изтока, на Московския митрополит Дионисий, на Църквата на Йонийските острови, на знаменития поборник за Православие в Западна Русия - княз Константин Острожски, на Венецианския Дожд Н.Дапонте и на виновника за църковния смут - папа Григорий XIII.

Докато Константинополската църква се придържала към Православието, дотогава не могло да става и дума през вековете за приемане цялостно или частично на Григориянската календарна реформа.

Патриарх Калиник XI Константинополски, заедно с Антиохийския патриарх Атанасий (1686-1728), свидетелствувал, че приемането на римокатолишката пасхалия е „отричане от установленията на Православната Църква за постите и приемането на уставите на Римската църква е измяна на Православието и отстъпление от светоотеческите завети, което е гибелно за чедата на Православната Църква, защото всеки християнин е задължен да празнува Пасха и съединените с нея празнични дни и църковни времена съобразно практиката на Православния Изток, а не на инославния Запад, чужд нам по вяра"

Вселенският (Константинополският) патриарх Кирил V, в 1756 г. разпратил окръжно, в което наложил „на всички християни, приели новия стил, страшни проклятия за временния и вечния живот".

За да запази православните християни от риемането на новия стил, като най-голям грях, Вселенският патриарх Антим VI, заедно с още трима патриарси: Александрийския Иеротей, Антиохийския Методий и Иерусалимския Кирил и тяхните синоди, в 1848 г., в Окръжно послание от името на Едната Съборна (Католическа = съборна) Апостолска Църква изказал такова изповядване на вярата по този въпрос:

„При нас, нито патриарсите, нито съборите, никога не са могли да въведат каквото и да било новаторство, защото пазител на благочестието у нас е самото Тяло на Църквата, т.е. народът, който всякога желае да се съхрани вярата в своята неизменност и съгласно с вярата на неговите отци... Да държим такова изповядване, каквото сме приели от такива мъже като светите Отци, да се отвръщаме от всякакво новшество, като от дяволско внушение, на каквото, ако някой би дръзнал да се съгласи делом или словом или с помисли, такъв се е отрекъл вече от Христовата вяра, вече доброволно се е подхвърлил на вечна анатема за хула на Светия Дух, Който, като че ли несъвършено говори в Свещеното Писание и на Вселенските Събори. И така всички новшествуващи (такива, които приемат нови и несъгласни с светата Православна вяра верови положения, в.ск.м.), било еретици или разколници, доброволно се обличат в клетвата, като в риза (Пс. 108: 18), макар това да са папи, макар патриарси, макар миряни, даже и ангел от небето - анатема на него".

В началото на XX век, 1902-1904 г. по инициатива на знаменития Константинополски патриарх Иоаким III, представителите на автокефалните Църкви: Константинополска, Иерусалимска, Еладска, Руска, Сръбска, Румънска и Черногорска, се изказали отрицателно за календарната реформа на папа Григорий XIII. (По доклада на приснопаметния архиепископ Серафим (Соболев) изнесен на съвещанието на главите и представителите на автокефалните православни Църкви през 1948 г., в Москва).

1ВА 923 Т Цариградският конгрес - отстъплението в 1923 г. Т.н. Новоюлиянски календар - вариант на Григориянския. Цариградската патриаршия станала причина за внасяне най-голяма съблазън в живота на останаланалите Православни Църкви. Отклонението по календарния въпрос... Христовата Църква „...и портите адови няма да и надделеят". Смешение на вяра в Бога с вяра въобще. Възможно ли е връщането на Римския папа? Придържането към Юлиянския календар - пробен камък

Отстъплението започнало чрез Цариградската патриаршия след 1918 г., т.е. след I-вата световна война

Едва във фаталната 1923 г. бил обявен измисленият т.н **„Новоюлиянски"** календар от хора, по дух чужди на Православието. На самозвания и абсолютно непредставителен православен" конгрес в Цариград, представляващ сборище на загубили страх от Бога и православна съвест люде, била направена промяна. Този т.н. „Новоюлиянски" календар, приближен още повече до небосводното равноденствие, не представлявал нищо друго освен нов вариант на Григориянския календар, каквото било и протестанското отстъпление. Самото му име показва, колко високо ценен е Юлиянския календар, за да бъде измамата замаскирана с това име. А действително следва да се нарече „Новогригориянски", понеже е вариант на Григориянския календар, както е вариант и „протестантският" календар.

Конгресът също не следва да се нарече „православен" а отстъпнически от Православието конгрес.

За съжаление „православни" християни, които гледат „на къде духа вятърът", (който вее с политически мирис), са готови не само да приемат новия календар за неподвижните празници (което е пълно безсмислие, както ще се види по-долу), но са готови да приемат и новата пасха, по „Новоюлиянския" календар, който до 2800 г. няма да се различава от Григори-

янския. (Всъщност, тъкмо това търсят. Другото е „прах в очите" на публиката...)

От 1924 г. Финланската църква запразнувала пасха по новия начин (и заедно с католиците и протестантите, и заедно с тях понякога - преди и едновременно с юдейската пасха). Това е фактическо отпадане от Православието. (вж. гл.38).

Анахронологичното, антинаучно, от календарно гледище, преместване на неподвижните празнични дати от Юлиянския календар върху Григориянския е смешно и безсмислено само по себе си. „Връщаме се на старите дати" е една злоумишлена подигравка с календарната наука, издевателство над хронологията и над простите доверчиви души (за да „помрачат сърцата на невинните").

С пародичната сценка, разиграла се в Цариград в 1923 г. под надслов „Всеправославен конгрес", в режисура и главно изпълнение на патриарх Мелетий IV Метаксакис, наскоро подир това изхвърлен от собственото си паство, заради календарната измяна, би могло да се занимаем в отделна глава. Казаното обаче до тук за Григориянския календар, в пълна степен важи и за „Новоюлиянския", нарушаващ каноните и определенията на св.Събори, със изпреварването и съвпадането с юдейската пасха.

Цариградската патриаршия станала, за съжаление не само за посмешище, но **причина за внасяне най-голяма съблазън в живота на останалите Православни поместни Църкви.** И то не само поради антинаучността и негодността на „Новоюлиянския" календар, върху неговата канава, (както и на Григориянския), да действува Православната пасхалия, а и поради приспособленчеството към западните отстъпления и **отслабване на вярата** в задължителната сила на църковните канони.

Отклонението но календарния въпрос станало първият жалон за отделни лица и групи лица, изхождащи от Православието, в **отклонението от правия път. Правият път - начертан от светите Апостоли, светите Отци и от светите Вселен-**

ски и приравнени към тях, Събори е пътят на Св Църква
Защото ние не можем да кажем че **Св. Църква** се е отклонила.
когато тя **следва същия път, по който е вървяла до сега, в сега, в лицето на отминалите поколения, на светите Отци Свещеноначалници архиереи, Изповедници и Мъченици** А те, отминали от земния живот, предстоят пред Божия престол и бидеики **с** безсмъртните си души живи и днес продължават да са членове на Св .Православна Църква - внейната небесна част. Те са близко до Бога. ..като имате пред очи свършека на техния живот, подражавайте на вярата им" (Евр 13:7)

Същевременно светците са близко и до нас. Тяхната близост до нас е толкова осезаема, колкото ние с вяра се обръща ме молитвено за помощ към тях, светиите и праведниците удостоили се с добра задгробна участ, **за** да ни помагат за всички наши нужди в живота и за главната ни - придобиване на вечния блажен живот в отвъдния свят, след смъртта

Христовата Църква „... и портите адови няма да й надделеят (Мат. 16 : 18). В края на света праведниците, верните на Бога ще останат като малко стадо, но ще останат, няма да се загубят, - към което Господ да призове и събере всички които свято се придържат към църковните канони на Светата Православна Църква, към светите Седем вселенски и приравнените към тях поместни събори, (приравнени по силата на решението на VII вселенски събор).

Трябва добре да запомним, че никой св.Вселенски събор не е отменил правила на предишните Вселенски събори и това е мерило за всякакъв по-сетнешен събор, дали е той църковен или антицърковен (променящ правилата на светите Седем вселенски събори).

Трябва, също така, добре да се разбере, че онези клирици и господа църковници, които смятат за нищо нарушаването на каноните и определенията, че тъкмо те стават причина, да се предизвика съкращаване на времето (а това никой, освен Господа не знае колко ще бъде), до най-голямото зло в света - антихриста.

„...Но Син Човеческий, кога дойде, ще намери ли вяра на земята?" (Лук. 18 : 8) –разбира се истинска православна вяра, а не вяра въобще. В един от филмите на иначе държащ за морал и интересен телевизионен сериал беше направено страшно смешение на вяра в Бога, с различни други вери: с вяра в сънища, вяра в медиуми, които имат „визии" (видения), които „с волята си" (а не с физическа сила) изкривяват лъжички за чай (не всякога могат) и прочее дяволщини. **такова смесване е вяра въобще.** (Изкривяването на лъжичка „с воля" от медиуми става посредством дяволска сила. Вярата в такива и всякакви медиуми, екстрасенси и прочее вражески на Господа лица, е вяра въобще - т.е. и в дявола, макар и съвсем да не я наричат с истинското й име. Между другото - търсенето на помощ от подобни медиуми, даже от любопитство, и такава вяра „въобще", е страшен грях – предателство спрямо Бога, който грях подлежи на дълбоко покаяние и изповед. Далеч прочее от подобни бесовопрошатели!)

Нима във времето на антихриста не ще има иерархии, считащи себе си за „църква" (замествайки некоректно земната си иерархическа организация с понятието Църква)? Те няма да бъдат Църквата, понеже нарушават църковните канони и накрая приемат печата на антихриста. Така че никой да не се заблуждава, че привързаността към дадена иерархия, макар и с апостолско приемство, но тръгнала по пътя на отклонението и нарушението, може да служи за духовна гаранция. Очевиден пример за това е иерархията на Римския папа, която започнала с по-дребни нарушения, навлязла в догматически нарушения - ереси, а след това - край няма. Редили се отклонения, ту догматически, ту канонически, като че ли стремежът е да не остане нищо така като е било преди отклонението.

(Възможно ли е връщане назад до положение отново Римският папа да бъде пръв между равни, между всички православни автокефални предстоятели? Теоретически - да! Като се откаже и прокълне всички ереси, канононарушения, в това число пасхалистическото и календарното и се върне към Све-

тото Православие и Православна вероизповед. Не може да се постъпва половинчато, не може да се откаже само от някои дотегнали му ереси, например от филиоквето. Това би приличало на частична операция, при която се изваждат само един от главните тумори, а останалите се оставят. Това е равно на нищо. Даже още по-лошо - за заблуда на мнозина. Само цялостно очистване от ереси, канононарушения и заблуди и цялостно покаяние са необходими - това теоретически е възможно!) Така че, моля, да не бъда обвинен в някакъв фатален песимизъм. По този въпрос нека всеки сам си отговори - дали ще стане такова отказване от всички ереси и канонарушения и пълно покаяние на Римския папа и заедно с него на иерархията му и миряните им…

Придържането към Юлиянския църковен календар, със свещената Александрийска православна, каноносъобразна Пасхалия е пробен камък за мнозина, за да се види - до колко държат за църковните канони и дали парадността на православната им самореклама отговаря на действителната вътрешна същност или само са покрити с някакъв фалшив блясък на лъжехристиянство, като са готови по западен пример да нарушат каноните на Св.Църква, които всички са длъжни свято да пазят, особено клириците.

ГЛАВА 100-ТНА. Кои църкви преминали към новия календар - Еладската, Александрийската, Румънската. Защо и как? Гърция - чудото на Кръстовден. Румъния - гоненията и мъченията

Към новия календар, освен Константинополската (Цариградската) и Финландската църкви, преминали Еладската, Александрийската и Румънската.

Защо и как?

Еладската. - В 1908 г. известният Иерусалимски патриарх Дамян прогонил от Иерусалим секретарят на Св.Синод на Ие-

русалимската Православна Църква - Мелетий Метаксакис, заедно с архимандрит Хризостом Пападопулос поради **„противобожигробска дейност".** Обърни внимание, любезни читателю, секретарят на Св.Синод на Иерусалимската църква се занимавал с „противобожигробска дейност" (!?!), заедно с приятеля си архим.Хризостом - бъдещ Атински архиепископ. Само това е достатъчно за да ни подскаже защо Еладската църква се хванала на „новостилното хоро" на Константинополската. Тези двама „духовници", явни рушители на Църквата, ми напомнят поговорката записана за подобни случаи от Братя Миладинови под формата на въпрос: Какво би било ако „пастиръ вукъ есть" или още по-добре - ако „вукъ пастиръ есть"? (ако „вълкът е пастир").

След десетина години и след редица недостойни прояви, в следвоенната 1918 г. **противоканонично** на Атинския апрхиепископски престол бил избран... прогоненият от Иерусалим Мелетий Метаксакис. „Вълкът-пастир" започнал подготовката за промяна на календара, но в 1920 г. политическа промяна в Гърция го изхвърлила „зад борда", а в Атина се върнал несправедливо сваленият каноничен Атински архиепископ Теоклит (20.XII.1920 г.).

На Атинския архиепископски престол дейността на Мелетия била такава, че по повод жалбата на университетския професор Павел Каролидис се завело **предварително следствие,** което установило, че Мелетий трябва да бъде призован **на съд** пред Свещения Синод на Еладската църква. Завело се и **съдебно следствие** в ущърб на Мелетий Метаксакис. И изведнаж се разбрало, че независимо от хода на следствието, той бил избран... за Константинополски патриарх (25.XI. 1921 г.) (!!) Съдът на Еладската църква се произнесъл на 21.XII. същата 1921 г., като **низвергнал** бившия „Атински архиепископ" за „редица църковни простъпки и причиняване на разкол".

Низвергнатият Мелетий бил **интронизиран** за Константинополски патриарх (!?!) (24.I.1922 г.).

Зная, че се очудваш, уважаеми читателю, на тази странна и срамна история, ала тя си е повече или по-малко „мафиотска" история.

Очаквало се да бъде избран за Цариградски (Константинополски) патриарх почтеният митрополит Герман Каравангелис. Не много преди избора при него се появил негов познат, който му предложил 10,000 лири, за да се откаже от кандидатурата си. Митрополит Герман категорично и с отвращение отхвърли подобно предложение.

Следният, типично мафиотски ход (с подръжката на друг рушител на Православната Църква - Елефтерий Вениезелос, застанал начело на правителството в Гърция), бил следният: В нощта срещу избора при митрополит Герман се явили трима души от организацията „Национална отбрана" за да го „увещаят", да се откаже от участие в изборите за Константинополски патриарх, в полза на Мелетий Метаксакис. Те му заявили, че Мелетий внесъл 100,000 долара в изпадналата в бедствено финансово положение Цариградска патриаршия (не без участието на Венизелос - защото гръцкото правителство спряло субсидиите за Фенер и патриаршеските чиновници не били получавали заплати вече 9 месеци). Митрополит Герман, „за доброто" на Константинополската патриаршия се съгласил, като размислял по този въпрос до сутринта. (На лице била и голямата наивност на митрополита). Но кой знае, при негово несъгласие, как биха се развили нещата в предизборната нощ...

100,000 долара, при тогавашните валутни курсове, била една наистина огромна сума. Откъде Мелетий Метаксакис имал тези 100,000 долара? Бизнесмен ли е бил или що? Не. Имал ги. Тричленката от „Национална отбрана" не се посвенила да съобщи, че Мелетий бил в най-приятелски връзки с протестантските „епископи" в Англия и Америка. С тези свои връзки щял да бъде „полезен" за националната кауза, - т.е. пак изместване на духовните от политическите цели и то при безотговорно издигане на великонационални лозунги.

На такива фалшиви и безотговорни великонационални лозунги стъпила Мало-Азийската кампания (по-скоро авантюра) на гръцката войска. (Разбира се не войската може да вини, а политиците). На „победителката" от I-вата световна война - Гърция, били дадени значителни територии в Мала Азия с център Смирна (Измир). Но не им стигало това! Тръгнали да завладяват цяла Мала Азия. И да възстановяват Византия (със столица Константинопол) (?!?) Резултатът? Победената във войната Турция, в 1922 г. прогонила гръцките войски даже от провинциите дадени на Гърция според мирните договори (Ньойски и Севрски).

От 10.V до 8.VI. 1923 г., начело с „патриарх" Мелетий Метаксакис се състоял т.н. „Всеправославен конгрес" на група **православоотстъпници,** за който се писа в предната глава. Православният народ в Константинопол (Цариград) се събрал на 1 .VI. 1923 г., когато заседавал „Всеправославният" (всъщност противоправославният) конгрес на протестен митинг, който прераснал в нападение над Патриаршията, с цел да бъде Мелетий низвергнат и прогонен. (Оскубали му брадата). Не минало и месец от завършването на конгреса и на 1 юли 1923 г. Мелетий Метаксакис, под предлог на заболяване и нужда от лечение, напуснал Константинопол (Истамбул) и повече никога не се завърнал тук (уви, след като си свършил разложителната работа).

Само като добавим, че във „Венизелова Гърция" на Атинския архиепископски престол бил настанен другия вече наш познат, изгонен от Иерусалим заради противобожигробска дейност - Хризостом Пападопулос (1923-1938), картината ни става безпределно ясна. И наистина щом новият календар бил през 1924 г. въведен в Константинополската църква от съмишлениците на Мелетий Метаксакис, Атинският архиепископски престол на Хризостом Пападопулос побързал да се присъедини към цариградската реформа, въпреки доклада на Календарната комисия (от януари 1923 г., в която участвувал и самия Пападопулос, тогава още „подмазващ се" архиманд-

рит). В доклада се казвало, че никоя от поместните православни църкви „не може да се отдели от останалите и да приеме новия календар, без да стане схизматична спрямо останалите".

В Гърция голяма част от благочестивия гръцки народ се противопоставила на новия календар. Първоиерарх на гръцките старостилци станал Флоринския митрополит Христозстом (това име е давано твърде често на гръцките духовници. Хризостом, на български ще рече Златоуст).

Политическата власт участвувала в гонението на противостоящите православни християни срещу неканоничните нововъведения - в случая Григориянския календар. Господ упрепил ревнителите на исконния Светоотечески календар, като с едно дивно чудо се показало на всички, включително и на удивените полицаи, изпратени там от власта, кое е угодно Богу, кое е истинското, вярното отбелязване и отпразнуванена православните църковни празници. Над храма, в който се извършвало всенощно бдение срещу празника Кръстовден, на истинската му юлияняска дата 14 септември (този ден е 27 септември според гражданския, григориянски календар) се появил на небосвода **светлосияен кръст,** видян от всички (включително от полицаите изпратени от властта), в чиято мълниеносна светлина избледнявали звездите... Това знаменателно свръхестествено небесно явление продължило около половин час. (На Кръстовден 1925 г., в храма „Св. Йоан Богослов" край Атина, присъствували богомолци в крама и около храма - над 2000 души).

Александрийската. Докато бил жив Александрийския патриарх Фотий (+ 1925 г.), в Александрия не можело и да се помисли за въвеждане на нов календар. Според този бележит Александрийски предстоятел постановленията на Конгреса в Цариград „миришат на ерес и схизма". След овдовяването на Александрийския престол, през 1926 г., прогоненият от Константинопол Мелетий Метаксакис бил утвърден от Египетските власти за... Александрийски патриарх (въпреки

че по правило и право трябвало да бъде утвърден Нубийския митрополит Николай, класирал се на първо място в избора. (Пак политическата власт!...) Случаят с този „избор" на злосторния Мелетий, би изглеждал само като досадна подробност в биографията на един постоянно изгонван и отново появяващ се на друго място лъжедуховник, ако печалният резултат на Александрийския „избор" не бил - въвеждането на новия календар в Александрийската църква сред недоволство и разцепление.

Такава е част от биографията на духовния баща и осъществител на новостилието сред православните и проводник на всякакви канонически отстъпления. Смъртно болен, след Александрийската, искал да оглави и Иерусалимската патриаршия, но Господ не допуснал това да стане и в Иерусалим, и не бил избран.

Румънската църква. Докато Финландската църква била измамена, Румънската била подмамена. От православните предстоятели „единствено Букурещкият митрополит Мирон (Кристя)" съобщил „в писмо от 17.XII.1923 г., че Румънската Църква е приела решението на Конгреса, с уточнението, че то ще бъде приложено през 1924 г." И наистина в 1924 г., когато приемникът на Мелетий Метаксакис в Цариград - Григорий VII, „заобиколен от последователи и креатури на своя предшественик" въвел през март 1924 г. новия календар, (по същото време го въвел и Хризостом Пападопулос в Атина), се подготвяла за промяната и Управата на Румънската православна църква. Въвеждането станало от 1.X. по григор.календар. Подмамването станало с това, че ако приеме новия календар Румънската църква щяла да бъде обявена за Патриаршия, каквато до тогава никога не била. (Сякаш не придържането към истината и каноните е важното, а как ще се нарича предстоятелят - митрополит или патриарх) (!?!) Ако това е цената - жалко за такова придобиване на патриаршия. (Румънската църква несъмнено е могла да придобие патриаршеско достоинство и без подобна измяна).

Нашата северна съседка станала арена на нечувани изстъпления от страна на политическата власт, в комбинация с новостилците. Свобода на вероизповеданията и съвестта? Може да се дава свобода на всякакви секти, но не и на придържащите се към светоотеческото благочестие и календар. „Какво ти преча?" - запитала светулката бухала, според известната басня. „Светиш!" - отговорил бухалът.

Румънският старостилен православен народ (който просто останал в това, което ни е предадено от светите Отци) не се променял, заради някакви земни изгоди. Мъжески отстоявал вярата си и дал мъченици...

През 1926 г. в Румънската църква било въведено и новостилното (григориянското) празнуване на Пасха (Великденът), т.е. Румънската църква преставала де факто да бъде православна. Но след като през 1929 г. „няколко видни румънски писатели и богослови публично обявили Св.Синод за изпаднал в разкол" и главно „поради силната съпротива на населението, властите разрешили да се празнува Пасхата и по стария и по новия стил".

Силно вълнение се проявило в страната при слуха, че папата дал 2 милиона леи за промяната на календара. Вярно или не, на полицията било наредено да препятствува по всякакъв начин на старостилците. При отиване на множество народ за освещаване на една новопостроена, от държащите за Светоотеческия календар, църква, полицията преградила пътя. (Това станало в гр.Пятра Нямц - един чудесен молдовски град). При откритата стрелба бил убит човек. Тогава именно новопрославеният румънски мъченик и светител - св.Гликерий Румънски (+ 1985 г.) бил арестуван и бит с палки, така че наложило се впоследствие да бъде превързано цялото му лице с бинтове. Били арестувани и много свещеници. Свобода в кралска Румъния!

Дълго време св.Гликерий (тогава още иеромонах) прекарал в лагер (до 1939 г.) и за малко, само по чудо, не бил разстрелян. Когато очаквал смъртта си, св.Гликерий се молел усърд-

но и благодарял на Божията Майка, че ще го удостои да умре за Православната вяра. С него се молели и други двама от осъдените. Внезапно св.Гликерий чул глас, че с тях няма да се случи нищо лошо. И действително и неочаквано правителството взело решение осъдените да бъдат помилвани и това станало чрез намесата на Пресвета Богородица, на която се молел с цялата сила на чистото си сърце св.Гликерий. Царицата Небесна - Божията Майка се явила насън на съпругата на правосъдния министър и й заповядала да действува чрез мъжа си за лагериста о.Гликерий. Чест и на този румънски министър на правосъдието и на неговата съпруга, разбира се, (несъмнено - вярваща жена), че станали оръдия на Божията милост!

След утвърждаването на комунистическата власт в Румъния, през 1950 г. започналинови преследвания, вече по комуниестически начин. Арестувани, бити, осъждани, изпращани по затвори, привържениците и главно свещеслужителите на Румънската старостилна православна църква, прекарвали цели години в затвори и в заточения, в това число и св.Гликерий. Под домашен или обикновен арест се намирал и тогавашният й предстоятел митрополит Галактион. След наговата смърт в 1961 г., за предстоятел на Румънската старостилна църква бил избран именно св.Гликерий. Той бил хиротонисан за епископ от митрополит Галактион и другите епископи на Румънската старостилна православна църква през 1956 г. от когато, до смъртта си през 1985 г. св.Гликерий пребивавал неотстъпно в Слатиоарския монастир и се подвизавал в труд и непрестанна молитва. (Село Слатиоара и големия монастир край него - „Св.Преображение Господне" се намират в предпланините на Карпатите, в осеяната с невероятно красиви, многоцветни, като от приказка, православни църкви, в също така красивата Молдова - северната и североизточната части на Румъния. „Молдова артистична - Молдова туристична" - според една туристическа реклама, но това наистина е така). В цяла Румъния има сега множество църкви и монастири на

старостилната Румънска православна църква, (включително и в столицата Букурещ) и тя се радва на законно признание и регистрация.

Новостилната пък Румънска църква, казаха - е била силно притеснена при посещението на Римския папа в Румъния, което стана в 2000 г., защото множество православни християни, числящи се до тогава към Новостилната, щели да преминат към Старостилната църква, поради папското посещение (по-скоро поради „братското" целуване на Румънския новостилен патриарх с Римския папа).

Е П И Л О Г

ВЪВЕЖДАНЕТО НА НОВИЯ КАЛЕНДАР В БЪЛГАРИЯ. НЕКАНОНИЧНОТО И АНТИНАУЧНО ИСТОРИКО-ХРОНОЛОГИЧЕСКО БЕЗСМИСЛИЕ. СПОМЕНИ

В този раздел, по молба на мой приятел, поместих и лични спомени, без част от които, разбира се - може. Но може би чрез тях, ще засвидетелствувам, че като напуснах „топлото" си началническо място в Софийска Митрополия заради календара, Господ не ме остави в нищо! Въпреки цялото ми недостоинство.

ГЛАВА 101-ВА. Малко преди промяната

Промяната на църковния календар (за неподвижните празници), в България, стана през 1968 г уж по „желание на клир и народ", по комунистически образец, както всичко през това тоталитарно време ставаше - в името и по „желанието" на народа, включително „избирането" и „преизбирането" на комунистическата власт с „99.... %". При това се говореше за „най-свободните и демократични избори"... Така и с промяната на църковния календар, а народът си нямаше и „хабер"...

По това време работех в Софийска митрополия, а патриарх Кирил, в епархията, се титулуваше - Митрополит Софийски и Патриарх Български. Искам да кажа, че патриархът ни беше и епархийски архиерей. Поради това обстоятелство, че работех в Митрополията, имах възможността да науча сравнително рано за предстоящата промяна, чийто инициатор бе патриархът.

Първоначално нямах представа какво точно щеше да стане. Исках да разбера в какво се състои и какво означава промяната на календара и от там - какво отношение да заема,

лично за себе си. (Иначе служебната ми дейстост беше стопанска дейност). Имаше достатъчно и предостатъчно време да проуча въпроса. Преди още да вникна детайлно в него, много бързо ми стана ясно, че новият календар е антиканоничен, анатемосан от маса патриарси в миналото, като се започне от светейшия Константинополски патриарх Иеремия II, и че е анатемосан и от църковни Събори. Колкото повече навлизах в материята, толкова повече ми се изясняваха нещата. Убеждавах се в несъстоятелността на новия календар, ставаше ми ясно, че патриархът гони други цели - календарен флирт с римокатолици и протестанти.

През комунистическото време, властимащите и у нас и в Съветска Русия, използуваха Църквата като разменна монета, затова я натикаха и в т.н. Световен съвет на църквите. Комунистическите власти, в „лагера на социализма", имаха нужда от мир. Те „воюваха" за мир, защото за тях, надпреварата във въоръжаването беше колосална и разорителна дейност. (Разорението на социалистическата система, макар и по-късно, дойде). Използувайки всякакви международни форуми, (също учените, спортистите), за поддържане на мира, комунистическите власти, в лицето на Православната Църква, виждаха също добър инструмент за своите цели, като я караха да участвува във различни общи мероприятия със западните изповедания. В същото време правеха реклама за „свободата на религията" у нас.

Ала комунистическите управници, по въпроса за „борбата за мир", както и по въпроса за „свободата на религията" се отнасяха много двулично. Щом се окажеше местенце по света, където се зараждаше някаква революция или национално освободително движение, веднага се впускаха да помагат с щедра ръка - с оръжие, с пари... Подпомагаха също и всевъзможните комунистически партии и леви движения (и техните водачи) по целия свят - за сметка и от джоба на държавата, т.е. на народа. Значи мир, но по тяхен образец. Така и „свободата на религията" беше също по тяхен образец - с послушни Синоди. Дойдеха ли чужденци у нас, обезателно ще ги заведат в

храм „Св.Александър Невски" (Св.Синод правеше същото с всякакви инославни гости), да остават с „добри" впечатления от положението на религията в нашата страна, но иначе за властите беше изгодно архиереите да служат и проповядват по-малко в епархиите. Забранено беше вероучението не само за децата, а и за по-големите ученици. В отдел „Кадри" на учреждения и предприятия (впоследствие преименуван в „Личен състав"), държаха сметка за религиозните убеждения на работниците и служителите и кой ходи на черква. - „Свобода на религията" по социалистически. Но накрая, в общия разпад, не можеха вече да контролират както преди...

Някои казваха, че обещали на Светейшия, да го направят академик. Той стана член на Академията на науките, но дали цената беше въвеждането на новия календар - трудно ми е да кажа. Във всеки случай, породиха се подобни съмнения. (Самите уговорки, не може да се мисли, че са правени като на пазара -"Колко струва кило чушки?" Малко по-деликатно, но достатъчно ясно... „Ние бихме се радвали, ако това и това" „Бихме подкрепили подобно мероприятие..." След изпълнението на указаното условие можеше да последва: „Искаме да Ви уведомим, че Вашето желание за.... се разглежда положително в Комитета...", „ще подкрепим Вашето предложение...", „Вашата кандидатура...", и пр. и пр.).

Жалкото беше, че патриарх Кирил доброволно и с усърдие се беше заел с календарната реформа и я проведе без да се „церемони". Властта, разбира се, уж, без да се меси, приветствува промяната. Пък и настина властта можеше само да спомага, тя не можеше да промени Църковния календар, ако патриархът и Св.Синод бяха против.

През 1961 г. комунистическата държава взе Рилския монастир, с всичките му духовни, исторически и материални богатства и го направи музей. Монасите изпъдиха по други монастири, службите престанаха. „Какво искате, да сваля и поставя короната си ли?" - почти риторично запитал патриарх Кирил синодалните старци. „Да, твое светейшество, постави

короната си,.- би следвало да бъде отговорът на митрополитите, - дай си оставката в знак на протест." Патриарх Кирил преценил, че за Българската Православна Църква било полезно - той да остане да я ръководи, а монастирят - така или иначе, щели да го вземат. Можеше да го вземат, но можеше и да не го вземат (това не беше вече болшевишката 1919 година!) Основание за подобно допускане представялваше повторението на случая - с патриаршеската катедрала „Св.Александър Невски", когато не Софийският, но Варненският Митрополит Йосиф, на който изглежда му било стигнало „до гушата", се противопоставил категорично, със заплаха, че ще напусне Синода, ако това посегателство се разреши от Св.Синод. Би последвал скандал, за който щеше да научи не само българският народ, но щяха да научат и навън от страната.... Храм „Св.Александър Невски" остана действуващ храм! Не го взеха.

ГЛАВА 102-РА. В Митрополията...

В Митрополията се водеха разговори на тема - новия календар, особено в моята стая (бях началник на отдел „Църковни монополи"). При разговорите на календарна тема, аз се изказвах против новия календар, някои бяха за, повечето изненадани и неподготвени - незнаеха какво да мислят. Във всеки случай разговорите се водеха свободно. Всеки се изказваше какво мисли относно календара. След време такива открити разговори в Митрополията станаха невъзможни.

В стаята на отдела с удоволствие идваха колеги от Митрополията, че и други посетители и като за отпочивка се провеждаха за десетина-петнадесет минути какви ли не разговори: и за футболни мачове и за...патриарх Атинагорас Цариградски, за когото измислихме, „да го пратим" на заточение, заради отстъпленията му от Православието и се смеехме дружно при подобни „предложения", за неща вън от нашите възможности.

Веднаж, след много време, срещнах случайно, покойния вече, Васко Вълков, член (дали не и секретар) на Върховния Църковен Съвет (ВЦС) на Българската Православна Църква, но по онова време, за което разказвам - преди и около 1968 г. - финансов ревизор при Софийска Митрополия. С удоволствие се заприказвахме с него за отминалите времена... „Помниш ли, - се сети той, - дето щяхме да изпращаме патриарх Атинагорас на заточение? Знаеш ли, скоро сега, разказах за това на дядо.....и много се смяхме!"

Междувременно навлизах все повече в календарната тематика. Когато в икономиката пред мен се изпречваше някакъв проблем, аз се постаравах добросъвестно да прочета съществуващата законова материя, тълкуванията на закона, подзаконовите актове - постановления, правилници за приложение, наредби. Бях свикнал с изчерпателното проучване на въпросите. Така и тук, за календара..., и аз все по-убедено се изказвах против, при случаите, когато се отваряше дума за новия календар.

При един от тези разговори, на календарна тема, в моята стая в Митрополията, някой ми подхвърли: „Няма да приемеш календара, защото о.Серафим няма да го приеме." (Покойният Архимандрит Серафим (Алексиев)). Знаех вече, че о.Серафим няма да приеме новия календар, но това го знаех по неофициален път и като светкавица ми премина през ума мисълта, че ако аз потвърдя или не реагирам на подхвърлените думи или в изказванията си против новия календар се позова на о.Серафим, може нещо да му навредя. Знам ли? Затова, гледайки опонента си право в очите, натъртвайки думите си, казах:

- Даже о.Серафим да приеме новия календар, аз няма да го приема! - а в себе си се засмях сам на себе си и си помислих: „Какво представлявам аз спрямо о.Серафим? - Нищо!" И никога не ми е минавало на ум, да се сравнявам с него или да се правя на по-ортодоксален от него. Но тук излязох „с едни гърди пред него", за да не би с нещо да му навредя.

Изглежда, че за разговарящите с мен бях убедителен, защото повече никога не бяха изказани подобни предположения. Който ме познаваше, знаеше, че това е тъй, както го казвам.

- Добре де, а къде ще се църкуваш? - някой пък ми зададе такъв въпрос.

С отговора си бях готов, защото бях мислил по този въпрос:

- Много лесно! При толкова приятели свещеници в Епархията, все някой ще рачи да ми служи по стария стил („тайним образом"). Някои от приятелите - свещеници и певци, продължих нататък да импровизирам, - ще ми служат по стария стил, пък богомолците, толкова и ще разберат кой светец споменава или не споменава отчето на отпуста.

Разговарящите с мене, като знаеха, че имам връзка с много свещеници, се съгласиха, че съм му намерил „колая".

Аз наистина имах големи служебни и лични връзки с тогавашните свещеници в голямата Софийска епархия, разпростряла се на четири окръга — София-град, Софийски, Пернишки, Кюстендилски. Освен това имах към отдела свещеници - отговорници на „пунктовете" - малки магазинчета за църковно-монополни предмети из епархията, към църквите, повечето, открити от мене. Когато идваха в Митрополията, те идваха в Отдела, - да се отчитат и сверяват наличностите със счетовидителя на отдела, да правят поръчки и въобще идваха като в свой отдел. Отношенията ни бяха служебни, но и приятелски... (Тъкмо това знаеха и затова не ми възразиха, че е невъзможно, което съм намислил). А имаше, по това време, много добри свещеници, битово-благочестиви и тродиционно настроени, сред които, бях сигурен, че ще намери не един, с удоволствие да послужат по стария стил, намирайки го за правилен. (Не казвам, че сега няма добри свещеници, просто със сегашното свещенство нямам тази връзка и не познавам отците на енорийска служба).

Тогава не знаех и не си давах сметка, че не може така, веднаж свещеникът да служи по новия стил, заради синодалната

и патриаршеска разпоредба, пък после, заради мен и даже и за себе си, в друг ден, да служи по стария стил. Но какво да се чудим, когато няколко години след промяната, ако не повече, някои свещеници, уж „разсеяни", караха службите по стар стил, особено в делнични и тъй да се каже - слабо посетени служби, защото не бяха убедени в правотата на новия стил. Напротив бяха убедени че нареждането на патриарх Кирил е църковно беззаконие.

В някои села, където имаше събор на храмовия празник, свещениците бяха принудени веднаж да отбелязват празника или да чествуват храмовия светец по новия стил, заради разпоредбата, и втори път и по стария стил, заради селяните, заради събора, когато идваха хора и от околните села. Такъв беше случаят например с храмовия празник в монастиря „Св.Петка" край гр.Банкя - веднаж при празен храм по новия стил и втори път, със селяните, на същинския Петковден (14/27.X.). Там това вършеше отец иеромонах Герасим и то с особено задоволство... (Без много да се прикрива. Оправданието: „селяните така искат"). После и това стана невъзможно. И все пак...

Веднаж обаче, при тези предварителни разговори, когато още се само говореше, че патриархът иска да промени календара, ми беше зададен по-сериозен въпрос, даже ми беше отправено приятелско предупреждение, че неприемането на новия календар би било непослушание към Църквата и че гдето е епископът - там е Църквата.

- Почакай, нека разделим въпроса на две. За коя Църква става въпрос?., - запитах от своя страна.

- Как за коя? За нашата Българска Православна Църква.

- Не е така, - възразих, - непослушанието към Църквата означава непослушание към Съборната Православна Църква, а не към БПЦ. На кой събор е решено да се въвежда новият календар? Обратното - той е анатемосан. Ако Светейшият (така в Митрополията, при разговор, назовавахме патриарх Кирил) не слуша Светата Съборна Православна Църква, защо

пък аз трябва да го слушам. Толкова за Светейшия. Другата част на въпроса: казваш, че дето е епископът, там е Църквата. Това е вярно, но не при всички случаи. Представи си, че епископът се хвърли в морето. Трябва ли и ние да се хвърлим? Там ли е Църквата - на морското дъно?

- Ти пък, какво измисли!

Трябваше да му кажа, че когато епископът измени, не загубваме честта си на православни, като се отделим от него, както гласи 15 правило на Двукратния събор (861 г.). Но така ми дойде на ум, беше картинно и не търпеше възражение.

Както написах по-горе, сетне, особено след промяната, тези разговори станаха невъзможни, и аз ги отбягвах. Тези, които бяха добре настроени към мен, а това бяха повечето от колегите, и те деликатно отбягваха темата. Даже прекият ми началник - викарният епископ по стопанските въпроси - преосвещенният епископ Йосиф Знеполски, постъпваше така. Но той добре знаеше, че съм за стария стил и понеже ме обичаше и ценеше, ме закриляше и пазеше. Той беше толерантен, насилственото въвеждане на новия стил не му се нравеше. Когато Св.Синод го изпрати за Митрополит в Америка, през пролетта на 1970 г., Преосвещеният възложи подготовката за пътуването на мен (с писмо - „карт бланш" от Св.Синод) - изборът на подаръците, опаковането, изпращането на служебния багаж по Ер-Франс, а това бяха пет-шест добре обковани сандъка (направени специално в работилниците на църковномонополния отдел). За изпращането на летището пък, това вече по моя инициатива, наех от „Балкантурист" цял автобус за Отдела, а той вече беше набъбнал (взети само работещите в работилниците на редовен щат) на около 40 души и изпратихме преосвещения, вече високопреосвещения Йосиф „яко же подобает!", сякаш не Св.Синод, но Софийска Митрополия го изпращаше в Америка. Разбира се, председателят на Св.Синод, светейшият Кирил, беше пръв между изпращачите.

През есента на същата година напуснах Митрополията. Първият викарен епископ Партений се противеше на напуска-

нето ми. Новият Втори, който дойде на мястото на дядо Йосиф, връщайки се от някъде, ме запита по стълбите на Митрополията - „Ами ако Светейшият не те пусне като си дойде?" (Дядо Кирил не беше се върнал от почивка).

- Пусне, не пусне, аз напускам! Имам писмо предложение за прехвърляне по взаимно съгласие...

В молбата си до Негово Светейшество мотивирах желанието си да напусна с това, че ще мина на „по-високо платена работа". Каква можеже да бъде тя, когато аз бях фактически директор на малко предприятие, както дадоха названието на длъжността, след моето напускате, по новите щатни таблици?

Светейшият, когато се върна от почивката, в началото на септември, като прочел молбата, благословил и казал: „Нека да расте!" А може да се е зарадвал на случая, да се отърве от един непредвиден противник, по календарния въпрос, в собствената му църковна администрация.

Знаеше ли патриарх Кирил, че аз съм за стария стил? Да, научил. Намериха се интриганти, още до като беше дядо Йосиф, които да донесат на патриарха, че аз съм назначавал такива, които са за стария стил (не искам да кажа, точно за кого ставаше въпрос). Но не мина. Издирих заповедта. Беше подписана от... него самия, от Светейшия.

Патриарх Кирил беше, така да се каже, мой благодетел, беше ме оценил, стана трудно, но, слава Богу, стана. Иначе патриархът се обграждаше от свои хора, между които... попаднах и аз. С Негово Светейшество патриарх Кирил, който беше способен човек, ме раздели идеологията...

Преди да подхвана историческия контекст на календарния въпрос у нас, считам за свой дълг да спомена покойната скъпа моя по-голяма сестра (не родна) - госпожа Елеонора Станоева-Козарева - приятелка на майка ми. Една изключителна личност! Тя първа ме насочи към Софийска Митрополия и съдействува за първото ми пробно назначаване, за нещо като калкулант-нормировчик в отдела за църковни монополи. От нея съм получил много полезни съвети. Царство й небесно!

ГЛАВА 103-ТА. Да започнем „календарната" история в България от начало... Събития от историческия контекст

Да започнем от начало...В България, преди Освобождението, без изключение е владеел старият светоотечески църковен Юлиянски календар за всякакви нужди - църковни, граждански, стопански („...от Гергьовден до Димитровден"). Също и след Освобождението в следосвобожденска България. Кога да се сгодяват и женят, целият живот, повтарям, се движеше безпроблемно по стария календар. Земеделско-стопанският календар, даже след промяната, продължи да бъде според онаследената традиция - кога да се оре и сее, кога да се коси и жъне, новият календар послужи само за обърквване. Даже в настояще време, толкова години след промяната, в столичен вестник прочетох заглавие: „Църквата обърка лозарите" (от Хр.Буковски), защото на 1 февруари по новия стил е рано за порязване на лозята и лозарите продължават да празнуват св.Трифон на 14 феувруари (което си е 1 февруари, но по стария стил!)

Когато Българската Православна Църква обявила своята независимост, на Великден 1860 г., а по-късно в 1870 г. бил издаден и султански ферман за самостоятелна Българска църква, за да не би Цариградската патриаршия да ни обвини в още нещо, освен законното образуване на Българска автокефална православна църква, се държало строго - нищо, ама нищо, да не бъде променено, нито в богослужебно отношение, според (съкратения) Цариградски устав, нито в маниера на службите и пеенето в черква, нито дори в ширината на попските ръкави. Що остава за Православната вероизповед, каноните и календара, всичко си останало без ни най-малка промяна! (Като споменах,че промяна не била направена даже в ширината на попските ръкави, се сетих, че в отдела за църковни монополи, заварих да има шивач, който със закупени на едро платове, за по-евтино - шиеше прочутите „цариград-

ски раса", по поръчка на духовниците. Но иначе, в комунистическо време, а и след премахване на схизмата, много от българските свещеници твърде много се „модернизираха" във външния си вид, ала бих искал да мисля, че си останаха по старому - благочестиви).

При освобождението на България, тъй като и освободителите, (те и временни администратори), се движели и църковно и държавно-граждански по църковния Юлиянски календар, на никого не могло и да мине през ум, за промяна на „из древле" съществуващия календар и на обичаите. Що се отнася до схизмата, заради отделянето на Българската църква от Цариградската, тя се считала не за „схизма" а за „пизма" (инат), както сам Цариградският патриарх Виниамин II нарекъл схизмата в 1945 г., когато я отменил. Затова приснопаметният архиепископ Серафим, бидейки архиерей, в „малката, красива" страна България, поискал разрешение от Задграничния руски синод, да съслужи с българското православно духовенство, именно поради липса на основание за схизма.

Българският Синод, във Фердинандово време, особено Малкият състав, се състоял от мастити владици, някои от тях праведници - подчертано православни - Климент Търновски, Константин Врачански, Симеон Варненски. Самопонятно, при тях, била изключена всякаква мисъл за нарушение на църковните канони.

Цар Фердинанд, без съмнение - допринесъл за бързото развитие на България, - транспорт, пътища, железници, стопанство, бил склонен понякога към своеволия (например относно някои монастирски имоти), на което Св.Синод реагирал незабавно, но **на Юлиянския календар не посегнал.** Князът (а после и цар) бил принуден да се съобразява. Бил принуден да се съобрази и по един изключително важен въпрос - преминаването на престолонаследника княз Борис Търновски към Православие (съгласно Търновската конституция). За това мощно настоявали: блаженият Екзарх, Св.Синод, обществеността. Това било явното желание и на правос-

лавния български народ. Папа Лъв XIII, от яд, отлъчил Българския княз Фердинад от римокатоличество.

Княз (по-късно цар) Фердинад се отличавал с почит към екзарх Йосиф - поне така изглежда от княжеските (после царски) конфиденциални писма, отправени до Българския екзарх в Цариград. Имах щастието да видя и прочета част от тях, когато описвахме Екзархийския архив, преди предаването му в Държавния архив.

Папите никога не са имали „късмет" с България, още като се започне с Николай I и Адриан II. Можем само да бъде благодарни на Господа, че е запазил България православна! Както видяхме, светият ни покръстител, благоверният княз Борис, неговият духовен родител и защитник на православното благочестие в България и въобще - св.патриарх Фотий, светите седмочисленици - Кирил, Методий, Климент, Наум, Сава, Горазд и Ангеларий - със славянската писменост и с дейността си, послужили с цялата си светийска мощ, за утвърждаване на светото Православие у нас и са били първата здрава преграда, срещу нездравите хегемонистични попълзновения на Рим, където впоследствие се настанила и ереста филиокве.

През „цар Калояново време" (края на XII и началото на XIII в.)- цар Калоян, за да бъде признато царското му достоинство, поискал (?!) и папа Инокентий III в 1204 г. дал корона на българския цар. Било то, от страна на цар Калоян, политически акт (зле изтълкуван в Рим). Довод, че цар Калоян не гледал „на сериозно" на едно обвързване с Рим (което не би било и възможно при православния български клир и православния български народ) е фактът, че получената от Рим корона, не му попречила да бие латиняните-кръстоносци, настанили се в Цариград, и да плени императора им Балдуин I (Фландърски) в 1206 г. и да го затвори в кула до престолния си град Търнов. Спогодбата с папата „останала на книга". Ала на много търновци (боляри и народ) този „държавен" акт на царя, все пак, не се понравил. Цар Калоян, за разлика от поголемите си братя, царували преди него - Асен и Петър, не

бил „долюбван" в престолния си град. Когато в 1207 г. бил убит под Солун, пренесли го на бързо в престолния Търнов и (дори казват, че през нощта) го погребали под Царевец, (в днешната „Асенова" махала) без държавни почести. Там имало монастир, в който по-късно, цар Иван Асен II построил църквата „Св.40 мъченици". (Преди някое време бяха открити кости, които заради пръстена намерен там, се предполага, че са на цар Калоян).

На българския трон бил избран боляринът Борил (цар Борил, полу-избран, полу-узурпатор). Борил всъщност, не бил лош цар. След 11 години обаче, съпроводен от руска конница, се върнал синът на Асен I и без всякакво кръвопролитие, заел бащиния си трон. Търновци „широко отворили" портите на Търновската крепост Царевец. Цар Иван Асен II (1218–1241) станал най-великият цар на Н-рото българско царство. За спогодбата с папа Инокентий III, отдавна забравили. Още при цар Борил, който свикал събор против еретиците.

През III българско царство - синът на отлъчения от папа Лъв XIII, български цар Фердинанд - православният цар Борис III, през 1930 г., се оженил за дъщерята на италиянския император Виктор Емануил III - принцеса Джована. На папа Пий XI съвсем не бил по сърце този брак на италиянската принцеса с православния български цар. Но нямало какво да направи - държавно дело, а и младите се обикнали. Във всеки случай папата поставил условие: женските деца да бъдат кръстени в римокатолическата вяра. Но не станало тъй! Когато цар Борис III и царица Йоанна добили първата си рожба - момиче, цар Борис побързал да я кръсти **православно,** в дворцовия параклис... на 2 дни! За да постави папа Пий XI пред свършен факт...

Царица Йоанна пък сама избрала за възпитател на своите царски деца, не владика или архимандрит а един по-скромен, но благочестив православен свещеник, о.Иоан Сунгарски, когото добре познавах (в много по-късно време, разбира се). Това показва личното отношение, което имала царицата по въп-

роса, за доброто (и православно) възпитание на престолонаследника и малката княгиня.

Ние, българите, много обичахме царя, царицата, княгиня Мария Луиза (с голямата бяла панделка) и княз Симеон Търновски (Симеончо) - малко по-късно и български цар Симеон II. А цар Борис III, по ръст и вид, а и характер, приличаше на своята майка - доблестната княгиня Мария Луиза (първата жена на Фердинанд) - Пармска принцеса от древен род, която счела за свой дълг, като българска княгиня (съпруга на Българския княз - тогава княз още), да присъствува на Богоявленския Велик водосвет, на вън, на студа, до край..., което вероятно, се отразило фатално на здравето ѝ. (Присъствувала на Молебена, въпреки че не била здрава и би следвало, при това положение, да си остане в двореца).

След като дошъл в България от Виена, където се употребявал Григориянския календар, на цар Ферднанд нищо не му попречило да князува и царува 29 години по стария Юлиянски календар, от 1887 до 1916 година! (После само 2 години, 1916-1918, по новия, за гражданска употреба, наложен му, през време на войната от германския съюзник, по комуникационни съображения. - Отново други причини, а не поради някаква ценност научна или календарна).

Вярно е, че цар Фердинанд предизвикал две национални катастрофи - през 1913 и през 1918 години. Но трябва да признаем, че той не е търсил умишлено да катастрофира... Освен това, не може да виним само него за катастрофите, но и някои български продажни политици и военни, които загубили на дипломатическата маса онова, което българският войник спечелил с кръвта си. Покойният проф.Баламезов, специалист по конституционнно право, през 1913 г. бил младши дипломат в Бялград. Лично от него съм слушал следното: ако българските войски не били нападнали съюзниците сърби и гърци, то след две седмици сърбите (военната им хунта) са щели да ни нападнат, за подялба на освободените от турско робство земи (освободени главно с усилията на българската

армия). Ако България би изчакала това да се случи, нямало да бъде разглеждана като агресор на мирните преговори в Букурещ.

Докато българските войски се отправяли на запад, турските войски се придвижили до старата граница. На „халос" били и безпримерният героизъм на войниците в Тракия и Македония и удивителното умение за управлението на войските, от страна на военачалниците. (В Източна Тракия паднала крепоста Одрин, съоръжена от германците с най-модерни оръдия „Круп“, за която те казвали, че е непревземаема).

Защо бедните съюзници: българи, сърби, гърци и черногорци нямали търпение до край, да изпълнят договора, като привлекат Руския цар Николай II за арбитър помежду им? Колкото България и да би загубила от някакво евентуално облагодетелствуване на сърбите, в повече от военните усилия употребени от тях, при всички случаи евентуалната „загуба" би била по-малка от това, което България загубила след Букурещия мирен договор. А Източна Тракия, до линията Енос-Мидия, която никой не оспорвал, даже и турците, които искали мир, преди да се запекат сраженията при Чаталджа? (Цар Фердинанд неправилно не се съгласил с турското предложение, защото... приготвял каляска, с която да влезе в Цариград

Турците проявили благородство, като се завърнали само до старата граница, а не стигнали до Пловдив, в пространствата освободени от българските войски, хвърлени в братоубийствената война с довчерашните съюзници - сърби и гърци (А се появила песен у нас - „Съюзници-разбойници..." Кой бил разбойникът?) Можело е да се почака, тогава наистина съюзникът щял да стане разбойник, както подчертаваше проф.Баламезов, макар че най-добре би било никой да не станел разбойник.

Колко допълнителна излишна кръв пролели българи, гърци и сърби, че и холерата отнесла маса човешки, войнишки животи! Що за териториално лакомство и липса на чест, прояви-

ли българските, сръбските и гръцките държавници! Само цар Фердинанд ли бил виновен, за игнорирането на Руския цар - предвидения в договора арбитър? Като имаме предвид благородството на император Николай II, Балканската война щяла да бъде истинска победа за освободителните съюзнически войски! Както и да би била направена подялбата и независимо, че главната тежест паднала на българската войска! Подчертавам - **благородството** на Николай II - св.цар новомъченик Николай, замъчен и убит от болшевиките, защото си позволявам да уверя уважаемия читател, съм добре запознат **с** живота и дейноста му. Ако император Николай II е допуснал грешки в управлението си, то неговите грешки са нищо, в сравнение с грешките допуснати от други императори и крале, минаващи за велики. Може би, не е бил достатъчно наказващ монарх, не е смачкал надигащата се безбожна революция... Би спасил от погибел милиони човешки същества и една могъща Русия... Но дали това е точно така? В Москва, през 1967 г., търсейки Българското подворие, попаднах случайно, в една съботна вечер, на бдението в друг храм, близко до пл. „Таганка". На другия ден, неделя, се празнуваше чудотворната икона на Пресвета Богородица „Неопалимая купина“, а се оказа, че в близост, някога е имало храм в чест на тази икона, който православен храм болшевиките „снесли"- разрушили, като десетки и стотици други храмове. Останах до края на службата. След отпуста, протоиереят проезнесе кратко слово, в което каза за този разрушен храм: „Тук имаше храм. **Заради нашите грехове,** сега храмът го няма..." (к.м.) Това е действителното обяснение и за революцията...

Интелигентността и благородството на царя-мъченик за мен са несъмнени и то в повече от много други руски царе, в което се убедих, когато имах възможността да се занимая с материали от неговото царуване и от личния му живот (противно на очернения образ, представян от болшевиките, както ни го и представяха в гимназиите и университетите през комунистическото време). Това е една голяма друга тема... Ис-

ках само да подчертая, че било наистина жалко за съюзниците и преди всичко за България, че не потърсила предварително договореното арбитърство. Някой е „насъсквал“ съюзниците един против други или те самите, без чужди съвети, проявили пагубно неразбирателство? От друга страна, много е вероятно, да не се нравела напълно, на някои политически сили, съюзната, на българи, гърци, сърби и черногорци, освободителна военна кампания? Във всеки случай, когато българските войски победоносно достигнали Мраморно море, там се появили английски кораби, като предупреждение, като помощ на турската войска.

Защо да не напомня, че руският цар Николай II бил кръстник на престолонаследника княз Борис Търновски - детето с хубавите очи, обградено с толкова голяма любов от целия императорски двор при пребиваването на цар Фердинанд в Санкт Петербург, - православното (препокръстено, преминало от римокатолицизъм в Православие) царствено дете?

Непотърсването на договорения арбитраж се превърнало в огромна грешка и национална, за нас, катастрофа!

Между другото един срамен факт: когато се водели преговорите в Букурещ, гръцката войска настъпвала на север през Кресненското дефиле и изведнаж... се видяла цяла обградена от българска войска. Който познава Кресненското дефиле, може да си представи безизходното положение на гръцката армия... Телеграма полетяла по жиците към Букурещ. Получил я генерал, участник в преговорите, чието име не искам да споменавам. И понеже героят при Кресна щял да бъде друг генерал, обградил гръцката армия, поставил я в безизходност, генералът в Букурещ сложил телеграмата в джоба си - все едно, че нищо не е станало. Защо? Защото двамата генерали враждували помежду си... Срам! Срам! Предаване на Отечеството! Съвсем други са щели да бъдат резултатите в Букурещ, ако Българската делегация би се възползувала от телеграмата, когато цялата гръцка армия, сред усоите на Кресна, под дулата на оръдията и картечниците, могла да падне в плен. А така,

договорът бил подписан, като че нищо не се е случило при Кресна и гръцката войска се изтеглила... Цар Фердинанд ли е бил виновен за това предателство на българските интереси, предателство спрямо България, при това поставена „на колене", заради „агресията" си, - предателство направено от генерал, който се е клел за вярност?

Все пак Букурещкият мир ни оставил излаз на Бяло Море, за утешение. Когато някой загуби главната печалба, му дават някой дребен предмет за утеха. А този излаз бил твърде полезен за българската международна търговия.

Този излаз сме загубили след I-вата световна война. След нов безпримерен героизъм срещу французи, англичани, че даже австралийци и новозеландци и колониални войски (без да слагам сърбите и гърците, в сметката), България отново станала губеща страна.

Англичаните не могли да се примирят, че не напреднали нито „сантиметър" при Дойранското езеро, въпреки усилията им. Очудвали се. Но нямало защо! Просто преди това никога не били срещали българска войска срещу себе си... Командуващият английските войски при Дойранското езеро бил силно раздразнен. Това личало, когато през английския сектор преминали българските пратеници, които трябвало да уговорят примирието със силите на Антантата, през есента на 1918 г.

Антантата? Грешката на цар Фердинанд била, че не присъединил България към Антантата, а я присъединил към Централните европейски държави. Липса на предвидливост, а не само немската му кръв, била причината. Пак ще повторя - не е виновен само царят. Виновни били и политиците, министър-председателят - д-р Васил Радославов и компания, който с тесни ограничени представи за придобиване на Македония, я загубил още веднаж.

България би трябвало да застане на страната на Антантата. Тя била с много по-голям военен, демографски и стопански потенциал. Първо излазът на Бяло Море не би бил загубен, пък (най-малко) още нещо са могли съюзниците да отпуснат

заради военните ни усилия. А още и Източна Тракия, ако не до Мраморно Море, то поне действително сигурното спечелено там през Балканската война (Турция била на страната на Германия и Австроунгария, т.е. на страната на победените).

На края едно смислено предположение, каквото, уважаеми читателю, не очакваш. То не е мое, а на бивш военен, висш офицер. Какво би станало, ако България би влязла на страната на Антантата? ...Не би го имало октомврийският преврат, нито февруарският в Русия през 1917 г., т.е. не би ги имало и тъй наречените „Велика" октомврийска революция и февруарската революция. Т.е. Русия никога не би станала Съветска Русия или Съветски Съюз, не биха погинали милиони люде... Не би абдикирал цар Николай II (на 2.III.1917 г. по Юлиянския календар), откъдето започнало цялото нещастие на Русия, че и на България, и още няколко европейски страни, оставени от „Ялта" в „зоната на сдрача"... Защото войната е щяла да приключи още в 1916 г.! (по това време поста главнокомандащ поел самият император Николай II и руските войски победоносно настъпвали през Лвов към Пшемиш (Перемисъл)).

Българската войска оголяла, обосяла и гладна, през Първата световна война удържала по полетата на Македония, добре снабден с консерви и шоколад, многочислен противник (който дал и много жертви, разбира се, срещу българската армия). Ако била включена към силите на Антантата, тази доблестна българска войска би воювала по съвсем други бойни полета и би била много по-добре снабдена със всичко необходимо „за бой и живот". Посоките биха били: югоизток, евентуално северозапад (заедно със съседите сърби и другите войски от Антантата) и север (заедно със съседите румънци), където руските войски, вече при главнокомандването на императора, громели германските и австроунгарски войски и напредвали. Паднали Лвов, Пшемиш, Жешув...(владени от австроунгарците до тогава). Англофренските сили, заедно с колониалните войски, вместо на Балканския полуостров да бъдат изтощава-

ни от българската войска, биха могли да дебаркират на Черногорския адреатически бряг и да ударят Австроунгария от юг (заедно със сърби и гърци), или по друг начин да ударят върху силите на Централните европейски държави, с което да се помогне, заедно с българската войска, за по-бързия край на войната. Както написах, войната е щяла, несъмнено, да приключи още в 1916 г., без да се провлачи до 1918 г. - „вина" за което има България (не самата България, а нейните управници), обявила се, погрешно на страната на Германия и Австроунгария. Нямало да се дойде до резултатите на фаталната 1917 г.!!

Последно: не цар Фердинанд оголил, обосил и недохранил войниците на фронта, а продажните и престъпни доставчици на провизии и вещи за войската, за което Д-р Радославов и кабинета му, носили не малка, ако не цялата вина. Тази епична трагедия се развила пред умните и малко тъжни очи на Престолонаследника, който бил почти навсякъде по фронтовете, - дребен, слабичък, облечен в шинел... И никога не я забравил!

Бидейки, както той сам себе си определил - най-големият българофил, когато станало възможно, да хване по-здраво кормилото на държавата в ръцете си, без партийни управления, България, точно тогава, достигнала бързо до своя връх - 1939 година! 8-ма в Европа! При царуването на Борис III - Цар на българите. Така се и подписваше. Но като свой цар го чувствуваха и всички националности живеещи в България, защото както царят, така и българският народ, бяха толерантни, добронамерени и доброжелателни, благоразположени и миролюбиви. Влизането в Тройния пакт (оста Рим, Берлин и Токио), цар Борис задържал до последна възможност и само за да предпази прегазването на България от Хитлеристката военна машина, както това станало с Югославия и други страни, влязъл в Пакта. Но не позволил българи да се бият с руснаци, не пратил войски на Източния фронт, въпреки натиска от страна на „фюрера" (Хитлер). Ако цар Борис би бил жив през

1944 г. (да оставим на историята да открие имало ли е чужда „помощ", за да си отиде на 50-годишна възраст, при това, както казваше царица Йоанна, той беше здрав човек) - може би друга би била съдбата на България. Но така Господ е допуснал, заради нашите грехове... (според думите на протоиерея от храма при „Таганская площадь").

Това е може би една нестандартна визия върху историята на III българско царство. Незадължителна. Нямам претенции към съседите - сърби, гърци, румънци, турци, нито към англичаните или французите, действували според своите интереси, а към българските политици, които проигравали добрите възможности.

ГЛАВА 104-ТА. Княз (цар) Фердинанд запазил Юлиянския календар близо 30 години. Един (непотвърден) разказ. Фактът обаче, си е факт. Причината за промяната и промяната на календара за гражданска употреба в 1916 г. Как се празнуваха църковните празници...

Да се върнем към цар Фердинанд, който иначе допринесъл за развитието на свободна България. В прискърбието си, при наложената му абдикация в 1918 г., цар Фердинанд упоменал заслугите си за България, която той наистина обикнал, като своя страна, като своя втора родина. Тази му обич не може да се отрича.

Много интересен ми е бил винаги фактът, за който споменах по-горе, че цар Фердинад дошъл от Виена, в която действувал Григориянския календар, не променил стария Юлиянски календар, напротив - бързо свикнал с него за държавна употреба. По него ръководил държавата, издавал укази, свиквал Народното събрание, уволнявал и назначавал министри - близо 30 години (т.е. почти през цялото си князуване и царуване, изключая последните две години).

Научих една история. Прочетох я някъде. Не мога да потвърдя нейната достоверност, (няма от къде), за което съм длъжен да предупредя. Ще я разкажа на любезния читател приблизително така, както си я спомням:

За стъпването на българска земя на новия Български княз (Фердинанд), бил определен ден, на която стояла (според календара във Виена) 13-та дата. Ще кажете: „какво от това"? Но младият, 26-годишен княз бил суеверен и тръпнел от неувереност и „зли" предчуствия. Няма ли да го постигне съдбата на предния български княз - Александър Батемберг - няколко години и хайде обратно за Виена? За какво би му било всичко това? Такъв резил (позор) пред цяла Европа!

Денят приближавал, князът пътувал, а нямало кой да му вдъхне капка надежда. 13-тото число „злокобно" висяло в календара. И тогава именно, князът сам ли се е сетил или някой му подсказал, че в новата Родина владее Юлиянският календар и на уречения ден, в България ще бъде не 13-то, а 1-во число на месеца... (Разликата в XIX в. е била 12 дни между двата календара).

Князът се отпуснал и затворил очи в отново лумналите княжески надежди и мечти... Да живее първото число и стария Юлиянски календар!

Усмивка изгряла на красивото лице на княза и той, сред овации, стъпил на Българския бряг (на Дунав). „Ура!" „Да живее князът!"

Е как искаш, любезни читателю, да не полюби младият княз, стария Юлиянски църковен календар, който му вдъхнал живот и радост и как да не го приеме като свой и да не издава укази и да одобрява закони, написвайки собственоръчно, неговите дати?

Разказът е вероятен, но верен или не - фактът си факт, че князът и после царят на България, Фердинанд запазил, ползувал за държавна употреба, управлявал по Юлиянския църковен календар... почти 30 години!

През 1915 година България влязла в Европейската война (известна, впоследствие в историята, като I-ва световна война, след намесата на Япония и САЩ на страната на Антантата). Споменах вече, че България се намесила на страната на Централните европейски държави - Германия и Австроунгария и за последствията от войната.

В Антатата - Русия се ръководела по Юлиянския календар, Англия и Франция - по Григориянския. Размененатa документация, военни сводки, координации, съобщения между съюзниците, се датирали и по двата календара, например - 31.VIII./13.IX - един и същи ден. На следния ден и Юлиянският календар навлизал в септември - 1/14.IX., сетне - 2./15.IX. и т.н. Никакви проблеми в Антантата! В Тройния съюз би следвало също да няма проблеми. България се водела по Юлиянския календар, германци и австроунгарци - по Григориянския. Така се започнали комуникациите. Но през следващата година, военен мързел или що, но германците настояли, да има само една дата - григориянската. В България в гражданска употреба бил въведен с указ на цар Фердинанд новия календар. След 1 март последвал 14 март, изпуснали 13 дни. Но Църквата (Българската Православна Църква) продължила да брои 2 март, без да изпуска ден. **Пълна лъжа** е, че Църквата направила промяна през 1916 г. Никой не помислил, нито в Св. Синод, нито в правителството, да принуждава Църквата да се съобразява с гражданската промяна на календара. Празникът Рождество Христово продължил да се празнува на 25 декември по Юлиянския календар, който по нововъведения Григориянски календар, за гражданска употреба, носел нова дата - 7 януари. Ако беше въведен някакъв нов „патагонски“ календар или календар „Бонго-Бонго", дните, освен юлиянската си дата, щаха да носят и датата на въведения календар. Ако бяха въведени едновременно и Григориянския и „патагонския", какъвто няма, то дните освен юлиянската дата щяха да имат още две - и по Григориянския и по „патагонския".

След промяната на гражданския календар през 1916 г., църковните празници продължили да се празнуват тържествено, на юлиянските им места (на юлиянските дати), независимо от новата дата по григориянския календар, и главните празници, (подвижни и неподвижни) продължили, без промяна, да бъдат официални празници в Българската държава.

Църквата съобразила на църковните календари и календарчета да бъдат, поставяни две колони с дати - за улеснение. Едната колона показвала денят с новата григориянска дата, а другата с юлиянската, непроменена, дата. (Както посочих, ако имало трети календар, щяло да има и трета колона и трета дата за същия ден.)

Как изглеждаха празниците след промяната на календара за гражданска употреба? Например (един и същи ден, двойно датиран):

По гражд. календар, дата	Празник	По църковния (юлнаиски) календар, дата
7 януари 1917 г.	Рождество Христово I ден	25 декември 1916 г.
8 януари 1917 г.	Рождество Христово II ден	26 декември 1916 г.
9 януари 1917 г.	Рождество Христово Ш ден	27 декември 1916 г.
14 януари 1917 г.	Обрезание Господне (Василъовден)	1 януари 1917 г.
19 януари 1917 г,	Богоявление (Йордановден)	6 януари 1917 г.
20 януари 1917 г.	Св. Йоан Кр[illegible] (Ивановден)	7 януари 1917 г,
август		
19 август 1917 г.	Преображение Господне	6 август 1917 г.
28 август 1917 г.	Успение Богородично	15 август 1917 г.

Всеки ден имал двойна номерация, без Църквата да съкращава дни или да издърпва празници 13 дни напред, както от 1968 г. нататък.

Следващите поколения не изменили на Църковния календар. Свидетелствувам за времето на моето детство, преди 9.IX.1944 г.

9 септември ме завари като курсист през лятната ваканция, в машинописните курсове „Грома", евакуирани в родния ми град. Бях най-малкият курсист, други такива курсисти-деца, като мен, нямаше. Баща ми ме беше задължил да ги завърша и аз ги завърших със съответен диплом, а после ми даваше да пиша на машина и отговарям на писма от търговската му кореспонденция. Беше ми любопитна, все още употребяваната дателна форма при адресирането: „Господину...". В училище ни учеха вече на винителен - „До господина...", макар че се употребяваше и съкратено: „До господин..." Така че помня всичко...

Ние децата, като всичко „попиващи", знаехме добре църковните празници, около които се слагаше училищният ни живот и въобще целият живот. Особено в родния ми град В.-Търново, който сега е над 100 хиляди жители, но тогава беше 15-17 хиляди и представи си, любезни читателю, имаше седем действуващи енорийски църкви! Празничния календар ние заучавахме (от живота) по стария църковен светоотечески календар, но с новите граждански дати. От тогава безпогрешно го знам и до сега. Учебната година почваше на 15 септември, т.е. на следния ден след деня на св.Симеон Стълпник - имен ден на Престолонаследника Симеончо. После следваше Малка Богородица (Рождество Богородично) на 21 септември, 27 септември - Кръстовден - пости се, 30 септември - св.София, Вера, Надежда и Любов - именния ден на майка ми, 14 октомври Покров Богородичен - този ден научих като студент в София, 27 октомври - Петковден, 31 октомври - св.вмчца Злата Мъгленска (Българска) - именния ми ден (оказа се, че при включването в календара на БПЦ, цифрата 13 е разчетена неправилно като 18, по Юл.календар, т.е. мъченическата кончина на светата великомъченица, след констатиране на тази неволна грешка, следва да се чествува на 26.X. при григоринаската номерация на дните, а не на 31-ви, (когато е празникът на св.апостол и евангелист Лука)).

Ноември - 8-ми - Димитровден, 21-ви Архангеловден – празник на полицията, 6 декември - св.Александър Невски и тая да-

та попълних в календара в паметта си - в София. 7 декември - св.Екатерина, 8 декември - св.Климент Охридски - студентския празник, 13 декември - Андрейовден, варяха в къщи царевеца, с мед. Казваха, че „денят е порасъл с едно царевично зърно". 19 декември - Никулден, празник на търговците, рибарите и моряците. Печаха шаран с плънка от орехи и лук - разкошно. 25 декември - св.Спиридон Чудотворец - денят попълнен в София.

На 30 или 31 декември, различно през годините, ни разпускаха за Коледната ваканция, която траеше две седмици - до Васильовден, непосредствено след който празник, заучвахме.

„1 януари"? На този ден казвахме: „Германската нова година". За нас децата в Търново - това беше най-обикновен ден от Коледната ваканция. В къщи с нищо не се отбелязваше. Названието „Германска нова година" не беше измислено от нас, нито от нашите родители, а от онова по-предно поколение, при което бил наложен Григориянският календар за гражданска употреба (по настояване на германците). Срещу „германската нова година" родителите ни отиваха на бал във Военния клуб. На следващия ден слушахме разговори за танците (майка ми със стринка ми и други жени), но за нас децата, тези разговори бяха като за много далечни неща, които нас не касаеха и не интересуваха. На другия ден - 2 януари - Игнажден, това вече беше празник. Носехме орехи на стринка и вече започвахме да очакваме Коледа, като не стихваше нашия детски глъч по близките снежни пързалки...

Бъдни вечер - постна храна, молитвата, покадяването с благовонен тамян (траеше дълго, баща ми покадяваше навсякъде), питката, от която първото парче се оставяше за Св.Богородица, мед, орехи, традиционните постни сърми, фасул, ябълки, когато имаше - портокали, украсената елха, „дядо Мраз", подаръци... Сутринта на черква, на втория и третия ден на Рождество Христово – също. На втория ден на Коледа - градът усъмваше с разпростряно по тротоарите на главните улици свинско месо, донесено от селяните за продажба на гражданите, правеше ми впечатление – с печати от Ветеринарната служба.

Срещу Васильовден - „нашата си Нова година" се месеше новогодишната баница с късметите. За другия ден майка ни приготвяше суровакници. Умееше да прави цветя от грапава хартия, с които укичваше суровачките и те ставаха чудесни, и правеше суровакници не само на мен и на сестрите ми, но и на деца от махалата. Чувахме, че в София започнали да суровакат на Германската нова година, но за един консервативен град като Търново, от който не излезе нито един партизанин, та след 9 септември дойдоха да ни управляват от с.Килифарево, червеното село, - такава промяна не можеше да стане.

19 януари - Богоявление. Празникът се отбелязваше много тържествено. След светата Литургия, от всички 7 църкви, на 7 места на р.Янтра се хвърляше кръста в реката и се намираше във водите съответно от смелчаци, които не се бояха от студа на водата и на въздуха. Нашата енорийска църква, „Св.Марина", беше първа по течението на виящата се из целия град река. - Отивахме на „Устието". Искам да отбележа, че в нашата черква пееше смесен хор, в който пееха нашите учители, а хорът се дирижираше от офицер. Беше ми приятно да го гледам, - изглеждаше много напет с офицерската си пелерина. Диригентът на църковния хор в „Св.Марина" беше капелмайстор или от 18-ти Етърски („на Негово Величество цар Фердинанд") пехотен полк, или от новообразуваната Школа за запасни офицери. (18 пехотен полк беше полк прославен в Балканската война, във първите вихрени срещни боеве с турските войски, победоносни за българите, при Петра, заедно с други полкове, та Лозенград паднал без бой. Турците не сварили в главоломното си отстъпление да се настанят по „табиите" и да отбраняват града, - отразено и в марш от онова време: „Разбит и сплашен наший враг, без бой предаде Лозенград..." Тази песен зная от майка си. През времето на моето детство, хората обичаха да пеят в къщи. А тя, бедната, майка ми, Бог да я прости, останала на 4-5 години сираче от тази война. Дядо ми геройски паднал при Калиманци...).

След светата Литургия на Богоявление (Йордановден), се отправяхме към Устието - там където между скалите на два съседни хълма, се промъкват: Янтра и от двете й страни - ж.п. линията и шосето от Габрово, за да влезат заедно в Търново. Дълга колона представляваше шествието към реката, а не беше и толкова близо - може би километър и половона до там. Дядо поп Георги беше облечен на Богоявление, както на Великден и на Рождество, в бляскави бели одежди.

(Дядо поп Георги не беше толкова стар - но нашето обръщение към него беше „Дядо попе", и това се считаше за най-почтено обръщение. Комунистите вложиха после в тяхния отвратителен болшевишки речник думата - „попщина" с негативен отенък и за попщината и за поповете. И това направиха хората потънали в кръв и простащина. Свещениците се поддадоха на празните комунистически приказки (?!) Как може да бъде почтено обръщението „Дядо Владика", а „Дядо Попе", да бъде непочтено? Съвремените сега попадии са „презвитери" (Странни представи!!) И на времето при споменаване в църква се четеше например: „Екатерина презвитера", но навън, в живота, обръщението беше „Бабо попадийо", или „Попадийо", жените се обръщаха често - „Попадийке", а официално: „Госпожа попадия", - така се обръщах към една служителка в отдела за църковни монополи - презвитера. Няма да забравя следния случай, - не присъствувах, разказаха ми го:

Прекият ми началник в Софийска Митрополия - Епископ Йосиф Знеполски запопва най-хубавото момче в с. Осенов лак, току-що завършило Семинарията. След ръкоположението - общоселски банкет! Дядо Йосиф става и държи слово, - напътствие към селяните и новия свещеник. Не забравя и презвитерата. Обръща се към нея така: „И ти, бабо попадийо, трябва да бъдеш за пример на всички жени в селото!" А „баба попадия" е на... 19 години!!

Тъкмо чрез това обръщение: „бабо попадийо", Епископ Йосиф искал да обърне внимание, преди всичко на селяните,

че това младо хубаво момиче, току-що станало от гимназиалния чин, вече не е Мичето или Кинчето на кака еди коя си, а е Баба попадия, с което трябва всички да се съобразяват, и да й отдават съответната почит, а тя да бъде за пример - ведра, уважителна, две думи да каже, но да ги каже на място и до нея да се допитват жените за съвети по църковни и семейни въпроси.

След обяда новият свещеник заминава на стаж...

Дългата колона, „во главе" с дядо поп Георги потегляше от храма на Богоявление, независимо от температурата, а бяха здрави, „яки" зими! Най-напред вървеше хорът и пееше. После вървяхме ние, „иподяконите" (всъщност четци и олтарници) облечени в не по-малко бляскави стихари, препасани кръстообразно. (Нашата енория беше богата!) На празник бивахме към 10-12 „иподякони", като на архиерейска служба. Носехме кръст, светилници, свещници, хоругви и ангелчетата (на които викахме „слънцата") Чинно с пеещия хор, процесията стигаше до определеното място на Устието на реката. Там се извършваше, насред шосето за Габрово, Великия водосвет. Не помня вече дали в края на водосвета, или след прочитане на Св.Евангелие, (или при хварляне на кръста в реката), строеният взвод войници вдигаше пушки и огласяше простора със залп във въздуха. Политаха гълъби, специално приготвени за случая.

След Великото водоосвещение, ако реката не беше замръзнала, дядо поп Георги влизаше в каика (правоъгълна лодка, с която кака Василка, каикчийката, превозваше пътници от единия бряг на другия, водейки каика по дебела тел или телено въже, простряно над реката). Каикът отиваше към средата на реката, а Янтра през ония години беше пълноводна. Бай Киро рибаря и още един негов колега, сгрели се преди това с вино с чер пипер (или с коняк), чакаха на брега голи, по гащета, наметнати с по някаква връхна дреха. Дядо поп правеше лъжливи движения, а рибарите следяха ръката на свещеника. Най сетне дървения кръст политаше в реката, за да освети во-

дите й, а рибарите се хвърляха и всеки желаеше той да го намери. Кръстът биваше изваден при всеобщо внимание и възхищение на богомолците. Да, но както казах, в онези дълбокоснежни и студени зими, Янтра замръзваше в много години и ледът стигаше дебелина, половин, един метър, че и повече. Тогава предварително изсичаха, голям квадрат, няколко метра, на няколко метра, (За мое съжаление, не ми се е случвало да видя, кой извършваше това изсичане на леда. Най-правдоподобно е това да са извършвали войници от гарнизона. По това чудесно време войската си беше действителна част от народа, а гарнизонът, - неделима част от града и със съучастие във всички празници. Празниците се чувствуваха, както по къщите, така и в казармите. Без занятия, обяд по друга разкладка, чаша вино, градски отпуски.) Когато реката беше замръзнала, дядо поп Георги слизаше на леда и идваше до изсечения в средата на замръзналата река квадрат. Рибарите също чакаха там. Свещеникът хвърляше кръста внимателно във водата, за да не отиде под леда, а бай Киро и другият рибар, бързо скачаха в ледената вода за Кръста. Помня, че в 1942 г. беше голям студ (зимата, в която замръзна цялата танкова армия на Фелдмаршал Паулос пред Сталинград), но рибарите не се плашеха. А беше толкова студено, че на моя дядо му беше измръзнала ръката през ръкавица, като носел чашка със светена вода, каквато всички си наливаха по малко, там, при реката, след Великия водосвет. Празнуването на Богоявление беше нещо разкошно! В София, Богоявленският Велик водосвет се извършваше в присъствието на царя. (А какъв беше Химнът на царя! - „Всемогъщи, прави Боже, молим царя ни пази...")

След обяд Бай Киро и другият рибар, обикаляха с Кръста из цялата енория и биваха щедро дарявани...

Следващият ден - 20 януари - Ивановден. Започваха сватбите. Толкова много в един ден!..

30 януари - Антоновден, 31 януари Атанасовден. Циганите започваха да чакат лятото („Танас гилди, яз гилди" - „Дойде

Атанас, дойде лятото") и т.н. и т.н. Във всеки месец, знам от тогава и до сега, по няколко празника, на юлиянските им места, с гражданските, григориянски, обозначения на тези дни (без всякакво връщане или изпреварване). Даже ако ме попитат за юлиянските дати, за някои празници ще се замисля и ще трябва да извадя числото 13 от датата, на гражданския календар, за да отговоря. Така ги знаехме (и празнувахме) празниците на юлиянските им места, както са установени от древност от Църквата и от светите Отци, но го знаехме с гражданското датно обозначаване на този ден, по гражданския календар, с който се служехме ежедневно. Беше ни лесно, ала беше и правилно... Това се отнася и за моето поколение и за поколението на родителите ми. По-предното поколение е трябвало да учи новата (гражданска) номерация на правилните празници...

Излишно е да казвам, че на Гергьовден, 6 май имаше военен парад, а на 24 май - Св.св.Кирил и Методий - манифестация на учащите се от всички видове училища. В родния ми град се празнуваше тържествено и патронния празник на града, - 22 март - Св.40 мъченици. Целият град осъмваше с трикольорните знамена по къщи и учреждения, които естествено, както и магазините, бяха затворени. На този ден, великият цар Иван Асен II разбил вероломно нападналия България, византийски феодал Теодор Комнин и го пленил, при с.Клокотница, в 1230 г. В чест на светите 40 мъченици Севастийски, на чийто ден се случила и с чиято помощ била нанесена блестящата победа в отбраната на България от коварния „съюзник" Комнин, бил посветен новопостроеният храм под Царевец, който все още не бил наречен никому. (Това рядко се случва. Обикновено църквата носи своето име още при строежа. Но тогава Господ допуснал да бъде тъй, за да се прославят светите 40 войни мъченици в столицата на тогава силната и велика България.)

На този ден, един път в годината, Търновският митрополит служеше в старинната църква и причастяваше... гарнизона -

18 Етърски пехотен полк и Школата за запасни офицери. (Не зная, а тогава не съм се сетил да питам, дали целият гарнизон е довеждан при храма „Св.40 мъченици" за Св.Причастие или представителни роти, пък другите православни и желаещи да се причастят войници са причастявани по други църкви или в казармите, но така помня, че „владиката причастяваше гарнизона". Също, по никакъв начин войниците не биха могли да влезат в църквата, която не беше голяма, при това се изпълваше от гражданите. Вероятно войската е стояла строена отвън и е въвеждана, примерно по взводно, за причастяване). Разбира се, съвсем близко е до ума, на владиката да са помагали свещениците при причастяването на войската. Празникът на св.40 мъченици, се пада винаги през Великия пост, но при Храмов празник се служи не Преждеосвещена, но пълна Св. Литургия. Армията постеше. (Не мога също да кажа, дали целите пости, което за православното население на страната, не беше нещо необикновено, но за Свето Причастие и сряда и петък - сигурно.) Не случайно зелевият сок, с червен пипер, нарязан на ситно праз и супена лъжица олио, носеше названието „армейна чорба". На есен се слагаха в заготовка в казармите освен турши, огромни каци със зеле.

Във войската имаше полкови свещеници, които на офицерските си пагони носеха вместо офицерските ромбчета (звездички) - кръстчета. Те обгрижваха войската, особено през войните. Раправяли са ми за Балканската война: получела ли се заповед за атака, полковият свещеник причастявал войниците, независимо какво са яли преди това. Колко от тях, със смъртта на храбрите, са щели да предстоят в отвъдния свят пред Бога, а после да се поселят там, където са „милостивите и убитите във войните" - положили живота си за своите ближни. (Разбира се, че са причастявали православните войници и желаещите от тях. Като се има предвид че войсковият състав е бил рекрутиран почти изключително от българи тогава и че вярата е била на ниво - това са били над 90 процента от войниците.

Причастилите се войници в храм „Св.40мъченици“ във В.-Търново излизаха от църква и на вратата им раздаваха мекици, посипани с пудра захар. Въобще мекиците бяха традиционната закуска след Св.Причастие. През постите мекичарите чакаха пред вратите на енорийските църкви и успешно продаваха продукцията си. Разбира се, за войниците бяха се погрижили полковите продоволствени служби и военните готвачи.

След службата, дядо Софроний, Търновският владика - един забележителен митрополит, внушителен на вид, красив, винаги ласкав и усмихнат - така съм го запомнил, пряк потомък на Чавдар воевода (внук, той така се и наричаше - Чавдаров) - отслужваше тържествен молебен в Центъра на града при паметника на свободата, в присъствието на представителни войскови подразделения, н-к гарнизон, кмет, околийски началник и други първенци и гражданството. Митрополитите бяха все едно с ранг „министър" и наистина имаха своята тежест. При вида на архиерейското енголпие, полицаите на пост, почтително козируваха.

Това бяха няколко щрихи от преддеветосептемврийска България, в някаква връзка с темата, така както съм ги запомнил.

Ще добавя, че учителите водеха на черква учениците на някои празници - особено за Причастие. Учителят от отделенията в кварталното ни училище, г-н Златарски, който беше музикално надарен, ни научи да пеем хорово третата статия от Христовото опело, което се служи на Разпети Петък - „Родовете всички...". Пеехме в енориския храм на Велики Петък вечерта, при умилението на родителите и гражданството.

ГЛАВА 105-ТА. Промяната...

Българският народ, до преди П-рата световна война, се отличаваше със своите традиционни християнски добродетели: честност, доброта, почтителност, пословнично гостоприемство, подчертано трудолюбие и висок морал.

Точно обратно въздействува социалистическото (без) време. Голяма част от хората станаха от честни и трудолюбиви - крадливи и мързеливи... и нископроизводителни. Постепенно... и то не само в нашата „социалистическа родина" а в повечето, ако не във всички страни от „социалистическия лагер". От една страна стоеше социалистическата държава (безбожната комунистическа власт, която препятствуваше религията и религиозното възпитание), експроприираше, колективизираше, даваше несъответствуващи на труда заплати, т.е. грабеше и ограбваше, от друга страна бяха „трудещите се", някои от които считаха за свое „ответно задължение", да лъжат държавата, да работят, колкото се може по-малко и да „си вземат", т.е. да крадат, онова което им е възможно (от много големите началници, от директорите и по-малките началници по иерархията надолу), особено от „Брежнево" време насам, до пълния икономически провал, признат на първия, след 10 ноември 1989 г., пленум на Централния комитет на Комунистическата партия, от „генсека" Петър Младенов, който вероятно е бил искрен и добронамерен при тази своя констатация.

През 1968 г. още не беше се дошло до там. Това беше едно средно време между 1944 и 1989 години. Все още не бяха разрушени напълно морала и привързаността към Църквата, която **не се мени.** Тайно, скришно, софиянци от един квартал се църкуваха далеч в друг, стига да искат да присъствуват на служба или да извършат треби (особено кръщения). По-тежко беше в провинцията, където имаше преследвания, уволнения и друг тормоз и където, в малките селища, хората се познаваха добре помежду си.

В 1968 г. Църковното управление почти доунищожи това, което беше останало. Социалистическата държава приветствува промяната на църковния календар, макар и неофициално. Колкото тя и да се стараеше, не можеше да унищожи църковните празници, здраво свързани с битието на народа. Особено съборите по селата на храмовите празници. Днес примерно е Голяма Богородица - Успение Богородично, а колко

много храмове са посветени на Божията Майка! В гр.Долна Баня например, едно от най-големите някога села в България със своите 5000 души. Свещениците бяха благочестиви, черквата се пълнеше на празника, а след обяд ставаше общоселския курбан. Преди празника из селото се движеше каруца, която събираше дарове за курбана. Освен всякакви зеленчуци, хората даряваха агнета, овци, някое теле, което вървеше завързано зад каруцата. Курбанът готвеха мъже, още от сутринта. Подобна гледка не съм виждал никъде другаде - нанизани на здрави пъртове бяха наредени да врат над огъня десетки котли - може би сто, а може по-малко, никога не съм ги броил, всеки случай заемаха голямо пространство пред църковния двор, до р.Бистрица (вливаща се малко по-надолу в Марица). След обяд, след освещаването на курбана, започваше раздаването му. Цялото село се изреждаше, от всяко семейство имаше поне един човек, с една или две котелки. Вземаха от курбана, за да вкусят (за да ядат) всички в къщи за здраве от благословената празнична храна. Не само аз мисля така, но казваха и други - че не са яли нищо по-вкусно. Когато Успение Богороично се паднеше в сряда или в петък, курбанът се правеше на следния ден.

Петковден, Димитровден, Архангеловден, Гергьовден, Спасовден - събори и събори! Страшно се дразнеха управляващите и комунистическите идеолози. А от нисшите комунисти имаше и такива, които участвуваха в тези местни тържества. Телевизията и радиото не можеха да отминат църковните празници и съборите. Още от вечерта, или на самия ден, се появяваха по телевизията разни женуря и баби в национални носии, да „обясняват" празника. Нищо общо с християнството или с празнувания светец! - Какво се готвело, разни други народни обичаи, легенди, суеверия, потайни кладенчета, билета и всичко това „за здраве". Слушах ги с погнуса, но ги слушах, за да видя до къде ще стигнат. Жените в народна носия може да са споменавали и за празника и за светеца, ала какво му е пречило на оператора да изреже това, което не се

харесва на идеолозите и партийните секретари. Така си мисля, защото понякага, може би уж случайно, се промъкваше някоя „празнична" дума, за истинското значение на празника, уж случайно, от бабите в народна носия, защото операторите и репортерите положително не бяха всички убедени комунисти-атеисти.

След 1968 г. стана изведнаж така: събор има, но църковен празник няма. За това властта само можеше да мечтае. Постигна го Св.Синод и патриарх Кирил! Обезцърковяване, безбогослужебно отбелязване на съборите. Ето първата картина: съборът се знае на памет, че в това село е на 27 октомври, (Петковден) а в другото - на 8 ноември (Димитровден) и т.н. Никой в селото не работи, всички са облекли празнични дрехи. Готвят се обяди, пристигат гости, роднини, близки и приятели от градовете и от околните села. Запътват се вярващите към църквата, да запалят „вощеница", да почетат светеца или светицата, да присъствуват на служба, да си вземат нафора и от празничното коливо. Но... църквата празна. Посреща ги клисарката и чупи ръце: - „Отчето" отслужило празника на празен храм или на няколко баби преди близу две седмици и сега нямало да дойде. А на някои църкви вратите даже - затворени! Връщат се християните огорчени, криво-ляво стъкмяват обяда, зер гости са дошли, а в душата остава огорчението... На другата година, въобще не отиват...

Съборите се превърнаха в панаири...

Празника на студентите - 8 декември - ей тъй, просто празник. Нещо като 8 март, чийто смисъл 99 на сто от хората така и никога не научиха, (те и цифрите - еднакви!) Отделиха студентите от светия Първоучител на България, че и на всички славяни на Балканския полуостров - св.Климент Охридски Чудотворец.

Властта обаче, излъга и патриарх Кирил. Обещали му, (нали е именик тогава) да променят празника на Просветата на 11 май, по Григориянския календар, защото иначе каква е тая просвета, без първопричината й? Но не би! (По-добре!).

Властта остави патриарха да празнува сам на 11 май (кой му бе виновен?!), а държавата с манифестацията на учащите останаха на 24 май. Просто - празник на славянската писменост. Така Св.Синод раздели просветата от просветителите, като издърпа празника на Светите Братя, 13 дни преди 24 май, на който ден си е 11 май по Юлиянския календар и по който календар е създаден този празник!! Обикновена новостилна непочтеност!

Когато се каже, че празникът на Св.братя Кирил и Методий е на 11 май, коректно е да се каже - 11 май по Юлиянския календар (а не по Григориянския или някой друг, ако има такъв). Това е елементарно изискване. Другото е плагиатство на датата, неточност, лъжа, най меко казано - умишлена липса на коректност.

Дати „въобще" няма. Има дати по някоя календарна скала. Както няма температурни градуси „въобще", а са по нечия скала. Водата ври при 100 градуса С - коректно написано - т.е. според скалата на Целзий, - нито по Фаренхайт, нито по Реомюр! Ще има много да почакат да заври водата при 100 градуса ако държат в ръцете си термометър със скала според Фаренхайт (по Фаренхайт водата ври при 212 гр. F.) Има и формула, по която се преминава от едната скала в другата:

$$t^{\circ}\ C = (5/9).(t^{\circ}\ F-32^{\circ})$$

t° C на завиране на водата = (5/9).(212°-32°) =

$$\frac{5.180}{9} \qquad \frac{900}{9} \qquad 100^{\circ}\ C$$

(Като заместим във формулата - температурните градуси и буквата F с цифрата 212, при колкото градуса завира водата по

скалата и термометъра на Фаренхайт, като разултат получаваме градусите при които завира водата по скалата на Целзий).

Формулата за намиране юлиянската дата е още по-проста.

От григориянската дата за XX и XXI векове изваждаме 13 (орязаните от 1582 до 1900 г. 13 дни.) Обратно **(формулата, която по-често ще ни потрябва):**

датата по григориянския календар = датата по юлиянския календар + 13. • това е един и същи ден.

Или ако искаме да знаем, на коя дата по гражданския календар трябва да чествуваме паметта на св.Братя, която **по Юлиянския календар** е на 11 май, прилагаме втората формула:

датата по григориянския календар = (е равна) 11 (май) + 13 = 24 (май) !!

Непочтено е да се твърди, че празникат на Светите Братя е 13 дни по-рано, че празникът по Григориянския календар е на 11 май, както е непочтено да се твърди че водата ще заври при 100 градуса, когато държим в ръцете си Фаренхайтов термометър. Живакът трябва да се изкачи на 212 градуса F (по Фаренхайт) за да имаме действителните 100 градуса C (по Целзий), **когато водата ще заври** !

Така и при датите, Григориянския календар трябва да покаже (за XX и XXI в.) 24 май (да се изкачи на 24-то число), за да имаме действителния 11 май по Юлиянския календар, **когато ще е празникът на св.Братя и тук и на небето.**

Глава на Църквата е Христос. При римокатлиците - папата, „заместник на Христа на земята". За нас православните християни, заместник на Христа на земята няма и не е нужен, защото би значело да не вярваме, че Господ Иисус Христос е винаги с нас, да не вярваме на Христовите думи: „Аз съм с вас през всички дни до свършека на света. Амин." (Мат. 28 : 20)

Църквата има две части - **Небесна** (Тържествуваща), където е Света Богородица, Божиите Ангели (Небесното войнство), светците, праведниците, тъй близки до нас, и които ни

помагат, и **войнствуваща част,** съставена от нас, живите християни - клир и народ, а защо се нарича „войнствуваща", лесно може да се досетим от думите на св.ап.Павел че „нашата борба не е против кръв и плът, а... против поднебесните духове на злобата" (Еф.6 : 12).

И така в Едната Христова Църква, празникът се празнува в един и същ ден и тук и там (където не са правени Григориянски „корекции"). С думите „Днес е начало на нашето спасение..." започва тропарът на Благовещението на Пресвета Богородица на 25 март, но **по Юлиянския календар** (по горната формула, това е 7 април по гражданския календар, гражданскто обозначение на дните, т.е. по скалата на гражданския календар) = един и същ ден. **„Днес...“**, а не преди 13 дни!

Това е другото основание за несменяемостта на църковните дати. **И то** е **достатъчно важно за нас.** Допълнително е основанието, че Григориянският календар е математическа и историко-хронологическа нелепица, даже от григориянско гледище, (както писах - знаел е какво приказва астрономът Ваданий!), за което ще отделя специално внимание.

ГЛАВА 106-ТА. След **промяната...**

Колко свещеници бяха избити след 9 септември 1944 г.? (Как никой не писа, не състави списък!) Бяха избити представители на всички слоеве, – духовници, интелектуалци, търговци, индустриалци, лекари, учители, държавни чиновници, заможни селяни, въобще цвета на България, без вина, само за идеи (не само замесените в преследването на партизаните, макар че не зная държава, която да не е преследвала надигналите се с оръжие срещу нея люде) Още точният списък на избитите без съд и присъда не е направен. Повечето от гробовете не са известни. След обрата в 1989 г., властта от различен цвят, не направи нищо за да се разкрие цялата истина за кървавите дни и нощи на септември и октомври 1944 г. „Народ-

ният съд" у нас (1944-45 г.), за разлика от други средноевропейски държави, (за разлика даже от Нюрнбергския съд, където бяха бяха осъдени на смърт десетина-единадесет души военнопрестъпници) , прати в гроба цели състави на правителства и много народни представители.

След 9 септември Църквата беше в съзнанието на народа като една твърдиня, символ на постоянството и вечността. (Религията беше уж свободна, но тая свобода зависеше от настървеността или въздържаността на местните партийни и държавни функционери). За младежта, за децата - не беше разрешено религиозното възпитание и обучение (освен в къщи, и то при предупреждение да не говорят за това в училище. Както в езическо време). На възпитанието без страх от Бога, на липсата на религиозно образование и оцърковяване на младежите се дължат младежките хулигански изстъпления, изпочупените спирки, унищожените седалки и пр. и пр. Защо трябва да се чудим? Още колко време трябва да мине, за да се насади поведение, съобразно християнските норми на живот и дали въобще ще стане, когато видни управници се „назлъндисват" да въведат религиозно обучение на младежта? Имало ли е подобно нещо преди 9 септември. Не! А почитанието, уважението на възрастните хора, снемането на шапка, поздравяването? Само добри спомени! Резултатите от безбожното възпитание са на лице.

Аз лично се очудвам, когато започнат да коментират - дали да се въвежда религиозно - православно обучение в училищата. (Според мен, възразяването е скрита богоненавист.)

От втората половина на 50-те години се чувствуваше някакво отслабване на антирелигиозния натиск. Комсомолските организации обаче продължаваха да следят - кой ще иде на Великден на черква. Но тъй като натикаха цялата младеж задължително в Комсомола - то той отслабна идеологически, поради състава си, в който бяха включени (скрито) религиозно възпитани, добри мадежи, доколкото родителите им имаха също такова възпитание.

Тогава последваха „инвентаризациите" - така наричахме милиционерските шайки, които прибираха от заведения и забави младежи със „западен морал". При тези шайки попадаха в концлагерите съвършено невинни хора и младежи, даже за разказан виц, или по лична вражда, наклеветен от някой от местните комунисти.

Настъпи някакво успокоение към 1964 година.

Тогава пък дойде 1968-ма. Нищо не подозиращият народ беше изненадан, този път от Църковната управа с въвеждането на новия календар. „Значи и Църквата се променя", - озадачени и с раздразнение коментираха много християни. Именните дни, особено по селата и провинцията дълго време продължаваха да се празнуват по стария календар. За преминаването към новия, освен „разяснението", което правеха, по нареждане отгоре, енорийските свещеници, „заслуга" имаха още и радиото и телевизията. **Объркан народът, постепенно беше натикан в новия стил...**

Лично познавах християни, които не бяха съгласни с новия стил. На тези интелигентни хора им беше пределно ясно, че от православно християнско гледище, въвеждането му е **отстъпление.** Но заради децата, заради внуците, продължаваха да посещават църковните служби в храмовете, в които „до вчера" се служеше по стария стил, а сега - по новия. Отношението на различните християнски семейства беше различно. Едни посещаваха храмовете през великите пости, когато и в новостилните храмове се придържаха към православния великопостен и Великденски кръг, за да се причастят. Църкуваха се още на Великден, на Спасовден, на Св.Троица и в следващия ден - празникът на Св.Дух. Други ходеха само в неделни дни, като се пазеха от новостилните неподвижни празници, а трети - приеха всичко. Някои, в домовете си продължаваха да чествуват празниците и именните си дни „по старому". Други приемаха поздрави и „черпеха" и по новия и по стария стил. Имаше жени-домакини, които празнуваха по новия стил, но пазеха и старите празници, - да не перат и вършат чистене и

друга по-тежка домакинска работа. Пълно разнообразие. Е имаше и такива, като мен, които „нищо ново не научиха и нищо старо не забравиха", според шеговития израз на Талейран. Всъщност много добре научих що е „новото": - календар на геоцентрична основа, отхвърлен от науката, поради това, че не е математичен, а в същото време този календар се оказа и антиканоничен, анатемосан от много църковни събори!

Патриарх Кирил действуваше в унисон с времето - типично тоталитарно! Никакво разномислие! Който искаше да служи по стария стил, биваше обявяван за „разколник", така както всеки противник на „народната власт" беше за комунистите - „контрареволюционер", „провокатор", „диверсант", „империалистически агент" и какво ли не.

Думата „разколник" беше употребена неправилно и несправедливо. Разколът е организирана група, която се противопоставя на каноните на Св.Църква, независимо къде разколниците живеят, на коя точка от земното кълбо, а не защото се противят на решенията на отделна поместна църква. Ако решенията на поместната църква не са съобразени с каноните на Св.Православна Съборна Църква, може тя да се окаже в разкол. Когато ставало въпрос на заседанието на Синода за „разколниците", дядо Паисий Врачански поклатил глава и казал: „...то май, ний сме разколници..."

Странно нещо се получи в 1968 година - в България си „разколник", понеже държиш за стария стил. Минаваш 50 километра на запад от София, сред свои, сред българи в Цариброд или Босилеград, вече не си „разколник", защото Сръбската Православна Църква не е променила календара. В Бялград също не си „разколник". Слизаш на юг - в Македония - не си „разколник". Още по на юг - в Гърция, отново ставаш „разколник". Само че там има православни християни, които не са приели новия стил, сред тях не си „разколник", както макар и на територията на Гърция, но в Света Гора, също не си „разколник", въпреки пък че те са под юрисдикцията на Цариградския патриарх, който е приел новия стил. Излизаше, че

това „разколник“ е много странно нещо - не във всички случаи зависше от това, на кого принадлежи територията, а даже не зависеше и от юрисдикцията. А в други случаи - щом стъпиш на територията на държавата (България): - или приемай новия стил или си „разколник". Странни (и тоталитарни) трактовки! Такива мисли, за играта с набеденото „разколие“, ми идваха на ум след 1968 г. и им се чудех „на акъла".

В Грузия и Русия не си „разколник", в Румъния и България си „разколник !?!

Ще добавя още по-странни неща. При промяната на календара в България решили (Кои? Няма съмнение кои - патриарх Кирил и митрополит Никодим Ленинградски) в Руското подворие в София „Св.Николай Мирликийски" на бул. „Цар Освободител" (преименован от комунистите на бул „Руски" (!?)), да се служи по новия стил, а в Българското подворие в Москва „Успение Богородично" в Гончарах - по стария стил. На Българското подворие в Москва за предстоятел биваше поставян български архимандрит, изпращан от България, от Св.Синод (изпратен там за да бъде значи „разколник"; Българското подворие е българска територия). Дойде си архимандритът в България - служи по новия стил. Отиде в Москва - служи по стария стил. Посочвам този факт, любезни читателю, за да видиш колко безсмислено, в България, бяхме наричани „разколници" тези, които държахме за стария стил.

Веднаж влязох в Халите, малко след Архангеловден (21.XI.), когато за нас (За Св.Православна Църква, а не за мен или за този или онзи) е още блажен период. Наредих се пред месния щанд, да си купя пакетирано замразено пиле. На „опашката" се оказа и служител на Св.Синод, с когото се познавахме. И той си купуваше пиле. Аз не се чувствувах стеснен, даже демонстрирах пред него покупката. А той се смути. (По новия стил, те трябваше да постят). „Ние сега се причастихме..." (На Архангеловден, когато те изтегляйки 13 дни напред празниците, празнуваха Въведение) Ако беше казал, че не е достатъчно здрав, нищо нямаше да му кажа, но да се

оправдава, че са се причастили, означаваше, че за тях постът е до тук. „А, вие толкова и спазвате постите"- нетактично му казах и се засмях, а той остана да ме гледа в неудобство. Съжалявам! Трябваше да му кажа: „Браво! Виждам, че и ти държиш за стария стил, понеже си купуваш пиле, т.е. признаваш, че сега не е пост".

Бях на държавна работа, чувствувах се независим по календарния въпрос и когато се срещнех с бивши колеги от Св.Синод или от Софийска Митрополия, се държах много ласкаво с тях и незнам сега, защо точно така - с усмивка и лека ирония. Като че ли те трябваше да се държат и чувствуват неудобно, особено тези, които бяха по-добросъвестни и не бяха убедени, че въвеждането на новия стил е било нещо сполучливо за религиозния живот в страната и съзнаваха, че рекламата за въвеждането му са празни приказки и въпреки това го бяха приели. Но когато виждах, че някои от тях действително преживяват някак болезнено въвеждането на новите празници, иронията ми изчезваше, за календар не говорехме, бяхме си приятели както преди, като приятелят знаеше, че по отношение на календара, аз съм правият. Не му натяквах нищо, нито го осъждах...

В службата си на религиозни теми нямах неприятности. Първият ми директор, ме пусна през март 1971 г. да изпратя патриарх Кирил в последния му път до Бачковския монастир. Отиването ми на патриарешското погребение, само по себе си беше интересно: Подготвен пред Св.Синод, чакаше автобус за служителите от Синода и Митрополията (и то не за всички, в един автобус нямаше място за всички, а и не всички вероятно държаха да отидат до Бачково), За пътуващите Синодът беше заплатил преспиван ето в Пловдивски хотел. Отидох пред Св.Синод и се качих в автобуса. Никой не ме спря, нито ми намекна нещо. (Нали съм бил до преди половин година шеф на отдел при Светейшия). Но изглежда и на мен не ми е липсвала прекомерна самоувереност. Сега едва ли бих постъпил така.

Като се върнах, цяла вечер обикаляхме с директора ми по улиците, за да му разправя какво е било, а разговаряхме и на разни религиозни и философски теми. Да се разделим, да се разделим, а продължавахме да говорим и разходката се оказа прекалено дълга. Този човек, инжинер и признат специалист в областта си, културен и възпитан мъж, загина през същото лято, блъснат на гарата от преминаващ влак. Жалко!

Имал съм „неприятности" в службата си на религиозни теми, за които тъй и не съм разбрал. (!) Когато след 5-6 години, следващият директор, партиен член от младини, се пенсионирваше, ми каза: „Сега вече мога да ти кажа. Бай ти ... (еди кой си, партиен секретар), знаеш ли какво ме кандардисваше? - „Махни го този, чете Библия!..." (чел съм молитвеник във влака и той ме гледал). Пък аз му казах така, –продължи директорът, - докато той си върши работата, къде отива след това, в кръчмата ли, на мач ли или на църква, - това си е негова работа". (Да не е луд директорът да си уволни главния счетоводител! При толкова ваканции в страната за главни счетоводители! Комунистите много не се хващаха на тази длъжност свързана с много работа и с отговорност, а се изискваше и квалификация. При това главният счетоводител, (с Божията помощ) защищаваше пред Банката премиите и осигуряваше допълнителните награди по фонд „ДМС", че заместваше и самия директор. Слава Богу -"не се получило", не произлезло нищо от искането на партийния секретар, а аз нищо и не предполагах. Запазил ме Господ! Директорът беше повторил пред партийния секретар мои думи.) С този директор станахме и рационализатори с едно общо рационализаторско предложение - той по инжинерната част, аз по икономическата. Работата излезе така, че отначало отхвърлиха предложението ни по формални причини, позовавайки се на Правилника. Точно там сгрешиха, точно Правилникът за приложението на Закона беше на наша страна. Наложи се да защищавам рационализаторското предложение при второто му гледане пред висшестоящата организация и представител на Института по

изобретения и рационализации. Предложението беше с реализуем ефект в „народното стопанство" - над 100 хиляди лева, та освен парите които взехме, в продължение на 5 години ползувах допълнително 12 работни дни платен отпуск, плюс 30-те работни дни платен отпуск които имах като главен счетоводител. (Написах горното като добър спомен-пример). Благодаря на Бога и на Света Богородица за всичко!

Но да се върнем към 1968 година. Съвсем не беше леко за свещеслужителите и монашествуващите. Не малко от тях скърбяха и се превиваха под властната (несправедлива и нетолерантна) ръка на дядо Кирил по този календарен въпрос. А комунистическата власт му даваше „една ръка" подкрепа мълчаливо.

Как не се намери един единствен епископ, от тези, които минаваха за строго ортодоксални, подир които вървяха маса християни и посещаваха службите им, слушаха проповедите им? Имам предвид преди всичко покойния епископ Партений. С внушителния си ръст, със смелоста си в проповедите впечатляваше и привличаше. „Обвиняват ви, че държите за старото, - провикнал се с характерния си басов глас от амвона в Преображенския монастир (един забележителен в миналото монастир!), - кой е по стар от Бога?..." Но това беше далеч преди промяната, в добрите му години. А патриарх Кирил - хитрец, - за да неутрализира предварително двама епископи (Партений и Николай), като се безспокоял, че могат да се противопоставят на новия календар, единият - Първи викарий в Софийска Митрополия, другият - Ректор на Духовната академия „Св.Климент Охридски" в София, ги повикал ласкаво при себе си и като на „доверени" (а те чак толкова доверени на Светейшия не бяха) и като на добри богослови им задал въпрос и задача, да проучат: към коя дата най-леко може да се мине от стария в новия стил. Значи не им искал мнението като на „добри богослови", правилно ли е да се мине от стария в новия стил, ами „кога е най-удобно", т.е. поставил ги все едно, пред свършен факт. И те измислили: „... веднага след Никулден".

Лошото е, че дядо Партений се изметна, от строго православен, в което понятие задължително влиза придържането към каноните на Св.Църква, в това число и придържането към църковния светоотечески календар, - изметна се в поддържник на новия календар. Увлече и групата християни, които „ах"-каха на неговите проповеди, а беше талантлив, самобитен проповедник. (Аз също се възхищавах на проповедите му, в добрите му години). Не само че увлече християни църковници, нещо повече, струва ми се, без да твърдя, че той стана един от създателите на фалшивата версия „Връщаме се на старите дати", за която, трябва да отделя специлна глава. Бог да прости дяда Партения, стана нещо като еничарин за своите, за бившите свои.

На мен специално, Епископ Партений нищо лошо не направи, дори искаше да ме задържи в Софийска Митрополия, отказваше да ме освободи. (В отсъствие на патриарха, който беше на почивка) Искаше да спре молбата ми до Светейшия. Само след решително настояване от моя страна, пусна молбата да стигне до патриарха. (Отсъствуваше в това време и II-рия викариен епископ, назначен на мястото на дядо Йосиф). Но не мина без разговор за календара, и това беше още през 1969 г., преди да замине дядо Йосиф за Америка. Епископ Партений ме знаеше за традиционно настроен млад човек (бих казал - с право, след като съм родом от В.-Търново) и покрай отец архимандрит Серафим, ме считаше за „свой", а знаеше и за работата ми от докладите пред Епархийския съвет. От своя страна, аз също винаги съм го уважавал и почитал, преди да се „изметне".

Пазя една картичка от дяда Партения от Ню-Йорк. (Той беше изпратен за викарий на митрополит Андрей и престоя в Америка някое време (1965-1966 г.), още когато в България си вървеше старият стил. Даже тогава кръсти някои от царските деца в Мадрит. Не можаха обаче, да се сработят с митрополита. Дядо Андрей се беше много променил...После епископ Партений се върна и си зае мястото на I викарий на

Софийския митрополит, т.е. на патриарха, а едва след смъртта на митрополит Андрей, изпратиха дядо Йосиф в Америка, но вече като митрополит). В тази картичка от Ню Йорк, вероятно поради носталгия по Софийска Митрополия, така искам да си обясня този факт, дядо Партений ме обсипваше с похвали (относно служебните ми качества, честно казано - струваше ми се преувеличено, та чак ми ставаше неудобно), но от нея личеше архипастирската му обич, за което му бях благодарен и признателен. С това искам да обясня, защо дядо Партений, имайки добро отношение към мен, ме привика на близо дву-часов разговор по въпроса за календара. Това не беше разговор, а монолог. Така ме посъветваха - да мълча. Слава Богу, успях да изпълня съвета. Какво ли не говори дядо Партений, от „девет дерета вода довеждаше", за да оправдае промяната и да изтъкне че уж новият стил бил правилният; та за Марковите глави ли не говори, та за какво ли не. Аз имах съкрушителни контрадоводи, а и можех да го обвиня и в непоследователност, даже в елементарна липса на логика при доводите му и още и още..., но аз мълчах, слушах като глупак и „мигах на парцали". Не беше дошло време за напускане, беше още 1969 година и дядо Йосиф ме пазеше.

След като изчерпа всичко, че сигурно се и преповтори, дядо Партений ме благослови и отпусна. Такива времена бяха. Все едно работех при Тодор Живков и бях против прославутите му концепции. Горе долу - с патриарха беше същото. Макар че поне нямаше физически репресии.

Веднаж, не помня по време, преди или след този „разговор" (за който не казах на дядо Йосиф, за да не нагнетявам обстановката) докладвах по някакъв въпрос в Епархийския Съвет. Дали защото работите в Монополния отдел се развиваха добре, дали от това което докладвах, но дядо Йосиф явно доволен, рачи да се закачи с мен: „...ти си бил за стария стил" (като че ли ми казваше, нещо без всякакво значение, например: „...ти си бил от „Левски", или от ЦСКА или от „Славия"".) Дядо Партений, който председателствуваше заседание-

то на Епархийския съвет - настръхна. (Дядо Йосиф хиляди пъти съжали!) Целият Епархийски съвет, в голям състав наостри уши. Просто Господ ме научи и даде смелостта как да реагирам:

-Дядо Владико, това не въпрос на Епархийския съвет!" „Да, да..." - дядо Йосиф се постара да замаже някак нетактичната закачка, плод на задоволството му в момента, и да отклони вниманието на всички от мен.

На него, на дяда Партения, му идеше „от хака" дядо Симеон Щуката, светогорски монах, македонец, бунтовен дух, живял и умрял в социалистическа България без паспорт. Православен (борбено православен), дядо Партений го беше приел за духовен син и монах Симеон се изповядваше при него.

Защо точно дядо Симеон беше напуснал Св.Гора - не знам. Но като отишел в Македония, пял на водосвет „.... Благоверному царю нашемо Симеону" (или „...Борису", ако е било още по времето на Кралска Югославия — вече не помня). Изхвърлили го в България, без право на завръщане.

У нас - срещнал дядо Стефан, Софийския митрополит, (по-късно и Екзарх), на излизане от служба и му казал пред всички (за гдето си подстригал брадата): „А бе ти владика ли си?! Я се виж на какво си се направил!" От подобни прояви произлязъл и прякорът му „щуката", т.е. - напада отвесно! (Имаше такива немски леки бомбардировачи, които, гледал съм на кино- преглед, както летяха в ескадрилата, изведнаж се спускаха един след друг отвесно към целта, и виеха със сирени, та предизвикваха допълнително ужас у нападаните. Четох някъде разкази на гръцки военопленници, нападани от „щуки" на фронтовата линия в окопите или на линията „Метаксас". След като пуснеха смъртоносния си товар, тези „щуки" отново политаха нагоре. Та и дядо Симеон нападал „отвесно" като „щука") („Дядо" Симеон не беше владика, беше си прост монах, даже не беше и толкова стар, но така всички го знаеха: „Дядо Симеон").

Незная какво дядо Симеон беше прогневил патриарх Кирил, та светейшият беше забранил на свещениците в София

да го допускат да пее на клиросите по църквите. А пееше добре дядо Симеон, със „салтанат", може би по светогорски маниер. Но случвало се така, както ми разправяха: (незнам точно в кой храм беше един от случаите) отишъл, например, патриархът на света Варвара да служи в храм „Св.Преображение Господне", (обичаше да служи Светейшият на този празник, 17.XII, там, където имаше мощи от светицата, а и малко параклисче посветено на нея). Посрещат свещениците Негово Светейшество, а заедно с тях и дядо Симеон. Все едно, че никога нищо не е било. През службата пее на клироса, „та се къса". Свещениците недоумяват. Патриархът - нищо. Няма да направи скандал я, - посред служба? Иди, обаче, после да убеждаваш софийските свещеници, да не го приемат, (пък беше обичлив, по своему, дядо Симеон Щуката), след като уж патриархът забранява на тях да го приемат, пък сам той го „допуска" на службите си, че и да му пее „очи в очи" - „На многая лета святейши Владико!" Председател на църковно настоятелство на столичен храм, беше прибрал дяда Симеона, да живее в една от църковните стаи и уж „никой не знаеше нищо".

В най-строгото комунистическо време, когато свещениците не смееха да ходят свободно да ръсят из енориите си - дядо Симеон взема котле със светена вода и в Централните хали ръси наред продавачи и купувачи и пее тропара „Во Йордане..." или „Спаси Господи..." (в зависимост от случая на ръсене). Безпределна смелост, пък видът му такъв - не предразполага за санкции от страна на униформаната власт...

Когато освещаваха гръцката църква „Св.вмчк.Георги" на бул. „Македония", отишъл там и дядо Симеон. После чух нещо от него, което ми направи тогава огромно впечатление и го запомних. Беше далеч преди промяната на календара. „Отидох да видя гръцкия архимандрит, разправяше дядо Симеон, - **но не взех нафора от там, защото служат по новия стил, ами отидох да си взема нафора от „Св.Спас“.** Това беше първото ми впечатление по въпроса за стиловете, по който не бях се замислял (при това съм завършил богословие

с отличие !!) Колко малко знаехме преди 1968 година! Какво пък да кажа за ония по-далечни времена, когато дядо Симеон, заради новия стил, не поискал да вземе нафора от гръцкия архимандрит, дошъл за преосвещаването на възобновения храм на бул. „Македония"? Бидейки студенти по богословие, считахме за много шик да идем да се църквуваме в неделен ден в Румънската църква (където казваха, че идвал да се църкува и отбора на „Славия" - Ефтимов, Ахтимов, Бебо Капрала, Стойчев-"Картофа", Нотко Велев и пр.) А в румънската църква се служело по новия стил, както официално в Румъния. Кой да знае?! На румънския свещеник му ставаше приятно да ни види и възгласяше в наша чест някоя и друга ектения или възглас на църковно-славянски вместо на румънски. Едва в 1968 г. християните се заинтересуваха и заеха една или друга позиция по календарния въпрос. Много неща се научиха покрай о.архимандрит Серафим. Той беше мерило за много православни християни, даже и да не бяха наясно точно с всичко. Обстоятелството, че аз имах възможността да проуча въпроса, беше изключение. Кой имаше такава възможност, да има нуждната литература под ръка?

След промяната духовният старец дядо Партений, вика своето чадо - монах Симеон, значително по-възрастен от владиката, и също, като на мен му държи лекция за новия стил. Да, но дядо Сиемеон не се съгласява и прави на стареца си непредвидени и оригинални обструкции, на които дядо Партений не знае как да отреагира. Знаех от дядо Сиемеон, но съм забравил какво точно. Ще дам приблизително случай или може би смесвам два случая, като ще представя една любопитна картина на любезния читател.

На прага на епископските кабинети и апартаменти в Митрополията (състоящи се впрочем от по една стая, освен кабинета и сервизните помещения), Епископ Партений изпраща монах Симеон. По външен вид, двамата - пълна противоположност! Висок, огромен, същевременно елегантен, с добре ушития подрасник, препасан с бродиран архиерейски колан, с

лъщящо излъскани обувки, Епископ Партений стои на вратата и след малко ще благослови за раздяла стоящия пред него дядо Симеон, нисък, пълен, с рядка бяла брада, със старо, малко възкъсо расо, под което се подават краката му обути във вълнени чорапи, (без панталон), в половинки обувки, с дебели подметки от автомобилна гума, като лодки. И примерно дядо Симеон, във връзка с и под впечатление от разговора за календара, клати глава: „Коледа, коледа, ама май ти споменаваш свети Спиридон, за всеки случай". Владиката е изненадан, най-малко това е очаквал. След секунда избухва с гърления си басов глас: „Какво означава това „за всеки случай?"" Въпросът е повече от риторичен. Защото съвсем ясно е какво означава. Не само, че от разговора монах Симеон нищо не е възприел, но го подозира, че владиката сам не вярва на туй което приказва за новия стил и че като връх на всичко споменава на новостилната Коледа св.Спиродн... „за всеки случай..."

(Св.Спиридон Чудотворец се празнува на 25 декември по гражданския календар, на който ден е 12 декември по Юлианския календар. Участник в I вселенски събор. Има много хубава голяма икона на св.Спиридон на иконостаса в хр. „Св.Неделя“, в София. Слушал съм, че към св.Спиридон се обръщат нуждаещи се от материални средства...)

Защо епископ Партений се „изметна" и изневери на заветите на Дядо Владика - Архиепископ Серафим Соболев, - последният праведник живял на българска земя, както за него се беше произнесъл монах Пимен от Преображенския монастир? Защо се изметна? Заради ласкавото отношение на патриарх Кирил? Колкото и да е странно, струва ми се, именно - да! Горкият дядо Партений имаше голямо желание да бъде митрополит (а после и патриарх?) В това желание няма нищо лошо, само че не на всяка цена, включително не и на такава цена!! Нима сладкогласният архимандрит Серафим не можеше да бъде отдавна епископ и после митрополит? Разбира се че можеше. Едва ли някой би се противопоставил, едва ли можеше да го ненавижда някой или да му пречи. Нима не бе станал

началник на Просветния отдел на Св.Синод твърде отдавна? Но за отец архимандрит Серафим нямаше по-високо в служението му от защитата на Св.Православие, както за неговия старец Архиепископ Серафим.

Измяната на каноните не е метод, нито средство, което може да доведе до добро на Църквата! Това е изпитана истина. Как дядо Партений се заблуди - не знам. Струва ми се, че той сам е искал да се убеди в нещо, което не е така и каквото самоубеждаване в нещо неправилно, като интелигентен човек, е могъл трудно да постигне. Монах Симеон (дядо Симеон) интуитивно е долавял несигурните основи на които стои парадното новостилно самочувствие на неговия старец, когото добре ще да е познавал, за да допуска, че защитата на новия стил е само някаква словесна игра.

Ако Епископ Партений беше останал на стария стил, той щеше да стане герой в национален мащаб. Нямаше да стане митрополит (той за свое щастие не стана, за да не отговаря горе за цената, на която е станал митрополит). Щяха да го заточат в монастир. Но той е монах! Монастирят в който можеше да бъде заточен, щеше да стане съсредоточие на вярващи от цяла България. Поток от поклонници! В негово лице щяха да виждат и герой срещу безбожната комунистическа власт. Жал ми е за дядо Партений, че избра именно погрешната посока...

И кой остана да защищава стария стил? - **трима архимандрити** - отлични богослови, двамата от които доценти в Духовната Академия, която бидоха принудени да напуснат и **един иеромонах** и **...един девически монастир,** за посрамление на всички изтъкващи се богослови и владици. Но на този девически монастир „Покров Богородичен", основател беше великият на българска земя Архиепископ Серафим! Патриарх Кирил се злостеше срещу Девическия монастир, заради календара, без капка толерантност. Искаше да го разтури, (което комунистите даже не успяха), искаше да прати монахините на „джандема", в глухо място при невъзможни битови условия. Но Пресветата Божия Майка ги запази под Своя покров

невредими! А патриарх Кирил... умря, скоро след като направи промяната и стана академик...

Малко преди края на земните си дни, далече преди промяната на календара, монах Пимен Преображенски ни гостува в София. Той някога обърнал баща ми към християнство и го имаше като свой син. Аз току що постъпил в Духавната Академия, исках да се похваля на дядо Пимен с двама Софийски архимандрити - Николай и Серафим. Бяха за чудо и приказ! Християните се струпваха на техни служби по софийските храмове, а бяха сладкогласни тенори, като славеи - и двамата. Проповядваха, изнасяха беседи, пишеха. Бяха сърдечни приятели помежду си - така знаех. А знаеш ли, любезни читателю, какво ми каза нашия обичен дядо Пимен, че двамата не били еднакви, че Николай - нищо особено, - „Виж Серафим - да!" - заключи дядо Пимен. Останах изненадан и очуден, че той така добре ги познава (за Николай допусках, понеже Архим.Николай беше преображенски монах). Но повече останах изненадан, от направената разлика между тях.(!!) Не разпитвах дядо Пимен защо така мисли, но запомних думите му, които се оправдаха по-късно, на своето време, при промяната на календара. Николай, вече епископ и ректор на Духавната Академия беше другият епископ, когото заедно с епископ Партений, патриарх Кирил подмамил с въпроса - кога е най-удобно да се премине от стария в новия стил.

Баща ми, приятел с Епископ Николай, вероятно още от „Преображенското" му време, пък епископът беше и родом от нашия край, - взел, че го посетил, за „да му иска сметка", защо е минал към новия стил. Ако знаех предварително, вероятно бих спрял баща си, да не отива. Интересното е, че дядо Николай не взел да развива тези за новия стил (както еп.Партений), ами казал: „От послушание" . Баща ми, като на близък човек му казал: „Особено когато послушанието съвпада с интереса".

- Защо така говориш, Здравко? - се засегнал дядо Николай.

Епископ Николай, който безпогрешно знаеше, че само „дим и пушек" са новостилните реклами, беше по-толерантен

спрямо привържениците на истинския стар църковен календар. Липсата на толерантност у патриарха беше съзвучна на комунистическия манталитет на управляващите, макар патриарх Кирил да не бе комунист.

Веднаж в Гърция (още в комунистическо време), по чудо допуснати като екскурзианти (чрез Туринг-клуб), в една Солунска църква, в която се пазят нетленните мощи на св.Григорий Палама, попитах свещеника дали няма на близу църква, в която да се служи по стария стил. Беше събота привечер. Свещеникът ме заведе в канцеларията, набра по телефона Митрополията, за да пита и да отговори на моя въпрос. Представям си, какво би било у нас по същото време, ако зададеш подобен въпрос. Можеше да те изгонят или да започнат да ти обесняват, че това е „разкол" (интересно спрямо кого?).

Послепис: Един монах повикан от епископ Партений десетина дни преди смърта му, разказвал: че той сам, монахът, не може да го лъже, като владика и че е против въвеждането на новия стил, като привел своите съображения за това. Дядо Партений го изслушал мълчаливо и накрая признал, че календарната реформа е била голяма грешка. Вероятно изминалото време след декември 1968 г., както и „разминаването" с изпълнението на личните надежди, е накарало епископа да преосмисли направеното и да се надяваме, че се е покаял.

ГЛАВА 107-МА. Руското подворие в София и Българското в Москва... Митрополит Никодим Ленинградски. Размисли. Съвременни иерарси... Още веднаж предохранително да си припомним I-вото правило на Антиохиския събор и Седмото Апостолско правило. Вододелът...

Случайно ли беше нареждането на Московската и Българската патриаршии (разбирай на патриарх Кирил и митрополит Никодим Ленинградски), Руското подворие в София да мине

към новия стил, а в Москва, в Българското подворие, да продължи да се служи по стария стил, противно на дотогавашната практика: в румънския храм в София, числящ се към новостилната (от 1924 г.) Румънска църква, както и гръцкия храм, също в София, числящ се към новостилната (от 1924 г.) Еладска църква да се служи по новия стил, така както се служи в съответните официални поместни църкви, далеч преди промяната, когато България, цяла си беше старостилна. (Сега звучи необичайно, но беше факт - България, цяла си беше старостилна!) Защо не остана тази практика - в Руското подворие да се служи по стария стил, така както се служи в съответната страна - Русия, а в Българското подворие, да започне да се служи по новия стил, така както вече се служеше в България? Този път - не! Защо? Ами че много просто: Българското подворие „на Гончарях" щеше да бъде напуснато от „прихожаните" (енорияшите, а той си беше енорийски храм с четирима свещеници, освен нашия предстоятел - архимандрита). Енорияшите щяха да минат по другите църкви, колкото и малко и недостатъчно да бяха те за огромна Москва. Руското подворие пък, на бул. „Руски" В София, нямаше да може да побере желаещите да се черкуват по стария стил, без промени. Този храм и без това се изпълваше при големи празници, както заради благолепните служби, така и заради Владика Серафим, погребан „в низу".

Такава алтернативност патриарх Кирил, не би допуснал. „Лика-прилика" с комунистите!...

Архимандрит Методий, бедният, и той се преобърна на 180 градуса наопъки. От защитник на стария стил в 1948 г-, в защитник на новия стил в 1968 г, че написа и една отвратителна статия. Уж, че ако би бил жив дядо Владика Серафим и той би приел новия стил. Да се твърди такова нещо е светотатство спрямо паметта на стоящия пред Божия престол ревнител на Светото Православие и Чудотворец, който през 1948 г. на Московското всеправославно съвещание изнесе специален доклад в защита на стария светоотечески календар. Изглежда

архим.Методий е мерил със своите малки, нищожни измерения. Дано Архиеп.Серафим измоли от Бога опрощаване на пълното неразумие на архимандрита. (Епископ ли се е надявал да стане архимандрит Методий? Не знам. Е, не стана. На такива, които се измятат, се няма много доверие, пък и Господ не благоволи. За тяхно добро!)

Споменах митрополит Никодим Ленинградски. Той беше в дъното на промяната на календара в България. Говореше се за фантастично-бързата му кариера: от архимандрит - епископ, шеф на Външния отдел на Московска патриаршия, митрополит такъв, после инакъв. Казваха, че имал КГБ зад себе си. Имал ли е, нямал ли е, не зная, но митрополит Никодим беше човекът с две лица. Служеше с благочиние, т.е. умееееше да се хареса на християните, пък от друга страна съучастничеше във всички неблагополучни за Православието контакти с инославните.

Митрополит Никодим Ленинградски обещал на патриарх Кирил, че и Руската Православна Църква ще мине, малко по-късно, в новия стил. Един вид БПЦ да бъде като проба и същевременно пример за РПЦ. Но Руската църква не мина, защото се разбра че народът, двойно изстрадалият и многократно повече избиван руски народ, няма да приеме новия стил. Както не приел на времето „обновленческото" свещенство, толерирано от властта. Знаменитите „руски баби" (три „руски баби", това почти винаги е великолепен църковен хор), които безстрашно се съпротивлявали при затварянето на храмовете, при „обновленците" стояли в храма и със сълзи на очи гледали кощунството. „... кади из храма обновленският свещеник... той кади, бабите го плюят..." Е какво, да вика милиция, че го плюят? Бабите и без това знаят, с чие съдействие той служи... Патриарх Кирил значи, остана излъган, не само от властта (за празнуването на имения си ден), но още и от Митрополит Никодим...

Пътувал патриарх Кирил с луксозната си „Чайка", а го шофирал синодалният шофьор Стоил. (Стоил возеше Светей-

шия, когато личният му шофьор, бай Пешо, беше болен или в отпуск). Българският патриарх клател земислено глава и казал: „Избързахме Стоиле, и сгрешихме!" И на кого го казал? На Стоил, на когото, по въпроса, като че ли му било все едно...

Митрополит Никодим, все повече развиваше своята „междуцърковна" дейност (всъщност - междуконфесионална) и все повече християните се озадачаваха, що за православен архиерей е той. Двойствената игра личеше все по-отчетливо. Въпросът беше, как я съвмества в съвестта си?

Около десет години след промяната в България, новият папа Йоан Павел I приемал поздравленията на кардиналите и др.духовни лица и гости. Между последните и Ленинградският митрополит Никодим. Отишъл и той да честити началото на понтификата и то как! Със земен поклон, след което да целуне пръстена (или чехъла) на папата. Ще попиташ, уважаеми читателю, как е възможно? Православен архиерей!, (който едва ли би се поклонил до земи, в сегашно време, на собствения си патриарх или на друг православен архиерей, събрат, равен по чест и сан, а тук на инославен? Не унижава ли той православния архиерейски сан? И още как!)

Поклонил се до земи митрополит Никодим пред нозете на новоизбрания папа и дълго останал така (мислели наблюдаващите - каква почит!). Минават секунди, тече времето, да стане, да стане, - не става. Умрял! Умрял в това поклонение. (Инфаркт.)

Господ показал на всички нагледно колко „угодна" Му е била дейността на Ленинградския митрополит, завършила със своя „апогей" поклон пред Римския папа и внезапната смърт. (5.IX.1978г.)

Говореха се разни неща. Говореше се, че митрополит Никодим бил скрит римокатолик, направил най-естественото нещо за себе си - да се поклони пред папата. Говореше се, че имал възложена мисия в Православната Църква. Ако това беше така, много неща от дейността на умрелия митрополит на-

мираха своето обяснение, включително и набутването на православните християни, вместо своята, да празнуват римокатолишката коледа (нека да наречем нещата със собствените им имена!) Най-напред православните християни в България, а пък ако може после и в Русия...

На това място, уважаеми читателю, искам да обясня, че тъй нареченото „разделение на църквите" е неверен термин, с римокатолишки привкус. Православието обвинява римокатолицизма във включване на ереси във вярата, освен в нарушаване на църковните канони. Докато римокатолицизмът няма такива претенции към Православието. Ватиканът знае добре, че Православието не е променяло вярата, а гледа на православните като на „схизматици", защото... не се подчиняват на папата, който уж бил „наместник" (не е ли изместник?) на Сина Божий на земята.

На римокатолиците се разрешава, в изключителни случаи, когато нямат римокатолишки храм на близу, да се причастяват в православни храмове. Работата е там, че Православната Църква, че нашите владици и свещеници, с абсолютно право не разрешават подобно нещо, да пристъпват към светата Чаша инославни. (Може да кажем на римокатолиците: „Станете православни и тогава елате!") Обаче митрополит Никодим беше започнал да разрешава причастяването на римокатолици (защото самият той е бил такъв). Ще чуете православният свещеник да казва преди „Со страхом Божием...": „Към светата Чаша могат да пристъпят само православни християни, които са се изповядали пред православен свещеник и имат благословение за причастяване". И това е точно така!

На православните християни не се разрешава под никакъв предлог да се причастяват в римокатолишки храмове или от ръцете на римокатолишки свещеници. По добре умри без Причастие, ако няма православен свещеник, който да те изповяда и причасти. Господ е допуснал това. Нали си се причастявал не толкова отдавна? Това Св.Причастие именно, от ръцете на православен свещеник, ще ти служи по пътя към веч-

ния живот. Но затова съветвам православните християни: изповядвайте се и се причастявайте, не оставяйте за последното време, за да не бъде това време изненада. Но по никакъв начин, не пристъпвайте да изменяте на Православието, с „услугите" на инославни свещеници. Спомнете си какво станало с онези монаси на Атон, които приели латинската вяра., как и земята на поискала да ги приеме...

Ако действително митрополит Никодим е бил скрит римокатолик - за него при изпълняваната мисия е било „разрешено" (от римокатолишка страна) да се причастява, да служи и съслужи по православному, при това без да е „схизматик", защото се подчинява на папата. (А за ересите, които е обладавал като римокатолик и за нарушенията на каноните ?!? Страшно е даже да се помисли!)

Има съвременни иерарси, завършили или стажували в римокатолишки институти. Какво доверие може да им се има? Ако не скрити римокатолици, то те са с толкова римокатолишко влияние, че изглежда не правят разлика между визиите на римокатолиците и на православните: как римокатолиците гледат на „разделението" - (стига да се признае папата за обединител на християнството и всичко е „о,кей") и как православните гледат на „разделението" (като всъщност на - отпадане на Рим от правата Православна вяра).

Съвсем не е достатъчно папата да признае еди кой си патриарх за патриарх, та от своя страна „признатият" патриарх да признае папата. Изисква се (от папата) покаяние, отвръщане от ересите и отстъпленията и връщане към св.Православна вероизповед, всецяло и към каноните на Св.Църква, включително Православната пасхалия.

Завършилите римокатолишки институти „православни" иерарси са приели римокатолишката визия (виждане на нещата), затова се взаимно „признават" и „братски" разцелуват с папата, че даже участвуват в някакви новосъчинени общи богослужения и съслужения. Тези иерарси предателствуват срещу Св.Православие, при това вършейки още един грях - ут-

вярждават инославните в тяхното кривоверие, вместо действително да се грижат да ги върнат към Православие и спасят.

Така излиза, и това е вярно, че православните духовници, които не съслужат с римокатолици и с всякакви инославни и не допускат до Св.Причастие инославни, на практика и в действителност обичат истински инославните духовни или мирски лица, защото им посочват какво, преди всичко им липсва, за да се спасят - Православие.

Това съвсем не значи, че на нас, православните християни, спасението ни е гарантирано, ако не се стремим: да живеем по Бога и да се каем за греховете си. (Само, недай, Боже, - да помисли някой, че няма грехове за които да се кае, чувал съм и такива приказки - уж православен християнин (или християнка), пък дойде ли до причастяване и задължителното преди това покаяние и изповядване на греховете си пред свещеник, гледа това да отмине, като че ще го колят. Все едно някой да твърди, че е чист, че никога не се е изцапвал с нищо и то да твърди това, само защото го е страх... от банята). Ние имаме светата Православна вяра, благодатта на светите Таинства, но и затова се изисква повече от нас. Трябва да се стремим да придобиваме Царството Божие! Да се трудим според силите си и дадените ни таланти! (Притчата за талантите, Мат. 25 : 14-30).

По телевизията се наблюдаваше събиране на младежи от цял свят, „християни", но това са човешки събирания, на които липсва основното - Православие.

„Православни" иерарси, които, най-меко казано, не съзнават разликата във визиите от православна страна към римокатолицизма и от римокатолишка страна към Православието, (още повече възпитаните в римокатолишки институти), неминуемо ще опрат в различното по време празнуване на Пасхата, в стремежа си за обединение, под егидата на папата. Римокатолиците, даже от (неоправдано) самочувствие, няма да поискат да променят своята пасхалия, която като стрелец на тъмно, отвреме на време олучва целта - верният ден, съгласно Православната (Александийрската) пасхалия. Такова „улучване" ще стане през 2001 г.,

когато католишкия великден ще съвпадне с Православния. Възможно е съвременните „православни „ иерарси от горепосочения тип и католишките им „събратя", да поискат да празнуват заедно и през 2002 г. и тогава кой ще отстъпи? За жалост, може би тези, които без всякакво църковно или научно основание допуснаха и защищаваха новостилните отстъпления при неподвижните празници. И ако това стане, под фалшивите фанфари за единство, на лице ще бъде една фатална катастрофа. (За щастие това не е война, за да не може човек да се отскубне настрана). Катастрофата ще бъде не обща, а поотделно за всеки, който приеме римокатолишкото празнуване на Пасха, - прокълнато, анатемосано от много събори и нека още веднаж предохранително си примомним I-вото правило на Антиохийския събор, което „от сега" осъжда (за напред, до края на света) всички нарушители на определението на I вселенски събор за празнуването на Пасхата, както и Седмото Апостолско правило: „Епископ, презвитер или дякон, който празнува светият ден Пасха преди пролетното равноденствие, наедно с юдеите, се низвергва от свещения чин", а точно това е допуснала григориянската пасхалия.

От горното произлиза също че, поместна църква, която синодално приеме римокатолишкото празнуване на Великден (и с което неблагоразумие отхвърли свещеното завещание - Православната пасхалия с каноничните св.Пасхи за отделните години) под какъвто и да е предлог, след това отстъпление, даже и да продължи да се нарича „православна", ще бъде „православна" само по фирма, но не в действителност. Това ще бъде вододелът, но пак повтарям, вододелът и избор за всеки един от нас православните християни - старостилни или новостилни: към православно зачитане на свещената ни Пасхалия и каноничното по време празнуване на светата Христова Пасха или към проклятията и анатемите на съборите.

Приемането на Григориянската пасхалия, би значело незачитане на Св.Църква и нейните канони. Защото: изпълнението им (на каноните) при употреба на Православната Пасхалия, (Великият индиктион), е очевидно доказано, както оче-

видно (и „очевадно") Римската Григориянска пасхалия и нейната посестрима „Новоюлиянската" пасхалия построени на неритмични календари не спазват каноните и свещените разпоредби.

Господ да ни запази от изкушения и съблазни и от отричане и изневяра на свещените Канони и свещената Православна пасхалия!

ГЛАВА 108-МА. Фалшивата версия „Връщаме се на старите дати“

Нека сега, любезни читателю, да разгледаме фалшивата „версия": „Връщаме се на старите дати". За разлика от наукообразните книжлета около промяната, които малцина прочетоха, тази фалшива версия бързо се разпространи поради простотата си. Само че тя обръщаше нещата огледално обратно. Някои от християните, по-аналитично замислящи се, се досетиха, че версията е невярна, а доста други я приеха.

Помрачиха „сърцата на невинните" и то не „астрономите на всички времена" (според Сорбоната) ами собствените духовници, на които трябваше, уж, народът да вярва.

Нямаше нещо по-некрасиво при промяната на църковния календар у нас през 1968 г., от умишлено разпространената фалшива версия. Да знаеш, че не е така и да подмамваш!

Как беше представена фалшивата версия? Ето как: до 1916 г., например празникът на светите Братя Кирил и Методий се празнувал на 11 май. „Да! Така беше"- казваха възрастните хора (по онова време в 1968 г. имаше хора, които помнеха времето преди 1916 г.) „Така беше и този и онзи празник"- споменаваха датите. А фалшивата версия продължаваше: „От 1916 година се започна св.св.Кирил и Методий да бъдат празнувани на 24 май. Значи, - заключаваше фалшивата версия, промяната е направена през 1916 г., а не сега. Сега се връщаме на старите дати. Отново ще празнуваме празника на светите Братя на 11 май."

Някои от ленивите църковни певци допълваха така: „Вземеш сутришния вестник и поглеждаш датата, отваряш минея на тази дата и си на място" (без да държат сметка, че датата във вестника е по Григориянския календар, а пък датите в минея в храма са по Юлиянския календар).

Едни от християните се радваха, че е така, че „се връщат на старите дати", други - скърбяха в себе си, защото чувствуваха, макар и да не можеха да го обяснят, че все пак нещо се е променило, че нещо не е в ред с това „връщане на старите дати", - най-малкото защото до сега никой не беше споменавал, че Църквата е променила нещо в 1916 г. или когато и да е било. Пък **сега** се казваше, че „Църквата променила в 1916 година... датите"

Лукавство от начало до край!

Първо изпъква умишлената (и подлата) подмяна на две различни понятия **ден** и **дата. Празникът е** на **определен ден,** който, **според различните календари,** може да носи **различна дата, но това е този ден,** а не някой друг!

До 1916 г. Църквата е чествувала светите Солунски Братя на 11 май по Юлиянския календар (следва да продължава и сега), и който **ден** продължава по Юлиянския календар **да си е 11 май,** но **на същия този ден му поставили още една дата** (номерация), 24 **май,** по въведения от държавата за гражданска употреба Григориянски календар. **Но това е един и същ ден!!!**

Датата, може да бъде и такава и онакава, но денят е празникът, т.е. той може да носи по различните календари - различни дати.

Когато през 1916 г. **Правителството, а не Църквата** въвело (и то **само за гражданска употреба)** Григориянския календар, **денят на светите Братя** получил още една, нова граждаска дата, каквато показва на **този ден** въведеният Григориянски календар - 24 май, **без денят да е престанал да носи и датата 11 май по Юлиянския календар** и се отбелязва така: 11/24 май - **един и същи ден,** отбелязан по двата календара, (а не 13 дни по-рано!)

Така че Църквата в 1916 г. нищо не е променила, а поставила още една колонка в църковните календари (и календарчета) с григориянските дати, **без** да **премахва колонката** с **юлиянските дати.** Ако имаше и някакъв трети календар, щеше да обозначи деня на св.Братя и по неговите дати.

Вземи, любезни читателю, църковен календар, стенен или джебен до 1968 г. и сам ще се убедиш. (Така се съставят и сега църковните календари за празнуване празниците на истинските им светоотечески, а не патриарх Кирилови и папа Григориянски **дни**).

Спомни си, читателю, и за това което споменах за термометрите. Ако сме измерили, че водата завира при 100 гр.С (т.е. направили сме измерването с термометър притежаващ Целзиева скала), като вземем термометър с Фаренхайтова скала, точката на завиране ще носи нова цифра - (212 гр.F), (нова дата, все едно, - но от това точката на завиране не се променя, така и денят не се променя, носейки различни дати по различните календари.) Ако дойде някой, който измерва температурата по Фаренхайтовата скала, и въпреки че държи в ръцете си Фаренхайтов термометър (Григориянски календар), каже: „връщаме се на старите градуси. Водата ще заври на 100 градуса" „Да, ама не!" Нито водата ще заври при 100 гр.F, нито денят на св.св.Кирил и Методий е 11 май по Григориянския календар! Т.е. обърни внимание какъв термометър и какъв календар държиш в ръцете си.

Водата завира при 100 гр.С (по Целзий) и денят на св.св.Кирил и Методий е на 11 май но по Юлиянския календар. При тази температура термометърът на Фаренхайт ще отчете 212 градуса, и на този ден (денят на св.Братя) Григориянският календар ще покаже - 24 май. (Това е денят на светите братя. Той носи гражданска номерация 24 май, но това е действителният 11 май, според Юлиянския календар, по който календар е провъзгласен от Св.Църква празника! А не 13 дни по-рано!!)

Или:

Точка на завиране на водата – 100 гр.С/212 гр.F ;

Денят на св.св.Кирил и Методий - 11.V Юл.кал./24 май Гр.кал.

И на края ще дам един детински пример, за да бъде максимално разбрана истината от всички и максимално разобличена фалшивата версия „Връщаме се на старите дати":

Да си представим , че една дълга градска, централна улица върви в кръг. Там където завършва, от същото място и отново започва. Линия „старт-финал". (Нещо като „Садовое кольцо" в Москва, сигурно има и в други европейски градове такива улици в кръг, или като „Околовръстното шосе" около София) Поради дължината на улицата, (или булеварда), тя е е разделена на сектори. Всеки носи отделно име. Да си представим, че е разделена на 12 сектора, с 12 различни имена: „Януари", „Февруари" и т.н. Досещаш се, любезни читателю, че тази дълга в кръг улица е годината. 12-тият сектор „Декември", завършва там, където започва сектор „Януари".

На V-тия сектор, на ул. "Май", на № 11, живеят братята св.св.Кирил и Методий. Поради някакво решение на Общината, става преномерация и на къщата на св.Братя се поставя освен № 11, по старата номерация, нов номер, (по новата номерация) - № 24. **Но къщата си остава същата.**

Идва някой, който ви казва „Светите Братя живеят на № 11“, така пише в пътеводителя - минея" (Той обаче е съставен по старата номерация). И без да добави, че се касае за старата номерация, ви кара да ги търсите на № 11 по новата номерация. **Но там няма да намерите светите братя.** Те не са променили къщата си, само че тя носи нов номер, до стария № 11, стои новия № 24. Може да има и трето преномерирване, но къщата ще си остане същата и с този нов, трети номер. Само връх на тъпотия, ще бъде, като знаете къщата на светите Братя, да ги търсите, според думите на новодошлия, на № 11, по новата номерация. Това е фетишизиране на цифрата, (в случая 11), без нищо общо с действителността.

ГЛАВА 109-ТА. По-точни ли са григориянските дати? Те не само спрямо Юлиянската, но и спрямо Григориянската календарна система са неверни и неточни, или Хортензий знаел какво пише и Ваданий какво приказва... Нека да видим как тази „точност" изглежда... Другият фалшив рефрен: „Важното е да се празнува..." Какво още можеше у нас да се направи от патриарх Максим...

На края нека, любезни читателю, да разгледаме и разобличим и последната **невярна теза** на защитниците на Григориянския календар, че той бил **уж по-точен и поради това научен.** От къде им идва такова нещо на ум? От това, че, видите ли, Юлиянският календар изоставал спрямо равноденствието (т.е. спрямо тропическата година, а календарната година **по** Григориянската календарна система, била много близко **до** тропическата. „Новоюлиянската“ пък (която за сега по нищо не се различава от Григориянската) била още по-точна, т.е. още по-близко до тропическата. След още много години (в 2800 г.), щял да бъде изрязан още един ден, с което естествено, със секунди, за една средна календарна година, за 3000 годишен период, „Новоюлиянската" календарна година ще бъде със секунди по-близо до тропическата от Григориянската.

Достатъчно говорихме, а и накрая ще отбележа още веднаж, че тъкмо това приближаване на календарната година до тропическата, води до най-големите недостатъци на Григориянската календарна система и от каноническо и от научно-хронологическо и математическо гледище.

Но сега да разгледаме въпроса за "точността" на григориянските дати. Изхождайки от близостта на Григориянската календарна година до тропическата, считайки това за „точност", защитниците на приложението на Григориянския календар за неподвижните църковни празници (в т.ч. всички наукообразни книжлета и статии излезли през 1968 и 1969 гг.)

отнасят тази точност и спрямо датите в григориянския календар.

Това показва, че **те не познават** достатъчно Григориянската реформа, която защищават, защото **посочените в григориянския календар дати, нямат нищо общо с григориянската реформа, нито с** рекламираното **изравняване на календарната година с тропическата.**

Ето пример, взет от нашата Българска църковна история. Бъгария се покръства в IX век и едни от нашите най-ранни светци от този век, са пак равноапостолните наши просветители - светите Кирил и Методий.

Св.Кирил блаженно се представил на Господа на 14 февруари 869 г. по Юлиянския календар. По същия този църковен Юлиянски календар, всяка година на 14 февруари се навършват **точно определено число юлиянски години.**

На 14 февруари 2000 г. се навършиха 1131 юлиянски години.

Въпросът е: на коя дата се навършиха 1131 григориянски години, като имаме предвид по-късата григориянска календарна година?

14 февруари е денят, в който Григориянският календар за XX и XXI век, показва дата 27 февруари (14/27 февруари, един и същ ден; 14 + 13 = 27).

Методологическият въпрос е с колко дни, Юлиянският календар е изостанал от Григориянския или Гриориянският е избързал спрямо Юлиянския за 1131 години, като се има предвид, че изоставането (или избързването) е 1 ден на всеки 128 години?

1131 : 128 = 8.8, закръглено = 9 дни. Следователно, като извадим от 27-ма дата на Григориянския календар 9 дни = 18. **На 18 февруари са се надършили 1131 григориянски години** (от блажената кончина на св.Кирил), а не на 14 февруари, както показват новостилните календарчета.

За св.равноапостолен Методий, който блажено се представил на Господа на 6 април 885 г. (по Юл.кал.) календарната сметка е следната:

2000-885 = 1115 години

1115 г. : 128 = 8.7, закръглено - 9 дни.

6 април по Юл.календар е дата 19 април по Григ.кал. (6/19 април; 6+ 13 = 19).

от 19 като извадим 9 дни, с колкото е изостанал Юлиянският календар спрямо Григориянския (или е избързал Григориянския спрямо Юлиянския) за 1115 години = **10 април** (19 -9=10).

Това е истината, като се приложи средната григориянска дължина на годината.

Ето как на „пух и прах"става митичната „точност" на Григориянския новостилен църковен календар, показвайки неверни дати, - **неверни, не само спрямо юлиянската измервателна система, но и спрямо григориянската реформа. (От гледна точка на григориянската година).**

Новостилците (впрочем до тази безизходица дошли още григориянските реформатори) просто **взели юлиянските дати** и там отбелязаните светци (също събития от гражданската история - възцарявания, победни битки, мирни договори и пр.и пр.) **и ги нанесли на Григориянския календар.**

Леност ли е това новостилно плагиатствуване на датите? Да, но и невъзможност да постъпят по друг начин, защото, както ще видим по-долу, ако прилагането на Григориянската система, за астрономът от XVI век Ваданий е било трудност, за съставителите на днешните календарчета е **невъзможност.** Създаване на пълен хаос. Така, че приказките за „точност" на Григориянския календар, са само рекламен шум, лъжа, наймалкото - незапознатост със собствената си система, която защищават.

Нека да ти припомня, любезни читателю, какво отношение заели астрономите на Велика Португалия, чийто отзиви португалския крал изпратил в Рим (гл.82). Единият от тях, **Тома**

Хортензий нарекъл новия календар: **„твърде тъмен и забъркан,** затова едва ли ще бъде понятен даже на образованите хора“.(к.м.) По-надолу ще се убедиш уважаеми читателю, че думите на Хортензий не били празни приказни, а били много точни.

Веронският астроном **Йосиф Ваданий** (който „не е издавал лековати и повърхностни книжки и статии през 1968 г."), но още на времето, преди реформата в 1582 г., предупредил, че **„на мястото на стария, твърде лек цикъл** (Созигеновия 4-годишен цикъл, в ск.м.), **съставили нов** (400 годишен цикъл в ск.м.), който освен грешките (неточното изчисление по прутенските таблици и екзактът на Лилио, в ск..) **има и този недостатък** - именно **трудността на употребата „ (к.м.).**

Ваданий е знаел какво приказва! Той не е имал предвид ленивото пренасяне на събитията и чествуваните светци 13 дни (или през XVI век - 10 дни) напред, независимо кога са станали въпросните чествувани събития, а е имал предвид действителното приложение на Григориянската реформа и дължината на григориянската калердарна година. (Ако не се прилага, за какво всъщност се прави една реформа?)

„Мързелът", да вземат събитията с тяхните юлиянски обозначения - юлиянските дати и механично да препишат тези дати, на Григориянския календар, се проявил по-късно, след излизане на реформата, когато се е видяло, че всъщност хронологическото й приложение е... **невъзможно.**

Да продължим нататък, да видим как действително би следвало да се прилага Григориянската реформа за събитията, в случая - смъртните дати, датите на блажените кончини на нашите български светци и сами да се убедим, че прилагането е **трудно, създаващо хаос, - невъзможно.**

Можем да си послужим за намиране с колко дни е избързал Григориянския календар спрямо Юлиянския по-опростено, по същностната таблица на Григориянската система (по принципа: намалява се високосният ден в края на онова столетие, което не се дели на 4).

IX век завършва с 900 г.;

в 900 г. е намален	1 ден,	9 не се дели на 4,
в 1000 г. също се намалява	1 ден,	10 не се дели на 4,
в 1100 г. също е намален	1 ден,	11 не се дели на 4,
в 1200 г не се намалява ден		**12 се дели на** 4,
в 1300 г. се намалява	1 ден,	13 не се дели на 4,
в 1400 г. също се намалява	1 ден,	14 не се дели на 4,
в 1500 г. също се намалява	1 ден,	15 не се дели на 4,
в 1600 г не се намалява ден		16 **се дели на** 4,
в 1700 г. се намалява	1 ден,	17 не се дели на 4,
в 1800 г. също се намалява	1 ден,	18 не се дели на 4,
в 1900 г. също се намалява	1 ден,	19 не се дели на 4,
в 2000 г не се намалява ден		**20 се дели на** 4.
сбор	**9 дни**	

Тази таблица, която за по-лесно ще приложим и нататък, също показва, че за събитията станали през IX век (между 800 и 900 г.) следва да намалим 9 дни, (а не 13), за да получим **точната григориянска дата,** според **григориянската реформа,** (прилагайки дължината на григориянската календарна година, според самата Григориянска система за съкращаване на високосните дни в столетия, които не се делят на 4).

(Толкова, - по 9 дни намерихме, че трябва да се извади и за св.Кирил и за св.Методий, като изчислихме за всекиго по отделно, като разделихме годините, които ни разделят от събитието на 128 години, за колкото време Юлиянският календар изостава от тропическата година с 1 ден).

В X век известни наши светци блажено се представили на Господа:

Св. равноап. княз Борис-Михаилна 2 май 907 г. (по Юл. кал.),

св. Наум Охридски Чудотворец на 23 декем. 910 г. (по Юл.кал.),

св. Климент Охридски Чудотворец на 27 юли 916 г. (по Юл.кал.),

св. Йоан Рилски Чудотворец на 18 август 946 г. (по Юл.кал.),

св. цар Петър Български на 30 януари 969 г. (по Юл.кал.).

Поглеждайки към по-горната (същностна на Григориянската реформа) таблица, виждаме, че за събитията станали през X век, между 900 и 1000 г., трябва да намалим 8 **дни** (а не 13, както е направено в новостилните календари).

На горепосочените дати отговарят в Григор.календар следните дати:

2 май = 15 май по григ.календар (и от там 15 – 8 = 7 май). На 7 май по Григориянския календар следва да отбелязват новостилците паметта на св.цар Борис, прилагайки точно Григориянската реформа (а не плагиатски взета датата 2 май и прехвърлена на Григорииянското им календарче).

Св.Наум Охридски Чудотворец:

23 декември (това по григ.календар е 5 януари, следващата година - 8 = 29 декември, (а не 23 декември, както е посочено в новостилните календарчета).

За св.Климент Охридски Чудотворец, точната **григориянска** дата, съгласно Григорияйнската реформа е:

27 юли (Юл.кал.) = 9 август (Гр.кал.) (27.VII./9.VIII) -8 = 1 август (а не 23 юли, както е посочено в новост.календари).

За св.Иоан Рилски:

18 август (по Юл.кал.), това е 31 август - 8 = 23 август (а не 18 август, както плагиатски е посочено в новостилните календарчета).

За св.цар Петър:

30 януари по ст.стил (Юл.кал.) = 12 февр. (Гр.кал.) -8 = 4 февруари (а не е 30 януари, посочено в новост.календари).

През XI век, между 1000 и 1100 г. следва да се намалят само 7 дни (по таблицата на Григор.реформа).

Представили са се в Господа през XI век:

Св.вмчк. Йоан княз Български на 22 май 1016 г., също

св. Преподобна Параскева (Петка) Епиватска или Българска, за която не се знае годината и датата на представянето й пред Господа, но чийто мощи, нетленни и мироточиви, през И-рото българско царство, благочестивият цар Иван Асен II (1218-1241) пренесъл в столичния град Търново. На св.преподобна Петка посветили дворцовата църква в Търново. За да бъдат запазени светите мощи от поругание, първо те били пренесени във Видин, а след това в Румъния, където се намират и до днес (в гр.Яш).

По асоциация се сещам, че близкият до Търновския царски двор управител на Средец - деспот Калоян, също посветил на Св. преподобна Петка дворцовата си църква, а църквата в лятната си резиденция - днес квартал Бояна, посветил на Св. вмч. и целител Панталеимон, на когото бил посветен главният монастирски храм, в монастиря построен от св.Княз Борис в планината, близко до Велики Преслав, през I-вото българско царство. С това деспот Калоян, който бил дълбоко вярващ и благочестив човек, искал символично да покаже и здравата си превързаност към единната Българска държава. Двете църкви съществуват и до днес. Досещате се, че дворцовата църква „Св.Петка“ е църквата на ъгъла на Бул.Стамболийски и ул. „Цар Калоян", от времето натрупана и зарита до половин в земята. В съседство бил и дворцовия комплекс на деспот Калоян, (където сега са Патриаршията и Софийската митрополия). До късно през турско време, целият този квартал е носил името „Калоян-махлеси" (Калоянова махала, Калоянов квартал) Само, за да не кажа неграмотността, ще употребя, незапознатостга на общинарите е причина ули-

цата вместо да бъде наречена „Деспот Калоян", носи името „Цар Калоян", който цар няма никаква връзка с тази столична „махала", или поне няма толкова, колкото деспот Калоян. В църквата се пази дънер, от дървото на което е пострадал един светец от още по-древно време на нашия столичен град - Св. свещеномъченик Терапонтий Сердикийски (Сердика, Триадица, Средец - това са за нас синонимни названия на нашия обичен столичен град София. Последното име е от турското робство, с който бил назван града заради също пра-старата църква „Св.София"). Също само с незапознатост, може да се обясни обявяването, от сегашните общинари, за патронен празник на града - празникът на Св.св. София, Вяра, Надежда и Любов, (по нов стил). Вярно, че в храма има икона на светите деца, сестри, мъченички: Вяра, Надежда и Любов и майка им св.София и тяхната памет също се почита, но църквата, от там и градът е посветен на Пресветата Божия Премъдрост - Която е Сам Господ Иисус Христос. (мъдрост или премъдрост = София, на гръцки). И патронният празник на гр.София би следвало да бъде на Благовещение, когато е действителният храмов празник на църквата, носеща името „Св.София", по чието име е наречен града. (Не са достатъчно само общо добрите намерения. Като не знаят, да питат! Всеки богослов би им го казал, а така освен всичко, се и излагат като невежи. Чува се сега за някакъв паметник, с фигура на жена, като символ на София. Ако поставят такъв паметник - ще бъде кощунство, както един духовник, по телевизията, справедливо нарече това злокачествено невежество. Виновно е тяхното (на общинарите) възпитание през комунистическото време. Но, вече в десет години е имало достатъчно време да се обучат, не само в компютърна техника, но и в елементарни православно-християнски познания, ако са поискали, а всъщност са длъжни и за себе си и като управляващи и като културни хора.)

За XII век следва да се намалят (по таблицата) само 6 дни.

За св. Иоаким Осоговски - + 16.VIII.1105 г. (по Юл.кал.) и

за пренасяне мощите на св.Йоан Рилски в престолния град Търново в 1195 г. - 19.X. (по Юл.кал.), на която Григориянския календар показва 1.XI. (1.XI - 6 = 26.X., а не папагалски на 19.X. в новостилните календарчета по Гр.кал.).

Когато преддеветосептемврийската Българска държава и преддевтосептемврийският Св.Синод умееха да разчитат календарите, 19 октомври (по Юл. календар) = 1 ноември по гражданския календар, обявиха за ден на Народните будители, един от които безспорно е Св.Йоан Рилски Чудотворец. (Неправилно е да се мисли, че народните будители са само тези от Възраждането. Народното будителство започва от светите Седмочисленици.) И сега, по инерция (правилно!) този ден остана като Ден на народните будители, защото държавата го направи, но от цялата тази работа новостилците си нямат и „хабер", даже ако ги попитате, защо това е така, може някои и да не могат да ви отговорят.

За XIII век намаляваните дни, съгласно Григориянската календарна система, трябва също да бъдат 6, защото 1200 се дели на 400 (12 се дели на 4) и 1200 г. следва да се счита не само по Юлиянския календар, но и по Григориянския за година с високосен ден.

В XIII век с известни дати на своето представяне на Господа са:

Св. преподобни Иларион Мъгленски на 21 октомври 1206 г.

Св. 26 преподобномъченици Зографски,

изгорени от латиняните на 10 октомври 1284 г.

за XIV век следва да се намалят от григориянската дата, съответствуваща на юлиянската само 5 дни (съгласно таблицата за приложение на Григорияняската система), а не 13, ако искат григориянците и новостилците да бъдат точни спрямо собствената си система.

В XIV в. блажено са се представили на Господа (с известни точни дати по Юлиянския календар):

Св. преп.Козма Зографски, на 23 септем. 1323
св. преп.Теодосий Търновски на 27 ноември 1363
св.Роман Видински на 16 януари 1375,

а в XV век, (съгласно таблицата, следва да се намалят 4 дни, а не пак 13!),

св.мъч.Георги Софийски 26 март 1437 г.

също и за пренасяне мощите на св.Йоан Рилски, който празник се чествува на 1./14.VII. през XX и XI вв.

Случаят със св.Евтимий Патриарх Търновски е друг. Не е известна годината , датата и мястото на блажената смърт на този велик българин и православен патриарх, просветител и чудотворец, ученик на св.Теодосий Търновски и негов житееписец. (На св.патриарх Евтимий всички православни славянски народи дължат изправлението на свещените и богослужебни книги, от множеството грешки допуснати при ръчното преписване. Това изправление промислително станало към края на XIV век, защото в следващия век, книгопечатането, изнамерено от Гутенберг, зафиксирало изправените Текстове.) Поради неизвестността на датата, на която е починал, св.патриарх Евтимий се чествува в деня, когато се чествува неговия небесен покровител, на чието име бил наречен в монашество - св.преподобни Евтимий Велики, дивен и велик Божий угодник от края на IV и началото на V в., а именно на 20 януари по Юлиянския календар. Такива случаи има и други. Интересен е случаят със св.Климент Охридски. Той се чествува два пъти в годината. Първо на датата, на която се е представил в Господа, както посочих - 27.VII. по Юл.кал./9.VIII. по Гр.кал., заради което именно този ден е избран, да се чествува на него, паметта (общо) на светите Седмочисленици, един от които е самият св.Климент Охридски. (Светите Седмочисленици са: светите Кирил, Методий, Климент, Наум, Сава, Горазд и Ангеларий). На този ден се чествува и св.вмч.Панталеимон. Втори път се чествува св.Климент Охридски Чудотворец в деня на небесния си покровител св.Климент папа Римски, чийто мощи светите Братя

намерили чудесно и част от тях пренесли от Херсон в Рим. Това е денят 25 ноември/8 декември - църковно и богослужебно опразнения от новостилците патронен празник на българското студенство, прехвърляйки неоправдано (и от Юлиянска, но и от Григориянска гледна точка) църковното чествуване на двамата светци 13 дни по-рано, папагалски - на 25 ноември по гражданския календар. То е неточно не само за св.Климент Охридски, за когото вече писах по-горе. Но е неточно и по отношание на св.Климент Римски. Той е пострадал 100-тната година сл.Р.Хр. - заточен в Херсон, където поради неизпълнение на заповедта да принесе жертва на езическите богове, бил осъден на смърт и хвърлен в Черно Море с привързана към шията лодкова котва. Впоследствие множеството чудеса станали на това място. Препоръчвам на читателя да се запознае с житието на светеца. Тук искам да обърна внимание, че за 1900 години (от 100 до 2000 г.), намалението от григориянската дата показваща юлиянския ден на празника - 8 декември, (ако новостилците искат да бъдат последователни на Григориянската реформа), **следва да бъде** 15 дни, т.е. следва да махнат 15 дни, (а не 13!), тъй като 15 дни (1900 : 128 = 14.8) е разликата между календарите за 1900 години, т.е. би трябвало да чествуват св.Климент Римски на 23.XI., а не на 25.XI. Вижте какво разнообразие на вярна григориянска датировка (спрямо дължината на григориянската календарна година), която григориянците и новостилците са се отказали да спазват, но папагалски пренасят юлиянските дати, на техния календар, та се получава едно нищо от календароложко гледище (както юлиянско, така и григориянско).

За XVI век намаляемите дни са само 3. (В 1600 г. няма намаление на ден; 1 ден се намалява в 1700 г., 1 ден - в 1800 г. и 1 ден – в 1900 г.)

За XVII век дните, които би следвало да се намалят са също 3 (както за XVI в., защото няма увеличение на разликата между двата календара за 1600 г., в която година не се намалява ден).

За XVIII век дните, които следва да се намалят, са 2.

За XIX век - само 1.

Празнуването на блажената кончина на св.Серафим Саровски би следвало да не създава никакви проблеми. В ранната утрин на 2 януари 1833 г. душата на почитания и у нас велик Божи угодник, отлетяла към небето. - 2 януари, по гражданския календар това е 15 януари, (ден след Васильовден и в 1833 г. и сега по нашия църковен, светоотечески Юлиянски календар). Ако новостилците искат да спазват Григориянската реформа, би следвало да намалят от 15 януари само 1 ден, а не 13 дни!, т.е. по григориянската логика, заради безвисокосната им 1900 година (по Юлиянския тя си е високосна, като всяка една четвърта година), би следвало да издърпат честването само с един ден по-рано от правилното юлиянско чествуване. (Разликата между двата календара за 167 г, колкото ни делят от 1833 г . е 1.3 дни, т.е. 1 ден, а не 13). По каква логика **новостилците издърпват празника 13 дни?** И то след като на **дата 2 януари,** по **Юлиянския** календар, (използуван и като граждански в Русия до 1918 г., до болшевишкото въвеждане на новия стил за гражданска употреба), **Григориянският** календар (взет от съседна Германия например) през миналия, XIX век е показвал в деня на блажената кончина на св.Серафим Саровски - **дата - 14 януари,а не 2 януари? По никаква логика.** (Разликата между двата календара в XIX в. е бил 12 дни. т.е. на датата 2 януари по Юлиянския календар през XIX в. е съответствувала, за същия ден, дата 14 януари по григориянския календар. **Правнилният начин** обаче е: - да се празнува, да се чествува светеца на дата по гражданския календар съответствуваща на дата 2 януари по юлиянския календар за XX (и XXI) в., или да си послужим с формулата - 2 + 13 (разликата между двата календара през XX и XXI векове) = 15 януари по гражданския календар. Това е един и същ ден (2 януари по юлиянския календар = 15 януари по гражданския календар, както се отбелязва 2/15 януари)).

Същото важи и за останалите светци от различните векове!

Представяте ли си, ако само за няколко светци от светийския сонм, се видя, че трябва да се вадят различно число дни, какво би било за всички светци, а какво би било за всички станали събития, редовно датирани по Юлиянския календар, ако трябва да им се намира **григориянската дата,** но **според григориянската реформа?** И това за разстоянието-време от събитието до наши дни, ами ако трябва да се установяват григориянските години между отделните събития? Ето, затова григорианско-новостилните календаристи (не мога да ги нарека календароведи) се отказали, (още от времето почти веднага след реформата) от изчисляване на времето в григориянски години, и датировка според григориянските години т.е. - според Григориянската календарна система и са започнали плагиатската практика, пък на всичко отгоре говорят за точност (!?!)

В кратките периоди има и една друга, чисто вътрешно-григориянска допълнителна грешка. За Юлиянската Созигенова технология, където цикълът, в който се осреднява годината е само 4 години, такъв проблем няма. За Григориянската система, където осредняването става на 400 години, чрез наскоци, съществува още един допълнителен проблем. Ако вземем събитие от 1801 година, според таблицата, по която се намаляват високосните дни в последните години на някои столетия по Григориянската система - **разликата е един** ден. Но ако вземем формулата, 199 години (2000 г. - 1801 г. - 199): 128 = повече от 1.5 и би следвало да се закръгли на 2 **дни** разлика. Кое е вярното? 1 или 2 дни? За науката такъв въпрос не съществува, защото и календарологията и астрономията и историческата хронология работят с Юлиянския календар. „Работата" е там, че такъв въпрос не съществува и за... григориянците-новостилци. Просто защото събитията, отбелязани по Юлиянския календар, новостилцитегригориянци поставят 13 дни напред - юлиянската дата преписват на Григориянския си календар, и толкова, „без да им мигне окото" (независимо в кой век е станало чествуваното събитие или е блажената кончина на даден светец).

Интересно (в момента нямам сведение) как ще постъпят

със светци от XX век - с чествуване паметта например на чудотворецът от най-ново време - св.Йоан Кронщадски, почитан с право и у нас. Представил се блажено в Господа на 20 декември 1908 г. (по Юлиянския календар), което е равно, на този ден и в 1908 г. и сега Григориянския календар показва дата 2 януари, (тогава - 1909 г., а сега 20 декември 2000 г. по Юлиянския календар = 2 януари 2001 г. по Григ. календар, един и същ ден). От тогава до сега не е намаляван ден по Григориянската система. И него ли ще изтеглят 13 дни напред??

Трудно за Ваданий, невъзможно за сегашните григориянски и новостилни календаросъставители и те не могат да постъпят друго яче, освен както са постъпили, с което **вдигат бял байрак** за цялата Григориянска система. Защото ако за светците в календара е трудно да се изчисли, за кого колко дни да се снемат от юлиянския ден с григориянска номерация, за **да** се получи григориянската годишнина, измерена с григориянски календарни години (или да се приложи формулата за всеки светец), колко по-трудно е като се вземат всички събития от църковната и от общочовешката история, датирани в огромната си част по Юлиянския календар!

(При светците чествувани в един ден, може да се налага даже изчисления за всекиго поотделно, понеже са живяли в различни векове, както беше случая със св.Климент Охридски и със св.Климент Римски) (Само за събитията станали през IV век, по Григориянската система могат да свалят 13 дни, ако искат да измерят времето със скъсените григориянски години. За всички останали векове - по-малко дни, (ако са от V век насам) и повече от 13, ако се касае за събития и светци преди IV век, включително и за събитията от живота на Господа Иисуса Христа. А за старата история преди Христа - още повече дни трябва да се прибавят за сваляне, за всяко събитие поотделно. Пълен хаос! (Скалигер отхвърлил Григориянската календарна реформа като абсолютно негодна за науката).

Изобличени от този факт, че въобще григориянските новостилни празнични дати, не могат да претендират за точ-

ност, нито от юлиянска, нито от григориянска гледна точка (нещо което малцина от обикновените новостилни християни знаят) григорияно-новостилните лидери започват да припяват другия си фалшив рефрен: „Важното е да се празнува!" „Че като трябва да се празнува, питам, - защо не празнувате на **светоотеческите (и научно приети) дати?** Юлиянската календарна година е и научно приета мярка за време!! Сами сте отишли да празнувате с римокатолиците!" При това с всякакви лъжи за „връщане на старите дати", с измамата за мнимата точност, а идеята е била изглежда тъкмо тази - празнуване с инославните. Защо? (Вместо да притеглят инославните към Православие и светоотечески календар).

Исторически видяхме как стоят нещата с Григориянската реформа. Пази се, новостилецо, защото ще поискат да ти наложат и новостилната пасхалия, която е проклета, приелият я, не може да се нарича православен християнин.

Както някъде по-горе казах, - пълни новостилци са римокатолиците и протестантите и... Финландската църква. Тукашните новостилци, са полуновостилци, защото целият подвижен кръг празници, през целия период от преди Христовата Пасха, - Великия пост и след Великден до празника на Св.Дух, празнуват правилно по старата Православна пасхалия, а само за неподвижните празници се „подвизават" в новостилен грях.

След смъртта на патриарх Кирил, на новостилците им се стори трудно да не ядат агнешко на Гергьовден, тъй като по новия стил, много често Гергьовден се пада преди Великден, а по Стария стил - съвсем рядко, като изключение и тогава Гергьовден се пренася на П-рия ден на Великден, (напоследък - само в 1983 г.) Заради агнешкото месо, за да не ги държи да постят новостилците ли, патриарх Максим върна Гергьовден по стария стил? На какво основание ? Ей-тъй-на - на основание агнешкото ли?

Много християни със задоволство си казаха: „Св.Георги“ е старостилец". (Всъщност - всички светци са „старостилци", т.е. - истинностилци).

Аз не обвинявам патриарх Максим и Синода, напротив приветствувам връщането на Гергьовден на истинското му място 23 април/6 май, (един и същ ден, отбелязан с двете номераци). Тъй както без всякакъв събор въведоха новия стил, можеха да направят още някои народополезни крачки - да върнат Трифоновден на 14 февруари (т.е. на 1/14 февруари, отбелязано по двата календара един и същ ден), за да не са измамени лозарите; Св.св. Кирил и Методи на 11/24 май, за да знае народът тази просвета, по-точно, на кого я дължим, за какво е създадена славянската азбука и за да бъдат и богосложебно чествуван българския и всеславянски празник в чест на светите Братя; св.пророк Илия на 20.VII/2.VIII - за да се знае защо се нарича Илиндеско възстанието, също и Св.Преображение на 6./19. VIII; Успение Богородично на 15/28VIII. и Рождество Богородично на 8/21.IX., както и преди това денят - начало на нашето спасение - Благовещението на Прасв.Богородица - 25.III./7.IV, също началото на Църковната година (Начало на Индикта) на 1/14.IX.; Св.Йоан Рилски на 19.X./1.XI. - за да стане ясно от къде се води денят на Народните будители, защото най-добрият будител е този, който, освен че буди народа за неговата българщина, но го буди, преди всичко, което е още по-важно, за неговото православно християнство, св.Климент Охридски на 25.XI./8.XII - за да не е безименен празникът на студентите, а свързан с великия учител на българския народ св.Климент Охридски - православен архиерей, учител, просветител, проповедник, праведник, светец, чудотворец и т.н. и т.н. празнични дни.

Тогава можеше БПЦ да остане, ако не нулево, то поне само „четвърт" новостилна. И повтарям, това щяха да бъдат народополезни стъпки. Да не стои агнешкото месо, като единствен стимул и „аргумент" за старостилие (истинско-стилие) на новостилниците. И като осъдят икуменизма, да се покаят за всички икуменически простъпки... (Покаянието е основно християнско задължение...)

ГЛАВА 110-та. Как коректно постъпила Българската държава с Националния празник, в календарно отношение, през 1916 г. Трите вида „календарни логики". За незаменимото научно юлиянско времеизмерване и незаменимите юлиянски дати... Ако цариградските календарни реформатори... Вместо заключение

В 1916 г. държавата ни постъпила календарно коректно с Националния празник, чествуващ Освобождението на България, запечатано със мирния договор в Сан-Стефано на 19 февруари 1878 г. В този ден Григориянският календар показвал 2 март. (Разлика между двата календара в XIX - 12 дни). Но тогава в Русия, не само за църковни, но и за граждански нужди владеел Юлиянския календар, а пък и в поробената до тогава България, Църковният светоотчески календар бил за всичко, така че българи и руси, служейки си с един и същ календар, не са имали нужда от друг.

Когато станала промяната през 1916 г. Българската държава нито издърпала с 13 дни Националния празник напред, както по-късно постъпили при подобни случаи новостилците, за да го постави на 19 февруари по гражданския календар, нито му дала дата 2 март, каквато дата е показвал Григориянския календар в 1878 г., в деня на подписването на мирния договор. Значи тук се очертават **три вида** „календарни логики":

а) **Научната, Юлиянската,** по която постъпила държавата. Ще се спрем на нея по-долу.

б) **„Новостилната“, т.е. „логиката на папагала",** -19 февруари по Юлиянския календар, 13 дни издърпване напред и датата 19 февруари би се появила на техните григориянски календарчета, както направиха с всички неподвижни църковни празници. Тази „логика" да оставим на страна. И третата -

в) **Календарно-Григориянската.** Имам предвид не друго, но точно съществуването на някаква дата на Григориянския календар, в деня на подписане на Сан-стефанския мирен договор. Както написах - тази дата била 2 март. Ако това съби-

тие беше станало в Австроунгария (във Виена например) и денят е бил 2 март, той щеше да продължи да се чествува и **по-нататък** на 2 март, и през XX век, (при употребяването на по-късата григориянска година, съкратена в случая в 1900 г. с премахването на високосния ден в тази година).

Даже няма защо събитието да е станало във Виена. Сигурно има запазени дипломатически бележки, на които да е отбелязано, че на 2 март 1878 г. е сключен мирния договор в Сан-Стефано между Русия и Турция, с което се слага началото на държавата България. Ако някой австрийски потомък намери тези бележки и дойде в България, би се зачудил, защо събитието се чествува в България не на 2, а на 3 март.

Тази григориянска логика я видяхме и при светците, когато искахме да видим на коя дата би трябвало новостилците да ги чествуват, **ако искат да прилагат григориянската реформа** (а не плагиатски да преместват юлиянската дата 13 дни напред). 19 февруари сега е = на 3 март - (минус) 1 ден, (намален в 1900 г.) = 2 март (по григориянската логика, прилагайки Григориянската реформа). За един, единствен ден (в случая Освобождението на България) е разбира се много лесно да се изчисли григориянската дата, съобразно Григориянската реформа, но изчисляването за стотици, хиляди и десетки хиляди събития датирани по Юлиянския календар, кога се пада тяхната „григориянска" годишнина (прилагайки григориянската реформа и дължината на григориянската календарна година) както видяхме е трудно и практически невъзможно.

Нашата **преддеветосептемврийска държава** обаче е действувала **според науката и юлиянската логика. Науката прилага простата и точна юлиянска логика. Изчислява времето (и годишнините и прогнозира астрономическите събития) посредством Юлиянската календарна година - универсална мярка за време** и после, по необходимост заради граждански въведения григориянски календар, **транспонира** (прехвърля) юлиянската си дата обозначаваща **опреде-**

ления ден, на Григориянския календар, **като се съобразява с разликата между двата календара в съответното столетие.**

Времето от 1878 г. **насам е измерено с юлиянски години и винаги** това събитие - **Освобождението на България,** посредством Сан-Стефанския мирен договор, **ще бъде, (до края на света), на 19 февруари.** (По Юл.кал.)

Тази дата, **19 февруари,** през 1878 г., и въобще **през XIX век** е била **2 март** по Григориянския календар. (Разлика за XIX в. – 12 дни)

По същия този Григориянски календар **през XX и XXI век** е и ще бъде **3 март** Разлика за XX и XXI в. е 13 дни, т.е. датата 19 февруари по Юлиянския календар = на 3 март по гражданския календар. (19.II/3.III - един и същ ден), **така е и за празниците:**

	По Юлиянския календар	По Гражданския календар
	(до края на света)	(в XIX в.)
Рождество Христово	25.XII.	6.I.
Благовещение на Пресв. Богородица	25.III.	6.IV.
Преображение Господне	6.VIII	18.VIII.
Успение Богородично	15.VIII	27.VIII.

Разлика между двата календара за XIX в - 12 дни

	По Юлиянския календар	По Гражданския календар
	(до края на света)	(за XX и XXI в.)
Рождество Христово	25.XII.	7.I. (25.XII./7.I)
Благовещение на Пресв. Богородица	25.III.	7.IV. (25.III./7.IV)
Преображение Господне	6.VIII.	19.VIII. (6./19.VIII)
Успение Богородично	15.VIII.	28.VIII. (15./28.VIII.)

Разлика между двата календара за XX и XXI вв. - 13 дни.

Така е и за всички останали неподвижни празници.

Това са едни и същи дни, на действителното им място, отбелязани според двата календара.

Между събитието, (независимо кога е станало дали преди Христа, дали по време на живота на земята на Господа Иисуса Христа, дали след Христа, в който и да било век) и **сегашното отбелязване или празнуване** на събитието са **изминали точен брой юлиянски години,** т.е. времето от събитието до сега е измерено с научната юлиянска година, **затова** и следователно **юлиянските дати на събитията (станали от сътворението на човека до Христа, през времето на Христа и след Христа) не могат да се променят (защото повтарям: от юлиянската дата на събитието до отбелязването му на същата юлиянска дата са изминали точно определи брой юлиянски години, нито ден повече, нито ден по-малко!!).**

Повтарям също: науките историческа хронология и астрономия боравят точно така - изчисляват времето между събитията или между събитието и нашето време по Юлиянския календар и после само траспонират съответните юлиянски дати, за публиката, на съответствуващите в момента дати по Григориянския календар. (Напр. Освобождението на България - на 19 февруари по Юлиянския календар,за XX. и XXI вв., = (равно на) 3 март по гражданския календар.

Ако цариградските календарни реформатори през 1923 г. биха имали елементарни познания върху науката историческа хронология, може би нямаше да се решат на преминаване към новия стил и да повтарят грешките на григориянските реформатори от 1582 г. Но те, изглежда, като всички останали реформатори преди тях, в реформата са виждали не цел, а средство, - в случая антиканонично приближаване до календара (до календарното отстъпление) на инославните.

Вместо ***заключение.*** Допълнителното приближаване на т.н. „новоюлиянска" календарна година до тропическата е тол-

кова безсмислено, колкото е без значение от колко метра е скочил някой в пропастта, дали точно от еди колко си метра или с някаква разлика от тези точни метри.

Скъсяването на календарната година спрямо юлиянската календарна година посредством тези „наскоци“, дава нееднакви столетия, нееднакви четиригодия, нееднаква продължителност на средната година изчислена за по-малки периоди, (периодът от 400 години за генералната им средна година е огромен и практически безсмислен).

Липсата на ритмичност (на нееднакви столетия, на нееднакви средни години по дължина за различните столетия и вътре в столетията) **дава математическа неприложимост. Това е математически абсурд!**

„Новият" календар, „прогресивният" календар е стъпил на „модерната" геоцентрична представа за света, че „цялата вселена, целия небосвод се върти около земята, - слънцето, луната, звездите." Само поради това, за тези „модерни" реформатори, освен тропическата година, не съществува друго, не съществува астрономическата, звездната година, действителното време на пълната обиколка на земята. (Докато **юлиянската календарна година** по време е между двете и с цикъл за средна година - само 4 години и като **математически** календарно приложима **е единствената научно приета мярка за време (научно и църковно приета мярка за време).**

А това, което е най-важното, - върху неритмичния Григориянски календар, не може да се приложи Православната пасхалия, която дава канонично издържаните Христови Пасхи за всяка година. Създадената Григориянска пасхалия не спазва изискванията за канонична Пасха.

Създателите и употребителите й не изпълняват Седмото апостолско правило и определението на I вселенски събор, поради което се явяват осъдени (предвадиретолно) за нарушенията си, от I правило на Антиохиския събор, решенията на който са със сила на Вселенски събор.

Затова Григориянската реформа е осъдена и анатемосана допълнително и от много православни църковни събори, както създателите, така и употребителите й. (вж. гл. 98-ма).

Господ, по молитвите на Пресвета Богородица, да ни запази, да не бъдем между нарушителите на свещените Канони за светата Христова Пасха, и да ни помогне винаги да празнуваме светлото Христово Възкресение само на канонич**ните Александрийски** дати по Великия индиктион - **Православната** Пасхалия!

Конец и Богу слава!

ИЗПОЛЗУВАНА ЛИТЕРАТУРА И МАТЕРИАЛИ

1. Житія святыхъ, святителя Димитрія Ростовскаго, 13 тома, от септември до август, Москва 1902–1911 гг., Фототипно издание, Москва 1992–1993 гг.
2. Жития на българските светии (в новобългарски превод) от +Левский еп. Партений, т.I, София 1974 г., 248 стр.
3. Жития на светиите. Синодално издателство
4. Контекст 1978, Литературно-теоретические исследования, А. Н. Зелинский, Конструктивные принципы древнерусского календаря, Москва 1978 г., 74 стр.
5. Български старини, КН.V, София 1917 г. (издава Бълг.Академия па науките), Митрополитъ Симеонъ - Посланието па Цариградския патриархъ Фотий до Българския князъ Борисъ, стр.3–138.
6. От същия сборник –Митрополитъ Симеонъ –Окръжно послание на Цариградския патриархъ Фотий до Източните патриарси, стр. 121.
7. Календарный вопросъ в Россіи и на Западе, СПб 1894 г. 107 стр.
8. Н.Ф.Сумцовъ, Историческій попытокъ католиковъ ввести в Южную и Западпую Россію Григориянскш календарь, Киевъ 1888 г.
9. Списание „Православно слово", кн.от години 1993, 1994, 1999 и 2000 гг.
10. Wladimir Geutte, Histoire de l'Eglise, tome VI, Lavardac (France) 1995 г., pages 554.
11. Доц.Огицкий, Актова реч във „Вестник Руского Патріаршего Западно-европейского экзархата, Парижъ 1968 г.
12. Генадий Могильцев, Григориянская реформа календаря, сп. „Оічизна“, № 8, САЩ 1991 г.
13. Н.Тальберг, История Християнской Церкви, Москва Ню-Йорк 1991 г. 178 стр.
14. А.П.Лебедевъ, Очерки внутренней истории Византийско-восточной Церкви в IX, X и XI веках, Москва 1902 г., 380 стр.
15. Responsa Nicolae I ad consulta Bulgarorum, Anno 866. (Стъкмил за издаване и превел Д. Дечев), София 1922 г. Фототипно издание 1998 г.
16. Енциклопедии, листовки на Полската Православна Църква, материали от седмични и ежедневни вестници, съобщения по радиото и телевизията и др.